Електроенергиен Системен Оператор ЕАД

Индивидуален финансов отчет

за годината, приключваща на 31 декември 2024 г.

Индивидуален отчет за дейността за 2024 г.

Декларация за корпоративно управление по чл. 100н, ал. 7, т. 1 от ЗППЦК

Приложение № 2 към чл. 10, т. 1, чл. 11, т. 1, чл. 21, т. 1, буква „а" и т. 2, буква „а" от Наредба 2 за първоначално и последващо разкриване на информация при публично предлагане на ценни книжа и допускане на ценни книжа до търговия на регулиран пазар

ДОКЛАД НА НЕЗАВИСИМИЯ ОДИТОР

ДО ЕДНОЛИЧНИЯ СОБСТВЕНИК НА

ЕЛЕКТРОЕНЕРГИЕН СИСТЕМЕН ОПЕРАТОР ЕАД

Доклад относно одита на индивидуален финансов отчет

Мнение

Ние извършихме одит на индивидуалния финансов отчет на ЕЛЕКТРОЕНЕРГИЕН СИСТЕМЕН ОПЕРАТОР ЕАД („Дружеството“), съдържащ индивидуален отчета за финансовото състояние към 31 декември 2024 г. и индивидуален отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход, индивидуален отчет за промените в собствения капитал и индивидуален отчет за паричните потоци за годината, завършваща на тази дата, както и пояснителните бележки към индивидуалния финансов отчет, съдържащи съществена информация за счетоводната политика и друга пояснителна информация.

По наше мнение, приложеният индивидуален финансов отчет представя достоверно, във всички съществени аспекти, финансовото състояние на Дружеството към 31 декември 2024 г. и неговите индивидуални финансови резултати от дейността и паричните му потоци за годината, завършваща на тази дата, в съответствие с МСФО счетоводни стандарти, приети от Европейския съюз (ЕС).

База за изразяване на мнение

Ние извършихме нашия одит в съответствие с Международните одиторски стандарти (МОС). Нашите отговорности съгласно тези стандарти са описани допълнително в раздела от нашия доклад „Отговорности на одитора за одита на финансовия отчет“. Ние сме независими от Дружеството в съответствие с Международния етичен кодекс на професионалните счетоводители (включително Международни стандарти за независимост) на Съвета за международни стандарти по етика за счетоводители (Кодекса на СМСЕС), заедно с етичните изисквания на Закона за независимия финансов одит и изразяването на сигурност по устойчивостта (ЗНФОИСУ), приложими по отношение на нашия одит на индивидуалния финансов отчет в България, като ние изпълнихме и нашите други етични отговорности в съответствие с изискванията на ЗНФОИСУ и Кодекса на СМСЕС. Ние считаме, че одиторските доказателства, получени от нас, са достатъчни и уместни, за да осигурят база за нашето мнение.

Обръщане на внимание

Ние обръщаме внимание на бележка 18 „Разходи за данъци“, където е оповестено, че стойността на допълнителния национален данък е определена на база прогнозна допустима печалба за групата БЕХ ЕАД взимайки предвид финансовите резултати за предходната финансова година. Делът на ЕСО ЕАД в изчисления прогнозен допълнителен данък е на база финансовите резултати на дружествата за предходната финансова година и ще бъде предмет на допълнително уточняване в бъдещ период, когато дружеството разполага с необходимата информация за текущата финансова година на останалите дружества от групата на БЕХ ЕАД.

Нашето мнение не е модифицирано по отношение на този въпрос.

Ключови одиторски въпроси

Ключови одиторски въпроси са тези въпроси, които съгласно нашата професионална преценка са били с най-голяма значимост при одита на индивидуалния финансов отчет за текущия период. Тези въпроси са разгледани като част от нашия одит на индивидуалния финансов отчет като цяло и формирането на нашето мнение относно него, като ние не предоставяме отделно мнение относно тези въпроси.

Преоценка на имотите, машините и съоръженията и специализирани транспортни средства. Тестване за обезценка на имоти, машини, съоръжения съгласно изискванията на МСС 36 Обезценка на активи. Бележки 40 Съществена информация за счетоводната политика, (ж) Имоти, машини, съоръжения и оборудване Бележка 15 Имоти, машини, съоръжения и оборудване	
Ключов одиторски въпрос	*Как този ключов одиторски въпрос беше адресиран при проведения от нас одит*
Дружеството е възприело модела на преоценената стойност за последваща оценка на активите от клас Имоти, машини и съоръжения и специализирани транспортни средства. Преоценената стойност представлява справедлива стойност на актива към датата на преоценка, намалена с последваща амортизация и натрупани загуби от обезценка. Справедливата стойност на имоти,машини и съоръжения се определя от независим лицензиран оценител. Преоценката на имоти, машини и съоръжения се извършва на всеки 3 години. Последната преоценка е извършена към 31.12.2024 г. Към датата на индивидуалния финансов отчет справедливата стойност на имоти,машини и съоръжения е в размер на 3,418,163 хил. лв., което представлява 76,86% от стойността на активите на Дружеството. Преоценъчният резерв към 31 декември 2024 г. е на стойност 2,144,079 хил. лв. нетно от данъци. Преоценката на имоти, машини и съоръжения по справедлива стойност е свързана с изчисляване на приблизителни оценки, използване на множество допускания и прилагане на специфични методи и модели.	В тази област нашите одиторски процедури включиха, без да са ограничавани до: • Преглед на възприетата счетоводна политика на Дружеството по отношение на последващото отчитане на тази група активи в съответствие с приложимите стандарти; • Преглед на определения полезен живот на тази група активи; • Преглед на политиката за обезценка на тази група активи в съответствие с приложимите стандарти; • Анализ на независимостта, обективността, компетентността и квалификацията на независимия оценител, извършил последната оценка и теста за обезценка към 31 декември 2024 г.; • Оценка и анализ на използваните методи от независимия оценител; • Равнение на резултатите от оценителския доклад със счетоводните регистри на Групата.

Тестване за обезценка на имоти, машини и съоръжения съгласно изискванията на МСС 36 Обезценка на активи. За тестването на обезценка Дружество използва независим лицензиран оценител. Поради това на тези оценки е присъща известна несигурност, свързана с използването на различни прогнози и предположения с определена степен на субективност. Поради спецификата на процеса на оценяване, на вида на активите, които са специфични и специализирани, строго свързани с дейността и алтернативна употреба на по-голяма част от тях е невъзможна или трудна, както и съществеността на справедливите стойности на тази група активи, ние определихме този въпрос като ключов одиторски въпрос.	• Преглед за пълнота и адекватност на оповестяванията във финансовия отчет на Групата, относно Имоти, машини и съоръжения.

Друга информация, различна от индивидуалния финансов отчет и одиторския доклад върху него

Ръководството носи отговорност за другата информация. Другата информация се състои от доклад за дейността, декларация за корпоративно управление, изготвени от ръководството съгласно Глава седма от Закона за счетоводството, но не включва финансовия отчет и нашия одиторски доклад върху него.

Нашето мнение относно индивидуалния финансов отчет не обхваща другата информация и ние не изразяваме каквато и да е форма на заключение за сигурност относно нея, освен ако не е изрично посочено в доклада ни и до степента, до която е посочено.

Във връзка с нашия одит на индивидуалния финансов отчет, нашата отговорност се състои в това да прочетем другата информация и по този начин да преценим дали тази друга информация е в съществено несъответствие с индивидуалния финансов отчет или с нашите познания, придобити по време на одита, или по друг начин изглежда да съдържа съществено неправилно докладване. В случай че на базата на работата, която сме извършили, ние достигнем до заключение, че е налице съществено неправилно докладване в тази друга информация, от нас се изисква да докладваме този факт.

Нямаме какво да докладваме в това отношение.

Допълнителни въпроси, които поставя за докладване Законът за счетоводството

В допълнение на нашите отговорности и докладване съгласно МОС, по отношение на доклада за дейността, ние изпълнихме и процедурите, добавени към изискваните по МОС, съгласно „Указания относно нови и разширени одиторски доклади и комуникация от страна на одитора" на професионалната организация на регистрираните одитори в България, Института на дипломираните експерт-счетоводители (ИДЕС)“. Тези процедури касаят проверки за наличието, както и проверки на формата и съдържанието на тази друга информация с цел да ни подпомогнат във формиране на становище относно това дали

другата информация включва оповестяванията и докладванията, предвидени в Глава седма от Закона за счетоводството и в Закона за публичното предлагане на ценни книжа, приложими в България.

Становище във връзка с чл. 37, ал. 6 от Закона за счетоводството

На базата на извършените процедури, нашето становище е, че:

а) Информацията, включена в доклада за дейността за финансовата година, за която е изготвен индивидуалният финансов отчет, съответства на индивидуалния финансов отчет.
б) Докладът за дейността е изготвен в съответствие с изискванията на Глава седма от Закона за счетоводството и на чл. 100(н), ал. 7, т. 2 от Закона за публичното предлагане на ценни книжа.
в) Декларацията за корпоративно управление за финансовата година, за която е изготвен индивидуалният финансов отчет, е представена в съответствие с изискванията на Глава седма от Закона за счетоводството и чл. 61, ал. 3, т. 5 от Правилника за прилагане на Закона за публичните предприятия и съгласно чл. 100н, ал. 7, т. 1 от ЗППЦК.

Становище във връзка с чл. 37, ал. 3 от Закона за енергетиката

На базата на извършените процедури, нашето становище е, че:

а) Дружеството е организирало счетоводната си дейност така, че да получава информация за всяка лицензионна дейност и друг вид дейност в т.ч. дейности при регулирани и свободно договорени цени. Дружеството поддържа аналитична отчетност за осъществяваните дейности по управление на електроенергийната система на България, администриране на пазара на електреческа енергия и координатор на специална балансираща група, пренос на електрическа енергия по електропреносната мрежа и нерегулирана дейност.

б) Дружеството е организирало счетоводната си дейност така, че да получава информация за всяко регионално звено, което е част от организационната структура на Дружеството.

в) Счетоводната отчетност на Дружеството е организирана и се поддържа по начин, който да осигури необходимата информация за целите на регулаторното счетоводно отчитане, а именно:

- ✓ Аналитична отчетност по класове активи и дейности;
- ✓ Аналитична отчетност на задълженията към доставчици;
- ✓ Аналитична отчетност на приходи, разходи и финансов резултат по дейности;

Отговорности на ръководството и лицата, натоварени с общо управление за индивидуалния финансов отчет

Ръководството носи отговорност за изготвянето и достоверното представяне на този индивидуален финансов отчет в съответствие с МСФО счетоводни стандарти, приети от ЕС и за такава система за вътрешен контрол, каквато ръководството определя като

необходима за осигуряване изготвянето на финансови отчети, които не съдържат съществени неправилни отчитания, независимо дали дължащи се на измама или грешка.

При изготвяне на индивидуалния финансов отчет ръководството носи отговорност за оценяване способността на Дружеството да продължи да функционира като действащо предприятие, оповестявайки, когато това е приложимо, въпроси, свързани с предположението за действащо предприятие и използвайки счетоводната база на основата на предположението за действащо предприятие, освен ако ръководството не възнамерява да ликвидира Дружеството или да преустанови дейността му, или ако ръководството на практика няма друга алтернатива, освен да постъпи по този начин.

Лицата, натоварени с общо управление, носят отговорност за осъществяването на надзор над процеса по финансово отчитане на Дружеството.

Отговорности на одитора за одита на индивидуалния финансов отчет

Нашите цели са да получим разумна степен на сигурност относно това дали индивидуалния финансов отчет като цяло не съдържа съществени неправилни отчитания, независимо дали дължащи се на измама или грешка, и да издадем одиторски доклад, който да включва нашето одиторско мнение. Разумната степен на сигурност е висока степен на сигурност, но не е гаранция, че одит, извършен в съответствие с МОС, винаги ще разкрива съществено неправилно отчитане, когато такова съществува. Неправилни отчитания могат да възникнат в резултат на измама или грешка и се считат за съществени, ако би могло разумно да се очаква, че те, самостоятелно или като съвкупност, биха могли да окажат влияние върху икономическите решения на потребителите, вземани въз основа на този индивидуален финансов отчет.

Като част от одита в съответствие с МОС, ние използваме професионална преценка и запазваме професионален скептицизъм по време на целия одит. Ние също така:

- идентифицираме и оценяваме рисковете от съществени неправилни отчитания в индивидуалния финансов отчет, независимо дали дължащи се на измама или грешка, разработваме и изпълняваме одиторски процедури в отговор на тези рискове и получаваме одиторски доказателства, които да са достатъчни и уместни, за да осигурят база за нашето мнение. Рискът да не бъде разкрито съществено неправилно отчитане, което е резултат от измама, е по-висок, отколкото риска от съществено неправилно отчитане, което е резултат от грешка, тъй като измамата може да включва тайно споразумяване, фалшифициране, преднамерени пропуски, изявления за въвеждане на одитора в заблуждение, както и пренебрегване или заобикаляне на вътрешния контрол.
- получаваме разбиране за вътрешния контрол, имащ отношение към одита, за да разработим одиторски процедури, които да са подходящи при конкретните обстоятелства, но не с цел изразяване на мнение относно ефективността на вътрешния контрол на Дружеството.
- оценяваме уместността на използваните счетоводни политики и разумността на счетоводните приблизителни оценки и свързаните с тях оповестявания, направени от ръководството.
- достигаме до заключение относно уместността на използване от страна на ръководството на счетоводната база на основата на предположението за действащо предприятие и, на базата на получените одиторски доказателства, относно това дали

е налице съществена несигурност, отнасяща се до събития или условия, които биха могли да породят значителни съмнения относно способността на Дружеството да продължи да функционира като действащо предприятие. Ако ние достигнем до заключение, че е налице съществена несигурност, от нас се изисква да привлечем внимание в одиторския си доклад към свързаните с тази несигурност оповестявания в индивидуалния финансов отчет или в случай че тези оповестявания са неадекватни, да модифицираме мнението си. Нашите заключения се основават на одиторските доказателства, получени до датата на одиторския ни доклад. Бъдещи събития или условия обаче могат да станат причина Дружеството да преустанови функционирането си като действащо предприятие.

- оценяваме цялостното представяне, структура и съдържание на индивидуалния финансов отчет, включително оповестяванията, и дали индивидуалния финансов отчет представя основополагащите за него сделки и събития по начин, който постига достоверно представяне.

Ние комуникираме с лицата, натоварени с общо управление, наред с останалите въпроси, планирания обхват и време на изпълнение на одита и съществените констатации от одита, включително съществени недостатъци във вътрешния контрол, които идентифицираме по време на извършвания от нас одит.

Ние предоставяме също така на лицата, натоварени с общо управление, изявление, че сме изпълнили приложимите етични изисквания във връзка с независимостта и че ще комуникираме с тях всички взаимоотношения и други въпроси, които биха могли разумно да бъдат разглеждани като имащи отношение към независимостта ни, а когато е приложимо, и предприетите действия за елиминиране на заплахите или приложените предпазни мерки.

Сред въпросите, комуникирани с лицата, натоварени с общо управление, ние определяме тези въпроси, които са били с най-голяма значимост при одита на индивидуалния финансов отчет за текущия период и които следователно са ключови одиторски въпроси. Ние описваме тези въпроси в нашия одиторски доклад, освен в случаите, в които закон или нормативна уредба възпрепятства публичното оповестяване на информация за този въпрос или когато, в изключително редки случаи, ние решим, че даден въпрос не следва да бъде комуникиран в нашия доклад, тъй като би могло разумно да се очаква, че неблагоприятните последствия от това действие биха надвишили ползите от гледна точка на обществения интерес от тази комуникация.

Доклад във връзка с други законови и регулаторни изисквания

Докладване съгласно чл. 10 от Регламент (ЕС) № 537/2014 във връзка с изискванията на чл. 59 от Закона за независимия финансов одит и изразяването на сигурност по устойчивостта

Съгласно изискванията на Закона за независимия финансов одит и изразяването на сигурност по устойчивостта във връзка с чл. 10 от Регламент (ЕС) № 537/2014, ние докладваме допълнително и изложената по-долу информация.

- ЕЙЧ ЕЛ БИ БЪЛГАРИЯ ООД е назначено за задължителен одитор на индивидуалния финансов отчет за годината, завършваща на 31 декември 2024 г. на ЕЛЕКТРОЕНЕРГИЕН СИСТЕМЕН ОПЕРАТОР ЕАД („Дружеството“) с Протокол 26/03.06.2024 г. на Управителен съвет и 28/06.06.2024 г. на Надзорния съвет на

Дружеството, както и с протокол 65-2024/20.06.2024 г. на СД на едноличния собственик за период от една година.

- Одитът на индивидуалния финансов отчет за годината, завършваща на 31 декември 2024 г. на Дружеството представлява четвърти пълен непрекъснат ангажимент за задължителен одит на това предприятие, извършен от нас.
- Потвърждаваме, че изразеното от нас одиторско мнение е в съответствие с допълнителния доклад, представен на одитния комитет на Дружеството, съгласно изискванията на чл. 60 от Закона за независимия финансов одит и изразяването на сигурност по устойчивостта.
- Потвърждаваме, че не сме предоставяли посочените в чл. 64 от Закона за независимия финансов одит и изразяването на сигурност по устойчивостта.
- Потвърждаваме, че при извършването на одита сме запазили своята независимост спрямо Дружеството.

Одиторско дружество

„ЕЙЧ ЕЛ БИ БЪЛГАРИЯ" ООД

Регистрационен номер 017

Наталия Владимирова,

Прокурист

Nataliya Asenova Vladimirova

Digitally signed by Nataliya Asenova Vladimirova
Date: 2025.03.26 17:15:37 +02'00'

Стоян Стоянов,

Регистриран одитор, отговорен за одита

Регистрационен номер 0043

26 март 2025 г.

Stoyan Dimitrov Stoyanov

Digitally signed by Stoyan Dimitrov Stoyanov
Date: 2025.03.26 17:11:50 +02'00'

Съдържание

Индивидуален отчет за финансовото състояние 2

Индивидуален отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход..... 4

Индивидуален отчет за промените в собствения капитал..... 6

Индивидуален отчет за паричните потоци 8

Бележки към индивидуалния финансов отчет..... 10

Индивидуален отчет за финансовото състояние за годината, приключваща на 31 декември

В хиляди лева	Бележка	31 декември 2024 г.	31 декември 2023 г.
Нетекущи активи			
Имоти, машини, съоръжения и оборудване	15	3,418,163	2,952,186
Нематериални активи	16	12,263	6,403
Инвестиции в дъщерни, съвместни и асоциирани предприятия, други инвестиции	17	10,266	10,800
Обща сума на нетекущите активи		**3,440,692**	**2,969,389**
Текущи активи			
Материални запаси	19	46,412	39,770
Търговски вземания и други вземания	20	135,043	150,920
Други вземания	22	607	17
Вземания от свързани предприятия	35	37,483	21,353
Данъци за възстановяване		365	-
ПС спец. предназначение регл. 943 / 2019	23	707,367	488,227
Пари и парични еквиваленти	23	79,200	176,733
Обща сума на текущи активи		**1,006,477**	**877,020**
Общо активи		**4,447,169**	**3,846,409**

Бележките на страници 10 до 73 са неразделна част от този финансов отчет.
Финансовият отчет е одобрен за издаване от Управителен съвет на 24.03.2025 г. и от Надзорен съвет на ЕСО ЕАД на 26.03.2025 г.

Индивидуален отчет за финансовото състояние за годината, приключваща на 31 декември (продължение)

В хиляди лева	Бележка	31 декември 2024 г.	31 декември 2023 г.
Капитал и резерви			
Акционерен капитал		336,574	336,574
Резерви		15,256	14,334
Преоценъчен резерв		2,144,079	1,852,525
Допълнителни резерви ф. „Специален”		19,106	19,106
Неразпределена печалба/(загуба)		173,887	47,043
Финансов резултат от текущ период		265,184	250,451
Обща сума на капитал и резерви	24	**2,954,086**	**2,520,033**
Пасиви			
Нетекущи пасиви			
Пасиви по отсрочени данъци	18	169,497	140,612
Отсрочени приходи	26	727,161	666,528
Отсрочено финансиране	27	287,386	257,981
Задължения за обезщетения при пенсиониране	25	21,321	20,017
Обща сума на нетекущи пасиви		**1,205,365**	**1,085,138**
Текущи пасиви			
Задължения към свързани предприятия	35	35,919	31,171
Търговски задължения	28	92,777	87,362
Други задължения	29	103,895	79,052
Задължения за данъци	31	11,391	17,420
Разчети за национален допълнителен данък	31	5,573	-
Задължения за обезщетения при пенсиониране	25	3,988	3,868
Отсрочено финансиране	27	10,416	9,089
Отсрочени приходи	26	16,155	7,081
Провизии	30	7,604	6,195
Обща сума на текущи пасиви		**287,718**	**241,238**
Общо пасиви		**1,493,083**	**1,326,376**
Общо капитал и пасиви		**4,447,169**	**3,846,409**

Бележките на страници 10 до 73 са неразделна част от този финансов отчет.
Финансовият отчет е одобрен за издаване от Управителен съвет на 24.03.2025 г. и от Надзорен съвет на ЕСО ЕАД на 26.03.2025 г.

Ангелин Цачев
Изпълнителен Директор

ANGELIN NIKOLAEV TSACHEV
Digitally signed by ANGELIN NIKOLAEV TSACHEV
Date: 2025.03.26 15:53:32 +02'00'

Розелина Костова
Главен Счетоводител

ROZELINA DIMITROVA KOSTOVA
Digitally signed by ROZELINA DIMITROVA KOSTOVA
Date: 2025.03.26 11:24:43 +02'00'

Одиторско дружество
„ЕЙЧ ЕЛ БИ БЪЛГАРИЯ” ООД
Рег. № 017

Наталия Владимирова
Прокурист

Nataliya Asenova Vladimirova
Digitally signed by Nataliya Asenova Vladimirova
Date: 2025.03.26 17:16:21 +02'00'

Стоян Стоянов
Регистриран одитор, отговорен за одита
Рег. № 0043

Stoyan Dimitrov Stoyanov
Digitally signed by Stoyan Dimitrov Stoyanov
Date: 2025.03.26 16:38:03 +02'00'

Дата на издаване на одиторския доклад: 26.03.2025 г.

Индивидуален отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход за годината, приключваща на 31 декември

В хиляди лева	Бележка	2024 г.	2023 г.
Приходи от продажби	7	1,201,499	1,235,431
Други приходи от дейността	8	180,094	128,170
Други приходи от реинтеграция МСФО 9	8	1,779	2,377
Всичко приходи		**1,383,372**	**1,365,978**
Коректив за разходи за придобиване на машини, имоти съоръжения и оборудване		58,578	43,713
Коректив за разходи за придобиване на материални запаси		52	-
Разходи за електрическа енергия на балансиращ пазар		(381,646)	(375,818)
Технологични разходи по преноса		(161,439)	(211,548)
Разходи за закупена разполагаемост		(90,798)	(80,014)
Разходи за материали	9	(45,125)	(34,852)
Разходи за ITC механизъм	10	(17,801)	(12,023)
Разходи за такси по търгове ФПП - JAO	10	(1,167)	(1,021)
Разходи за външни услуги	10	(70,236)	(60,244)
Разходи за амортизации	15, 16	(113,290)	(106,015)
Разходи за възнаграждения на наети лица	11	(138,675)	(130,338)
Разходи за социално осигуряване и надбавки	12	(80,353)	(73,250)
Разходи за фонд СЕС	13	(31,251)	(34,533)
Други разходи за дейността	13	(10,471)	(8,684)
Промени в салдата на незавършено производство		(925)	(995)
Провизии	13	(2,242)	(1,993)
Себестойност на продадените текущи активи		(127)	(100)
Приход/разход от оценка ИМС		16	-
Резултат от оперативна дейност		**296,472**	**278,263**
Печалба от продажба на нетекущи активи		4	61
Финансови приходи	14	5,383	1,393
Финансови разходи	14	(1,073)	(1,332)
Нетни финансови разходи		**4,310**	**61**
Печалба преди данъци		**300,786**	**278,385**
Разходи за данъци	18	(30,029)	(27,934)
Национален допълнителен данък	18	(5,573)	-
Нетна печалба за годината		**265,184**	**250,451**

Бележките на страници 10 до 73 са неразделна част от този финансов отчет.
Финансовият отчет е одобрен за издаване от Управителен съвет на 24.03.2025 г. и от Надзорен съвет на ЕСО ЕАД на 26.03.2025 г.

Индивидуален отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход за годинта, приключваща на 31 декември (продължение)

В хиляди лева	Бележка	2024 г.	2023 г.
Печалба		**265,184**	**250,451**
Друг всеобхватен доход			
Компоненти, които не се рекласифицират в печалбата или загубата:			
Преоценка на имоти, машини и съоръжения	18	327,750	3,083
Преоценки на задължение по план с дефинирани доходи	18	(2,803)	(1,145)
Данъчни ефекти, свързани с тези компоненти	18	(32,495)	115
Друг всеобхватен доход за годината, нетно от данъци		**292,452**	**2,053**
Общо всеобхватен доход за годината		**557,636**	**252,504**

Бележките на страници 10 до 73 са неразделна част от този финансов отчет.
Финансовият отчет е одобрен за издаване от Управителен съвет на 24.03.2025 г. и от Надзорен съвет на ЕСО ЕАД на 26.03.2025 г.

Ангелин Цачев
Изпълнителен Директор

ANGELIN NIKOLAEV TSACHEV
Digitally signed by ANGELIN NIKOLAEV TSACHEV
Date: 2025.03.26 15:54:09 +02'00'

Розелина Костова
Главен Счетоводител

ROZELINA DIMITROVA KOSTOVA
Digitally signed by ROZELINA DIMITROVA KOSTOVA
Date: 2025.03.26 11:25:34 +02'00'

Одиторско дружество
„ЕЙЧ ЕЛ БИ БЪЛГАРИЯ" ООД
Рег. № 017
Наталия Владимирова
Прокурист

Nataliya Asenova Vladimirova
Digitally signed by Nataliya Asenova Vladimirova
Date: 2025.03.26 17:16:58 +02'00'

Стоян Стоянов
Регистриран одитор, отговорен за одита
Рег. № 0043

Stoyan Dimitrov Stoyanov
Digitally signed by Stoyan Dimitrov Stoyanov
Date: 2025.03.26 16:38:53 +02'00'

Дата на издаване на одиторския доклад: 26.03.2025 г.

Индивидуален отчет за промените в собствения капитал за годината, приключваща на 31 декември

В хиляди лева

	Акционерен капитал	Преоценъчни резерви	Законови резерви	Допълнителни резерви ф."Специален"	Резерв от преоценки по план.с дефинирани доходи	Неразпределена печалба/ (Непокрита загуба)	Общо собствен капитал
Салдо към 01.01.2024 г.	**336,574**	**1,852,525**	**30,213**	**19,106**	**(15,879)**	**297,494**	**2,520,033**
Разпределени дивиденти	-	-	-	-	-	(123,503)	**(123,503)**
Увеличение/(намаление) чрез прехвърляне между преоценъчния резерв и неразпределена печалба, нето от данъци	-	(3,421)	-	-	-	3,421	**-**
Увеличение/(намаление) чрез прехвърляне на законови резерви	-	-	3,445	-	-	(3,445)	**-**
Други изменения в собствения капитал	-	-	-	-	-	(80)	**(80)**
Сделки със собствениците	**-**	**(3,421)**	**3,445**	**-**	**-**	**(123,607)**	**(123,583)**
Печалба за годината	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**265,184**	**265,184**
Друг всеобхватен доход:							
Преоценка на имоти, машини и съоръжения	-	327,750	-	-	-	-	**327,750**
Преоценки на нетния пасив по план с дефинирани доходи	-		-	-	(2,803)	-	**(2,803)**
Данък върху дохода, отнасящ се до компонентите на другия всеобхватен доход	-	(32,775)	-	-	280	-	**(32,495)**
Друг всеобхватен доход за годината, нетно от данъци	**-**	**294,975**	**-**	**-**	**(2,523)**	**-**	**292,452**
Общо всеобхватен доход за годината	**-**	**294,975**	**-**	**-**	**(2,523)**	**265,184**	**557,636**
Салдо към 31 декември 2024 г.	**336,574**	**2,144,079**	**33,658**	**19,106**	**(18,402)**	**439,071**	**2,954,086**

Индивидуален отчет за промените в собствения капитал за годината, приключваща на 31 декември (продължение)

В хиляди лева	Акционерен капитал	Преоценъчни резерви	Законови резерви	Допълнителни резерви ф."Специален"	Резерв от преоценки по план.с дефинирани доходи	Неразпределена печалба/ (Непокрита загуба)	Общо собствен капитал
Салдо към 01.01.2023 г.	**336,574**	**1,855,043**	**21,104**	**19,106**	**(14,849)**	**91,677**	**2,308,655**
Разпределени дивиденти	-	-	-	-	-	(40,989)	**(40,989)**
Увеличение/(намаление) чрез прехвърляне между преоценъчния резерв и неразпределена печалба, нето от данъци	-	(5,601)	-	-	-	5,601	-
Увеличение/(намаление) чрез прехвърляне на законови резерви	-	-	9,109	-	-	(9,109)	-
Други изменения в собствения капитал	-	-	-	-	-	(137)	**(137)**
Сделки със собствениците	**-**	**(5,601)**	**9,109**	**-**	**-**	**(44,634)**	**(41,126)**
Печалба за годината	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**250,451**	**250,451**
Друг всеобхватен доход:							
Преоценка на имоти, машини и съоръжения	-	3,083	-	-	-	-	**3,083**
Преоценки на нетния пасив по план с дефинирани доходи	-	-	-	-	(1,145)	-	**(1,145)**
Данък върху дохода, отнасящ се до компонентите на другия всеобхватен доход	-	-	-	-	115	-	**115**
Друг всеобхватен доход за годината, нетно от данъци	**-**	**3,083**	**-**	**-**	**(1,030)**	**-**	**2,053**
Общо всеобхватен доход за годината	**-**	**3,083**	**-**	**-**	**(1,030)**	**250,451**	**252,504**
Салдо към 31 декември 2023 г.	**336,574**	**1,852,525**	**30,213**	**19,106**	**(15,879)**	**297,494**	**2,520,033**

Бележките на страници 10 до 73 са неразделна част от този финансов отчет.

Финансовият отчет е одобрен за издаване от Управителен съвет на 24.03.2025 г. и от Надзорен съвет на ЕСО ЕАД на 26.03.2025 г.

Ангелин Цачев
Изпълнителен Директор

ANGELIN NIKOLAEV TSACHEV
Digitally signed by ANGELIN NIKOLAEV TSACHEV
Date: 2025.03.26 15:54:36 +02'00'

Розелина Костова
Главен Счетоводител

ROZELINA DIMITROVA KOSTOVA
Digitally signed by ROZELINA DIMITROVA KOSTOVA
Date: 2025.03.26 11:26:15 +02'00'

Одиторско дружество
„ЕЙЧ ЕЛ БИ БЪЛГАРИЯ" ООД
Рег. № 017
Наталия Владимирова
Прокурист

Nataliya Asenova Vladimirova
Digitally signed by Nataliya Asenova Vladimirova
Date: 2025.03.26 17:17:35 +02'00'

Stoyan Dimitrov Stoyanov
Digitally signed by Stoyan Dimitrov Stoyanov
Date: 2025.03.26 16:39:31 +02'00'

Стоян Стоянов
Регистриран одитор, отговорен за одита
Рег. № 0043

Дата на издаване на одиторския доклад: 26.03.2025 г.

Индивидуален отчет за паричните потоци, за годината, приключваща на 31 декември

В хиляди лева	Бележка	2024 г.	2023 г.
Парични потоци от оперативна дейност			
Парични постъпления от клиенти в т.ч.:		1,542,099	1,712,961
парични постъпления от свързани лица – група БЕХ		117,412	*105,282*
парични постъпления от свързани лица извън БЕХ		29,485	*12,296*
парични постъпления дъщерно дружество ЕСО Инженеринг ЕООД		299	*514*
парични постъпления дъщерно дружество ЕСО Проект ЕООД		150	*243*
Парични плащания на доставчици в т.ч.:		(794,562)	(903,478)
парични плащания към свързани лица – група БЕХ		(262,797)	*(451,451)*
парични плащания към свързани лица извън БЕХ		(128,033)	*(104,888)*
парични плащания дъщерно дружество ЕСО Инженеринг ЕООД		(16,265)	*(13,469)*
парични плащания дъщерно дружество ЕСО Проект ЕООД		(5,072)	*(3,404)*
Парични плащания на персонал		(214,183)	(201,050)
Плащания за корпоративен данък		(36,584)	(28,102)
Плащания за други данъци и такси		(104,008)	(121,434)
ПП от финансирания по международни проекти		42,281	1,548
Други парични потоци от основна дейност (нето)		(527)	(2,723)
Курсови разлики		-	(4)
Други финансови		(16)	(25)
Нетен паричен поток от оперативна дейност		**434,500**	**457,693**
Парични потоци от инвестиционна дейност			
Инвестиции в дъщерни предприятия		(1,000)	-
Инвестиции в асоциирани предприятия		-	(3,953)
Закупуване на имоти, машини, съоръжения и оборудване		(192,570)	(153,182)
Получени лихви		4,393	1,392
Нетен паричен поток от инвестиционна дейност		**(189,177)**	**(155,743)**
Парични потоци от финансова дейност			
Изплатени дивиденти		(123,503)	(40,989)
Изплащане на задължения по заеми и лизинг		-	(242)
Нетен паричен поток от финансова дейност		**(123,503)**	**(41,231)**
Нетна промяна в пари и парични еквиваленти		**121,820**	**260,719**
Пари и парични еквиваленти в началото на годината		**667,394**	**406,675**
Ефект от очаквани кредитни загуби		(2,647)	(2,434)
Пари и парични еквиваленти в края на годината	23	**786,567**	**664,960**
В т.ч. ПС спец. Предназначение Регл. 943/2019		**707,367**	**488,227**

Бележките на страници 10 до 73 са неразделна част от този финансов отчет.
Финансовият отчет е одобрен за издаване от Управителен съвет на 24.03.2025 г. и от Надзорен съвет на ЕСО ЕАД на 26.03.2025 г.

Ангелин Цачев
Изпълнителен Директор

ANGELIN NIKOLAEV TSACHEV
Digitally signed by ANGELIN NIKOLAEV TSACHEV
Date: 2025.03.26 15:55:02 +02'00'

Розелина Костова
Главен Счетоводител

ROZELINA DIMITROVA KOSTOVA
Digitally signed by ROZELINA DIMITROVA KOSTOVA
Date: 2025.03.26 11:26:47 +02'00'

Одиторско дружество
„ЕЙЧ ЕЛ БИ БЪЛГАРИЯ" ООД
Рег. № 017

Наталия Владимирова
Прокурист

Nataliya Asenova Vladimirova
Digitally signed by Nataliya Asenova Vladimirova
Date: 2025.03.26 17:18:22 +02'00'

Стоян Стоянов
Регистриран одитор, отговорен за одита
Рег. № 0043

Stoyan Dimitrov Stoyanov
Digitally signed by Stoyan Dimitrov Stoyanov
Date: 2025.03.26 16:40:24 +02'00'

Дата на издаване на одиторския доклад: 26.03.2025 г.

Бележки към индивидуалния финансов отчет

1. Статут и предмет на дейност 10
2. Собственост и управление, предмет 11
3. База за изготвяне 19
4. Съществена информация за счетоводните политики 19
5. Функционална валута и валута на представяне 20
6. Използване на приблизителни оценки и преценки 20
7. Приходи от продажба 21
8. Други приходи от дейността 23
9. Разходи за материали 24
10. Разходи за външни услуги 24
11. Разходи за възнаграждения на наети лица 24
12. Разходи за социално осигуряване и надбавки 25
13. Други разходи 25
14. Финансови приходи и разходи 25
15. Имоти, машини, съоръжения и оборудване 26
16. Нематериални активи 28
17. Инвестиции в дъщерни, съвместни и асоциирани предприятия, други инвестиции 29
18. Разходи за данъци 32
19. Материални запаси 35
20. Търговски вземания и други вземания 35
21. Дългосрочни вземания 36
22. Други вземания 36
23. Пари и парични еквиваленти 36
24. Капитал и резерви 37
25. Доходи на наети лица 39
26. Отсрочени приходи 41
27. Отсрочено финансиране 42
28. Търговски задължения 42
29. Други задължения 42
30. Провизии 42
31. Задължения за данъци 43
32. Финансови инструменти 43
33. Лизинг 48
34. Условни задължения 50
35. Свързани лица 50
36. Събития след датата на отчетния период 56
37. База за измерване 56
38. Възнаграждение за одит 56
39. Промени в счетоводните политики 56
40. Съществена информация за счетоводната политика 63
41. Финансов обзор от ръководството 73

Бележки към финансовия отчет

1. Статут и предмет на дейност

Основен приоритет в дейността на „Електроенергиен системен оператор" ЕАД (ЕСО ЕАД) и през 2024 г. е изпълнението на лицензионните задължения – осигуряване на оперативната надеждност на електроенергийната система по отношение на преноса на електроенергия, баланса на мощностите и адекватно развитие на мрежата. Дружеството осъществява дейността си в условията на регулиран пазар – цените за достъп до електропреносната мрежа и за пренос през електропреносната мрежа са регулирани от КЕВР. Електрическата енергия за компенсиране на технологичните разходи по пренос се закупува от дружеството по свободно договорени цени – от организирания борсов пазар на БНЕБ считано от 01 юли 2018 г. съгласно приетите промени в Закона за енергетиката, обн. в ДВ, бр. 38/08.05.2018 г.

ЕСО ЕАД се стреми да повишава не само надеждността на преноса, но и икономическата ефективност при управление на активите като въвежда и използва най-съвременните методи за планиране, поддръжка и мониторинг.

ЕСО ЕАД е пълноправен член на ENTSO-E – европейската организация на системните оператори за пренос на електроенергия и осъществява синхронна работа с останалите ЕЕС от континентална Европа, в съответствие с Рамково Споразумение за работа в синхронната зона за регионална група Континентална Европа (Synchronous Area Framework Agreement for RC CE). ЕСО е пълноправен член на ЕПР на преносни способности (Single Allocation Platform) в съответствие с Регламент (ЕС) 2016/1719 и подписаното Споразумение за сътрудничество в Единната платформа за разпределение (Single Allocation Platform Cooperation Agreement).

Дружеството е акционер в тръжната кантора JAO S.A., която изпълнява ролята на ЕПР на преносни способности съгласно Регламент 2016/1719 за установяване на насоки за предварително разпределяне на преносна способност. JAO S.A. разпределя дългосрочните преносни способности (годишни и месечни) на всички граници между страните членки на ЕС.

На 22 май 2020 г. операторите на преносни системи на България (ЕСО ЕАД), Гърция (IPTO), Италия (TERNA SpA) и Румъния (Transelectrica) учредиха дружество за координиране на сигурността на електроенергийната мрежа в Югоизточна Европа - Southeast Electricity Network Coordination Center ("SEleNe CC") със седалище в гр. Солун, Гърция. Четирите преносни оператора имат равно участие в дяловия капитал на акционерното дружество. На основание чл. 26, ал. 1 и ал. 2 от Устава на SEleNe CC, операторът на преносна мрежа на Румъния по регулаторни съображения взе решение да прекрати акционерното си участие в SEleNe CC считано от 01.07.2022 г. и ще използва услугите на центъра въз основата на договор. От 01.07.2021 г. SEleNe CC извършва активна дейност – анализ на експлоатационната сигурност, координирано планиране на прекъсванията, координирано разпределяне на капацитет, краткосрочна и близо до реалното време прогноза на адекватността, изготвяне на модели на отделна и обща електроенергийна мрежа и предоставяне на данни. Съгласно разпоредбите на Регламент 2019/943 относно вътрешния пазар на електроенергия считано от 01.07.2022 г. регионалните центрове по сигурността следва да бъдат заменени от регионални координационни центрове и в края на 2022 година координационният център е приведен в съответствие с регламент 2019/943.

На 18.02.2021 г. в Търговския регистър към Агенция по вписванията е вписано еднолично дружество с ограничена отговорност „ЕСО Инженеринг" ЕООД, ЕИК 206401308, със седалище и адрес на управление гр. София, п. код 1404, бул. „Петко Ю. Тодоров" № 24., на което ЕСО ЕАД е едноличен собственик на капитала.

На 26.04.2022 г. в Търговския регистър към Агенция по вписванията е вписано еднолично дружество с ограничена отговорност „ЕСО ПРОЕКТ" ЕООД, ЕИК 206914677, със седалище и адрес на управление гр. София, п. код 1404, бул. „Петко Ю. Тодоров" № 24., на което ЕСО ЕАД е едноличен собственик на капитала.

На 29.03.2024 г. в Търговския регистър към Агенция по вписванията е вписано еднолично акционерно дружество „ЕСО ЧАРДЖ" ЕАД, ЕИК 207774922, със седалище и адрес на управление гр. София, п. код 1404, бул. „Петко Ю. Тодоров" № 24., на което ЕСО ЕАД е едноличен собственик на капитала.

„Електроенергиен системен оператор" ЕАД е регистрирано в Търговския регистър при Агенцията по вписванията, ЕИК 175201304, със седалище и адрес на управление гр. София, район Витоша, п.код 1618, бул.

Бележки към финансовия отчет

„Цар Борис III" № 201. Дружеството е учредено за неопределен срок. Регистрирано е по Закона за данък върху добавената стойност.

2. Собственост и управление, предмет

Едноличен собственик на капитала на дружеството е "Български енергиен холдинг" ЕАД (БЕХ ЕАД), регистрирано в Търговския регистър при Агенцията по вписванията с ЕИК 831373560, чийто принципал е българската държава, чрез Министерство на енергетиката. Правото на собственост от страна на държавата се упражнява от Министъра на енергетиката.

Органите на управление са: Общото събрание (едноличен собственик на капитала), Надзорен съвет и Управителен съвет. Правата на едноличния собственик на капитала се упражняват от Съвета на директорите на БЕХ ЕАД.

ЕСО ЕАД е публично предприятие по смисъла на Закона за публичните предприятия (ЗПП). Членовете на Надзорния съвет на независимия преносен оператор се избират след проведени конкурсни процедури в съответствие със ЗПП и Правилника по прилагането му (ППЗПП). Надзорният съвет е в състав от 5 до 7 членове с мандат от 5 години, като за избора им се уведомява Комисията за енергийно и водно регулиране (КЕВР). Най-малко една трета, но не повече от една втора от състава на Надзорния съвет следва да са независими членове, номинирани след конкурсна процедура от Агенцията за публичните предприятия и контрол, останалите членове се избират след проведена конкурсна процедура от едноличния собственик на капитала.

Надзорният съвет на независимия преносен оператор приема решенията, които могат съществено да повлияят върху стойността на активите на ЕСО ЕАД, включително решенията, свързани с одобряването на годишните финансови планове, нивото на задлъжнялост и обвързващи общото събрание решения, относно размера на дивидентите, които се разпределят между акционерите, избира и назначава отговорник по съответствието по смисъла на чл. 81к, ал.2 от Закона за енергетиката, както и други въпроси, предоставени в неговата компетентност от закона или устава на ЕСО ЕАД.

Решенията на Надзорния съвет за избор, както и информация за условията, които уреждат мандата, продължителността и прекратяването му, се изпращат на Комисията за енергийно и водно регулиране (КЕВР).

Управителният съвет на независимия преносен оператор е в състав от 3 до 9 членове с петгодишен мандат. Членовете на Управителния съвет се избират и освобождават от Надзорния съвет след проведена конкурсна процедура в съответствие със ЗПП и ППЗПП. Управителният съвет взема решения, свързани с текущите дейности на оператора на електропреносната мрежа, управлението на мрежата и дейностите, необходими за изготвянето на 10-годишния план за развитие на мрежата, както и решава други въпроси, предоставени в негова компетентност от закона или устава на дружеството.

Дружеството няма клонова структура.

<u>Органи на управление:</u>

<u>ЕСО ЕАД има двустепенна форма на управление – Надзорен съвет и Управителен съвет.</u>

Към 31.12.2024 г. Надзорният съвет /НС/ се състои от петчленен състав:

1. Александър Александров Тричков – член на НС и Председател на НС;
2. Евден Тодоров Николов – член на НС и Заместник председател на НС;
3. Костадин Иванов Попов – член на НС;
4. Пламен Георгиев Радонов – член на НС;
5. Илиян Николаев Скарлатов – член на НС;

Към 31.12.2024 г. Управителният съвет /УС/ се състои от трима членове в състав, както следва:

1. Антон Пенков Славов - Член на УС и Председател на УС
2. Ангелин Николаев Цачев - Член на УС и Изпълнителен директор на ЕСО ЕАД;
3. Пламен Веселинов Йорданов - Член на УС.

Бележки към финансовия отчет

На основание чл.81 к, ал.2 от Закона за енергетиката и в съответствие с Устава на дружеството надзорният съвет на ЕСО ЕАД избира отговорник по съответствието на дружеството. Отговорникът по съответствието на ЕСО ЕАД е Григор Григоров.

Дружеството се управлява и представлява от Управителния съвет.

Непосредственото, ежедневно ръководство се осъществява от Изпълнителния директор, съобразно уредените от Устава на „Електроенергиен системен оператор“ ЕАД негови компетенции.

Капитал

ЕСО ЕАД е с капитал 336,574,380 (словом: триста тридесет и шест милиона петстотин седемдесет и четири хиляди триста и осемдесет) лева, разделен на 336,574,380 (словом: триста тридесет и шест милиона петстотин седемдесет и четири хиляди триста и осемдесет) броя обикновени поименни акции, с номинална стойност 1 лев всяка една. Капиталът на дружеството е изцяло записан и внесен, както следва:

- 57,847,195 (словом: петдесет и седем милиона осемстотин четиридесет и седем хиляди сто деветдесет и пет) лева - непарична вноска – недвижими имоти и активи;
- 3,256,000 (словом: три милиона двеста петдесет и шест хиляди) лева - непарична вноска (апорт) от „Български енергиен холдинг” ЕАД, ЕИК 831373560 на 3,203 броя акции от капитала на „Булгартел" ЕАД, ЕИК 131341659, собственост на „Български енергиен холдинг" ЕАД, съгласно Временно удостоверение № 3 от 23.10.2017 г. Непаричната вноска е с парична оценка в размер на 3,256,000 (три милиона двеста петдесет и шест хиляди) лева, определена по реда на чл. 72 от Търговския закон от три вещи лица, назначени с Акт № 20161128141234-11 от 26.05.2017 г.;
- 2,482,167 (словом: два милиона четиристотин осемдесет и две хиляди сто шестдесет и седем) лева, чрез превръщане на част от неразпределената печалба за 2008 година;
- 5,660,561 (словом: пет милиона шестстотин и шестдесет хиляди петстотин шестдесет и един) лева, чрез превръщане на част от неразпределената печалба за 2010 година;
- 52,600 (словом: петдесет и две хиляди и шестстотин) лева, чрез превръщане на част от неразпределената печалба за 2011 година;
- 24,314,300 (словом: двадесет и четири милиона триста и четиринадесет хиляди и триста) лева, чрез превръщане на част от неразпределената печалба за 2015 година;
- 37,963,724 (словом: тридесет и седем милиона деветстотин шестдесет и три хиляди седемстотин двадесет и четири) лева, чрез превръщане на остатъка от нетната печалба на дружеството за 2016 г. и неразпределената печалба от минали години;
- 167,599,244 (словом: сто шестдесет и седем милиона петстотин деветдесет и девет хиляди двеста четиридесет и четири) лева, чрез превръщане на други резерви в размер на 134,336,424 лева, неразпределената печалба от 2020 г. в размер на 31,145,481 лева и неразпределена печалба от предходни години в размер на 2,117,339 лева.
- 2,398,589 (словом: два милиона триста деветдесет и осем хиляди петстотин осемдесет и девет) лева, чрез превръщане на неразпреленатa печалба от 2021г.
- 35,000,000 (словом: тридесет и пет милиона) лева - непарична вноска (апорт) от „Български Енергиен Холдинг“ ЕАД, ЕИК 831373560, определен по реда на чл. 72 от Търговския закон от три вещи лица, назначени с Акт №20220729160250/01.08.2022 г., изменен с Акт №20220729160250-3/22.08.2022 г., представляваща задължения на „Електроенергиен системен оператор“ ЕАД към „Български Енергиен Холдинг“ ЕАД за отчислен дивидент, съгласно решение по т.1.4.1 от Протокол № 44-2021/18.08.2021 г. на Съвета на директорите на „Български Енергиен Холдинг“ ЕАД и решение по т.5 от Протокол №31/04.08.2021 г. на Надзорния съвет на „Електроенергиен системен оператор“ ЕАД.

Предмет на дейност

Съгласно изискванията на ЗЕ, ЕСО ЕАД е собственик на активите, свързани с дейността по пренос на електрическа енергия, включително на преносната мрежа, има собствена идентичност, отделно седалище, персонал и ползва самостоятелно необходимото му оборудване и правни, счетоводни и информационни

Бележки към финансовия отчет

услуги. ЕСО ЕАД разполага с всички човешки, технически, физически и финансови ресурси, необходими за извършване на дейността по пренос на електрическа енергия. Дружеството има право да взема решения, независимо от вертикално интегрираното предприятие по отношение на активи, необходими за функционирането, поддръжката или развитието на преносната мрежа, както и правомощия да предлага обвързващи общото събрание решения, относно набиране на средства на капиталовия пазар чрез заем или увеличаване на капитала.

ЕСО ЕАД е носител на лицензия за пренос на електрическа енергия № Л-419-04/18.12.2013г. издадена с Решение № Р-205 от 18.12.2013г. от КЕВР на основание чл.39, ал.1, т.2 във връзка с чл.51, ал.1, т.1 и чл.52, ал.1 и ал.2 от ЗЕ за срок от 35 години.

С решение С-5/30.07.2015 година и Решение С-7/05.11.2015 г., КЕВР на основание чл. 10, пар. 1 и 2 от Директива 2009/72/ЕО на Европейския Парламент и на Съвета от 13 юли 2009 г. относно общите правила за вътрешния пазар на електроенергия и за отмяна на Директива 2003/54/ЕО, чл. 21, ал. 1, т. 27, чл. 81а, ал. 6 от ЗЕ, както и чл. 96, ал. 3 от Наредба № 3 от 21.03.2013 г. за лицензиране на дейностите в енергетиката, сертифицира ЕСО ЕАД като независим преносен оператор на електропреносната система на РБ и одобрява Правила за предоставяне на услуги от независимия преносен оператор на вертикално интегрираното предприятие и Програма за съответствието на ЕСО ЕАД. Нотифицирането на решението за определяне на оператора е публикувано в Официален вестник на Европейския съюз в брой С 428 от 19 декември 2015 г. Издаден е сертификат на ЕСО ЕАД за независимост на оператора на електропреносната мрежа.

Основните дейности съгласно притежаваната от ЕСО ЕАД лицензия №Л-419-04/18.12.2013 г. са:

• пренос на електрическа енергия през електропреносната мрежа

Дейността по пренос включва дейности по експлоатация, поддръжка, управление и развитие на електропреносната мрежа и осигурява непрекъснатост, надеждност и ефективност на преноса и транзитирането на електрическа енергия. Дейността по пренос на електрическа енергия е всеобщо предлагана услуга, която се управлява от електроенергийния системен оператор.

• управление на електроенергийната система (ЕЕС)

Дейностите по управление на ЕЕС включват единно оперативно координиране и управление, както и контрола на режима на работа на ЕЕС; управление (диспечиране) на преноса и трансформирането на електрическа енергия; поддържане на баланс между производството, потреблението и междусистемния обмен на електрическа енергия; осъществяване съвместна работа на електроенергийната система с електроенергийните системи на другите страни в съответствие с международни договори; предоставяне на равнопоставен достъп на ползвателите на мрежата за пренос на електрическа енергия; осигуряване на нормативно регламентираните допълнителни услуги, чрез провеждане на тръжни процедури.

• администриране на сделки с електрическа енергия и пазара на балансираща енергия

Дейността включва поддържане на регистри на лицата, сключили сделки на пазара на електрическа енергия; поддържане на регистри на сключените договори на лицата, участващи на пазара на електрическа енергия; приемане, подреждане в приоритетни списъци по цена и технологични критерии и активиране на предложения и заявки за покупко/продажба на балансираща енергия; прилагане на методика за изчисляване и определяне на цени на балансираща енергия за всеки период на сетълмент; контрол върху финансовата обезпеченост на сделките с балансираща енергия.

• измерване на електрическа енергия

Дейността включва осигуряване и монтиране за сметка на ЕСО ЕАД на средствата за търговско измерване за всяко присъединяване на клиенти и производители на електрическа енергия към мрежата; поддръжка, отчитане, контрол и подмяна на средствата за търговско измерване на електрическа енергия; създаване, поддържане и администриране на база данни за всички търговски участници, присъединени към електропреносната мрежа.

Бележки към финансовия отчет

Основни пазарни сегменти

ЕСО ЕАД играе водеща роля в либерализация на електроенергийния пазар в България и в изпълнението на изискванията на европейските регламенти, уреждащи създаването на общ европейски пазар. Пазарът на електрическа енергия включва дългосрочни и краткосрочни сделки за покупка и продажба на енергия чрез сделки, сключени двустранно или на платформите на БНЕБ ЕАД.

През 2024 г. ЕСО ЕАД продължи успешното администриране на пазара на всички сделки с електрическа енергия, като се провеждат дневни търгове за разполагаемост за допълнителни услуги – резерв за първично регулиране на честотата и резерв за автоматично и ръчно вторично регулиране на честотата и обменните мощности за всеки следващ ден.

От 1.05.2024 г. започнаха да се провеждат 96 тръжни процедури в рамките на деня за изготвяне на приоритетни списъци за балансираща енергия за регулиране нагоре и регулиране надолу от активирани резерви за автоматично и ръчно вторично регулиране на честотата и обменните мощности, които се затварят 25 минути преди периода на доставка. Това дава възможност предложенията да се подават много близо до реалното време. Прилагат се еднакви принципи за балансиране на стандартните, специални и комбинирани балансиращи групи.

От 01.05.2024 г. стартира прилагането на нова Методика за определяне на цените на балансиращата енергия с въвеждане на единна цена, имаща за цел хармонизиране на нормативната уредба с европейските регламенти и директиви и да даде възможност на ЕСО ЕАД да участва в европейските платформи за обмен на балансираща енергия. С приемането на новата Методика се въвеждат допълнителни механизми за регулиране на небалансите и за дисциплиниране на търговските участници, като тези правила се прилагат за всички търговци и ги насърчават да прогнозират по-добре своите графици. В нея се регламентират по-ясни правила и механизъм за определяне на цените на балансираща енергия, които отчитат интересите на всички участници на пазара. Прилагането на методиката доведе до чувствително намаляване на небалансите на търговските участници, тъй като те са стимулирани да прогнозират максимално точно графиците си.

Основната причина за приемането на Методиката е изменението на чл. 21, ал. 1, т. 11 от ЗЕ, според което тя не следва да е част от ПТЕЕ[1], а да се приеме като самостоятелен акт. С тези промени в ЗЕ се отмени и правомощието на КЕВР съгласно чл. 21, ал. 1, т. 8 от ЗЕ да определя ежегодно пределна цена за сключване на сделки на пазара на балансираща енергия.

След присъединяване на ЕСО ЕАД към платформите за балансиране, българските доставчици на балансиращи услуги ще се конкурират реално с европейските такива.

През 2024 г. стартира десетата година, през която се отчитат данни за работата на балансиращия пазар в изцяло пазарни условия. Доставчик на балансиращи услуги може да бъде всеки производствен диспечиран блок (централа) или диспечиран потребяващ обект или диспечирано съоръжение за съхранение на електрическа енергия или агрегатор, изпълнили техническите изисквания на ЕСО ЕАД. Разходите за разполагаемост за допълнителни услуги се възстановяват чрез цената за достъп, а разходите за предоставената енергия за регулиране нагоре и регулиране надолу от доставчиците на балансираща енергия, са ценообразуващ елемент при определяне на цените за енергиен недостиг и енергиен излишък на балансиращия пазар.

ЕСО ЕАД поддържа баланса между производството и потреблението, сигурността и качеството на доставките в ЕЕС, като ползва балансиращата енергия, предоставена от регистрираните доставчици на балансиращи услуги. Във връзка с препоръките на Европейската комисия ЕСО ЕАД измени Правила за провеждане на тръжни процедури за закупуване на разполагаемост за резерви за първично регулиране на честотата, автоматично вторично регулиране и ръчно вторично регулиране на честотата и обменните мощности и намали прагът за участие на кандидатите от 5 MW на 1 MW.

Пазарните сегменти, които влияят върху годишните резултати на ЕСО ЕАД са:

- Пазар на електрическа енергия;
- Пазар на балансираща енергия;
- Пазар на допълнителни услуги;

[1] ПТЕЕ – Правила за търговия с електрическа енергия

Бележки към финансовия отчет

- Пазар за предоставяне на преносна способност за търговски обмени;
- Пазарни обединения между две съседни тръжни зони.

Към 31.12.2024 г. основна цел на ЕСО ЕАД е ефективното използване на възможностите за привличане на финансиране от национални, европейски и други международни програми и координация на изпълнението на проекти и дейности, подпомагащи достигане на заложените в бизнес стратегията на дружеството цели и задачи.

По поставените цели към 31.12.2024 г. е изпълнено следното:

- **Изпълнение на проекти от общ интерес (ПОИ)**

ПОИ 12.2 CARMEN/КАРМЕН (България, Румъния) – за по-задълбочено трансгранично сътрудничество между операторите на преносни системи (ОПС) и споделяне на данни, за по-задълбочено сътрудничество между ОПС и операторите на разпределителни системи (ОРС), за инвестиране в разширяване на мрежата и увеличаване на капацитета за интегриране на нови възобновяеми енергийни източници, както и за подобряване на стабилността, сигурността и гъвкавостта на мрежата. Проектът включва активно изпълнение на инвестиции в румънската преносна и разпределителна мрежа и в преносната мрежа на България и се изпълнява в партньорство между румънския ОРС Delgaz Grid S.A., ОПС Transelectrica, Румъния и ЕСО ЕАД. Срокът за изпълнение на инвестициите по проекта е до края на 2030 г.

В рамките на отчетния период ЕСО ЕАД завърши подготовка на документация за кандидатстване за финансиране на част от включените в проекта дейности на българска територия по публикувана покана за набиране на проектни предложения от Механизма за свързване на Европа (МСЕ), процедура CEF-E-2024-PCI-PMI в две направления: за проучвания „STUDIES“ и за СМР „WORKS“:

„CARMEN4INVEST: Изготвяне на прединвестиционен пакет от проучвания и документи за изпълнението на ПОИ CARMEN на българска територия“ в направление STUDIES за изпълнение на прединвестиционни дейности за изграждане на 3 нови дигитализирани подстанции 400/110 kV - Свобода, Генерал Тошево 2, Добрич 2, модернизация и дигитализация на подстанция Варна 750 и изграждане на нови електропроводи 400 kV - Свобода - Генерал Тошево 2, Добрич 2 - Генерал Тошево 2 и Добрич 2 - Варна 750. Индикативният бюджет за изпълнение на CARMEN4INVEST е 5,8 млн. евро, от които 50% се очаква да бъдат безвъзмездна помощ от МСЕ. Проектното предложение е подадено в изискуемия срок - 22.10.2024 г.

„CARMEN: Интелигентни мрежи, увеличаващи ВЕИ и взаимосвързаността в района на Югоизточна Европа“ в направление WORKS, съвместно с румънските партньори, за изпълнение на дейности на българска територия по въвеждане на системи за автоматизирано управление (САУП) в съществуващи системни подстанции – Добруджа, Варна, Горна Оряховица, Мизия и Балкан; изграждане на пасивни оптични пръстени за телекомуникационна мрежа на ВЛ с обща дължина около 1125 км, включително две междусистемни връзки с Румъния - ВЛ 400 kV Дружба и ВЛ 400 kV Съединение и изграждане на активни оптични телекомуникационни пръстени на всички 300 подстанции, притежавани и управлявани от ЕСО ЕАД. Индикативният бюджет за изпълнение на дейностите на българска територия част от CARMEN е 60 млн. евро, от които 50% се очаква да бъдат безвъзмездна помощ от МСЕ. ЕСО ЕАД осигури всички изискуеми документи към заявлението. В процеса на подготовката на настоящия отчет водещият партньор Delgaz информира, че няма възможност да осигури пълен пакет документи за кандидатстване в рамките на крайния срок за подаване на предложението - 22.10.2024 г., в т. ч. писмо за подкрепа от държавата членка, потвърждение за липса на търговска жизнеспособност и формуляри за екологично съответствие. Без съответните документи от румънската страна предложението няма да бъде одобрено за финансиране в настоящата покана, затова проектно предложение CARMEN ще бъде подадено в предстоящата покана на МСЕ, която се очаква да бъде публикувана през април 2025 г.

В края на 2024 г. ПОИ CARMEN кандидатства за запазване на статута си на ПОИ, чрез включване във Втория списък на ЕС. Процедурата за оценка и класиране на проектите кандидати ще се проведе през 2025 г., като новият списък ще бъде публикуван през ноември 2025 г. По предложение на ЕСО към проекта се присъедини и един български оператор на разпределителни мрежи – ЕРМ Запад.

Бележки към финансовия отчет

- **Изпълнение на проекти по програма „Енергийна ефективност и модернизация на ЕСО“**

Проект „Устойчиво адаптиране на националната преносна мрежа за пълноценно интегриране на потенциала за производство на възобновяема енергия“ (Bulgarian Grid REinforcement ENABLing Full-Fledged Clean Energy Rollout - GREENABLER) е представен пред Министерство на енергетиката за финансиране със средства от RePowerEU и Модернизационния фонд. Проектът включва (група 1) инвестиции в реконструкция на около 720 км съществуващи електропроводи за повишаване на номиналното им напрежение от 220 kV на 400 kV и синхронизирана реконструкция на прилежащите им подстанции от 220/110 kV на 400/110 kV, и (група 2) инвестиции в реконструкция на електропровод „Хемус - Стара планина“ от 220 kV на 400 kV, реконструкции на 888 км електропроводи 110 kV и удвояване на 92 км електропроводи 110 kV с цел увеличаване на преносната способност на съществуващи въздушни електропроводни линии.

GREENABLER -разпределение на индикативния бюджет и демаркация

Инвестиции	Съфинансираща програма	Общ бюджет, млн. евро	Безвъзмездно финансиране, млн. евро	Собствено финансиране, млн. евро
Първа група	Модернизационен фонд	631,4	568,2	63,2
Втора група	REPowerEU	225,5	202,9	22,6

Срокът за изпълнение на инвестициите по Модернизационния фонд е краят на 2030 г., а по REPowerEU – в края на 2026 г.

На 12.06.2024 г. е публикувано Решение на ЕК за отпускане на средствата за изпълнение на инвестициите за 2024 г. от първа група със средства от Модернизационния фонд. Договорът за безвъзмездна финансова помощ между Министерство на енергетиката и ЕСО ЕАД е подписан на 23.12.2024 г. Подготвен е актуализиран график за изпълнението на инвестициите.

Условията за финансиране на втората група инвестиции са в процес на предоговаряне с Министерство на енергетиката.

Техническото изпълнение на включените в двете групи инвестиции е в ход. Провежда се процедура по ОВОС за всички инвестиции, които попадат в приложното поле на ЗООС. За 14 електропровода с обща дължина около 230 км, част от втората група от инвестиции, обществените поръчки са в ход или има сключен договор за изпълнение на СМР.

- **Проекти АД по програма „Хоризонт Европа” 2021-2027 и Съвместното предприятие „Чист водород“**

  - ENFLATE: „Осигуряване на гъвкави доставки от всички участници и сектори чрез пазари и цифрови технологии“
  - i-DesignRES: „Интегрирано моделиране на компонентите на енергийната система за планирано разгръщане на възобновяеми енергийни източници“
  - TwinEU: „Подкрепа за разработването на цифров близнак за подобряване на управлението, операциите и устойчивостта на електроенергийната система на ЕС в подкрепа на REPowerEU“
  - CABLEGNOSIS: „Център за диагностика на жизнения цикъл на захранващи кабели“
  - DAEDALOS: „Разработка, интеграция и демонстрация на усъвършенствани софтуерни инструменти в SCADA системи за комбиниране на променливотокови и постояннотокови мрежи с цел реализиране на хибридни електроенергийни системи за високо, средно и ниско напрежение”

В процес на изпълнение са и подготвителните дейности за предстоящите проекти:

  - GRAVITEQA: Гравитационно съхранение, квантово изчисление, изкуствен интелект (AI) за подобрен жизнен цикъл и надеждност в чисти, засегнати от зеления преход секторно свързани електрически мрежи“, одобрен за финансиране на 22.07.2024 г. , предстои да стартира на 1.01.2025 г.
  - ZAHYR: „Устойчив водороден регион Загора” е в процедура по предоговаряне на екипа по проекта и споразумението за безвъзмездна помощ е замразено.

Бележки към финансовия отчет

- **Проекти по програма „Цифрова Европа“ (DIGITAL)**

  – ECLIPSE: „Намаляване на потреблението на енергия въз основа на референтна рамка с отворен код ” – дейностите по проекта са в процес на изпълнение.

- **Проект „Цифрова трансформация на електропреносната мрежа“ – Национален план за възстановяване и устойчивост**

ЕСО ЕАД изпълнява инвестиция C4.I4 „Цифрова трансформация на електропреносната мрежа“, част от Плана за възстановяване и устойчивост на Република България, с одобрен бюджет 611 млн. лева (съфинансиране 370 млн. лева от Механизма за възстановяване и устойчивост и 241 млн. лева собствени средства). Инвестицията се изпълнява съгласно оперативно споразумение № СПОР-1/03.01.2023 г., подписано от Министерството на финансите, Министерството на енергетиката и ЕСО ЕАД.

Изпълнението на дейностите стартира в началото на месец февруари 2020 г. и е предвидено да завърши до края на месец март 2026 г.

Към края на 2024 г. всички дейности по инвестиция C4.I4 „Цифрова трансформация на електропреносната мрежа“ се изпълняват съгласно Оперативното споразумение без констатирано забавяне, което да води до неизпълнение на ключовите етапи и цели:

<u>Подпроект 1:</u> Осъществяване на система за автоматизирано управление на подстанции (САУП) - в изпълнение. Включва три основни дейности: 1) въвеждане на САУП в 171 подстанции; 2) реконструкция на подстанции и 3) подмяна на съществуващи силови трансформатори. Въвеждането на САУП във всички 171 подстанции приключи успешно, като за 43 от тях въвеждането на системите е изпълнено само със собствени сили, за седем има хибридно изпълнение - чрез собствени сили и възлагане на външен изпълнител. Останалите 121 бр. подстанции са изпълнени чрез възлагане на външен изпълнител.

Въвеждането на САУП във всички 171 подстанции има за цел да гарантира постигането на цел C4.I4:86 за създаване на технически условия за интегриране в електроенергийната система на 2 500 MW нов капацитет за производство от възобновяеми източници до четвъртото тримесечие на 2024 г.

В тази връзка са представени следните документални доказателства към придружителна нота за изпълнение на цел C4.I4:86:

- Обобщена справка за въвеждане на системи за автоматизирано управление в 171 подстанции с напрежение 110 kV/Ср.Н., включително констативни актове за установяване годността на строежа (АКТ 15) (за завършени дейности от външен изпълнител) или протоколи за извършени работи със собствени сили, доклади за извършени функционални проби на САУП и заповеди за въвеждане към управление от опорен пункт. Копия от всички цитирани документи са представени като приложение.
- Констативен доклад от независим инженер, в който се обосновава, че техническите спецификации за въвеждане в експлоатация на внедреното оборудване са изпълнени за да се интегрират най-малко 2 500 MW нови производствени мощности от възобновяеми източници в електроенергийната система, в сравнение с нивата от 2020 г.
- Писмо/становище от Министерство на енергетиката за потвърждение въвеждането на САУП в 171 подстанции и констатациите на доклада от независимия инженер.

Пакетът документи ще бъде представен на ДНФ след одобрение от министерството на енергетиката, съгласно предвиденото в CID.

<u>Подпроект 2:</u> Модернизация на SCADA в Опорен пункт с въвеждане на възможност за далечно резервиране – в изпълнение. Предвижда се да бъдат доставени пет нови SCADA системи за опорни пунктове със значително по-голяма хардуерна и софтуерна конфигурация, които да заменят изцяло сега действащите SCADA системи, поради изчерпване на техния ресурс. На 20.12.2024 г. след проведена процедура по ЗОП е сключен Договор № 0019-ЦДУ/20.12.2024 г. с „Т и Д инженеринг“ ЕООД. Дейността се изпълнява съгласно договорените срокове.

<u>Подпроект 3:</u> Разширение и модернизация на телекомуникационната мрежа с нови устройства за дистанционното управление на подстанции - в изпълнение. Предвиденото изграждане на оптична мрежа се

Бележки към финансовия отчет

изпълнява чрез договори за монтаж/изграждане на оптична мрежа от външен изпълнител, включително доставка на материали, оборудване и съоръжения или със собствени сили на ЕСО ЕАД и договори за доставка на материали, оборудване и съоръжения за изграждане на оптична мрежа. Изграждането на защитената мрежа за пренос на данни се изпълнява хибридно чрез договор с външен изпълнител за доставка на телекомуникационни устройства за изграждане на защитена опорна мрежа за дистанционно управление на подстанции и система за управление (NMS) и монтаж, въвеждане в експлоатация и конфигуриране на телекомуникационни устройства със собствени сили на ЕСО ЕАД или чрез възлагане с договор. Към 31.12.2024 г. общият физически напредък по изпълнението на подпроект № 3 е както следва:

- Монтаж на оптични мълниезащитни въжета тип OPGW и самоносещи оптични кабели тип ADSS на електропроводни линии (ВЛ) 110 kV. Завършен монтаж на OPGW и ADSS на 110 електропровода 110 kV с обща дължина 2270,887 км. Физическият напредък по изпълнение на тази поддейност е 89 %.;
- Изграждане на защитена мрежа за пренос на данни за SCADA. Общият физически напредък по изпълнение на тази поддейност е 95,5 %. Изпълнени са дейности по доставка, монтаж, въвеждане в експлоатация и конфигуриране на устройствата, част от основния оптичен пръстен на ЕСО ЕАД (физически напредък 87,5%); обучение на служители на ТДУ за администратори и за монтаж, локално конфигуриране, диагностика и поддръжка; и доставка и въвеждане в експлоатация на система за наблюдение и администриране (физически напредък 90%); и доставка, монтаж, въвеждане в експлоатация и конфигуриране на синхронизиращи и телекомуникационни устройства.

Подпроект 4: Цялостна система за киберсигурност – в изпълнение. Предвижда се доставка и въвеждане на цялостна система за киберсигурност и защита на дигиталната инфраструктура на ЕСО ЕАД. Подпроектът се изпълнява чрез възлагане на договор по Закона за обществените поръчки с външен изпълнител за проектиране, доставка и изграждане на цялостна система за киберсигурност в ЕСО ЕАД, вкл. хардуер и софтуер. Към 31.12.2024 г. дейността е на етап подготовка на документацията за провеждане на обществената поръчка. В рамките на отчетния период е изготвена Техническа спецификация и се финализира документация за обявяване на процедура по ЗОП за избор на изпълнител.

Подпроект 5: Модернизация на SCADA/EMS в ЦДУ с допълване на функционалности в резервен център за управление на ЕЕС – в изпълнение. Целта на проекта е модернизация на съществуващата информационно-управляваща система на Централно диспечерско управление (ЦДУ), която се използва за наблюдение и управление в реално време на ЕЕС на Р България. Подпроект № 5 се изпълнява по график и съгласно сключен Договор № 0023-ЦДУ/21.12.2023 г. между ЕСО ЕАД и „Сименс“ ЕООД с предмет „Модернизация на SCADA/EMS на Централно диспечерско управление с разширение на САРЧМ с Local Merit Order List за работа с платформата на автоматично вторично регулиране PICASSO”.

Подпроект 6: Дисплейни стени - в изпълнение. В рамките на подпроекта се предвижда замяна на съществуващите пет дисплейни стени в ЦДУ (София) и четирите териториални диспечерски управления (Пловдив, Плевен, Варна и София) с нови пет стени и оборудването на петте опорни пункта с нови малки пет дисплейни стени. Подпроектът се изпълнява чрез възлагане на обществена поръчка по Закона за обществените поръчки. Към 31.12.2024 г. се изпълняват дейности по изготвяне на технически изисквания със срок за финализиране до 28.02.2025 г. Определена е пазарна стойност на поръчката на база получени индикативни оферти от проведени пазарни консултации по чл. 44 от ЗОП.

Подпроект 7: Изграждане на виртуална работна среда - в изпълнение. Изпълнява се чрез възлагане на договори на външни изпълнители по Закона за обществените поръчки за внедряване на комплексно решение за дигитализация работните процеси на мобилните групи в ЕСО. Към 31.12.2024 г. е стартирана процедура за провеждане на обществена поръчка с предмет: „Дигитализиране на работните процеси на терен”.

Подпроект 8: Модернизация на системата за администриране на пазара на електрическа енергия и балансиращия пазар - в изпълнение. Изпълнява се чрез възлагане на договор на външен изпълнител за проектиране, доставка, изграждане и внедряване в продуктивна среда на нова пазарна система на модулен принцип, включваща нови функционалности за балансиращия пазар, система за допълнителни услуги и сетълмент, обмен на данни с европейските балансиращи платформи PICASSO и MARI. Доставките включват

Бележки към финансовия отчет

хардуер - сървъри и база данни, част от информационната и телекомуникационната инфраструктура на ЕСО ЕАД и софтуер модули. Към 31.12.2024 г. е стартирана процедура за избор на изпълнител.

Подпроект 9: Система за динамично наблюдение на преносните способности - в изпълнение. Изпълнява се чрез възлагане на договор/и с външен изпълнител/и. Към 31.12.2024 г. е стартирана процедурата за провеждане на обществена поръчка за избор на изпълнител за доставка на фазоизмервателни устройства (PMU) с вградени регистратори за непрекъснат запис за електропроводи 400 kV и разширение на съществуващата система от регистратори с непрекъснат запис по технология „PQZIP“ за динамично наблюдение и оценка на преносните възможности на електропреносната мрежа и междусистемната свързаност. Изготвена е документация за провеждане на обществена поръчка по ЗОП за избор на изпълнител. Обявата е публикувана на 19.12.2024 г.

3. База за изготвяне

Този годишен индивидуален финансов отчет е изготвен в съответствие в съответствие със Закона за счетоводството и Международните стандарти за финансово отчитане (МСФО), приети от Европейския Съюз (ЕС).

Финансовият отчет е одобрен за издаване от Управителен съвет на 24.03.2025 г. и от Надзорен съвет на ЕСО ЕАД на 26.03.2025 г.

Детайлна информация за счетоводните политики на Дружеството, включително промени, са оповестени в бележки 39-40.

Финансовият отчет е изготвен на принципа на действащо предприятие, който допуска че Дружеството ще може адекватно да посреща и да погасява задълженията си в нормалния ход на дейността по отчетените стойности във финансовия отчет. Дружеството оперира в регулирана среда, има издадена лицензия за срок от 35 години за извършване на “пренос на електрическа енергия”, с права и задължения за дейността координатор на “специална балансираща група” ефективна от 04.02.2014 г. В тази връзка ръководството на Дружеството е предприело мерки да обоснове и защити ценови равнища пред КЕВР по лицензионната си дейност, така че да има адекватни ресурси да продължи своето оперативно съществуване в обозримото бъдеще.

Индивидуалният годишен финансов отчет включва индивидуален отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход, индивидуален отчет за финансовото състояние, индивидуален отчет за промените в собствения капитал, индивидуален отчет за паричните потоци, както и пояснителни приложения. Приходи и разходи, с изключение на компоненти на друг всеобхватен доход, се признават в печалбата или загубата. Друг всеобхватен доход се признава в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход и включва елементи на приходи и разходи (включително корекции от прекласификация), които не са признати в печалбата или загубата, както изисква или както е разрешено от МСФО. Корекции от прекласификация са сумите, прекласифицирани в печалба или загуба в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход за текущия период, които са били признати в друг всеобхватен доход през текущия и предходни периоди. Транзакции със собствениците на Дружеството в качеството им на собственици се признават в отчета за промените в собствения капитал.

Дружеството избира да представи печалбата или загубата и другия всеобхватен доход в два раздела. Разделите се представят заедно, като този за печалбата или загубата е първи, следван непосредствено от раздела за другия всеобхватен доход.

Форматът на отчета за финансовото състояние е базиран на разграничението текущ/нетекущ. Възприетата счетоводна политика е последователна с прилаганата през предходната година.

4. Съществена информация за счетоводната политика

През текущия период няма съществена промяна в счетоводните политики, които оказват значително влияние върху дейността на Дружеството.

Бележки към финансовия отчет

5. Функционална валута и валута на представяне

Този финансов отчет е представен в Български лева (BGN), която е функционалната валута на Дружеството. Цялата финансова информация, представена в лева, е закръглена до хиляда, освен когато е посочено друго.

6. Използване на приблизителни оценки и преценки

При изготвянето на този финансов отчет, ръководството е направило преценки, приблизителни оценки и допускания, които влияят на прилагането на счетоводните политики на Дружеството и на отчетените суми на активите и пасивите, приходите и разходите. Реалният резултат може да бъде различен от тези приблизителни оценки.

Приблизителните оценки и основните допускания се преразглеждат текущо. Преразглеждането на приблизителните оценки се признава проспективно.

(а) Преценки

Информация за критични преценки, направени при прилагане на счетоводните политики, които имат най-значителен ефект върху признатите суми във финансовия отчет, се съдържа в следните бележки:

- Бележка 33 – Класификация на лизинга;
- Бележка 19, 40(е) – Оповестяваща материални запаси;
- Бележка 20, 40(к) – Оповестяваща търговски вземания.
- Бележка 15, 40(ж) - Полезен живот на имоти, машини и съоръжения и нематериални активи

(б) Несигурност в допусканията и оценките

Информация за несигурност в допусканията и оценките, за които има значителен риск да доведат до съществени корекции в следващата финансова година, се съдържа в следните бележки:

- Бележка 25, 40(г)– Измерване на доходи на наети лица
- Бележка 34 – Условни задължения.

Справедливи стойности

Някои от счетоводните политики и оповестявания на Дружеството изискват оценка на справедливи стойности за финансови и за не-финансови активи и пасиви.

Значими въпроси, свързани с оценките, се докладват на Одитния комитет на Дружеството.

Когато оценява справедливата стойност на актив или пасив, Дружеството използва наблюдаеми данни, доколкото е възможно. Справедливите стойности се категоризират в различни нива в йерархията на справедливите стойности на базата на входящите данни в техниките за оценка, както следва:

- Ниво 1: котирани цени (некоригирани) на активни пазари за сходни активи или пасиви.
- Ниво 2: входящи данни различни от котирани цени, включени в Ниво 1, които, пряко (т.е. като цени) или косвено (т.е. получени от цени), са достъпни за наблюдаване за актива или пасива.
- Ниво 3: входящи данни за актива или пасива, които не са базирани на наблюдаеми пазарни данни (ненаблюдаеми входящи данни).

Ако входящите данни, използвани за оценка на справедливата стойност на актива или пасива, могат да се категоризират в различни нива от йерархията на справедливите стойности, тогава оценката на справедливата стойност се категоризира в нейната цялост в това ниво от йерархията на справедливите стойности, чиято входяща информация е от значение за цялостната оценка.

Повече информация за допусканията, направени при оценка на справедливите стойности, е включена в следните бележки:

- Бележка 15 – Имоти, машини и съоръжения
- Бележка 32 – Финансови инструменти.

Бележки към финансовия отчет

7. Приходи от продажба

Виж съществена информация за счетоводната политика в Бележки 40(а)

В хиляди лева	**2024**	**2023**
Приходи от управление на електроенергийната система	694,594	623,920
Приходи от пренос през електропреносната мрежа	506,905	611,511
	1,201,499	**1,235,431**

7(а) Управление на електроенергийната система

В хиляди лева	**2024**	**2023**
Приходи от достъп до електропреносната мрежа	167,656	125,856
Приходи от междуоператорско компенсиране за изп.на преносните мрежи	8,124	9,393
Приходи от администриране на пазара, свързан с ел.енергия	430,157	412,966
Приходи от IGCC и FSKAR	88,657	75,705
Нетни приходи от продажба от управление на електроенергийната система	**694,594**	**623,920**

Приходи от достъп до преносната мрежа

Всички крайни потребители и разпределителни предприятия, производители присъединени към електропреносната мрежа, както и производители присъединени към електроразпределителната мрежа, заплащат цена за достъп, която се регулира от КЕВР. За 2024 година приходите от цена достъп до електропреносната мрежа за крайни клиенти за отчетените количества 32 791 026 MW*h (2023: количества 32 084 103 MW*h) възлизат на 30 644 хил. лв. (2023: 27 145 хил. лв.). Отчетените приходи от достъп от възобновяеми източници с динамично променяща се генерация за 2024 година възлизат на 36 096 хил. лв. (за 2023 година: 24 562 хил. лв.).

С ценово решение Ц-19/01.07.2019 г. е въведена цена за достъп до електропреносната мрежа за производители, с изключение на производители на електрическа енергия от възобновяеми източници с динамично променяща се генерация – от слънчева и вятърна енергия, присъединени към електропреносната и електроразпределителните мрежи.

Приходите от цена достъп производство за 2024 г. за отчетените количества 28 225 746 MW*h възлиза на 100 916 хил. лв. (2023 г. : 31 403 184 MW*h за 74 149 хил .лв.)

Приходи от предоставени физически права за пренос

Притежавайки лиценза за пренос на електрическа енергия и активите от електроенергийната система, ЕСО ЕАД е длъжно да прилага изискванията на Регламент (ЕС) 2019/943 (стар №714/2009) на Европейския парламент и на Съвета от 05 юни 2019 година. Съгласно т. 2, чл. 19 от същия всички приходи от разпределението на междусистемните електропроводи се използват за следните цели:

а) гарантиране на действителната наличност на разпределения капацитет, включително обезщетение за гарантираност или

б) поддържане или увеличаване на междусистемните капацитети чрез оптимизиране на използването на съществуващите междусистемни електропроводи посредством координирани коригиращи действия, където е приложимо; или покриване на разходи, произтичащи от мрежови инвестиции, свързани с намаляване на претоварването в междусистемните електропроводи.

Ако приходите не могат да бъдат използвани ефективно за целите, посочени в първа алинея, букви а) и/или б), те може да бъдат използвани при условие одобрението на регулаторните органи на съответните държави-членки до максимална сума, която се определя от тези регулаторни органи като приход, който се взема предвид от регулаторните органи при одобряване на методиката за изчисляване на мрежовите тарифи и/или фиксирането на мрежовите тарифи. В изпълнение на решенията на КЕВР за финансова 2024 г. (вкл. два

регулаторни периода) е признат приход за Дружеството на обща стойност 49,534 хил. лв (2023 г.: 46,696 хил. лв).

Продажба на електрическа енергия от балансиращ пазар

През м. май 2023 г. е променена методиката за определяне на цените на балансиращата енергия, като е въведен статус на регулиране, и определяне на единна цена за небаланс, при статус на регулиране 0, -1 и 1, а при статус на регулиране 2 се запазва определяне на две цени за небаланс. Задълженията и вземанията на търговските участници (ТУ) се определят според статуса на регулиране на ЕЕС, и посоката им на небаланс.

От 01.05.2024 г. стартира прилагането на нова Методика за определяне на цените на балансиращата енергия с въвеждане на единна цена, имаща за цел хармонизиране на нормативната уредба с европейските регламенти и директиви и да даде възможност на ЕСО ЕАД да участва в европейските платформи за обмен на балансираща енергия. С приемането на новата Методика се въвеждат допълнителни механизми за регулиране на небалансите и за дисциплиниране на търговските участници, като тези правила се прилагат за всички търговци и ги насърчават да прогнозират по-добре своите графици. В нея се регламентират по-ясни правила и механизъм за определяне на цените на балансираща енергия, които отчитат интересите на всички участници на пазара. Прилагането на методиката доведе до чувствително намаляване на небалансите на търговските участници, тъй като те са стимулирани да прогнозират максимално точно графиците си.

Основната причина за приемането на Методиката е изменението на чл. 21, ал. 1, т. 11 от ЗЕ, според което тя не следва да е част от ПТЕЕ2, а да се приеме като самостоятелен акт. С тези промени в ЗЕ се отмени и правомощието на КЕВР съгласно чл. 21, ал. 1, т. 8 от ЗЕ да определя ежегодно пределна цена за сключване на сделки на пазара на балансираща енергия.

След присъединяване на ЕСО ЕАД към платформите за балансиране, българските доставчици на балансиращи услуги ще се конкурират реално с европейските такива.

През 2024 г. активираната енергия за регулиране нагоре е 189 516 MWh спрямо 516 450 MWh през 2023 г., като намалението е с 63,30%. От общото количество активирана енергия за регулиране нагоре, активираната енергия от участие в първично и автоматично вторично регулиране нагоре е 129 257 MWh, а от участие в ръчно вторично регулиране нагоре е 60 259 MWh.

Енергията за регулиране надолу е 208 762 MWh, спрямо 172 665 MWh за 2023 г., което е увеличение с 20,91 %. От общото количество енергия за регулиране надолу, активираната енергия от участие в първично и автоматично вторично регулиране надолу е 67 763 MWh, а от участие в ръчно вторично регулиране надолу е 140 999 MWh.

През 2024 г. общият енергиен недостиг за страната е в размер на 1 162 795 MWh, спрямо 1 646 093 MWh за 2023 г., което е намаление с 29,36 %. Общият енергиен излишък през 2024 г. е 1 410 346 MWh, спрямо 1 194 352 MWh през 2023 г., като увеличението е с 18,08%.

Общото задължение на търговските участници към ЕСО ЕАД за реализирания енергиен небаланс за 2024 г. възлиза на 426 848 690 лв., спрямо 403 676 448 лв. за 2023 г., без ДДС, което е увеличение от 5,74%. Общото задължение на ЕСО ЕАД към търговските участници за реализирания енергиен небаланс възлиза на 197 619 149 лв. без ДДС, спрямо 105 378 476 лв. за същия период на 2023 г., което е увеличение от 87,53%.

7(б) Приходи от пренос през ЕПМ

В хиляди лева	**2024**	**2023**
Приходи от пренос през ЕПМ	457,371	564,815
Приходи за поевтиняване на тарифата	49,534	46,696
Нетни приходи от продажба от пренос през ЕПМ	**506,905**	**611,511**

Приходите от пренос през ЕПМ за отчетените количества 32 791 026 MW*h (2023 : 32 084 103 MW*h) възлиза на 457,371 хил. лв. (2023: 564,815 хил. лв.). Признат приход за поевтиняване на тарифата 49,534 хил.лв.

[2] ПТЕЕ – Правила за търговия с електрическа енергия

Бележки към финансовия отчет

Финансовият резултат от нерегулираната дейност се облага в съответствие с изискванията на чл.204, ал.1 от ЗКПО.

8. Други приходи от дейността

В хиляди лева	**2024**	**2023**
Приходи от реактивна енергия	42,655	19,810
Приходи от неустойки по неизпълнение на договори	4,897	2,312
Приходи от финансирания	38,275	8,725
Приходи от отписани провизии, проучване, присъединяване, аварийна помощ, услуги по ценоразпис, наеми и др.	13,258	22,697
Приходи от присъединяване	49,902	62,061
Приходи от реконструкция на съоръжения	149	1,306
Приходи от наеми, включително наеми на оптични влакна	282	315
Приходи от Регламент 943 на ЕС	28,197	6,729
Приходи от застрах. обещ. на застраховани активи	2,258	4,062
Приходи от продажби Енерго 2	221	153
	180,094	**128,170**

Приходите от финансирания за 2024 г. включват 9,849 хил. лв. приходи от финансирания на дълготрайни активи, в т. ч. 2,335 хил. лв. по Национален план за възстановяване и устойчивост и 28,426 хил. лв. приходи от финансирания от текуща дейност, в т.ч. 1,683 хил. лв. приходи от европейски проекти и 26,743 хил. лв. приходи по Програмата за компенсиране на разходите на операторите на електропреносната и електроразпределителните мрежи за закупуване на електрическа енергия за периода от 01.01.2024 г. до 31.12.2024 г., одобрена с Решение № 546/2024 г. и изменена с Решение № 654 от 18.09.2024 г. и с Решение № 30 по т. 1 от 23.01.2025 г. на Министерски съвет.

Приходите от финансирания за 2023 г. включват 7,487 хил. лв. приходи от финансирания на дълготрайни активи, 1,239 хил. лв. приходи от финансирания от текуща дейност, в т.ч. 1,139 хил. лв. приходи от европейски проекти и 100 хил. лв. приходи по Решение № 893/30.12.2021 г. на Министерски съвет в изпълнение на Програмата за компенсиране на разходите на операторите на електропреносната и електроразпределителните мрежи за закупуване на електрическа енергия.

През 2024 година е отчетена на приход сумата в размер на 28,197 хил. лв. за обекти, свързани с изпълнение на Регламент 943, както следва:

- ВЛ Пловдив – Златица - 1,002 хил. лв.
- подстанция Варна 400/220 - 158 хил. лв.
- подстанция Добруджа 400/220/110 - 786 хил. лв.
- подстанция Златица 400/110 - 56 хил. лв.
- подстанция София Запад 400/110 - 235 хил. лв.
- подстанция Червена могила 400/110 - 244 хил. лв.
- подстанция Благоевград 400/110 - 372 хил. лв.
- ВЛ Добруджа – Бургас - 1,112 хил. лв.
- ВЛ Марица изток – Бургас – 1,499 хил. лв.
- ВЛ МИ – Неа Санта – 1,053 хил. лв.
- ВЛ Пловдив – МИ – 292 хил. лв.
- Система за автоматизирано управление на подстанции (САУП) - 21,388 хил. лв.

Бележки към финансовия отчет

Други приходи от реинтеграция МСФО 9

В хиляди лева	**2024**	**2023**
Приходи от реинтеграция на обезценка по МСФО 9	1,779	2,377
	1,779	**2,377**

9. Разходи за материали

Виж съществена информация за счетоводната политика в Бележка 40

В хиляди лева	**2024**	**2023**
Разходи за основни материали	(2,296)	(2,097)
Разходи за течни горива и смазочни материали	(2,743)	(2,501)
Разходи за резервни части	(2,464)	(3,016)
Разходи за работно облекло	(705)	(616)
Разходи за инструменти и инвентар	(349)	(320)
Разходи материали охрана на труда	(620)	(574)
Разходи за други материали	(62)	(26)
Разходи за канцеларски материали и консумативи	(163)	(181)
Разходи за придобиване на нетекущи активи по стопански начин	(35,723)	(25,521)
	(45,125)	**(34,852)**

10. Разходи за външни услуги

В хиляди лева	**2024**	**2023**
Разходи за ремонти	(30,485)	(21,293)
Разходи за наеми	(600)	(402)
Разходи за охрана обекти	(14,672)	(12,449)
Разходи за съобщителни услуги	(548)	(538)
Разходи за отопление и осветление	(1,613)	(1,633)
Разходи за застраховки	(13,059)	(13,282)
Разходи за абонаментно поддържане на техника	(656)	(504)
Разходи за информационни услуги	(2,720)	(1,915)
Разходи за други външни услуги	(1,252)	(935)
Разходи за независим финансов одит	(98)	(66)
Разходи за данъци и такси	(939)	(1,061)
Разходи такси БНЕБ	(190)	(178)
Разходи съд. дела и процесуално представителство	(388)	(2,039)
Разходи по граждански договори и хонорари	(443)	(518)
Разходи за единно свързване на пазарите и евр.платформи, ползване на ТК инфраструктура и достъп до чужди съоръжения	(2,573)	(3,431)
Разходи за трансграничен капацитет и такси - JAO S.A.	(18,968)	(13,044)
	(89,204)	**(73,288)**

11. Разходи за възнаграждения на наети лица

Виж съществена информация за счетоводната политика в Бележка 40

В хиляди лева	**2024**	**2023**
Заплати и възнаграждения	(137,686)	(129,279)
Компенсируеми отпуски	(6)	(12)
Разходи за начислен неизползван платен годишен отпуск	(983)	(1,047)
	(138,675)	**(130,338)**

Бележки към финансовия отчет

12. Разходи за социално осигуряване и надбавки

В хиляди лева	**2024**	**2023**
Пенсионни и здравни вноски	(26,930)	(25,060)
ТЗПБ ПКБ	(2,053)	(1,955)
Социални разходи надбавки и помощи персонал	(49,260)	(43,827)
Разходи за допълнително здравно осигуряване	(251)	(785)
Разходи за допълнително доброволно пенсионно осигуряване	(1,859)	(1,623)
	(80,353)	**(73,250)**

13. Други разходи

В хиляди лева	**2024**	**2023**
Разходи за командировки	(1,379)	(1,225)
Разходи за обучение и квалификация	(587)	(207)
Разходи за дарения	(187)	(311)
Разходи за местни данъци и такси	(2,060)	(1,946)
Разходи за провизии по съдебни дела, водени срещу ЕСО ЕАД	(2,242)	(1,993)
Разходи за обезценки на финансови активи	(4,221)	(1,920)
Разходи фонд Сигурност на ЕС	(31,251)	(34,533)
Други разходи	(2,037)	(3,075)
	(43,964)	**(45,210)**

Други разходи

Други разходи за 2024 г. в размер на 2,037 хил. лв. и включват 19 хил. лв. разходи за брак на ДА и стоково мат. запаси, възстановено ДДС брак на активи - 1 хил. лв., разходи за членски внос в ENTSO-E, НКБ в CEC, Българска браншова камара на енергетиците, НТС на енергетиците на стойност 1,547 хил. лв., разходи за представителни цели, делегации и международни прояви- 439 хил. лв., лихви по отписани съдебни вземания на обща стойност 3 хил. лв. (загубени съдебни дела), разходи за стипендии – 21 хил. лв. и 7 хил. лв. – други.

Други разходи за 2023 г. в размер на 3,075 хил. лв. и включват 1 хил. лв. разходи за брак на ДА, възстановено ДДС брак на активи- 2 хил. лв., разходи за членски внос в ENTSO-E, НКБ в CEC, Българска браншова камара на енергетиците, НТС на енергетиците на стойност 1,441 хил. лв., разходи за представителни цели, делегации и международни прояви- 363 хил. лв., главници и лихви по отписани съдебни вземания на обща стойност 870 хил. лв. (загубени съдебни дела), аварийна помощ износ- 337 хил. лв., разходи за стипендии – 23 хил. лв. и 38 хил. лв. други.

14. Финансови приходи и разходи

Виж съществена информация за счетоводната политика в Бележки 40(б)

Признати в печалби и загуби

В хиляди лева	**Бел.**	**2024**	**2023**
Лихви по разплащателни сметки		49	1,011
Лихви по депозитни сметки		5,333	381
Приходи от курсови разлики (нетно)		1	1
Финансови приходи		**5,383**	**1,393**
Разходи за лихви от задължения за обезщетения за пенсиониране	*25*	(1,055)	(1,299)
Нетна загуба от валутни курсови разлики		(2)	(5)
Финансови разходи по лизингови договори		-	(3)
Банкови такси		(16)	(25)
Финансови разходи		**(1,073)**	**(1,332)**
Нетни финансови разходи/приходи признати в печалби и загуби		**4,310**	**61**

Бележки към финансовия отчет

15. Имоти, машини, съоръжения и оборудване

Виж съществена информация за счетоводната политика в Бележки 40(ж)

В хиляди лева	Земи и сгради	Машини, съоръжения и оборудване	Транспортни средства	Стопански инвентар и други	Разходи за придобиване на ДМА	Общо
Отчетна стойност						
Салдо към 1 януари 2023	**228,337**	**2,654,370**	**44,453**	**1,692**	**128,925**	**3,057,777**
Придобити активи	-	-	-	-	182,677	182,677
Трансфер	5,611	208,798	8,888	64	(223,361)	-
Отписани активи	(1,418)	(5,873)	(867)	(25)	-	(8,183)
Нетен ефект от преоценка на ДМА - апорт	320	2,584	179	-	-	3,083
Салдо към 31 декември 2023	**232,850**	**2,859,879**	**52,653**	**1,731**	**88,241**	**3,235,354**
Салдо към 1 януари 2024	**232,850**	**2,859,879**	**52,653**	**1,731**	**88,241**	**3,235,354**
Придобити активи	-	-	-	-	246,989	246,989
Трансфер	5,557	208,381	11,639	108	(225,685)	-
Отписани активи	(30)	(4,862)	(406)	(31)	-	(5,329)
Отписана амортизация от преоценка 2024	(12,171)	(268,474)	-	-	-	(280,645)
Преоценка на ДМА	22,680	305,070	-	-	-	327,750
Последваща оценка 31.12.2024 -преоценка приход	30	11	-	-	-	41
Последваща оценка 31.12.2024 -обезценка	(21)	(4)	-	-	-	(25)
Салдо към 31 декември 2024	**248,895**	**3,100,001**	**63,886**	**1,808**	**109,545**	**3,524,135**
Амортизации и загуби от обезценка						
Салдо към 1 януари 2023	**5,526**	**150,534**	**27,834**	**1,425**	**-**	**185,319**
Амортизация за годината	4,286	93,993	3,545	64	-	101,888
Отписани	(259)	(3,098)	(658)	(24)	-	(4,039)
Салдо към 31 декември 2023	**9,553**	**241,429**	**30,721**	**1,465**	**-**	**283,168**
Салдо към 1 януари 2024	**9,553**	**241,429**	**30,721**	**1,465**	**-**	**283,168**
Амортизация за годината	4,210	99,586	4,900	65	-	108,761
Отписани	(30)	(4,846)	(406)	(30)	-	(5,312)
Отписана амортизация от преоценка 2024	(12,171)	(268,474)	-	-	-	(280,645)
Салдо към 31 декември 2024	**1,562**	**67,695**	**35,215**	**1,500**	**-**	**105,972**
Балансова стойност						
Салдо към 1 януари 2024	**223,297**	**2,618,450**	**21,932**	**266**	**88,241**	**2,952,186**
Салдо към 31 декември 2024	**247,333**	**3,032,306**	**28,671**	**308**	**109,545**	**3,418,163**

Заложени активи

Към 31 декември 2024 г. Дружеството не е заложило имоти, машини, съоръжения като обезпечение по свои задължения или задължения на трети лица.

Активите с право на ползване

Дружеството е сключил. договори за наемане на етажи от сграда и наемане на 2 бр. рутери за комуникационна мрежа на ENTSO-E - PCN (Physical Communication Network) от ENTSO-E.

Бележки към финансовия отчет

Активите с право на ползване са включени в нетната балансова стойност на имоти, машини и съоръжения, както следва:

31.12.2023 г.	**Рутери**	**Сгради**	**Общо активи с право на ползване**
	хил. лв.	*хил. лв.*	*хил. лв.*
Брутна балансова стойност			
Салдо на 1 януари 2023	**347**	**455**	**802**
Салдо към 31 декември 2023 г.	**347**	**455**	**802**
Амортизация и обезценка			
Салдо към 1 януари 2023 г.	**(261)**	**(341)**	**(602)**
Амортизация	(86)	(114)	(200)
Салдо към 31 декември 2023 г.	**(347)**	**(455)**	**(802)**
Балансова стойност към 31 декември 2023 г.	**-**	**-**	**-**

Напълно амортизирани активи, използвани в дейността

Отчетната стойност на всички напълно амортизирани ДМА, които все още са в употреба към 31.12.2024 г. възлиза на 66,845 хил.лева.

Преоценка на имоти, машини и съоръжения

С ефективна дата 31 декември 2024 г. е извършена преоценка на земи и сгради, машини, съоръжения и оборудване, за които е избран модела за последваща оценка по справедлива стойност.

Оценката на нетекущите активи е извършена от независим лицензиран оценител. Оценката е извършена в съответствие със Закона за независимите оценители, Стандартите за бизнес оценяване и действащото към датата на изготвяне на доклада приложимо законодателство в Република България.

В резултат на приложените оценителски методи и направените анализи лицензираните оценители са определили справедлива пазарна стойност на оценяваните дълготрайни активи, както следва

Описание на клас активи	**Отчетна стойност**	**Начислена амортизация**	**Балансова стойност**	**СПС**	**Разлика**
Земи	64 055 236.96	-	64 055 236.96	72 726 044.96	8 670 808.00
Сгради	161 157 923.09	(12 115 129.36)	149 042 793.73	163 061 214.34	14 018 420.61
МОС	2 850 099 661.61	(273 705 842.37)	2 576 393 819.23	2 881 407 561.12	305 013 741.89
Общо	**3 075 312 821.66**	**(285 820 971.73)**	**2 789 491 849.92**	**3 117 194 820.42**	**327 702 970.50**

Нетираното увеличение на преоценъчния резерв в следствие на извършена преоценка е в размер 327,750 хил. лв., в т.ч. увеличение от преоценка - 481,389 хил. лв и приходи от преоценка в размер на 41 хил. лв. и намаление от обезценка – 153,639 хил. лв. и разходи от преоценка в размер на 25 хил. лв.

Салдото към 31.12.2024 г. на резерва от последващи оценки на имоти, машини и съоръжения е на стойност 2,144,079 хил. лв, а за 2023 г. е в размер на 1,852,525 хил. лв. През 2024 г. е отписан преоценъчен резерв от последващи оценки на стойност 3,421 хил. лв. в резултат на бракувани и продадени активи. През 2023 година е отписан резерв от последващи оценки на стойност 5,601 хил. лв. в резултат на бракувани и продадени активи.

Към 31.12.2024 г. съгласно МСС 36 „Обезценка на активи“ е извършен тест за обезценка на дълготрайните активи от Инженеригсервиз София ООД. Анализите и заключенията, изложени в доклада, сочат, че изведената стойност в употреба на ЕГПП „Електроенергиен системен оператор“ ЕАД е по – висока от балансовата стойност на формираната ЕГПП, което дава основание, същата да бъде определена за възстановима стойност и е в размер на 3,122,860 хил. лв.

Бележки към финансовия отчет

Активи без документи за собственост

При извършената инвентаризация на недвижими имоти са констатирани 513 позиции дълготрайни материални активи по счетоводни регистри без документ за собственост. На база счетоводни данни недвижимите имоти собственост на „ЕСО" ЕАД без документи за собственост са с балансова стойност към 31.12.2024 година в размер на 3 550 492,47лв., в това число стъпки по електропроводи в размер на 1 529 886,79 лв. Недвижимите имоти без документи за собственост са **прехвърлени от „НЕК" ЕАД по счетоводните регистри на „ЕСО" ЕАД на основание, вписано в търговския регистър на 04.02.2014 година Решение с Протокол №71-2013 на „БЕХ" ЕАД за преобразуване.** Недвижимите имоти без документ за собственост по са както следва:

- Недвижими имоти без документ за собственост в ЦУ на „ЕСО" ЕАД – 2 позиции с балансова стойност 466 501,61 лв.
- Недвижими имоти без документ за собственост в У МЕР София град – 1 позиция с балансова стойност 251 320,00 лв.
- Недвижими имоти без документ за собственост в У МЕР София област – 106 позиции с балансова стойност 725 205,15 лв.
- Недвижими имоти без документ за собственост в У МЕР Благоевград – 24 позиции с балансова стойност 66 618,00 лв.
- Недвижими имоти без документ за собственост в У МЕР Монтана – 45 позиции с балансова стойност 82 342,00 лв.
- Недвижими имоти без документ за собственост в У МЕР Плевен – 44 позиции с балансова стойност 114 810,00 лв.
- Недвижими имоти без документ за собственост в У МЕР Горна Оряховица – 43 позиции с балансова стойност 202 322,01 лв.
- Недвижими имоти без документ за собственост в У МЕР Русе – 21 позиции с балансова стойност 63 305,00 лв.
- Недвижими имоти без документ за собственост в У МЕР Шумен – 35 позиции с балансова стойност 67 247,00 лв.
- Недвижими имоти без документ за собственост в У МЕР Варна – 58 позиции с балансова стойност 120 905,81 лв.
- Недвижими имоти без документ за собственост в У МЕР Бургас – 62 позиции с балансова стойност 1 126 870,42 лв.
- Недвижими имоти без документ за собственост в У МЕР Стара Загора – 3 позиции с балансова стойност 60 290,10 лв.
- Недвижими имоти без документ за собственост в У МЕР Хасково – 34 позиции с балансова стойност 44 935,00 лв.
- Недвижими имоти без документ за собственост в У МЕР Пловдив – 32 позиции с балансова стойност 98 315,00 лв.
- Недвижими имоти без документ за собственост в ЦДУ – 3 позиции с балансова стойност 59 505,37 лв.

16. Нематериални активи

Виж съществена информация за счетоводната политика в Бележка 40(з)

В хиляди лева	**Патенти и лицензи**	**Софтуер**	**Други**	**Разходи за придобиване на ДМА**	**Общо**
Отчетна стойност					
Баланс към 1 януари 2023	**17,476**	**20,265**	**1,714**	**-**	**39,455**
Придобити активи	-	-	-	1,243	1,243
Отписани активи	(196)	(2,712)	(294)	-	(3,202)
Трансфери	1,100	139	4	(1,243)	-
Баланс към 31 декември 2023	**18,380**	**17,692**	**1,424**	**-**	**37,496**

Бележки към финансовия отчет

Баланс към 1 януари 2024	**18,380**	**17,692**	**1,424**	**-**	**37,496**
Придобити активи	-	-	-	10,389	10,389
Отписани активи	(646)	(1,132)	-	-	(1,778)
Трансфери	8,200	2,153	36	(10,389)	-
Баланс към 31 декември 2024	**25,934**	**18,713**	**1,460**	**-**	**46,107**
Амортизации и загуби от обезценка					
Баланс към 1 януари 2023	**10,892**	**17,594**	**1,681**	**-**	**30,167**
Амортизация за годината	3,051	1,075	1	-	4,127
Отписани	(195)	(2,712)	(294)	-	(3,201)
Баланс към 31 декември 2023	**13,748**	**15,957**	**1,388**	**-**	**31,093**
Баланс към 1 януари 2024	**13,748**	**15,957**	**1,388**	**-**	**31,093**
Амортизация за годината	3,330	1,190	9	-	4,529
Отписани	(646)	(1,132)	-	-	(1,778)
Баланс към 31 декември 2024	**16,432**	**16,015**	**1,397**	**-**	**33,844**
Балансова стойност					
Баланс към 01 януари 2024	**4,632**	**1,735**	**36**	**-**	**6,403**
Баланс към 31 декември 2024	**9,502**	**2,698**	**63**	**-**	**12,263**

Обезпечение

Дружеството не е заложило нематериални активи като обезпечение по свои задължения или задължения на трети лица.

Отчетната стойност на всички напълно амортизирани нематериални активи, които все още са в употреба към 31.12.2024 г. възлиза на 26,054 хил. лева.

17. Инвестиции в дъщерни, съвместни и асоциирани предприятия, други инвестиции

Дъщерни предприятия

„Електроенергиен системен оператор" ЕАД притежава 100% от капитала на „ЕСО Инженеринг" ЕООД, което е учредено на 18.02.2021 г.

Регистрирано е дъщерно дружество „ЕСО Инженеринг" ЕООД и вписано в Търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел към Агенция по вписванията на 18.02.2021 г. с ЕИК/ПИК 206401308 и адрес на управление гр. София, п. код 1404, бул. „Петко Ю. Тодоров" № 24., на което ЕС ЕАД е едноличен собственик на капитала.

Съгласно решение на Управителния съвет с протокол № 34/31.07.2023 г. и решение на Надзорния съвет с протокол № 41/02.08.2023 г. е увеличен капитала на „ЕСО ИНЖЕНЕРИНГ" ЕООД, по реда на чл. 193 от ТЗ, чрез непарична вноска /апорт/ на недвижимо и движимо имущество, собственост на „Електроенергиен системен оператор" ЕАД (ЕСО ЕАД), ЕИК 175201304, едноличен собственик на капитала на „ЕСО ИНЖЕНЕРИНГ" ЕООД, в размер на 3 957 937 (три милиона деветстотин петдесет и седем хиляди деветстотин тридесет и седем) лева, определен по реда на чл.72 от Търговския закон от три вещи лица назначени с Акт 20230214152040/15.02.2023 г.

Съгласно учредителния акт на „ЕСО Инженеринг" ЕООД капиталът е в размер на 5,553,637 лева, разпределен в 5,553,637 (пет милиона петстотин петдесет и три хиляди шестотин тридесет и седем) дяла с номинална стойност от 1 (сто) лева всеки.

Капиталът на дружеството е изцяло записан и внесен, както следва:

- 500,000 (словом: петстотин хиляди) лева - парична вноска.
- 1,095,700 (един милион деветдесет и пет хиляди и седемстотин) лева - от неразпределена печалба за 2021г.

Бележки към финансовия отчет

- 3,957,937 (три милиона деветстотин петдесет и седем хиляди деветстотин тридесет и седем) – непарична вноска (апорт) – 2023 г.

Предметът на дейност на ЕСО Инженеринг е строителство, търговско представителство и посредничество, вътрешна и външна търговия, покупка и продажба на недвижими имоти, транспортна и спедиторска дейност, както и всяка друга търговска дейност, която не е изрично забранена със закон. .

Като основна дейност на дружеството е изпълнение на дейностите свързани с автоматизацията на подстанциите на ЕСО ЕАД и дистанционното им управление от опорен пункт.

Друга основна роля е участие в плана за дигитализация, ремонтните и инвестиционни дейности с изпълнение на строително-монтажни работи по въвеждане в експлоатация на комутационна апаратура, изграждане на вторична комутация, реконструкции и др. необходими за осъществяване на функционална свързаност на подстанциите и изпълнение на програмите, консултантска дейност, проектно управление.

На 26.04.2022 г. в Търговския регистър към Агенция по вписванията е вписано еднолично дружество с ограничена отговорност с фирма „ЕСО Проект“ ЕООД, ЕИК 206914677, със седалище и адрес на управление гр. София, п. код 1404, бул. „Петко Ю. Тодоров” № 24., на което ЕСО ЕАД е едноличен собственик на капитала.

Съгласно учредителния акт на ЕСО Проект капиталът е в размер на 250,000 лева, разпределен в 2,500 (две хиляди и петстотин) дяла с номинална стойност от 100 (сто) лева всеки.

Капиталът на дружеството е изцяло записан и внесен, както следва:

- 250,000 (словом: петстотин хиляди) лева - парична вноска.

Предметът на дейност на „ЕСО Проект“ ЕООД е проектиране на енергийни обекти, в това число изготвяне на технически и идейни проекти по реда на ЗУТ, консултантска дейност, както и всяка друга търговска дейност, която не е забранена със закон.

Друга основна роля е участие в плана за дигитализация, изпълнение на проектиране, авторски надзор по време на строителство.

На 29.03.2024 г. в Търговския регистър към Агенция по вписванията е вписано еднолично акционерно дружество „ЕСО ЧАРДЖ“ ЕАД, ЕИК 207774922, със седалище и адрес на управление гр. София, п. код 1404, бул. „Петко Ю. Тодоров” № 24., на което ЕСО ЕАД е едноличен собственик на капитала.

С решение на Управителния съвет на ЕСО ЕАД по т. 8 от Протокол № 11/11.03.2024г., одобрено с решение на Надзорния съвет по т.4 от Протокол № 13/13.03.2024 г. и решение по т.1 от Протокол № 29-2024 /22.03.2024 г. на Съвета на директорите на „Български енергиен холдинг“ ЕАД е взето решение за учредяване на еднолично акционерно дружество с наименование „ЕСО ЧАРДЖ“ с капитал в размер на 1 000 000 (един милион) лева разделен на 10 000 (десет хиляди) броя обикновени поименни акции с право на глас и с номинална стойност в размер на 100 (сто) лева всяка.. Капиталът на дружеството е изцяло собственост на „Електроенергиен системен оператор” ЕАД, ЕИК 175201304.

Дружеството има следния предмет на дейност: Изграждане, въвеждане в експлоатация, опериране и поддръжка на системи за зареждане с електрическа енергия и водород, системи за производство на водород, разработка на софтуерни продукти, проектантска и консултантска дейност, както и всяка друга дейност, незабранена от законите на Република България. Всяка дейност, за която се изисква особен лиценз и/или разрешение, ще бъде осъществявана само след надлежното получаване на такъв лиценз / разрешение.

Съвместно предприятие

ЕСО ЕАД придобива 3,256,000 лева поименни акции с право на глас с номинална стойност в размер на 1 лев всяка на основание протоколи на Съвета на директорите на БЕХ ЕАД: №56/22.08.2017 година №69-2017/07.11.2017 година. Увеличението на капитала по реда на чл.193 от Търговския закон, представлява непарична вноска /апорт/ на 3 203 броя акции, представляващи 50% от капитала на „Булгартел“ ЕАД.

Бележки към финансовия отчет

Останалите 50% от капитала на „Булгартел“ ЕАД са придобити на основание, цитираните по горе решения на БЕХ ЕАД от „Булгартрансгаз“ ЕАД. Оценката на непаричната вноска е съгласно тройна оценителска експертиза рег. № 02-0382/4 от 01.08.2017 година, извършена по реда на чл.72, ал.2 от Търговския закон. Правата върху 3 203 на ЕСО ЕАД от капитала на „Булгартел“ ЕАД са удостоверени с временно удостоверение №003/23.10.2017 година. ЕСО ЕАД е приложило МСС 36 по отношение на инвестицията и е начисляло обезценка до 2021 г. в размер на 2,392 хил. лв. Към 31.12.2022 г. има начислена реинтеграция в размер на 670 хил. лв. Към 31.12.2024 г. инвестицията е изцяло обезценена.

Към 31.12.2024 стойността на инвестицията е, както следва:

Номинална стойност на инвестицията	3,256 хил. лв.
Размер на обезценката	(3,256) хил. лв.
Балансова стойност на инвестицията	0 хил. лв.

Асоциирано предприятие

През месец май 2020 г. ЕСО заедно с преносните оператори на Гърция, Румъния и Италия учредиха Югоизточен електроенергиен координационен център SEleNe CC (Southeast Electricity Network Coordination Center) със седалище гр. Солун, Гърция, който ще способства ефективното управление на регионалните енергийни системи и ще гарантира сигурността на доставките на електроенергия в условията на пазарните обединения и приобщаването на Западните Балкани. Стойността на придобиване на инвестицията в капитала на SEleNe CC е в размер на 98 хил. лв, което представлява 25 % от общия капитал на дружеството.

Регламент (ЕС) 2019/943 относно вътрешния пазар на електроенергия (“Регламент 2019/943”) предвижда създаване на Регионални координационни центрове, които ще заместят Регионалните центрове по сигурност считано от 01.07.2022 г. Всеки Регионален координационен център осъществява дейността си в рамките на определен район на действие на системата („СОР“). В съответствие с член 36 Регламент 2019/943, ACER със свое решение 10/2022 от 6 април 2020 г. определи регион на действие на системата Югоизточна Европа (“СОР ЮИЕ”), който включва операторите на електропреносни мрежи на България и Гърция. След решението на ACER от 2020 г. операторите на преносни мрежи изготвиха предложение за създаване на регионален координационен център, което беше одобрено от регулаторните органи на България и Гърция през март 2021г. Решение на ACER 5/2022г. от 7 април 2022г. отменя решение 10/2020г. и определя нова конфигурация на СОР ЮИЕ, който включва операторите на преносни мрежи на България, Гърция и Италия. Съгласно чл. 4, ал. 5 от Приложение I на решение 5/2022 г. операторът на преносна мрежа на Румъния ще използва услугите на центъра въз основата на договор.

В съответствие с гореизложеното и на основание чл. 26, ал. 1 и ал. 2 от Устава на SEleNe CC, операторът на преносна мрежа на Румъния по регулаторни съображения взе решение да прекрати акционерното си участие в SEleNe CC, като за целта изпрати уведомление с № 20054/10.05.2022г. до дружеството и всеки от акционерите. В съответствие с чл. 26, ал. 3 от Устава на SEleNe CC напускащият акционер е задължен да прехвърли акциите си на всички оставащи акционери по равно или на дружеството, или в комбинация между двата способа. За целите на продажба на акциите, SEleNe CC предложи на акционерите проект на договор, съгласно който всеки от оставащите акционери изкупува от Transelectrica равен брой акции (16 666 броя), а SEleNe CC изкупува 2 броя акции, които ще бъдат анулирани. Съгласно чл. 27, ал. 2 от Устава на SEleNe CC, цената на акциите е равна на балансовата им стойност на база капиталовата позиция на дружеството, посочена в годишния финансов отчет на дружеството за 2021 г. и се равнява на 1.07 (едно евро и седем евроцента) Евро на акция или обща сума на подлежащите на изкупуване акции в размер на 17 885.33 (седемнадесет хиляди осемстотин осемдесет и пет евро и тридесет и три евроцента) Евро.

За целите на продажба на акциите бе подписан договор за изкупуване на акции, съгласно който ЕСО ЕАД плати стойността на 16 666 броя акции на 23.01.2023 г.

С решение по Протокол № 9 от 13.02.2023 г. на Управителния съвет на ЕСО ЕАД , потвърдено с решение по Протокол № 10 от 15.02.2023г. на Надзорния съвет е одобрено участие на дружеството в пето извънредно общо събрание на SEleNe CC на 21.02.2023 г.

Съгласно т.2 от Протокол № 5 от заседание на Общото събрание на SEleNe Cc проведено на 21.02.2023 г., акционерите на дружеството одобряват увеличение на акционерния капитал на дружеството с общо шест

Бележки към финансовия отчет

милиона десет хиляди и две (6 010 002) евро, което съотвества на два милиона три хиляди триста тридесет и четири (2 003 334) евро на Акционер, съгласно член 6.2. от Устава и Член 25 от Закон 4518/2018 г.

Към 31.12.2024 г. процентът на инвестицията на ЕСО ЕАД в SEleNe Cc е 33,33 %.

Други инвестиции

През 2019 г. ЕСО ЕАД е акционер в тръжната кантора JAO S.A, която изпълнява ролята на Единна Платформа за Разпределение (ЕПР) на преносни способности съгласно Регламент 2016/1719 за установяване на насоки за предварително разпределяне на преносна способност. JAO S.A разпределя дългосрочните преносни способности (годишни и месечни) на всички граници между страните-членки на ЕС. Стойността на придобиване на инвестицията в капитала на JAO S.A е в размер на 507 хил. лв., което представлява 4 % от общия капитал на дружеството. Същата се оценява по справедлива стойност, съгласно МСФО 9 Финансови инструменти.

Дъщерни предприятия	**31 декември 2024**		**31 декември 2023**	
	хил. лв.	*%*	*хил. лв.*	*%*
ЕСО Инженеринг ЕООД	4,458	100	4,458	100
ЕСО Проект ЕООД	250	100	250	100
ЕСО Чардж ЕАД	1,000	100	-	
	5,708		**4,708**	
Съвместно дружество				
Булгартел ЕАД	3,256	50	3,256	50
	(3,256)		(1,722)	
	-		**1,534**	
Асоциирано дружество				
SEleNe CC	4,051	33	4,051	33
	4,051		**4,051**	
Други инвестиции				
тръжната кантора JAO S.A	507	4	507	4
	507		**507**	
Общо инвестиции	**10,266**		**10,800**	

18. Разходи за данъци

Виж съществена информация за счетоводната политика в Бележка 40(д)

Данъци признати в печалби и загуби

В хиляди лева	**2024**	**2023**
Текущ данък		
Национален допълнителен данък	(5,573)	-
Данък за текущата година	**(33,639)**	**(30,185)**
Отсрочен данък		
Възникване и обратно проявление на временни разлики	3,610	2,251
Общо разходи за данъци	(35,602)	(27,934)

Стойността на допълнителния национален данък е определена на база прогнозна допустима печалба за групата БЕХ ЕАД на база финансов резултат за предходната финансова година. Допустимата печалба за групата е определена при допускането на избор от страна на дружеството-майка на принципа на реализация в съответствие с изискванията на чл.260н, ал.10 от ЗКПО. Допълнителния данък е определен на база прогнозна извадка на средна процент на амортизация на резерва от последваща оценка на ДМА в дружествата от

Бележки към финансовия отчет

националната група и разлика между балансовата стойност и неамортизираната част от резерва за последваща оценка на ДМА. Така формираната чиста балансова стойност, коригира допустимата печалба за групата БЕХ ЕАД. Делът на ЕСО ЕАД в изчисления прогнозен допълнителен данък е на база финансовите резултати на дружествата за предходната финансова година и ще бъде предмет на допълнително уточняване в бъдещ период, когато дружеството разполага с необходимата информация за текущата финансова година на останалите дружества от групата на БЕХ ЕАД.

Размерът на действителния допълнителен национален данък може да се отклони от прогнозата при следните обстоятелства:

1. Избор на различен от подхода на реализация метод за определяне на допустимата печалба.
2. Съществени отклонения на финансовите резултати на дружествата в групата.
3. Съществени изменения в прогнозната неамортизирана балансова стойност на резерва от последващи оценка на ДМА.

Данъци признати в друг всеобхватен доход

В хиляди лева	2024			2023		
	Преди данъци	**Данъчен (разход) приход**	**Нетно от данъци**	**Преди данъци**	**Данъчен (разход) приход**	**Нетно от данъци**
Преоценка на имоти, машини и съоръжения	327,750	(32,775)	294,975	3,083	-	3,083
Актюерски загуби по планове с дефинирани доходи	(2,803)	280	(2,523)	(1,145)	115	(1,030)
	324,947	**(32,495)**	**292,452**	**1,938**	**115**	**2,053**

Съответните данъчни периоди на Дружеството могат да бъдат обект на проверка от Данъчните органи до изтичането на 5 години от края на годината, в която е подадена декларация или е следвало да бъде подадена декларация, като могат да бъдат наложени допълнителни данъчни задължения или глоби, съобразно интерпретирането на данъчното законодателство. На ръководството на Дружеството не са известни обстоятелства, които биха могли да доведат до възникване на допълнителни съществени задължения в тази област. Последната приключила данъчна проверка на Дружеството за данък добавена стойност е направена за периода от 01.05.2020 г. до 31.07.2020 г. с Акт за прихващане или възстановяване № П-29002920136094-004-001/24.08.2020 г. Последната данъчна проверка за корпоративно подоходно облагане е извършена през 2015 година обхваща период до 31 декември 2010 г.

Признати отсрочени данъчни активи и пасиви

Отсрочените данъчни активи и пасиви в баланса на ЕСО ЕАД към 31.12.2024 г. се дължат на следните позиции:

В хиляди лева	Активи			Пасиви		Нетно	
	31.12.2024	**1.1.2024**	**31.12.2023**	**31.12.2024**	**31.12.2023**	**31.12.2024**	**31.12.2023**
ДМА и други	-	-	-	204,727	172,220	204,727	172,220
Финансиране на ДА и други	(29,308)	(26,165)	(26,165)	-	-	(29,308)	(26,165)
Задължение за обезщ. при пенсиониране	(2,530)	(2,388)	(2,388)	-	-	(2,530)	(2,388)
Провизии	(759)	(618)	(618)	-	-	(759)	(618)
Неизплатени задълж. към местни физ лица	(923)	(942)	(942)	-	-	(923)	(942)
Задълж. за неизползван отпуск	(138)	(144)	(144)	-	-	(138)	(144)
Обезценка МЗ	(24)	(24)	(24)	-	-	(24)	(24)
Обезценка вземания	(539)	(480)	(480)	-	-	(539)	(480)
Обезценка парични средства	(674)	(653)	(653)	-	-	(674)	(653)

Бележки към финансовия отчет

Обезценка инвестиции	(325)	(172)	(172)	-	-	(325)	(172)
Обезценка на активи	(10)	(22)	(22)	-	-	(10)	(22)
Данъчни (активи) пасиви	(35,230)	(31,608)	(31,608)	-	-	(35,230)	(31,608)
Нетиране на данъците	204,727	172,220	172,220	(204,727)	(172,220)	204,727	172,220
Нетни данъчни (активи) пасиви	**169,497**	**140,612**	**140,612**	**(204,727)**	**(172,220)**	**169,497**	**140,612**

При определяне на текущия и отсрочените данъци, Дружеството е възприело за счетоводната база, описаните в бележка 40. Съществена информация за счетоводната политика

При изчисление на отсрочените данъци към 31 декември 2024 година е приложена данъчна ставка 10%, която е определена със Закона за корпоративното подоходно облагане за 2024 година (за 2023 година е използвана също 10% ставка, която е приложимата съгласно закона за 2023 година).

Движения на отсрочените данъци през годината

В хиляди лева	**Баланс 1 януари 2023**	**Признати в печалби и загуби**	**Признати в друг всеобхватен доход**	**Баланс 31 декември 2023**	**Баланс 1 януари 2024**	**Признати в печалби и загуби**	**Признати в друг всеобхватен доход**	**Баланс 31 декември 2024**
Имоти, машини, съоръжения и оборудване	175,891	(3,671)	-	172,220	172,220	(268)	32,775	204,727
Финансиране на ДА и други	(26,657)	492	-	(26,165)	(26,165)	(3,143)	-	(29,308)
Задължения по планове за дефинирани доходи	(2,393)	120	(115)	(2,388)	(2,388)	138	(280)	(2,530)
Провизии	(1,422)	804	-	(618)	(618)	(141)	-	(759)
Задължения към персонала	(670)	(272)	-	(942)	(942)	19	-	(923)
Начисления за неизползван платен годишен отпуск	(157)	13	-	(144)	(144)	6	-	(138)
Обезценка материални запаси	(24)	-	-	(24)	(24)	-	-	(24)
Обезценка търговски вземания	(933)	453	-	(480)	(480)	(59)	-	(539)
Обезценка парични средства	(464)	(189)	-	(653)	(653)	(21)	-	(674)
Обезценка инвестиции	(172)	-	-	(172)	(172)	(153)	-	(325)
Обезценка активи	(22)	-	-	(22)	(22)	12	-	(10)
	142,977	**(2,250)**	**(115)**	**140,612**	**140,612**	**(3,610)**	**(32,495)**	**169,497**

Бележки към финансовия отчет

19. Материални запаси

Виж съществена информация за счетоводната политика в Бележка 40(е)

В хиляди лева	**31 декември 2024**	**31 декември 2023**
Електроматериали	10,322	10,600
Оборудване електро	26,665	21,960
Материали за АСДУ	2,096	1,381
Материали механични	628	859
Горива, масла и химикали	785	563
Други материали	2,961	2,388
Друго оборудване	3,184	2,249
Обезценка материални запаси	(229)	(230)
	46,412	**39,770**

Промените в обезценката на материали са:

Обезценка

В хиляди лева	**2024**	**2023**
Баланс на 1 Януари	(230)	(233)
Отписана обезценка на материали	1	3
Баланс на 31 Декември	**(229)**	**(230)**

През 2024 г. е извършен тест за обезценка на материалните запаси от Инженеринг сервиз София ООД, с който е потвърдено, че балансовата стойност на материалните запаси към 31.12.2024 г. е равна на тяхната нетна реализуема стойност.

20. Търговски вземания и други вземания

Виж съществена информация за счетоводната политика в Бележки 40

В хиляди лева	**31 декември 2024**	**31 декември 2023**
Търговски вземания	9,128	8,253
Търговски вземания от клиенти достъп, пренос реактивна енергия	62,532	62,556
Търговски вземания от клиенти балансиращ пазар	31,092	30,242
Клиенти капацитет и ФПП	22,968	32,016
Клиенти присъединяване	2,136	11,378
Вземания по липси и начети	63	42
Разходи за бъдещи периоди	7,124	6,433
Съдебни и присъдени вземания	10,971	10,277
Обезценка на съдебни и присъдени вземания	(10,971)	(10,277)
	135,043	**150,920**

Към датата на изготвяне на Годишния финансов отчет за 2024 г. са начислени обезценки за съдебните и присъдени вземания по водените съдебни дела от дружеството в размер на 2,149 хил. лв. и реинтегрирани обезценки 1 454 хил. лв.

Експозицията на дружеството спрямо рисковете от промяна на лихвените проценти и анализ на чувствителността на финансовите активи и пасиви са оповестени в бележка 32 Финансови инструменти

Бележки към финансовия отчет

21. Дългосрочни вземания

В хиляди лева	**31 декември 2024**	**31 декември 2023**
Дългосрочни вземания КТБ (н)	4,102	4,102
Обезценка на дългосрочни вземания КТБ (н)	(4,102)	(4,102)

Съдебни вземания – КТБ

Сумите, останали като налични в „Корпоративна търговска банка“ АД, в размер на 5,456,513.61 лв. са прехвърлени в съдебни вземания на основание предявен съдебен иск по чл.63, ал.1 от Закона за банковата несъстоятелност. Тези вземания са възникнали преди датата на откриване на производството по несъстоятелност. Към 31.12.2016 г. същите са отразени като дългосрочни вземания, като стойността на вземането и неговата обезценка в размер на 1,091,261.98 лв. са отразени на отделно обособени балансови позиции. С решение на Управителен съвет с протокол №4/08.02.2017 година и Надзорен съвет с протокол №5/14.02.2017 година дата е извършена обезценка на вземането от „Корпоративна търговска банка” АД (в несъстоятелност) на стойност 4,853,418.57 лева, за сметка на текущия финансов резултат, която първоначално е отразена във финансовия отчет за 2016 година, а в последствие е сторнирана обезценка на стойност 603,095.04 във връзка с обявена от синдиците частична сметка за разпределение на наличните суми между кредиторите на КТБ АД (н) и е отнесена като краткосрочно вземане в баланса. Към 31.12.2019 г. посочените краткосрочни вземания са възстановени по банковите сметки на дружеството.
На 9 юли 2020 г., Търговският регистър публикува втората частична сметка за разпределение на налични суми между кредиторите на „Корпоративна търговска банка” АД (в несъстоятелност) – КТБ АД (н).
Втората частична сметка е изготвена от синдиците на КТБ АД (н) в изпълнение на разпоредбата на чл.95, ал.1 от Закона за банковата несъстоятелност (ЗБН), съгласно която синдикът изготвя частична сметка за разпределение на наличните суми между кредиторите с приети по смисъла на чл.69, ал.1 вземания съобразно реда, привилегиите и обезпеченията.
Съгласно публикуваната втора частична сметка за разпределение на налични суми между кредиторите на КТБ АД (н) сумата, възстановена по сметките на ЕСО ЕАД е в размер на 472,560.07 лв.
През м.04.2021г. са получени 278,679.38 лв.

22. Други вземания

В хиляди лева	**31 декември 2024**	**31 декември 2023**
Предплащания за текущи активи	607	17
	607	**17**
Корпоративен данък за възстановяване	365	-
	365	**-**

23. Пари и парични еквиваленти

В хиляди лева	**31 декември 2024**	**31 декември 2023**
Парични средства в каса лева	14	11
Парични средства в каса във валута	8	8
Парични средства по банкови сметки	81,825	179,148
ПС спец. предназначение регл. 943 2019	707,367	488,227
Обезценка на парични наличности	(2,647)	(2,434)
	786,567	**664,960**

Бележки към финансовия отчет

Експозицията на дружеството спрямо рисковете от промяна на лихвените проценти и анализ на чувствителността на финансовите активи и пасиви са оповестени в бележка 32 Финансови инструменти.

24. Капитал и резерви

ЕСО ЕАД е с капитал 336 574 380 (словом: триста тридесет и шест милиона петстотин седемдесет и четири хиляди триста и осемдесет) лева, разделен на 336 574 380 (словом: триста тридесет и шест милиона петстотин седемдесет и четири хиляди триста и осемдесет) броя обикновени поименни акции, с номинална стойност 1 лев всяка една. Капиталът на дружеството е изцяло записан и внесен, както следва:

- 57 847 195 (словом: петдесет и седем милиона осемстотин четиридесет и седем хиляди сто деветдесет и пет) лева - непарична вноска – недвижими имоти и активи;
- 3 256 000 (словом: три милиона двеста петдесет и шест хиляди) лева - непарична вноска (апорт) от „Български енергиен холдинг" ЕАД, ЕИК 831373560 на 3 203 броя акции от капитала на „Булгартел" ЕАД, ЕИК 131341659, собственост на „Български енергиен холдинг" ЕАД, съгласно Временно удостоверение № 3 от 23.10.2017 г. Непаричната вноска е с парична оценка в размер на 3 256 000 (три милиона двеста петдесет и шест хиляди) лева, определена по реда на чл. 72 от Търговския закон от три вещи лица, назначени с Акт № 20161128141234-11 от 26.05.2017 г.;
- 2 482 167 (словом: два милиона четиристотин осемдесет и две хиляди сто шестдесет и седем) лева, чрез превръщане на част от неразпределената печалба за 2008 година;
- 5 660 561 (словом: пет милиона шестстотин и шестдесет хиляди петстотин шестдесет и един) лева, чрез превръщане на част от неразпределената печалба за 2010 година;
- 52 600 (словом: петдесет и две хиляди и шестстотин) лева, чрез превръщане на част от неразпределената печалба за 2011 година;
- 24 314 300 (словом: двадесет и четири милиона триста и четиринадесет хиляди и триста) лева, чрез превръщане на част от неразпределената печалба за 2015 година;
- 37 963 724 (словом: тридесет и седем милиона деветстотин шестдесет и три хиляди седемстотин двадесет и четири) лева, чрез превръщане на остатъка от нетната печалба на дружеството за 2016 г. и неразпределената печалба от минали години;
- 167 599 244 (словом: сто шестдесет и седем милиона петстотин деветдесет и девет хиляди двеста четиридесет и четири) лева, чрез превръщане на други резерви в размер на 134 336 424 лева, неразпределената печалба от 2020 г. в размер на 31 145 481 лева и неразпределена печалба от предходни години в размер на 2 117 339 лева.
- 2 398 589 (словом: два милиона триста деветдесет и осем хиляди петстотин осемдесет и девет) лева, чрез превръщане на неразпреленатa печалба от 2021г.
- 35 000 000 (словом: тридесет и пет милиона) лева - непарична вноска (апорт) от „Български Енергиен Холдинг" ЕАД, ЕИК 831373560, определен по реда на чл. 72 от Търговския закон от три вещи лица, назначени с Акт №20220729160250/01.08.2022 г., изменен с Акт №20220729160250-3/22.08.2022 г., представляваща задължения на „Електроенергиен системен оператор" ЕАД към „Български Енергиен Холдинг" ЕАД за отчислен дивидент, съгласно решение по т.1.4.1 от Протокол № 44-2021/18.08.2021 г. на Съвета на директорите на „Български Енергиен Холдинг" ЕАД и решение по т.5 от Протокол №31/04.08.2021 г. на Надзорния съвет на „Електроенергиен системен оператор" ЕАД.

Обикновени акции

Всички акции имат еднакъв ранг по отношение на остатъчните активи на Дружеството. Притежателите на обикновени акции имат право да получават дивиденти и имат право на един глас на акция по време на събрания на Дружеството. По отношение на акции на компанията, които се притежават от Дружеството, всички права са прекъснати, докато тези акции се преиздадат.

Дивиденти

През 2021 г. ЕСО ЕАД е разпределило дивидент, съгласно решение с протокол № 32-2021 от 22.06.2021 г. на Съвета на директорите на БЕХ ЕАД (едноличен собственик на капитала на Дружеството към тази дата) в размер на 25,368 хил. лв от печалбата за 2020 г.

Бележки към финансовия отчет

Съгласно решение с Протокол № 44-2021г./18.08.2021 г. на СД на БЕХ ЕАД приема изплащането на допълнителен дивидент в размер на 35,000 хил. лв за сметка на „Други резерви“ със следние срокове на плащане:
7,000 хил. лв със срок на плащане 30.06.2022 г.
7,000 хил. лв със срок на плащане 30.06.2023 г.
7,000 хил. лв със срок на плащане 30.06.2024 г.
7,000 хил. лв със срок на плащане 30.06.2025 г.
7,000 хил. лв със срок на плащане 30.06.2026 г.

С протокол № 45-2022 от 07.07.2022 г. т. I.4.4. на Съвета на директорите на БЕХ ЕАД взема решение за увеличаване на капитала на ЕСО ЕАД по реда на чл. 193 от Търговския закон чрез непарична вноска (апорт) в размер на 35,000 хил. лв., представляваща задължение на ЕСО ЕАД към БЕХ ЕАД за отчислен дивидент, съгласно решение по т. I.4.1. от Протокол № 44-2021г./18.08.2021 г. на СД на БЕХ ЕАД.

През 2022 г. ЕСО ЕАД е разпределило дивидент, съгласно решение с протокол № 45-2022 от 07.07.2022 г. на Съвета на директорите на БЕХ ЕАД (едноличен собственик на капитала на Дружеството към тази дата) в размер на 71 515 хил. лв от печалбата за 2021 г.

През 2023 г. ЕСО ЕАД е разпределило дивидент, съгласно решение с протокол № 34-2023 от 11.05.2023 г. на Съвета на директорите на БЕХ ЕАД (едноличен собственик на капитала на Дружеството към тази дата) в размер на 40,989 хил. лв от печалбата за 2022 г.

През 2024 г. ЕСО ЕАД е разпределило дивидент, съгласно решение с протокол № 57-2024/31.05.2024 г. на Съвета на директорите на БЕХ ЕАД (едноличен собственик на капитала на Дружеството към тази дата) в размер на 123,503 хил. лв от печалбата за 2023 г.

Непарични изменения

Това оповестяване е по смисъла на МСС 7 „Отчет за паричните потоци“ - Инициатива за оповестявания – приет от ЕС на 6 ноември 2017 г. Тази промяна е свързана с информацията, предоставяна на потребителите на финансовите отчети, които да могат да подобрят разбирането си за ликвидността и финансовите операции на Дружеството. Промяната изисква допълнително оповестяване и пояснения да бъдат направени относно промените в пасивите на Дружеството във връзка с промени в резултат на непарични транзакции като придобивания и освобождавания, начисления на лихви, ефекти от курсови разлики, промени в справедливите стойности, и други подобни.

Съпоставяне на промените във финансовите пасиви и собствения капитал с паричните потоци от финансови операции и други, непарични изменения

	Собствен капитал			
	Основен капитал	**Резерви**	**Финансов резултат**	**Общо**
Балансова стойност салдо към 01.01.2024 г.	**336,574**	**1,885,965**	**297,494**	**2,520,033**
Промени в резултат на парични потоци от финансова дейност				
Плащания от разпределение на печалба/дивиденти	-	-	(123,503)	**(123,503)**
Общо промени в резултат на парични потоци от финансова дейност	-	-	(123,503)	**(123,503)**
Непарични изменения				
Преоценка на имоти, машини и съоръжения	-	294,975	-	**294,975**
Друг всеобхватен доход за годината, нетно от данъци	-	(2,523)	-	**(2,523)**
Увеличение/(намаление) чрез прехвърляне между преоценъчния резерв и неразпределена печалба, нето от данъци	-	(3,421)	3,421	-
Други изменения на резерви	-	3,445	(3,445)	-
Други изменения в собствения капитал	-	-	(80)	**(80)**
Финансов резултат	-	-	265,184	**265,184**
Общо други, непарични изменения	**-**	**292,476**	**265,080**	**557,556**
Балансова стойност на 31.12.2024 г.	**336,574**	**2,178,441**	**439,071**	**2,954,086**

Бележки към финансовия отчет

Законов резерв

На основание чл.246 ал.2 т.1 от Търговския закон и чл.89 (2) от Закона за държавния бюджет на Република България за 2018 год., акционерните дружества с над 50 на сто държавно участие в капитала, в които средствата на фонд „Резервен“ са в размер, по-малък от една десета част от капитала, при приключване на финансовата 2017 г. правят отчисления за фонда в размер на една десета част от реализираната печалба, а когато така определените отчисления биха довели до превишаване на определения размер на фонд „Резервен“, правят отчисления в размер, съответстващ на средствата, необходими за неговото попълване.

Съгласно решение с протокол № 45-2022 от 07.07.2022 г. на Съвета на директорите на БЕХ ЕАД (едноличен собственик на капитала на Дружеството към тази дата) е отчислена 1/10 за вноска във фонд Резервен в размер на 7,946 хил. лв.

Съгласно решение на БЕХ ЕАД с протокол 34-2023/11.05.20203 г на СД (едноличен собственик на капитала на Дружеството към тази дата) е отчислена 1/10 за вноска във фонд Резервен в размер на 9,109 хил. лв.

Съгласно решение на БЕХ ЕАД с протокол № 57-2024/31.05.2024 г. на Съвета на директорите на БЕХ ЕАД (едноличен собственик на капитала на Дружеството към тази дата) е отчислена 1/10 за вноска във фонд Резервен в размер на 3,445 хил. лв.

Преоценъчен резерв и други резерви

Преоценъчният резерв на дружеството е формиран в резултат на преоценка на имоти, машини, съоръжения и оборудване. Съгласно българското законодателство преоценъчният резерв, формиран от преоценката на имоти, машини, съоръжения и оборудване, не може да се разпределя за дивиденти.

На основание Решение на едноличния собственик на капитала на Дружеството, документирано с **Протокол №71-2013 на „БЕХ” ЕАД** за преобразуване, вписано в търговския регистър на 04.02.2014 година, са прехвърлени от „НЕК” ЕАД 353,275 хил. лв. представляващи допълнителни резерви, отразени в счетоводните регистри на „ЕСО” ЕАД и представени в Други Резерви – 353,268 хил. лв. и 7 хил. лв. - Резерв от преоценки по план. с дефинирани доходи.

Преоценката на нетните пасиви по плановете с дефинирани доходи на персонала, в едно с с ефектът от данъците върху доходите, отнасящи се до компонентите на друг всеобхватен доход възлизащи на 1,145 хил. лв. и данък върху дохода, отнасящ се до компонентите на другия всеобхватен доход в размер на 115 хил. лв, са представени в отделни секции „Резерв от преоценки по план с дефинирани доходи” в Отчета за Промените в Собствения Капитал, за годината завършваща на 31.12.2023 г.

Преоценката на нетните пасиви по плановете с дефинирани доходи на персонала, в едно с с ефектът от данъците върху доходите, отнасящи се до компонентите на друг всеобхватен доход възлизащи на 2,803 хил. лв. и данък върху дохода, отнасящ се до компонентите на другия всеобхватен доход в размер на 280 хил. лв., са представени в отделни секции „Резерв от преоценки по план с дефинирани доходи” в Отчета за Промените в Собствения Капитал, за годината завършваща на 31.12.2024 г.

25. Доходи на наети лица

Виж съществена информация за счетоводната политика в Бележка 40(г)

В хиляди лева	**31 декември 2024**	**31 декември 2023**
Дългосрочни задължения за обезщетения при пенсиониране	21,321	20,017
Краткосрочни задължения за обезщетения при пенсиониране	3,988	3,868
Общо задължения за доходи на наети лица	**25,309**	**23,885**

Бележки към финансовия отчет

Задължения за планове с дефинирани доходи при пенсиониране

Дружеството има задължение за изплащане на обезщетение при прекратяване на трудовите договори със служители, които са придобили право на пенсия за осигурителен стаж и възраст. Обезщетенията са в съответствие с изискванията на чл. 222, ал. 3 от Кодекса на труда (КТ) в България и чл. 58 от Колективния трудов договор на дружеството. Съобразно цитираните разпоредби работникът или служителят има право на обезщетение от работодателя при прекратяване на трудовите правоотношения независимо от основанието за прекратяване, след като е придобил право на пенсия за осигурителен стаж и възраст в размери и при условия, както следва:

1.Брутното му трудово възнаграждение за 2 месеца или

2.Брутното му трудово възнаграждение за 6 месеца - ако е работил в структурите на енергетиката през последните 10 години от трудовия си стаж.

(2) Работникът или служителят, има право на допълнително обезщетение над размерите по т.1 и т.2 на ал.1 при едновременно изпълнени условия и в размери както следва:

1. При прекратяване на трудовото му правоотношение по негова инициатива по реда на чл.325, ал.1 т. 1 от Кодекса на труда – по взаимно съгласие на страните изразено писмено в срок от 30 /тридесет/ календарни дни от датата на придобиване на правото на пенсия за осигурителен стаж и възраст.

2. При условията на т.1, работник или служител който има продължителен трудов стаж в структурите на енергетиката над 10 до 30 години, има право на допълнително обезщетение /Об/ както следва:

1. при условията на ал.1, т.1 по формулата: Об = 2 + t * 0.2,

2. при условията на ал.1, т.2 по формулата: Об = 6 + t * 0.2, където t е трудовия стаж, придобит в структурите на енергетиката след десетата година, в години и месеци.

3. при трудов стаж в енергетиката над 30 години, обезщетението е колкото за 30 години.

Приблизителният размер на задълженията за планове с дефинирани доходи при пенсиониране към всеки

отчетен период и разходите признати в печалби и загуби се базират на актюерски доклади (информация за използваните параметри и предположения е оповестена по-долу).

Плана за дефинирани доходи (задължение за изплащане на доход при пенсиониране) е нефинансиран.

Движения на настоящата стойност на задълженията по планове с дефинирани доходи

В хиляди лева	**2024**	**2023**
Настояща стойност на задълженията към 1 януари	23,885	23,933
Платени суми	(3,657)	(3,037)
Разходите за настоящи услуги	1,528	965
Разходи за лихви	1,054	1,299
Ефект от извършено прехвърляне на персонал в дъщерно дружество	(304)	(420)
Актюерски (печалби)/загуби от промени във финансови предположения	2,803	1,145
Настояща стойност на задълженията към 31 декември	**25,309**	**23,885**

Разходите са признати в следните позиции от отчета за всеобхватния доход

В хиляди лева	**Бел.**	**2024**	**2023**
Разходи за текущи услуги	11	(1,528)	(965)
Разходи за лихви върху задължението	14	(1,054)	(1,299)
Актюерска печалба/(загуба)	18	(2,803)	(1,145)
		(5,385)	**(3,409)**

Бележки към финансовия отчет

Актюерски предположения

Основните актюерски предположения към датата на отчета (представени като осреднени стойности) са представени както следва:

	2024	2023
Дисконтов процент към 31 декември	4,0%	4,5%
Нива на бъдещи заплати	1,10%	1,10%
Нива на бъдещи доходи	1,10%	1,10%

Анализ на чувствителността на актюерските предположения

Ефект в хиляди лева	Задължение по план с дефинирани доходи	
	Увеличение	Намаление
Бъдещо увеличение на заплатите (0.5% изменение)	765	(728)
Дисконтов процент (0.5% изменение)	(705)	747
Бъдещо увеличение на текучеството (0.5% изменение)	(744)	779

Възнагражденията на одитния комитет на ЕСО ЕАД за отчетния период са обобщени както следва:

В хиляди лева	2024	2023
Възнаграждения на Одитния Комитет [ОК]	165	138
Социални осигуровки върху възнаграж. на членовете на ОК	9	10
Общо задължения за доходи на наети лица	**174**	**148**

Сума на неуредени задължения свързани с възнаграждения и осигуровки на членовете на одитния комитет (2024: 0 хил.лв; 2023: 0 хил. лв.).

26. Отсрочени приходи

В хиляди лева	31 декември 2024	31 декември 2023
Отсрочени приходи – дългосрочни по Регламент 714/2009, нов 943/2019	727,161	666,528
Отсрочени приходи – краткосрочни по Регламент 714/2009, нов 943/2019	16,141	6,810
Отсрочени приходи – краткосрочни други	14	271
	743,316	**673,609**

Притежавайки лиценза за пренос на електрическа енергия и активите от електроенергийната система, ЕСО ЕАД е длъжно да прилага изискванията на Регламент (ЕО) № 943/2019 на Европейския парламент и на Съвета. Съгласно изискванията на член 19 от Регламента, относно предназначението и използването на всички приходи в резултат от разпределението на междузонов капацитет, ЕСО ЕАД, като независим преносен оператор, цели постигането на следните дългосрочни цели:

- сигурно гарантиране на действителната наличност на разпределения капацитет;
- поддържане или увеличаване на междузоновите капацитети чрез оптимизиране на използването на съществуващите междусистемни електропроводи посредством координирани коригиращи действия или покриване на разходи, произтичащи от мрежови инвестиции, свързани с намаляване на претоварването в междусистемните електропроводи.

През 2024 г. в ГФО на ЕСО ЕАД е заделена сума в кредита на сметка 755 Специален резерв, съгласно Регламент 943/2019 в размер на 147,695 хил.лв. от постъпленията за ФПП през 2024 г. По дебита на същата сметка са осчетоводени 49,534 хил.лв. за покриване на разходите за намаляване на цената достъп. От сметка

Бележки към финансовия отчет

755 Специален резерв е прехвърлена по аналитични подсметки на същата сума в размер на 167,213 хил. лв по съответните обекти за изграждане на конкретни дълготрайни активи. Към 31.12.2024 г. са заделени средства по сметка 755 Специален резерв в изпълнение на Регламент 943 в размер на 352 533 хил. лв.

Неамортизираната стойност на посочените по –горе обекти към 31.12.2024 година по счетоводна сметка 755 „Регламент 943 " е на стойност 390,768 хил. лв. в това число: дългосрочна част 374,627 хил. лв. и краткосрочна част 16,141 хил. лв.

27. Отсрочено финансиране

В хиляди лева	**31 декември 2024**	**31 декември 2023**
Отсрочено финансиране - дългосрочна част	287,386	257,981
Отсрочено финансиране - краткосрочна част	10,416	9,089
	297,802	**267,070**

28. Търговски задължения

Виж съществена информация за счетоводната политика в Бележки 40
Търговски задължения
Експозицията на Дружеството към валутен и ликвиден риск свързан с търговски и други задължения е оповестена в бележка 32 Финансови инструменти.

В хиляди лева	**31 декември 2024**	**31 декември 2023**
Задължения към доставчици на материали и услуги	15,209	14,375
Задължения към доставчици на услуги	1,816	387
Задължения към доставчици на балансиращ пазар	26,628	22,059
Задължения към застрахователи	4,247	4,210
Други търговски задължения	41,774	43,719
Доставчици на нетекущи активи	3,103	2,612
	92,777	**87,362**

29. Други задължения

В хиляди лева	**31 декември 2024**	**31 декември 2023**
Депозити по търгове	52,471	50,770
Гаранции по договори	2,915	2,826
Задължения към персонала	22,009	16,717
Задължения за обществено осигуряване	5,227	4,637
Гаранции клиенти присъединяване	4,997	-
Други	16,276	4,102
	103,895	**79,052**

30. Провизии

В хиляди лева	**31 декември 2024**	**31 декември 2023**
Провизии по съдебни дела, водени срещу ЕСО ЕАД	5,362	5,368
Провизии за екология	2,242	827
	7,604	**6,195**

Бележки към финансовия отчет

Отчетените разходи за провизии през 2024 г. са в размер на 2,242 хил.лв - провизия за екология.

31. Задължения за данъци

В хиляди лева	31 декември 2024	31 декември 2023
Разчети по данък върху доходите на физическите лица	3,261	2,821
Разчети по ДДС за внасяне	4,842	8,776
Разчети по ЗКПО	134	114
Задължения към фонд Сигурност на ЕЕС	3,148	3,119
Разчети за корпоративен данък	-	2,581
Разчети за национален допълнителен данък	5,573	-
Други данъци, дългове и акцизи	6	9
	16,964	**17,420**

32. Финансови инструменти

(а) Счетоводни класификации и справедливи стойности

Таблицата показва балансовите и справедливите стойности на финансовите активи и финансовите пасиви, включително нивата им в йерархията на справедливите стойности. Не е включена информация за справедливите стойности, ако балансовата стойност е разумно приближение на справедливата стойност.

В хил. лева	Бел.	Балансова стойност		
		Заеми и вземания	Други финансови пасиви	Обща
31 декември 2024				
Финансови активи, които не се оценяват по справедлива стойност				
Вземания от свързани лица	35	33,850	-	33,850
Търговски вземания	20	127,856	-	127,856
Пари и парични еквиваленти	23	786,567	-	786,567
		948,273	**-**	**948,273**
Финансови пасиви, които не се оценяват по справедлива стойност				
Задължения към свързани лица	35	-	(35,919)	(35,919)
Търговски задължения	28	-	(92,777)	(92,777)
Други задължения	29	-	(76,036)	(76,036)
		-	**(204,732)**	**(204,732)**
31 декември 2023				
Финансови активи, които не се оценяват по справедлива стойност				
Вземания от свързани лица	35	21,341	-	21,341
Търговски вземания	20	144,444	-	144,444
Пари и парични еквиваленти	23	664,960	-	664,960
		830,745	**-**	**830,745**
Финансови пасиви, които не се оценяват по справедлива стойност				
Задължения към свързани лица	35	-	(31,171)	(31,171)
Търговски задължения	28	-	(87,362)	(87,362)
Други задължения	29	-	(57,251)	(57,251)
		-	**(175,784)**	**(175,784)**

Бележки към финансовия отчет

На база на направените анализи ръководството счита, че балансовите стойности на финансовите активи и пасиви могат са се приемат за разумно приближение с тяхната справедлива стойност.

(б) Управление на финансовия риск

Дружеството има експозиция към следните рискове от употребата на финансови инструменти:

- кредитен риск;
- ликвиден риск;
- пазарен риск.

(i) Общи положения за управление на риска

Политиката на Дружеството за управление на риска е развита така, че да идентифицира и анализира рисковете, с които се сблъсква Дружеството, да установява лимити за поемане на рискове и контроли, да наблюдава рисковете и съответствието с установените лимити. Тези политики подлежат на периодична проверка с цел отразяване на настъпили изменения в пазарните условия и в дейността на Дружеството. Дружеството, чрез своите стандарти и процедури за обучение и управление, цели да развие конструктивна контролна среда, в която всички служители разбират своята роля и задължения.

Одит комитетът на Дружеството следи как ръководството осигурява съответствие с политиките за управление на риска, и преглежда адекватността на рамката за управление на риска по отношение на рисковете, с които се сблъсква Дружеството. Одит комитетът на Дружеството използва помощта на Вътрешния одит. Вътрешният одит се занимава както с планирани, така и с изненадващи прегледи на контролите и процедурите за управление на риска, резултатите от които се докладват на Одит комитета.

(ii) Кредитен риск

Кредитният риск за Дружеството се състои от риск от финансова загуба ако клиент или страна по финансов инструмент не успее да изпълни своите договорни задължения. Кредитният риск произтича основно от вземания от клиенти.
Балансовата стойност на финансовите активи представлява максималната кредитна експозиция.

Търговски и други вземания

Съставена е кредитна политика, при която се анализира всеки нов клиент поотделно за кредитоспособността преди стандартните за Дружеството условия за плащане и доставка да се предложат. Прегледът на Дружеството включва външни оценки, когато е възможно, а в някои случаи банкови референции.

Ръководството на дружеството е създало политика и оценява кредитния риск, като прави текуща кредитна оценка на клиентите. За обезпечаване на вземанията си по договорите за трансграничен капацитет, за достъп и за балансираща енергия, дружеството изисква предоставяне на обезпечения -депозити или банкови гаранции от участниците в търговете и контрагентите.

По отношение на останалите търговски вземания, Дружеството не е изложено на значителен кредитен риск към нито един отделен контрагент или към група от контрагенти. Търговските вземания се състоят предимно от клиенти в националния енергиен сектор. На базата на исторически показатели, ръководството счита, че кредитната оценка на търговски вземания, които не са с изтекъл падеж, е добра. Експозицията към кредитен риск е в резултат на индивидуалните характеристики на отделните клиенти. Въпреки това, ръководството отчита риск от неизпълнение на индустрията и страната, в която клиентите оперират, тъй като тези фактори могат да окажат влияние върху кредитния риск, особено в момента на влошаващи се икономически условия. Няма географска концентрация на кредитен риск.

Дружеството начислява обезценка, която представлява неговата приблизителна оценка за възникнали загуби по отношение на търговските и други вземания.

Балансовата стойност на финансовите активи представлява максималната кредитна експозиция. Към датата на баланса максималната кредитна експозиция е:

Бележки към финансовия отчет

В хиляди лева	*Бел.*	*31 декември 2024*	*31 декември 2023*
Вземания от свързани лица	35	33,850	21,341
Търговски вземания	20	127,856	144,444
Пари и парични еквиваленти	23	786,567	664,960
		948,273	**830,745**

Максималната експозиция към кредитен риск за търговски и други вземания към отчетната дата по географски региони е, както следва:

В хиляди лева	**Балансова стойност** *31 декември 2024*	*31 декември 2023*
Местни	126,486	115,991
Държави от Евро зоната	33,552	47,908
Други европейски страни	1,668	1,886
	161,706	**165,785**

Обезценка

Времевата структура на търговски вземания и вземания от свързани лица към датата на отчета е както следва:

В хиляди лева	*31 декември 2024*	*31 декември 2023*
Оригинален размер на вземането	161,706	165,785
Непросрочени вземания	148,538	153,723
Просрочени между 0-30 дни	2,197	1,785
Просрочени над 1 година	10,971	10,277
Обезценека на вземанията	(10,971)	(10,277)
Нетен размер на вземанията след обезценка	**150,735**	**155,508**

Движението в корективната сметка за обезценка за търговски и други вземания, парични средства и инвестиции през годината е както следва:

В хиляди лева	**Индивидуални обезценки**
Баланс към 31 декември 2023	**(18,534)**
Признати загуби от обезценка	(4,221)
Отписани	1,779
Баланс към 31 декември 2024	**(20,976)**

Кредитният риск за ЕСО ЕАД се състои във вероятността от реализация на финансова загуба в ситуации, при които клиент или страна по финансов инструмент не успеят да изпълнят своите договорни задължения. Кредитният риск за дружеството произтича от вземания от клиенти.

Вземанията на Дружеството към 31.12.2024 г. са от клиенти свързани лица в групата на БЕХ и клиенти, извън системата на група БЕХ и са в размер на 37,483 хил. лв. Вземанията от свързани лица в групата на БЕХ са в размер на 18,932 хил. лв., извън групата са в размер на 11,362 хил. лв. и вземания от държавата – 7,189 хил. лв. Останалите текущи вземания са в размер на 127,856 хил. лв. Ръководството счита, че кредитният риск съществува и в условията на задълбочаващата се икономическа криза е твърде възможно някои от клиентите да изпаднат във временни затруднения и това да доведе до невъзможност за своевременни плащания.

Бележки към финансовия отчет

За обезпечаване на вземанията си по търговските споразуменя за трансграничен капацитет, за предоставяне на мрежовите услуги „достъп" и „пренос" до/през електропреносната мрежа и за балансираща енергия, дружеството получава от участниците в търговете за предоставяне на физическото право за пренос и контрагентите по договорите за балансиране, достъп и пренос обезпечения под формата на парични депозити или банкови гаранции.
Въз основа на мониторинга на кредитния риск на клиентите Дружеството начислява обезценка, съгласно МСФО 9 Финансови инструменти и провизии, съгласно МСС 37 Провизии, които представляват приблизителна оценка за възникнали загуби по отношение на търговските и други вземания, както следва:

През 2024 г. за съдебните и присъдени вземания по водените съдебни дела от дружеството са начислени обезценки в размер на 2,149 хил. лв., реинтегрирани обезценки – 1,454 хил. лв.

Пари и парични еквиваленти

Дружеството разполага с пари и парични еквиваленти към 31 декември 2024 г., възлизащи на 786,567 хиляди лева балансова стойност, в т. ч. 2,647 хил. лв обезценка (2023: 664,960 хиляди лева, в т. ч. обезценка 2,434 хил. лв), което представлява максималната им кредитна експозиция. Парите и паричните еквиваленти се намират в банкови и финансови институции.

(iii) Ликвиден риск

Ликвиден риск - тъй като дейността на ЕСО ЕАД е изцяло регулирана, определени регулаторни решения биха могли да доведат до някои рискове, свързани с ликвидността. Политиката на дружеството е чрез планиране на паричните потоци и максимизиране размера на привлечените безвъзмездни средства, да осигури необходимия ликвиден ресурс, за да се посрещнат настъпилите задължения при нормални или стресови условия, без да се реализират неприемливи загуби и без да се излага на риск репутацията на дружеството.

Ликвидният паричен ресурс на Дружеството се осигурява основно от предоставяне на мрежовите услуги достъп до електропреносната мрежа и пренос на електрическа енергия по регулирани цени и приходи от предоставено физическо право за пренос по междусистемните връзки със съседните мрежови оператори.

Дружеството е в готовност при необходимост да предприеме нужните мерки за гарантиране на оперативната си ликвидност, с цел осигуряване сигурността на електропреносната система. С цел изпълнение изискванията на Регламент (ЕС) 2019/943 и за гарантиране и осигуряване на необходимите парични средства за изпълнение на инвестиционните обектите от общ интерес, от национално значение съгласно Оперативно споразумение за изпълнение на Националния план за възстановяване и устойчивост на Република България, както и за обекти от Модернизационния фонд са „заделени" и съответно „блокирани" средства в банкови сметки със специално предназначение.

През финансовата 2024 г. при извършване на лицензионната си дейност в условията на регулаторната ценова рамка ЕСО ЕАД осигури ефективно оперативно управление на електроенергийната система, поддържане на електропреносната мрежа, както и балансиране на системата.

По-долу са договорните падежи на финансови пасиви:

31 Декември 2024

В хиляди лева	*Бел.*	**Балансо-ва стойност**	**Договорни парични потоци**	**До 6 месеца**
Не-деривативни финансови задължения				
Задължения към свързани лица	35	35,919	(35,919)	(35,919)
Търговски задължения	28	92,777	(92,777)	(92,777)
Други задължения	29	76,036	(76,036)	(76,036)
		204,732	**(204,732)**	**(204,732)**

Бележки към финансовия отчет

31 Декември 2023

В хиляди лева	*Бел.*	**Балансо-ва стойност**	**Договорни парични потоци**	**До 6 месеца**
Не-дериватвни финансови задължения				
Задължения към свързани лица	35	31,171	(31,171)	(31,171)
Търговски задължения	28	87,362	(87,362)	(87,362)
Други задължения	29	57,251	(57,251)	(57,251)
		175,784	**(175,784)**	**(175,784)**

(iv) Пазарен риск

Пазарен риск е рискът, при който доходът на Дружеството или стойността на инвестициите му ще бъдат засегнати, при промяна на пазарни цени, валутни курсове, лихвени проценти или цени на капиталови инструменти. Целта на управлението на пазарния риск е да се управлява и контролира експозицията на пазарния риск с приемливи параметри, като се оптимизира възвращаемостта на всеки един проект.

Валутен риск

Валутен риск за Дружеството не съществува. Налице са сделки с чужда валута, разплащането на които се осъществява от валутната сметка в евро на дружеството. Реализираните сделки по покупко-продажби на валута не водят до увеличаване на валутния риск за ЕСО ЕАД поради фиксиран курс на еврото към българския лев от БНБ.

Експозиция към валутен риск

Оперативната дейност на Дружеството не създава предпоставки за валутен риск поради това, че към датата на баланса съществената част на вземанията и задълженията са в лева.

Експозицията на Дружеството към валутен риск е както следва на базата на условни суми:

В хиляди лева	**31 декември 2024**				**31 декември 2023**			
	EUR	**USD**	**GBP**	**CHF**	**EUR**	**USD**	**GBP**	**CHF**
Парични средства във валута	250,514	-	-	-	410,202	-	-	-
Търговски задължения	13,444	-	-	-	54,257	-	-	-
Търговски вземания	18,342	-	-	-	50,503	-	-	-
Нетна експозиция от отчета за финансово състояние	**282,300**	**-**	**-**	**-**	**514,962**	**-**	**-**	**-**

Следните значими обменни курсове са приложими през годината:

	Среден курс		**Курс към отчетната дата**	
BGN	**2024**	**2023**	**31 декември 2024**	**31 декември 2023**
EUR 1	1.956	1.956	1.956	1.956
USD 1	1.807	1.809	1.882	1.77
GBP 1	2.31	2.249	2.358	2.251
CHF 1	2.053	2.013	2.078	2.112

Анализ на чувствителността

Дейността на Дружеството се осъществява при условията на валутен борд. Курса на лева в България е фиксиран на 1,95583 спрямо еврото и не се променя в зависимост от състоянието на валутните пазари и лихвените проценти. Голяма част от всички значими сделки, различни от националната валута, са осъществени в EUR.

Бележки към финансовия отчет

Лихвен риск

Експозиция към лихвен риск

Лихвен риск е риск от неблагоприятни промени на лихвените равнища, водещо до повишаване на лихвените разходи/понижаване на лихвените приходи. Дружеството не е осчетоводявало финансови активи или пасиви с фиксирана или плаваща лихва по справедлива стойност отчитана през печалби или загуби в отчета за доходите, както и дружеството не е страна по деривативи като хеджиращи инструменти по модела за хеджиране на справедлива стойност или като спекулативни позиции. Следователно промяната на лихвените проценти към датата на баланса не предизвиква печалби или загуби.

Към отчетната дата профил на лихвоносните финансови инструменти на Дружеството е, както следва:

В хиляди лева	***Бел.***	**Номинална стойност**	
		31 декември 2024	**31 декември 2023**
Инструменти с фиксирана лихва			
Финансови активи (парични средства)	*23*	786,567	664,960
		786,567	**664,960**

Анализ на чувствителността на справедливата стойност за инструменти с фиксирана лихва

Дружеството не отчита финансови активи и пасиви с фиксирана лихва по справедлива стойност в печалби и загуби, и Дружеството не определя деривативи (лихвени суапове) като хеджиращи инструменти по модела на отчитане на хеджинг на справедлива стойност. Поради това, промени в лихвените нива към датата на баланса не биха засегнали печалби и загуби.

Промяна от 100 базисни пункта в лихвените нива към отчетната дата не би увеличила или намалила съществено собствения капитал на дружеството.

Друг риск от пазарни цени

Ценови риск за Дружеството е свързан с дейността по лицензията за пренос на електрическа енергия и включва цените за достъп до електропреносната мрежа, цената за пренос на електрическа енергия и микса от цени за разходите за допълнителни услуги. Съгласно измененията в Закона за енергетиката чл. 100, ал.4 в сила от 01.07.2018 г. оператора на електропреносната мрежа има задължението да закупува електрическата енергия за компенсиране на технологичните разходи по пренос на организиран борсов пазар на електрическа енергия.

Цената за достъп и пренос се определят от Комисията за енергийно и водно регулиране по метода на ценово регулиране "Норма на възвръщаемост на капитала" (разходи плюс), който се прилага за ценови период от 01.07. на текущата година до 30.06. на следващата година. Утвърдените от комисията цени, заедно с реализираните количества електрическа енергия, пряко определят приходите от дейността.

Цените за достъп до електропреносната мрежа и пренос на електрическа енергия през електропреносната мрежа се образуват въз основа на утвърдените необходими годишни приходи и утвърденото прогнозно количество електрическа енергия, доставено в електропреносната и електроразпределителните мрежи за продажба и пренос за съответния регулаторен или ценови период.

В модела на ценообразуване е предвидено определяне от страна на КЕВР на пределна стойност на разходите за осигуряване на резерв за първично регулиране на честотата и резерв за вторично автоматично, и ръчно регулиране на честотата и обменните мощности. С цел намаляване на разходите, които са отразени в цената за достъп до електропреносната мрежа, ЕСО ЕАД провежда тръжни процедури за ефективно гарантиране сигурността на снабдяването.

Ценовият риск за дружеството е във връзка с действащата ценова/регулаторна рамка съгласно постановените административни актове на КЕВР, оказващи съществено влияние върху финансовото състояние на оператора.

33. Лизинг

Виж съществена информация за счетоводната политика в Бележка 40(л)

Бележки към финансовия отчет

Дружеството като лизингополучател

За всички нови договори, сключени на или след 1 януари 2019 г., Дружеството преценява дали договорът е или съдържа лизинг. Лизингът се дефинира като „договор или част от договор, който носи правото да се използва актив (основният актив) за период от време в замяна на заплащане“. За да приложи това определение, Дружеството оценява дали договорът отговаря на три ключови оценки, които са дали:

• договорът съдържа определен актив, който или е изрично идентифициран в договора, или неявно е посочен, като бъде идентифициран в момента, в който активът е предоставен на Дружеството;

• Дружеството има право да получи по същество всички икономически ползи от използването на определеният актив през целия период на използване, като се вземат предвид неговите права в определения обхват на договора;

• Дружеството има право да насочва използването на определения актив през целия период на използване. Дружеството оценява дали има право да насочва „как и с каква цел“ активът да се използва през целия период на използване.

Оценяване и признаване на лизинг като лизингополучател

На 01.01.2020 г. и от 01.10.2020 г. Дружеството признава активи с право на ползване и задължение за лизинг в баланса. Активът с право на ползване се оценява по себестойност, която се състои от първоначалната оценка на пасива по лизинга, всички първоначални преки разходи, направени от Дружеството, оценка на всички разходи за демонтаж и отстраняване на актива в края на лизинг и всякакви лизингови плащания, направени преди датата на започване на лизинга (без всякакви получени стимули).

Дружеството амортизира активите с право на ползване на линейна база от датата на започване на лизинга до по-ранния от края на полезния живот на актива с право на ползване или края на срока на лизинга. Дружеството, също така извършва преглед за обезценка на актива с право на ползване, когато има такива показатели.

Към датата на започване, Дружеството оценява лизинговото задължение по настоящата стойност на неизплатените към тази дата лизингови плащания, дисконтирани, като използва лихвения процент в размер на 3 %.

Лизинговите плащания, включени в оценяването на лизинговото задължение, се състоят от фиксирани плащания, променливи плащания въз основа на индекс или процент, суми, които се очаква да бъдат платими съгласно гаранция за остатъчна стойност и плащания, произтичащи от опции, разумно сигурни за да се упражняват.

След началната дата Дружеството оценява пасива по лизинга като увеличава балансовата стойност, за да отрази лихвата по пасива по лизинга и намалява балансовата стойност, за да отрази извършените лизинговите плащания, и преоценява балансовата стойност на пасива, за да отрази преоценките или измененията на лизинговия договор или да отрази коригираните фиксирани по същество лизингови плащания.

Дружеството е изложено на потенциални бъдещи увеличения в променливите лизингови плащания въз основа на индекс или лихвен процент, които не са включени в лизинговия пасив до влизането им в сила. Когато влязат в сила корекциите в лизинговите плащания, въз основа на индекс или лихва, лизинговото задължение се преоценява и коригира спрямо актива с право на ползване.

Когато лизинговият пасив се преоценява, съответната корекция се отразява в актива с право на ползване или в печалбата и загубата, ако активът с право на ползване вече е намален до нула.

Дружеството е избрало да отчита краткосрочните лизингови договори и лизингови договори, основният актив по които е с ниска стойност, като използва освобождавания от изискванията за признаване. Вместо признаване на актив с право на ползване и задължение за лизинг, плащанията във връзка с тях се признават като разход в печалбата или загубата на линейна линия през срока на лизинга.

Към 31.12.2023 г. и към 31.12.2024 г. Дружеството няма задължения по лизинга.

Бележки към финансовия отчет

Дружеството като лизингодател

Счетоводната политика на Дружеството по МСФО 16 не се е променила от сравнителния период.

Като лизингодател Дружеството класифицира лизинговите си договори като оперативен или финансов лизинг.

Лизингът се класифицира като финансов лизинг, ако прехвърля по същество всички рискове и ползи, свързани със собствеността върху основния актив, и се класифицира като оперативен лизинг, ако не го прави.

34. Условни задължения

През 2024 г. В Дружеството са сключени договори по реда на Закона за обществените поръчки, съгласно които възникват договорни задължения за 2024 г. в размер на 712,260 хил. лева .

През 2023 г. В Дружеството са сключени договори по реда на Закона за обществените поръчки, съгласно които възникват договорни задължения за 2023 г. в размер на 964,880 хил. лева .

35. Свързани лица

Предприятие-майка и крайно контролиращо лице

БЪЛГАРСКИ ЕНЕРГИЕН ХОЛДИНГ ЕАД, ЕИК: 831373560

Контролиращо лице на Дружеството майка или контролиращото лице

БЪЛГАРСКАТА ДЪРЖАВА ЧРЕЗ МИНИСТЪРА НА ЕНЕРГЕТИКАТА, ЕИК на МЕ 130169256

Ключов ръководен персонал на ЕСО ЕАД

Лица, упражняващи общ контрол върху дружеството, в качеството си на членове на Управителния Съвет към 31.12.2024 г.:

Управителният съвет /УС/ се състои от трима членове в състав, както следва:

1. Ангелин Николаев Цачев – Изпълнителен директор на ЕСО ЕАД и член на УС
2. Антон Пенков Славов – Председател на УС и Член на УС
3. Пламен Веселинов Йорданов – Член на УС

Лица упражняващи значително влияние в ЕСО ЕАД, в качеството си на членове на Надзорния Съвет на Директорите:

Към 31.12.2024 г. Надзорният съвет /НС/ се състои от петима членове в състав:

1. Александър Александров Тричков – член на НС и Председател на НС;
2. Евден Тодоров Николов – член на НС и Заместник председател на НС;
3. Костадин Иванов Попов – член на НС;
4. Пламен Георгиев Радонов – член на НС;
5. Илиян Николаев Скарлатов – член на НС;

Ключов ръководен персонал на БЕХ ЕАД(контролиращото лице):

Веселина Лъчезарова Канатова-Бучкова– Председател и член на Съвета на директорите
Калин Боянов Филипов- Зам-председател и член на Съвета на директорите
Валентин Алексиев Николов– Изпълнителен член на Съвета на директорите
Диян Атанасов Иванов– Член на Съвета на директорите
Иво Иванов Тодоров – Член на Съвета на директорите

Свързани лица в групата на БЕХ ЕАД:

Дъщерни предприятия и предприятия, които са под общ контрол на БЕХ ЕАД:

„Национална Електрическа Компания” ЕАД
„АЕЦ Козлодуй” ЕАД
„ТЕЦ Марица изток 2” ЕАД

Бележки към финансовия отчет

„Мини Марица-изток" ЕАД
„Булгаргаз" ЕАД
„Булгартрансгаз" ЕАД
„Булгартел" АД
„АЕЦ Козлодуй – Нови мощности" ЕАД
„ВЕЦ Козлодуй" ЕАД
„Интерприборсервиз" ООД
„Булгартел-Скопие" ДООЕЛ
„Газов хъб Балкан" ЕАД

Дъщерни дружества

„ЕСО Инженеринг" ЕООД
„ЕСО Проект" ЕООД
„ЕСО Чардж" ЕАД

Други държавно контролирани дружества: Всички дружества с над 50 на сто държавно участие в капитала - Постановление № 114 на МС от 10.06.2010 г.

В хиляди лева	Стойност на сделките за годината приключила на 31.12.2024	Стойност на сделките за годината приключила на 31.12.2023	Крайни салда към 31.12.2024	Крайни салда към 31.12.2023
	2024	2023	2024	2023
	Свързани чрез БЕХ ЕАД			
НЕК ЕАД				
Продажба на стоки и услуги:				
- пренос на ел.енергия	132	252	22	22
- достъп до преносната мрежа	9	12	1	2
достъп производители	6,034	4,385	288	312
- балансираща енергия	22,893	32,680	1,359	2,452
-проучване за присъединяване	44	7		
Вземания			**1,670**	**2,788**
Покупка на стоки и услуги:				
разполагаемост за студен резерв/резерв от първично и вторично регулиране	(69,665)	(56,507)	(5,432)	(6,144)
- балансираща ел. енергия	(7,483)	(8,645)	(724)	(1,372)
- енергия от регулиране	(58,660)	(131,875)	(10,022)	(8,363)
-ел.енергия за технологични р-ди	(2,621)	-	-	-
-почивни бази, представителни разходи	(7)	(4)	-	-
Гаранции	-	-	(1,760)	(1,760)
Задължения			**(17,938)**	**(17,639)**
АЕЦ КОЗЛОДУЙ ЕАД				
Продажба на стоки и услуги:				
- балансираща енергия	1,492	503	61	50
-достъп и реактивна енергия	213	110	20	12
-достъп производители	53,207	36,287	8,240	4,387
- пренос на ел.енергия	138	39	1	1
-услуги	-	12	-	-
- лихви	-	1	-	-
- присъединяване	133	-	-	-
Аванс за ел.енергия техн.р-д	-	-	2,603	7
Вземания			**10,925**	**4,457**
Покупка на стоки и услуги:				
-нощувки	(2)	(2)	-	-

Бележки към финансовия отчет

- ел.енергия технологичен разход	(38,106)	(26,440)	-	-
-балансираща енергия	(3,207)	(2,127)	(294)	(171)
Други -обучение, представит.р-ди	(1)	(1)	-	-
- присъединяване	(131)	-	-	-
Гаранции	-	-	(497)	(352)
Задължения			**(791)**	**(523)**
МИНИ МАРИЦА ИЗТОК ЕАД				
Продажба на стоки и услуги:				
- достъп и реактивна енергия	2,315	1,195	160	178
- пренос на ел.енергия	3,187	7,143	742	589
неустойка	4	-	-	-
Вземания			**902**	**767**
Покупка на стоки и услуги:				
-достъп до съоръжения	(154)	(41)	(59)	(119)
Гаранции	-	-	(102)	(102)
Задължения			**(161)**	**(221)**
ТЕЦ МАРИЦА ИЗТОК 2 ЕАД				
Продажба на стоки и услуги:				
- достъп и реактивна енергия	63	30	17	-
- достъп до производители	14,531	7,613	3,792	1,166
- пренос на ел.енергия	82	126	13	-
- балансираща енергия	4,779	3,110	439	592
- енергия от регулиране	320	1,333	-	230
Аванс за ел.енергия техн.р-д	-	-	1,029	5
Вземания			**5,290**	**1,993**
Покупка на стоки и услуги:				
- разполагаемост за студен резерв и доп.усл./резерв от първично и вторично регулиране	(11,213)	(3,927)	(2,218)	(353)
-балансираща енергия	(6,251)	(2,285)	(839)	(302)
- енергия от регулиране	(26,883)	(42,144)	(4,925)	(2,043)
- ел.енергия технологичен разход	(3,112)	(43,077)	-	-
Гаранции	-	-	(5,739)	(6,121)
Задължения			**(13,721)**	**(8,819)**
БУЛГАРТРАНСГАЗ ЕАД				
Продажба на стоки и услуги:				
- достъп и реактивна енергия	15	12	2	2
- пренос на ел.енергия	30	53	3	3
-цена присъединяване	-	81	-	-
-балансираща енергия	-	40	-	-
-други	3	3	-	-
Вземания			**5**	**5**
Покупка на стоки и услуги:				
-цена присъединяване	-	(79)	-	-
Гаранции	-	-	(20)	(62)
Задължения			**(20)**	**(62)**
ВЕЦ КОЗЛОДУЙ ЕАД				
Продажба на стоки и услуги:				
- достъп производители	108	58	17	4
Вземания			**17**	**4**
Покупка на стоки и услуги:				
Гаранции	-	-	(29)	(15)
Задължения			**(29)**	**(15)**
БЕХ ЕАД				
дивиденти	(123,503)	(40,989)	-	-

Бележки към финансовия отчет

Задължения			**-**	**-**
Общо задължения група БЕХ:			**(32,660)**	**(27,279)**
Общо вземания група БЕХ:			**18,809**	**10,014**

Дъщерни предприятия				
ЕСО Инженеринг ЕООД				
Продажба на стоки и услуги:				
- наем движимо имущество	109	75	38	7
- наем недв. имущество	1	75	-	-
-продажба ДМА	-	50	-	-
-префактурирани разходи за материали	129	119	38	14
-префакт.разходи за услуги	166	43	33	4
Вземания:			**109**	**25**
Покупка на стоки и услуги:				
- ремонт на прекъсвачи	(3,667)	(2,841)	(28)	(323)
		(273)	-	-
-ретрофит колички КРУ	(233)			
-инженеринг	(9,003)	(7,840)	(705)	(1,192)
-Гаранции			(117)	(87)
Задължения:			**(850)**	**(1,602)**
ЕСО Проект ЕООД				
Продажба на стоки и услуги:				
- наем движимо имущество	61	61	6	6
- наем недв. имущество	47	47	5	5
-префактурирани разходи за материали	12	10	1	1
-префактурирани разходи за услуги	7	7	2	1
Вземания:			**14**	**13**
Покупка на стоки и услуги:				
- изготвяне на инв.проект	(4,525)	(2,830)	(676)	(318)
-Гаранции				
Задължения:			**(676)**	**(318)**
Общо задължения дъщерни предприятия:			**(1,526)**	**(1,920)**
Общо вземания дъщерни предприятия:			**123**	**38**

Свързани лица извън групата на БЕХ

МИНИСТЕРСТВО НА ЕНЕРГЕТИКАТА				
Начисл.компенсация РМС739/26.10 и РМС771/06.11.21	26,593		7,189	-
Вземания			**7,189**	**-**
Други държавно контролирани дружества				
БНЕБ ЕАД				
Продажба на стоки и услуги:				
ел.енергия	5,644	4,574	57	4
Гаранции	-	-	10,380	10,380
Вземания			**10,437**	**10,384**
Покупка на стоки и услуги:				
ел.енергия	(109,169)	(90,870)	(3)	(293)
такси	(100)	(178)	-	-
обучение и други	(8)	-	-	-
Гаранции				

Бележки към финансовия отчет

Задължения			**(3)**	**(293)**
ЛЕТИЩЕ ПЛОВДИВ ЕАД				
Продажба на стоки и услуги:				
- достъп и реактивна енергия	15	8	2	1
- пренос на ел.енергия	14	16	2	2
други				
Вземания			**4**	**3**
Покупка на стоки и услуги:				
Гаранции	-	-	(6)	(7)
Задължения			**(6)**	**(7)**
МИНИСТЕРСТВО НА РЕГИОНАЛНОТО РАЗВИТИЕ И БЛАГОУСТРОЙСТВОТО				
Покупка на стоки и услуги:				
ОВОС, такси	(19)	(14)	-	-
Задължения			**-**	**-**
ПРИСТАНИЩЕ БУРГАС ЕАД				
Продажба на стоки и услуги:				
- достъп и реактивна енергия	22	14	5	2
- пренос на ел.енергия	57	67	6	7
други				
Вземания			**11**	**9**
Покупка на стоки и услуги:				
Гаранции	-	-	(19)	(23)
Задължения			**(19)**	**(23)**
ДП НАЦИОНАЛНА КОМПАНИЯ "ЖЕЛЕЗОПЪТНА ИНФРАСТРУКТУРА"				
Продажба на стоки и услуги:				
- достъп до преносната мрежа	284	260	27	31
- реактивна енергия	1,154	636	187	85
- пренос на ел.енергия	4,237	5,403	401	472
- балансираща енергия	2,045	1,974	219	234
- изчисл.токове и проучване присъединяване	23	2	-	-
- присъед. към преносната мрежа	(10)	7	-	-
Вземания:			**834**	**822**
Покупка на стоки и услуги:				
-балансираща енергия	(2,715)	(895)	(268)	(74)
- оперативно обслужване на подстанция	(29)	(30)	(3)	(3)
-обезопасяване и разработване на прозорци	(18)	(13)	-	-
-ползване на оптично влакно	(2)	(22)	-	-
други				
Гаранции	-	-	(1,363)	(1,498)
Задължения			**(1,634)**	**(1,575)**
ВМЗ АД				
Продажба на стоки и услуги:				
- достъп до преносната мрежа	33	27	3	4
- пренос на ел.енергия	498	579	49	54
– проучване за присъединяване	15	5	-	-
- други услуги	2	-	-	-
Вземания:			**52**	**58**
Задължения			**-**	**-**
Терем-КРЗ Флотски Арсенал Варна				
Продажба на стоки и услуги:				
- достъп до преносната мрежа	7	5	1	1
- пренос на ел.енергия	97	128	13	13
Вземания:			**14**	**14**

Бележки към финансовия отчет

Покупка на стоки и услуги:				
Гаранции	-	-	(33)	(33)
Задължения			**(33)**	**(33)**
Терем-Хан Крум ЕООД				
Продажба на стоки и услуги:				
- достъп до преносната мрежа	1	1	-	-
- реактивна енергия	1	1	-	-
- пренос на ел.енергия	20	27	2	3
Вземания:			**2**	**3**
Покупка на стоки и услуги:				
Гаранции	-	-	(5)	(7)
Задължения	**-**	-	**(5)**	**(7)**
Български пощи ЕАД				
Покупка на стоки и услуги:				
- пощенски услуги	(36)	(33)	(3)	(4)
Гаранции	-	-	(2)	(3)
Задължения			**(5)**	**(7)**
Ви К - дружества в страната				
Продажба на стоки и услуги:				
- достъп до преносната мрежа	4	4	3	1
- реактивна енергия	4	1	-	-
- пренос на ел.енергия	56	82	5	7
- други,проучване за присъединяване	-	2	-	-
Вземания:			**8**	**8**
Покупка на стоки и услуги:				
- питейна вода	(114)	(90)	(8)	(8)
Гаранции	-	-	(15)	(19)
Задължения			**(23)**	**(27)**
Автомагистрали ЕАД				
- други	(3)	(5)	-	-
Задължения			**-**	**-**
МБАЛ Лозенец ЕАД				
Покупка на стоки и услуги:				
Спортно оздравителни услуги	(18)	(32)	-	-
Задължения			**(5)**	-
Общо задължения извън група БЕХ:			**(1,733)**	**(1,972)**
Общо вземания извън група БЕХ:			**18,551**	**11,301**
Общо задължения:			**(35,919)**	**(31,171)**
Общо вземания:			**37,483**	**21,353**

Общо вземания свързани лица към 31.12.2024 г. са 37,483 хил.лв., в т.ч. 123 хил.лв. дъщерни дружества и 18,809 хил.лв. свързани лица от група БЕХ . Общо задължения свързани лица към 31.12.2024 г. са 35,919 хил.лв., в т.ч. 1,526 хил лв. дъщерни дружества и 32,660 хил.лв. свързани лица от група БЕХ . Всички крайни салда със свързани лица са при пазарни цени и се уреждат в брой до шест месеца от датата на отчета.

Възнаграждения на ключов ръководен персонал

В хиляди лева	**Транзакции през периода 2024**	**Транзакции през периода 2023**	**Салда към края на 2024**	**Салда към края на периода 2023**
Възнагражд. на УС и НС	755	671	56	58
Социални надбавки	150	128	21	20
Обезщетения за неизползван отпуск	7	10	7	9

Бележки към финансовия отчет

Социални осигуровки върху възнагражденията и социалните надбавки на членовете на УС и НС	71	66	5	6
Тантиеми	80	138	-	-
	1,063	**1,013**	**89**	**93**

36. Събития след датата на отчетния период

КЕВР откри процедура за изменение на цените на електрическата енергия, утвърдени с Решение № Ц-17 от 30.06.2024 г. и от 01.01.2025 г. с Решение Ц – 3/01.01.2025 г. утвърди нови цени за електрическа енергия. С новото ценово решение Регулаторът изменя определената на ЕСО ЕАД прогнозна пазарна цена за базов товар за периода 01.01.2025 г. – 30.06.2025 г. от 178,64 лв./МВтч. на 219,01 лв./МВтч., или е увеличена с 22,6%. Повишеният размер на одобрените разходи за закупуване на технологични загуби води до промяна в ценообразуващите елементи, формиращи цената за пренос, която се изменя от 12,70 лв./МВтч. на 13,66 лв./МВтч. съгласно Решение Ц-3/01.01.2025 г. Останалите параметри и цени за ЕСО ЕАД, утвърдени с Решение Ц-17/30.06.2024 г., остават непроменени.

През февруари 2025 г. Народното събрание прие изменения в Закона за счетоводството, насочени към отлагане с една година на изискванията за нефинансово отчитане на предприятията. Промените бяха обнародвани в Държавен вестник, бр. 17 от 28.02.2025 г. Първоначално, съгласно европейска директива 2022/2464, предприятия с над 500 служители трябваше да представят нефинансови отчети за устойчивост за 2024 г. С новите изменения този срок е удължен с една година, като първото подаване на такива отчети ще бъде за 2025 г.

37. База за измерване

Този финансов отчет е изготвен на базата на историческата стойност, с изключение на Задължението по плана за дефинирани доходи и ИМС.

38. Възнаграждение за одит

Съгласно чл. 30, ал. 1 от ЗС Дружеството оповестява, че възнаграждението за одит за 2024 г. е в размер на 97,900 лв (деветдесет и седем хиляди и деветстотин) лева без ДДС.

39. Промени в счетоводните политики

Промени в счетоводната политика

Нови стандарти, изменения и разяснения, които са влезли в сила за финансовата година, започваща на 1 януари 2024 г.

Дружеството прилага следните нови стандарти, изменения и разяснения към МСФО, разработени и публикувани от Съвета по международни счетоводни стандарти, които имат ефект върху финансовия отчет на Дружеството и са задължителни за прилагане от годишния период, започващ на 1 януари 2024 г.

- **Изменения в МСС 1 Представяне на финансовите отчети: Класификация на пасивите като текущи и нетекущи, в сила не по-рано от 1 януари 2024 г., приети от ЕС**

Измененията в класификацията на пасивите като текущи или нетекущи засягат само представянето на пасивите в отчета за финансовото състояние, но не и размера или момента на признаването на активи, пасиви, приходи или разходи или информацията, която дружествата оповестяват за тези елементи. Измененията имат за цел да изяснят следното:

- класификацията на пасивите като текущи или нетекущи трябва да се основава на съществуващи права в края на отчетния период и да се приведе в съответствие формулировката на текстовете във всички засегнати параграфи, за да се изясни „правото" на отсрочване на уреждането на пасива с поне дванадесет месеца. Изрично се посочва, че само наличните права „в края на отчетния период" трябва да влияят върху класификацията на пасива;

Бележки към финансовия отчет

- класификацията не се влияе от очакванията на Дружеството дали ще упражни правото си да отсрочи уреждането на пасива; и

- уреждането на пасивите може да се осъществи чрез прехвърляне на парични средства, капиталови инструменти, други активи или услуги на контрагента.

- **Изменения в МСС 1 Представяне на финансови отчети: Нетекущи пасиви, обвързани с финансови показатели, в сила от 1 януари 2024 г., приети от ЕС**

МСС 1 се изменя, както следва:

Уточнява се, че ако правото на отлагане на уреждането за най-малко 12 месеца е предмет на изпълнение на условия от страна на предприятието след отчетния период, тогава тези условия няма да повлияят на това дали правото на отлагане на уреждането съществува в края на отчетния период (отчетната дата) за целите на класифицирането на пасива като текущ или нетекущ; и

За нетекущите пасиви, предмет на условия, от предприятието се изисква да оповестява информация за:

- условията (например естеството и датата, до която предприятието трябва да изпълни условието);

- дали предприятието би спазило условията въз основа на обстоятелствата към отчетната дата; и

- дали и как предприятието очаква да изпълни условията до датата, на която финансовите показатели трябва да бъдат изчислени съгласно договора.

- **Изменения в МСС 7 Отчет за паричните потоци и МСФО 7 Финансови инструменти: Оповестявания: Споразумения за финансиране на доставчици, в сила от 1 януари 2024 г., приети от ЕС**

Измененията в МСС 7 и МСФО 7 добавят изисквания за оповестяване, както и указания в рамките на съществуващите изисквания за оповестяване, свързани с предоставянето на качествена и количествена информация относно споразуменията за финансиране на задълженията към доставчици. Тези изменения добавят две цели за оповестяване, които ще накарат предприятията да оповестяват в пояснителните приложения информация, която позволява на ползвателите на финансовите отчети да оценят как споразуменията за финансиране на задълженията към доставчици влияят върху пасивите и паричните потоци на предприятието и да разберат ефекта на споразуменията за финансиране на доставчици върху изложеността на предприятието на ликвиден риск и как предприятието може да бъде засегнато, ако споразуменията вече не са достъпни за него.

- **Изменения в МСФО 16 Лизинг: Задължение по лизинг при продажба и обратен лизинг, в сила от 1 януари 2024 г., приети от ЕС**

Измененията в МСФО 16 изискват от Дружеството продавач-наемател да оценява впоследствие лизинговите пасиви, произтичащи от обратен лизинг, по начин, по който не признава никаква сума от печалбата или загубата, която се отнася до правото на ползване, което то запазва. Новите изисквания не възпрепятстват продавача-наемател да признае в текущия финансов резултат печалбата или загубата, свързана с частичното или пълното прекратяване на лизинговия договор. Измененията на МСФО 16 не предписват специфични изисквания за оценяване на лизинговите пасиви, произтичащи от обратен лизинг.

- **Европейски стандарти за отчитането във връзка с устойчивостта (ЕСОУ)**

ЕСОУ 1	Общи изисквания
ЕСОУ 2	Общи оповестявания
ЕСОУ Е1	Изменение на климата
ЕСОУ Е2	Замърсяване
ЕСОУ Е3	Водни и морски ресурси
ЕСОУ Е4	Биологично разнообразие и екосистеми

Бележки към финансовия отчет

ЕСОУ E5	Използване на ресурсите и кръгова икономика
ЕСОУ S1	Собствена работна сила
ЕСОУ S2	Работници по веригата на стойността
ЕСОУ S3	Засегнати общности
ЕСОУ S4	Потребители и крайни ползватели
ЕСОУ G1	Професионално поведение

Целта на Европейските стандарти за отчитането във връзка с устойчивостта (ЕСОУ) е да се определи информацията за устойчивостта, която предприятието трябва да оповестява съгласно Директива 2013/34/ЕС на Европейския парламент и на Съвета , изменена с Директива (ЕС) 2022/2464 на Европейския парламент и на Съвета. Отчитането съгласно ЕСОУ не освобождава предприятията от другите задължения, установени в правото на Съюза.

В ЕСОУ се определя информацията, която предприятието трябва да оповестява за своите съществени въздействия, рискове и възможности по отношение на екологичните, социалните и управленските въпроси на устойчивостта. По силата на ЕСОУ от предприятието не се изисква да оповестява информация по екологичните, социалните и управленските теми, обхванати от ЕСОУ, които то е преценило като несъществени . Информацията, която се оповестява съгласно ЕСОУ, дава възможност на ползвателите на отчета за устойчивостта да разберат какви са съществените въздействия, които предприятието оказва върху хората и околната среда, и съществените въздействия, които въпросите на устойчивостта оказват върху развитието, резултатите и състоянието на предприятието.

Общите стандарти и тематичните стандарти са независещи от сектора, което означава, че се прилагат за всички предприятия без значение в кой сектор или в кои сектори осъществява дейност предприятието.

Общите стандарти ЕСОУ 1 Общи изисквания и ЕСОУ 2 Общи оповестявания се прилагат по отношение на въпросите на устойчивостта, които са обхванати от тематичните и секторните стандарти.

В ЕСОУ 1 се описва структурата на стандартите, обясняват се правилата за съставянето и основните понятия и се установяват общи изисквания за изготвянето и представянето на информация във връзка с устойчивостта.

В ЕСОУ 2 се установяват изискванията за оповестяване за информацията, която предприятието трябва да предоставя на общо равнище по всички въпроси на устойчивостта за отчетните области управление, стратегия, управление на въздействията, рисковете и възможностите, както измерителите и целите.

Тематичните ЕСОУ обхващат дадена тема на устойчивостта и са структурирани по теми и подтеми, а при необходимост и по подподтеми. Тематичните ЕСОУ може да включват особени изисквания, които допълват изискванията за оповестяване на общо равнище по ЕСОУ 2. В ЕСОУ 2, допълнение В Изисквания за оповестяване / изисквания по отношение на прилагането в тематичните ЕСОУ, които са приложими съвместно с ЕСОУ 2 Общи оповестявания се съдържа списък на допълнителните изисквания в тематичните ЕСОУ, които се прилагат съвместно с изисквания по отношение на прилагането на общо равнище по ЕСОУ 2.

Секторните стандарти се прилагат за всички предприятия в даден сектор. В тях се разглеждат въздействията, рисковете и възможностите, които вероятно ще бъдат съществени за всички предприятия в определен сектор и които не са обхванати или не са обхванати в достатъчна степен от тематичните стандарти. Секторните стандарти са многотематични и обхващат темите, които са най-значими за въпросния сектор. Чрез секторните стандарти се постига висока степен на сравнимост.

Изискванията за оповестяване в ЕСОУ 2, в тематичните ЕСОУ и в секторните ЕСОУ са структурирани по следните отчетни области:

а)Управление: процесите на управление, мерките (механизмите) за контрол и процедурите, използвани за наблюдение и управление и надзор на въздействията, рисковете и възможностите;

Бележки към финансовия отчет

б)Стратегия: начинът, по който стратегията и моделът на стопанска дейност на предприятието си взаимодействат с неговите съществени въздействия, рискове и възможности, в т.ч. начинът на предприятието за справяне с тях;

в)Управление на въздействията, рисковете и възможностите: процесът или процесите, с помощта на които предприятието:
i.установява въздействията, рисковете и възможностите и оценява тяхната същественост
ii.управлява съществените въпроси на устойчивостта чрез политики и действия

г)Измерители и цели: резултатите на предприятието, включително целите, които си е поставило, и напредъкът към постигането им

Предприятието прилага минималните изисквания за оповестяване за политиките, действията, измерителите и целите заедно със съответните изисквания за оповестяване в тематичните и секторните ЕСОУ.

Стандарти и разяснения, издадени от СМСС, които все още не са влезли в сила и не се прилагат от по-ранна дата от Дружеството

Ръководството очаква приемането на тези нови стандарти и изменения на съществуващи стандарти да не окаже съществен ефект върху финансовия отчет в периода на първоначалното им прилагане, с изключение на МСФО 18, който се очаква да повлияе на представянето и оповестяването на информация във финансовия отчет. Дружеството е в процес на анализиране на специфичния ефект на МСФО 18 върху финансовия отчет.

- **МСФО 14 Отсрочени сметки при регулирани цени, в сила от 1 януари 2016 г., все още не е приет от ЕС**

МСФО 14 Отсрочени сметки при регулирани цени позволява на дружества, прилагащи за първи път МСФО, да продължат признаването на суми, свързани с регулирани цени в съответствие с изискванията на тяхната предишна счетоводна база. С цел подобряване на съпоставимостта с отчети на дружества, които вече прилагат МСФО и не признават такива суми, стандартът изисква да бъде представен отделно ефектът от регулираните цени.

- **Изменения в МСС 21 Ефекти от промените в обменните курсове: Липса на конвертируемост, в сила от 1 януари 2025 г., все още не са приети от ЕС**

Измененията на МСС 21 относно незаменимостта ще уточнят кога една валута може да бъде обменена в друга валута и кога не. Една валута може да бъде обменена, когато предприятието е в състояние да обмени тази валута за другата валута чрез пазари или механизми за обмен, които създават изпълними права и задължения без неоправдано забавяне към датата на оценяване и за определена цел. Една валута не може да бъде обменена в друга валута, ако Дружеството може да получи само незначителна сума от другата валута;

Изискване как предприятието да определи обменния курс, който се прилага, когато дадена валута не може да бъде обменена. Когато дадена валута не може да бъде обменена към датата на оценяване, предприятието оценява спот обменния курс като курс, който би се приложил при редовна сделка между пазарни участници към датата на оценяване и който би отразил вярно преобладаващите икономически условия.

Изискване за оповестяване на допълнителна информация, когато валутата не е конвертируема. Когато валутата не е конвертируема, дружеството оповестява информация, която би позволила на потребителите на неговите финансови отчети да преценят как липсата на конвертируемост на валутата влияе или се очаква да повлияе на неговите финансови резултати, финансово състояние и парични потоци.

- **Изменения в МСФО 9 и МСФО 7 Промени в класификацията и оценката на финансовите инструменти, в сила от 1 януари 2026 г., все още не са приети от ЕС**

Измененията в МСФО 9 и МСФО 7 включват:

Бележки към финансовия отчет

Отписване на финансов пасив, уреден чрез електронен превод: Измененията в насоките за прилагане на МСФО 9 позволяват финансов пасив (или част от него), който ще бъде уреден с парични средства чрез система за електронни плащания, да се счита за погасен преди датата на уреждане, ако са изпълнени определени критерии. От дружество, което избере да приложи опцията за отписване, ще се изисква да я приложи към всички уреждания, извършени чрез една и съща електронна платежна система.

Класификация на финансови активи:

- предоставят се насоки за това как предприятието може да прецени дали договорните парични потоци на финансов актив съответстват на основно споразумение за предоставяне на заем. Измененията добавят примери за финансови активи, които имат или нямат договорни парични потоци, които представляват единствено плащания на главница и лихва върху неизплатената сума на главницата.

- подобрява се описанието на термина "без право на регресен иск". Съгласно измененията, финансов актив има характеристики на такъв „без право на регресен иск“, ако крайното право на предприятието да получи парични потоци е договорно ограничено до паричните потоци, генерирани от определени активи.

- разясняват се характеристиките на договорно свързаните инструменти, които ги отличават от други сделки. Измененията също така отбелязват, че не всички сделки с множество дългови инструменти отговарят на критериите за сделки с множество договорно свързани инструменти и дават пример. Позоваването на инструментите в основната група може да включва финансови инструменти, които не са в обхвата на изискванията за класификация.

Оповестявания:

- променят се оповестяванията, свързани с инвестиции в капиталови инструменти, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход. По-специално, от предприятието ще се изисква да оповести печалбата или загубата по справедлива стойност, представена в друг всеобхватен доход през периода, като покаже отделно печалбата или загубата по справедлива стойност, която се отнася до инвестиции, отписани през периода, и печалбата или загубата по справедлива стойност, която се отнася до инвестиции, държани в края на периода.

- измененията изискват оповестяване на договорни условия, които биха могли да променят времето или сумата на договорните парични потоци при настъпване (или ненастъпване) на условно събитие, което не е пряко свързано с промени в основните кредитни рискове и разходи. Изискванията се прилагат за всеки клас финансов актив, оценяван по амортизирана стойност или по справедлива стойност през друг всеобхватен доход, и за всеки клас финансов пасив, оценяван по амортизирана стойност.

Измененията включват и изменения на МСФО 19 Дъщерни предприятия без публична отчетност: които ограничават изискванията за оповестяване на отговарящи на условията дъщерни предприятия.

- **МСФО 18 Представяне и оповестяване във финансовите отчети, в сила от 1 януари 2027 г., все още не е приет от ЕС**

МСФО 18 има за цел да подобри начина, по който дружествата представят информация в своите финансови отчети, като се фокусира върху информацията за финансовите резултати в отчета за печалбата или загубата. Променят се частично и изискванията в МСС 7 Отчет за паричните потоци. МСФО 18 заменя МСС 1 Представяне на финансови отчети. Изискванията, описани в МСС 1, които не са променени, са прехвърлени към МСФО 18 и други стандарти. Въпреки че МСФО 18 няма да засегне начина, по който дружествата оценяват финансовите резултати, той ще засегне начина, по който дружествата представят и оповестяват финансовите резултати. МСФО 18 има за цел да подобри финансовото отчитане чрез:

- изискване за допълнителни дефинирани междинни сборове в отчета за печалбата или загубата;

- изискване на оповестявания за определени от ръководството показатели за ефективност;

- добавяне на нови принципи за групиране на информацията, както и изисквания дали информацията трябва да се съдържа в основните финансови отчети или в пояснителните приложения.

Бележки към финансовия отчет

- **МСФО 19 Дъщерни дружества без публична отчетност: Оповестявания, в сила от 1 януари 2027 г., все още не е приет от ЕС**

Дружеството може да избере да прилага МСФО 19 в своите консолидирани, индивидуални или самостоятелни финансови отчети, ако и само ако в края на отчетния период:

- то е дъщерно предприятие;

- няма задължение за публична отчетност; и

- то има крайно или междинно предприятие майка, което изготвя консолидирани финансови отчети на разположение за публично ползване, които са в съответствие със счетоводните стандарти на МСФО.

Предприятието има задължение за публична отчетност, ако неговите дългови или капиталови инструменти се търгуват на публичен пазар или то е в процес на емитиране на такива инструменти за търгуване на публичен пазар (местна или чуждестранна фондова борса или извънборсов пазар, включително местни и регионални пазари); или то държи активи в качеството на довереник на широка група външни лица като една от основните си дейности (например банки, кредитни съюзи, застрахователни дружества, брокери/търговци на ценни книжа, взаимни фондове и инвестиционни банки често отговарят на този критерий).

Предприятието, което прилага МСФО 19, прилага изискванията на другите счетоводни стандарти на МСФО, с изключение на изискванията за оповестяване.

<u>МСФО 19 въвежда следните изисквания за оповестяване:</u>

- изискванията за оповестяване в други счетоводни стандарти, които остават приложими за предприятието, прилагащо МСФО 19, са посочени в МСФО 19;

- ако предприятието, прилагащо МСФО 19, прилага МСФО 8 Оперативни сегменти, МСФО 17 Застрахователни договори или МСС 33 Доходи на акция, то е длъжно да приложи всички изисквания за оповестяване в тези стандарти;

- нов или изменен счетоводен стандарт на МСФО може да включва изисквания за оповестяване относно преминаването на предприятието към този стандарт. Всяко освобождаване на предприятието, прилагащо МСФО 19, от изискванията за оповестяване относно преминаването на предприятието към този нов или изменен стандарт ще бъде посочено в новия или изменения счетоводен стандарт на МСФО;

- ако информацията, произтичаща от оповестяването по МСФО 19 не е съществена, от предприятието не се изисква да предоставя конкретното оповестяване.

- **Изменения на МСФО 10 и МСС 28 - Продажба или апорт на активи между инвеститор и негово асоциирано или съвместно предприятие**

Измененията изясняват счетоводното третиране на продажби или апорт на активи между инвеститор и техните асоциирани предприятия или съвместни предприятия. Те потвърждават, че счетоводното третиране зависи от това дали непаричните активи, продадени или внесени в асоциирано или съвместно предприятие, представляват „бизнес“ (както е дефинирано в МСФО 3 Бизнес комбинации).

Когато непаричните активи представляват бизнес, инвеститорът ще признае пълната печалба или загуба от продажбата или апорта на активи. Ако активите не отговарят на определението за бизнес, печалбата или загубата се признават от инвеститора само до степента на интересите на другия инвеститор в асоциираното или съвместното предприятие. Промените се прилагат перспективно.

* През декември 2015 г. СМСС реши да отложи датата на прилагане на това изменение до момента, в който СМСС финализира изследователския си проект относно метода на собствения капитал.

- **МСФО У1 — Общи изисквания за оповестяване на финансова информация, свързана с устойчивостта издаден през юни 2023 година, валидни за прилагане от 01 януари 2024 година, все още не е приет от ЕС**

Бележки към финансовия отчет

Международния съвет по стандарти за устойчивост (МССУ) публикува изменения на стандартите, издадени от Съветът за счетоводни стандарти за устойчиво развитие (СССУР), които имат за цел да засилят тяхната международна приложимост. Измененията имат за цел да помогнат на отчитащите се субекти да прилагат стандартите на СССУР, независимо от юрисдикцията, в която се намират, или общоприетите счетоводни принципи, съгласно които се отчитат. Те обаче не са предназначени да променят значително структурата или намерението на стандартите за устойчиво развитие, издадени от СССУР.

Целта на МСФО У1 е да изиска от предприятието да разкрива информация относно своите рискове и възможности, свързани с устойчивостта, която е полезна за потребителите на финансови отчети с общо предназначение при вземането на решения, свързани с предоставянето на ресурси на предприятието.

МСФО У1 изисква предприятието да оповестява информация за всички свързани с устойчивостта рискове и възможности, които разумно може да се очаква да повлияят на паричните потоци на предприятието, достъпа му до финансиране или цената на капитала в краткосрочен, средносрочен или дългосрочен план (общо наричани „рискове и възможности, свързани с устойчивостта, които разумно може да се очаква да повлияят на перспективите на предприятието“).

МСФО У1 предписва как предприятието изготвя и отчита своите финансови оповестявания, свързани с устойчивостта. Той определя общи изисквания за съдържанието и представянето на тези оповестявания, така че разкритата информация да е полезна за потребителите при вземането на решения, свързани с предоставянето на ресурси на предприятието.

МСФО У1 определя изискванията за разкриване на информация относно рисковете и възможностите, свързани с устойчивостта на предприятието. По-специално, предприятието е длъжно да предоставя оповестявания относно:

- процесите на управление, контролите и процедурите, които предприятието използва за наблюдение, управление и надзор на рисковете и възможностите, свързани с устойчивостта;

- стратегията на предприятието за управление на рисковете и възможностите, свързани с устойчивостта;

- процесите, които предприятието използва за идентифициране, оценка, приоритизиране и наблюдение на възможностите, свързани с устойчивостта; и

- представянето на предприятието във връзка с рисковете и възможностите, свързани с устойчивостта, включително напредъка към всички цели, които предприятието е поставило или трябва да изпълни по силата на закон или наредба.

- **МСФО У2 — Свързани с климата оповестявания, издаден през юни 2023 година, валидни за прилагане от 1 януари 2024 г., все още не е приет от ЕС**

Целта на МСФО У2 е да изиска от предприятието да разкрива информация за своите рискове и възможности, свързани с климата, която е полезна за потребителите на финансови отчети с общо предназначение при вземането на решения, свързани с предоставянето на ресурси на предприятието.

МСФО У2 изисква предприятието да оповестява информация относно свързаните с климата рискове и възможности, които разумно може да се очаква да повлияят на паричните потоци на предприятието, достъпа му до финансиране или цената на капитала в краткосрочен, средносрочен или дългосрочен план (общо наричани „климат“ - свързани рискове и възможности, които разумно може да се очаква да повлияят на перспективите на предприятието').

МСФО У2 се прилага за:

Рискове, свързани с климата, на които е изложено предприятието, които са:

- физически рискове, свързани с климата; и
- свързани с климата преходни рискове; и

Бележки към финансовия отчет

Възможности, свързани с климата, налични за предприятието.

МСФО У2 определя изискванията за разкриване на информация относно свързаните с климата рискове и възможности на предприятието. По-специално, МСФО У2 изисква предприятието да разкрива информация, която позволява на потребителите на финансови отчети с общо предназначение да разберат:

- процесите на управление, контролите и процедурите, които предприятието използва за наблюдение, управление и надзор на рисковете и възможностите, свързани с климата;

- стратегията на предприятието за управление на рисковете и възможностите, свързани с климата;

- процесите, които предприятието използва за идентифициране, оценка, приоритизиране и наблюдение на рисковете и възможностите, свързани с климата, включително дали и как тези процеси са интегрирани в и информират цялостния процес на управление на риска на предприятието; и

- представянето на субекта във връзка с неговите свързани с климата рискове и възможности, включително напредък към всякакви цели, свързани с климата, които е поставил, и всички цели, които трябва да изпълни по закон или наредба.

40. Съществена информация за счетоводната политика

Дружеството е приложило последователно значимите счетоводни политики представени по-долу за всички периоди, представени в този финансов отчет.

По-долу е представен индекс на значимите счетоводни политики, за които повече информация е налична на следващите страници:

(а) Приходи от договори с клиенти 63
(б) Финансови приходи и разходи 65
(в) Чуждестранна валута 65
(г) Доходи на наети лица 65
(д) Данъци върху дохода 66
(е) Материални запаси 67
(ж) Имоти, машини, съоръжения и оборудване 67
(з) Нематериални активи 68
(и) Инвестиции в дъщерни предприятия 68
(й) Инвестиции в асоциирани и съвместни предприятия 69
(к) Финансови инструменти 69
(л) Лизинг 72

(а) Приходи от договори с клиенти

(i) Приходи от продажба на стоки и услуги

Договор е съглашение между две или повече страни, което създава права и задължения за страните по него. Клиент е страна, която е сключила договор с Дружеството да получи стоки или услуги, които са продукция от обичайната дейност на Дружеството, в замяна на възнаграждение.

Дружеството признава приходи, да са отрази прехвърлянето на обещаните с договора стоки или услуги на клиенти, в размер, който отразява възнаграждението, на което Дружеството очаква да има право в замяна на прехвърлените стоки или услуги.

Прехвърлянето на стоките или услугите се основава на концепцията за прехвърляне на контрола върху тях, способността да се ръководи използването на актива и да се получават по същество всички останали ползи от него. Контролът включва и способността за предотвратяване на това други дружества да ръководят използването на актива и получаването на ползи от него.

Приходите от договори с клиенти се признават, както следва:

- в течение на времето по начин, който отразява извършаната от Дружеството работа по договора;
- в определен момент, когато се прехвърля контролът върху стоките или услугите на клиента.

Бележки към финансовия отчет

Приходите от договори с клиенти се признават на база 5-етапен модел за признаване, като разграничение се прави в следните две насоки според момента на удовлетворяване на задължението за изпълнение:

- задължение за изпълнение (прехвърляне на контрол) в течение на времето – в този случай приходите се признават постепенно, следвайки степента на прехвърляне на контрола върху стоките или услугите на клиента;
- задължение за изпълнение, удовлетворено (прехвърлен контрол) в определен момент – клиентът получава контрол върху стоките или услугите в определено време и приходите се признават изцяло наведнъж.

(ii) Комисионни приходи

Когато Дружеството действа в качеството си на агент, а не на принципал по дадена транзакция, признатият приход е нетната сума на комисионната, получена от Дружеството.

(iii) Приходи от достъп до преносната мрежа

Задължението за изпълнение е осигуряване на достъп до преносната мрежа. Приходът се признава в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход при осъществен достъп на електрическа енергия по електропре-носната мрежа на дружеството до обектите на клиентите.

Задължението за изпълнение се удовлетворява с течение на времето, като Дружеството измерва прогреса на изпълнението на обещаното, изпол-звайки практическото улеснение по параграф Б16 на МСФО 15. Това практическо улеснение позволява на Дружеството да признава приход, равен на сумата, която има право да фактурира. Тъй като цената на сделката се определя по утвърдени от регулатора цени за достъп умножени по количество постъпила енергия, която се измерва със средства за търговско измерване, вписани в държавния регистър на одобрените за страната типове средства за търговско измерване, Дружеството може да докаже че фактурираната сума пряко кореспондира със стойността, която клиента получава. Последното е задължително условие за да може да се използва практическото улеснение за „право на фактуриране“.

(iv) Приходи от пренос на електрическа енергия през електропреносната мрежа

Задължението за изпълнение е да се осигури пренос на електроенергия. Приход от услугата пренос на електрическа енергия се признава в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход за осъществен пренос на електрическа енергия по електропреносната мрежа на дружеството до обектите на клиентите.

Задължението за изпълнение се удовлетворява с течение на времето, като Дружеството измерва прогреса на изпълнението на обещаното, изпол-звайки практическото улеснение по параграф Б16 на МСФО 15. Това практическо улеснение позволява на Дружеството да признава приход, равен на сумата, която има право да фактурира. Тъй като цената на сделката се определя по утвърдената от регулатора цена за пренос умножена по количеството пренесена електрическа енергия, която се измерва със средства за търговско измерване, вписани в държавния регистър на одобрените за страната типове средства за търговско измерване, Дружеството може да докаже че фактурираната сума пряко кореспондира със стойността, която клиента получава. Последното е задължително условие за да може да се използва практическото улеснение за „право на фактуриране“.

(v) Приходи от продажба на електрическа енергия от балансиращ пазар

Задължението за изпълнение е прдоставяне на услуга за балансиране. Задължението за изпълнение се удовлетворява с течение на времето, като весеки месец се признават в момента, в който ЕСО е получил потвърждение от участниците на пазара, на обобщените извлечения за сетълмент за съответния отчетен период. Дружеството измерва прогреса на изпълнението на обещаното, изпол-звайки практическото улеснение по параграф Б16 на МСФО 15.

(vi) Приходи от присъединяване на обекти към електропреносната мрежа

Съгласно МСФО 15 „Прехвърляне на активи от клиенти“ на Комисията за разяснение на международните стандарти за финансово отчитане (КРМСФО), приходът от услугата „присъединяване към електропреносната мрежа“, която е предоставена на клиентите в замяна на прехвърлянето на обектите, изградени от тях и признати като активи на преносната мрежа се признават в текущия финансов резултат за годината, в която е фактурирана таксата за присъединяване.

Бележки към финансовия отчет

(vii) Приходи, признавани във времето от предоставяне на физическо право за пренос на база и основание, както следва:

Приходи от прилагането на Регламент №943, които са свързани с компенсиране на разходи за управление на електроенергийната система и за намаляване на цената достъп

Постъпленията от Физическо право за пренос се заделят в счетоводна сметка 755 „Специален резерв, съгласно регламент 714/2009" и се отчитат на приход в периода, в който са отчетени разходите за управление на електроенергийната система и за намаляване на цената достъп. Прихода е равен на стойността на разходите за периода по сметка 68003-„Разходи за намаляване на цена достъп".

Приходи от прилагането на Регламент №943, които са свързани с компенсиране на разходи за поддържане (ремонти) на междусистемни електропроводи

Постъпленията от Физическо право за пренос се заделят в в счетоводна сметка 755 „Специален резерв, съгласно регламент 714/2009" и се отчитат на приход в периода, в който са отчетени разходите за поддържане (ремонти) на междусистемните електропроводи. Приходът е равен на стойността на разходите за ремонт на междусистемни електропроводи.

Приходи от прилагането на Регламент №943, които са свързани с компенсиране за изграждане на нови междусистемни електропроводи.

Постъпленията от Физическо право за пренос се заделят в счетоводна сметка 755„Специален резерв, съгласно регламент 714/2009" се отчитат на приход на база полезния живот на нови междусистемни електропроводи, изградени със средства от специалния резерв, съгласно регламент 714/2009".

(vii) Приходи от финансирания

Финансирания, получени за придобиване на нетекущи активи, се признават като текущ приход пропорционално на отчетените разходи за амортизация за периода, свързани със съответния актив.

Финансирания, получени за текуща дейност се признават в текущия финансов резултат.

(б) Финансови приходи и разходи

Финансовите приходи включват приходи от лихви по инвестирани средства. Приход от лихви се признава в печалби и загуби в момента на начисляването му по метода на ефективната лихва.

Печалби и загуби от валутни курсови разлики се отчитат на нетна база.

(в) Чуждестранна валута

Сделките в чуждестранна валута се преизчисляват във функционалната валута на Дружеството по обменните курсове на датите на транзакциите.

Парични активи и пасиви, деноминирани в чужда валута, се преизчисляват във функционалната валута по обменния курс към отчетната дата. Не-парични активи и пасиви, които се оценяват по справедлива стойност в чуждестранна валута, се преизчисляват във функционалната валута по курса на датата, на която справедливата стойност е определена. Непарични позиции, които се оценяват по историческа цена в чуждестранна валута, не се преизчисляват.

Курсови разлики, възникващи от превалутирането във функционалната валута се отчитат в печалби и загуби.

(г) Доходи на наети лица

(i) Планове с дефинирани вноски

Задълженията за превеждане на вноски по плановете с дефинирани вноски се признават като разходи когато свързаните услуги се предоставят.

(ii) Планове с дефинирани доходи

Задължението на Дружеството за планове с дефинирани доходи се изчислява отделно за всеки план, като се прогнозират бъдещите доходи, които служителите са заработили в резултат на положен труд в текущия и предходни периоди и този доход се дисконтира.

Бележки към финансовия отчет

Изчислението на задълженията за дефинирани доходи се извършва всяка година от квалифициран актюер чрез използването на метода на прогнозните кредитни единици. Дружеството определя нетния лихвен процент върху нетното задължение по план с дефинирани доходи като прилага дисконтовия процент, използван в началото на периода за дисконтиране на задължението до нетно задължение по планове с дефинирани доходи.

За целите на дисконтирането е използван ефективен годишен лихвен процент i = 0,6 %. Той се основава на доходността на емисиите дългосрочните ДЦК (с 10 годишен матуритет). Средният срок до пенсиониране е по-дълъг от 10 години, и съответно ефективният годишен лихвен процент за дисконтиране е определен чрез екстраполация на данните за ефективната годишна доходност на дългосрочните ДЦК.

Преоценките, възникващи от планове с дефинирани доходи, представляват актюерски печалби и загуби, които се признават в ДВД. Нетни разходи за лихви и други разходи, свързани с планове за дефинирани доходи, се признават в печалбата или загубата.

(iii) Краткосрочни доходи на наети лица

Задължения за краткосрочните доходи на наети лица се отчитат като разход, когато свързаните с тях услуги се предоставят. Пасив се признава за сумата, която се очаква да бъде изплатена, ако Дружеството има правно или конструктивно задължение да заплати тази сума като резултат от минали услуги, предоставени от служител и задължението може да се оцени надеждно.

(д) Данъци върху дохода

Данъкът върху печалбата за годината представлява текущи и отсрочени данъци. Данъкът върху печалбата се признава в печалби и загуби, с изключение на този, отнасящ се за статии, които са признати директно в собствения капитал, или в друг всеобхватен доход.

(i) Текущ данък

Текущият данък е очакваното данъчно задължение или вземане върху облагаемата печалба или загуба за годината, прилагайки данъчните ставки, влезли в сила, или по същество въведени към отчетната дата, и всички корекции за данъчни задължения или вземания за предходни години. Текущият данък включва също данъчни ефекти от дивиденти.

(ii) Отсрочен данък

Отсрочените данъци се изчисляват върху временните разлики между сумите на активите и пасивите, признати във финансовия отчет, и сумите използвани за данъчни цели. Отсрочен данък не се признава за:

- временни разлики от първоначално признаване на активи и пасиви при сделка, която не е бизнес комбинация и която не засяга печалби и загуби, нито за счетоводни, нито за данъчни цели;

Отсрочен данък се оценява по данъчните ставки, които се очаква да се прилагат за временните разлики когато те се проявяват обратно, на базата на закони, които са в сила, или са въведени по същество към отчетната дата.

Отсрочените данъчни активи и пасиви се компенсират само ако има правно основание за приспадане на текущи данъчни активи и пасиви, и те се отнасят до данъци върху печалбата, наложени от едни и същи данъчни власти.

Актив по отсрочени данъци се начислява за неизползваните данъчни загуби, кредити и приспадащи се временни разлики, доколкото е вероятно бъдеща облагаема печалба да бъде налична, срещу която те да могат да бъдат използвани. Отсрочените данъчни активи се преглеждат към всяка отчетна дата и се намаляват доколкото не е вероятно повече бъдеща изгода да бъде реализирана.

При определянето на текущия и отсрочения данък Дружеството взема предвид ефекта от несигурни данъчни позиции и дали допълнителни данъци или лихви може да са дължими. Дружеството смята, че начисленията за данъчни задължения са адекватни за всички отворени данъчни години на базата на оценката на много фактори, включително интерпретиране на данъчни закони и предишен опит. Тази оценка се основава на приблизителни оценки и допускания и може да включва преценки за бъдещи събития. Може да се появи нова информация, според която Дружеството да промени своите преценки за адекватността на съществуващите

данъчни задължения; такива промени в данъчните задължения биха засегнали разхода за данъци в периода, когато такова определяне бъде направено.

(е) Материални запаси

Материалните запаси се отчитат по по-ниската от тяхната себестойност и нетна реализуема стойност. Себестойността на материалните запаси се базира на принципа „средна претеглена" и включва разходи за придобиване на материалните запаси, разходите за производство или преработка, както и всички други разходи отнасящи се до привеждането на материалните запаси до тяхното текущо местоположение и състояние. В случая на произведена продукция и незавършено производство, себестойността включва разходи за труд, социални осигуровки и разходи за амортизация.

Нетната реализируема стойност представлява предполагаемата продажна цена в нормалния ход на стопанската дейност, намалена с приблизително оценените разходи по завършване на производствения цикъл и тези, които са необходими за осъществяване на продажбата.

(ж) Имоти, машини, съоръжения и оборудване

(i) Признаване и оценка

Първоначално признаване

Имотите, машините, съоръженията и оборудването се оценяват първоначално по цена на придобиване, която включва покупната цена, включително мита и невъзстановими данъци върху покупката, както и всички други разходи, пряко отнасящи се до придобиването на актива.

Стойността на активите придобити по стопански начин включва направените разходи за материали, директно вложен труд, разходите пряко отнасящи се до привеждане на актива до местоположение и състояние необходими за неговата експлоатация.

Когато в имотите, машините, съоръженията и оборудването се съдържат компоненти с различна продължителност на полезен живот, те се отчитат отделно.

Последваща оценка

За целите на последваща оценка на земи и сгради, Дружеството прилага модела на преоценка в МСС 16. Преоценената стойност представлява справедливата стойност на актива към датата на преоценка, намалена с последваща амортизация и натрупани загуби от обезценка.

Справедливата стойност на имоти, машини, съоръжения и оборудване се определя на базата на пазарни доказателства, представени в доклад, изготвен от одобрен лицензиран оценител.

Преоценката на имоти, машини, съоръжения и оборудване се извършва на всеки 3 години. Когато справедливите стойност се променят значително за по-кратък период от време, преоценката може да се прави по-често.

Земи, сгради, машини, съоръжения и оборудване, притежавани от Дружеството, са оценени на базата на оценъчен доклад, изготвен от независим лицензиран оценител към 31 декември 2012 година, към 30.06.2015 г., към 31.12.2018 г. , 31.12.2021 г. и 31.12.2024 г. на земи, сгради, машини, съоръжения и оборудване са преоценени, съгласно оценъчен доклад, изготвен от независим лицензиран оценител. Преоценените стойности включват преоценъчен резерв преди данъци, който не подлежи на разпределение от едноличния собственик на Дружеството.

Класове леки и лекотоварни автомобили от транспортни средства и други нетекуши активи и активи в процес на изграждане са представени в отчета за финансовото състояние на базата на историческа цена, намалена с натрупани амортизации и загуби от обезценка.

Печалби и загуби от продадени имоти, машини, съоръжения и оборудване се определят при сравнение на полученото от продажбата с балансовата стойност на имоти, машини, съоръжения и оборудване и се признават в "други приходи" в отчета за доходите. Когато преоценени активи се продават, сумите отчетени в преоценъчен резерв се трансферират към неразпределена печалба.

Бележки към финансовия отчет

(ii) Последващи разходи

Последващи разходи се капитализират само когато е вероятно, че бъдещи икономически ползи от тези разходи ще бъдат получени от Дружеството. Балансовата стойност на подменената част се отписва. Разходи за ежедневно обслужване на активите се признават в печалби и загуби като разход в момента на възникването им.

(iii) Амортизация

Амортизацията се изчислява така, че да се изпише цената на придобиване на имотите, машините, съоръженията и оборудването, намалена с очакваната им остатъчна стойност, на база линейния метод за очакваните им полезни животи, като обикновено се признава в печалбата или загубата. Земята не се амортизира.

Очакваните срокове на полезен живот за имоти, машини, съоръжения и оборудване са, както следва:

- сгради 20 - 80 години
- машини, съоръжения 4 - 50 години
- компютърни системи 3 –10 години
- транспортни средства 5- 10 години
- всички останали амортизируеми активи 3 –15

Методите на амортизация, полезният живот и остатъчните стойности се преразглеждат към всяка отчетна дата и се коригират, ако е подходящо.

(з) Нематериални активи

(i) Признаване и оценка

Нематериални активи, придобити от Дружеството, имащи определен полезен живот, са представени по цена на придобиване, намалена с натрупана амортизация и загуби от обезценки.

(ii) Последващи разходи

Последващи разходи се капитализират само когато увеличават бъдещата икономическа полза от специфичния актив, за който се отнасят. Всички останали разходи, включително разходи за вътрешно генерирани репутация и търговски марки, се признават като разход в момента на тяхното възникване.

(iii) Амортизация

Амортизацията се изчислява така, че да се изпише цената на придобиване на нематериалните активи, намалена с очакваната им остатъчна стойност, на база линейния метод за очакваните им полезни животи, като обикновено се признава в печалбата или загубата.

Очакваните срокове на полезен живот са, както следва:

- Лицензия за управление на електроенергийната система и други лицензии 3 – 35 години
- софтуер 3 – 5 години
- други 3 – 10 години

Методите на амортизация, полезният живот и остатъчните стойности се преразглеждат към всяка отчетна дата и се коригират, ако е подходящо.

(и) Инвестиции в дъщерни предприятия

Дъщерни предприятия са всички предприятия, които се намират под контрола на Дружеството. Контролът върху дъщерните предприятия на Дружеството се изразява във възможността му да ръководи и определя финансовата и оперативната им политика, така че да се извличат изгоди в резултат на дейността им. В индивидуалния финансов отчет на Дружеството инвестициите в дъщерни предприятия се отчитат по себестойност.

Бележки към финансовия отчет

Дългосрочните инвестиции в дъщерни дружества, са представени във финансовия отчет по цена на придобиване (себестойност), която представлява справедливата стойност на възнаграждението, което е било платено, включително преките разходи по придобиване на инвестицията, намалена с натрупаната обезценка.

При установяване на условия за обезценка, същата се признава в отчета за печалбата или загубата.

При покупка и продажба на инвестиции в дъщерни и асоциирани дружества се прилага „датата на сключване" на сделката.

Инвестициите се отписват, когато се прехвърлят правата, които произтичат от тях на други лица при настъпването на правните основания за това и по този начин се загубва контрола върху икономическите ползи от съответната инвестиция. Печалбата/(загубата) от продажбата им се представя съответно на лицевата страна на отчета за печалбата или загубата.

Дружеството признава дивидент от дъщерно предприятие в печалбата или загубата в своите индивидуални финансови отчети, когато бъде установено правото му да получи дивидента.

(й) Инвестиции в асоциирани и съвместни предприятия

Съвместно предприятие е договорно споразумение, по силата на което Дружеството и други независими страни се заемат със стопанска дейност, която подлежи на съвместен контрол и страните, притежаващи съвместен контрол върху предприятието, имат право на нетните активи на предприятието. Инвестициите в съвместни предприятия се отчитат по себестойност.

Асоциирани са тези предприятия, върху които Дружеството е в състояние да оказва значително влияние, но които не са нито дъщерни предприятия, нито съвместни предприятия. Инвестициите в асоциирани предприятия се отчитат по себестойност.

Дружеството признава дивидент от съвместно предприятие или асоциирано предприятие в печалбата или загубата в своите индивидуални финансови отчети, когато бъде установено правото му да получи дивидента

(к) Финансови инструменти

Дружеството класифицира финансови активи в следните категории:

- заеми и вземания – недеривативни финансови активи с фиксирани или определяеми плащания, които не са котирани на активен пазар - вземания от клиенти, доставчици, свързани лица,персонал и съдебни и присъдени вземания. По критериите на МСФО 9, те попадат в категорията на дълговите инструменти, оценявани по амортизирана стойност;
- пари и парични еквиваленти – краткосрочни, високоликвидни инвестиции, които са леснообращаеми в парични суми и съдържат незначителен риск от промяна в стойността им - парични средства в брой, разплащателни, специални и депозитни сметки, дебитни и кредитни карти, акредитиви, овърдрафт и други сметки. По критериите на МСФО 9, те попадат в категорията на дълговите инструменти, оценявани по амортизирана стойност.

(i) Дълговите инструменти, оценявани по амортизирана стойност – признаване, оценяване и отписване

Дружеството първоначално признава финансов актив в момента, в който стане страна по договорно споразумение, и го класифицира съгласно модела си за управление на финансови активи и характеристиките на договорените парични потоци. Оценката се извършва по следния начин:

- търговски вземания, които нямат съществен компонент на финансиране – по цена на сделката, в съответствие с МСФО 15;
- дългови инструменти, оценявани по амортизирана стойност – по справедлива стойност плюс всички разходи, пряко свързани с придобиването или издаването на финансовия актив;
- парични средства – по номинална стойност;
- парични средства в чуждестранна валута – по цена на придобиване.

Последващото оценяване на финансовите активи се извършва по следния начин:

Бележки към финансовия отчет

- дългови инструменти, оценявани по амортизирана стойност – по амортизирана стойност: сумата, по която активът първоначално е бил признат, намалена с плащания по главницата, плюс/ минус начислена амортизация по метода на ефективния лихвен процент, намалена с всяка загуба от обезценка, отразена чрез корективна сметка;
- парични средства – поне веднъж месечно към последния работен ден от месеца паричните средства в чуждестранна валута се оценяват по официалния курс на Българска народна банка, като разликите се отчитат като текущи финансови приходи или разходи. Обезценка се извършва чрез стандартизирания поход.

Запорирани банкови сметки и блокирани наличности по банкови сметки обикновено не са високоликвидни и не отговарят на определението за пари и парични еквиваленти. Депозити с първоначален матуритет над три месеца, както и депозити, които се използват с инвестиционна цел, а не с цел ежедневно управление на паричните наличности, независимо от матуритета им, не отговарят на определението за пари и парични еквиваленти.

Дружеството отписва финансов актив само когато:

- договорните права за паричните потоци от актива са изтекли;
- прехвърли правата за получаване на договорените парични потоци от финансовия актив в сделка, според която значителна част от всички рискове и изгоди от собствеността на финансовия актив са прехвърлени;

(ii) Обезценка на финансови инструменти

Обезценка в дружеството се извършва на всички активи, отчитани по амортизируема стойност и на дългови инструменти, отчитани по справедлива стойност в друг всеобхватен доход. Обезценката се определя по модела на очакваните кредитни загуби и се отчита в печалбата или загубата за периода.

Дружеството признава коректив за очаквани кредитни загуби от финансов актив, лизингово вземане, актив по договора или кредитен ангажимент и договор за финансова гаранция, за които се прилагат изискванията за обезценка.

(iii) Модели за обезценка на различните видове финансови активи

Подход за обезценка на парични средства в банки

Паричните средства и паричните еквиваленти са най-високо ликвидните финансови инструменти. Те не са носители на сетълмент риск, а ликвидният риск, който носят е ограничен до техническата възможност дадено разпореждане с тях да не бъде изпълнено. Паричните средства, депозирани в банки, обаче са носители на кредитен риск от контрагента (риск от неизпълнение). Рискът от контрагента представлява вероятността насрещната страна по финансова сделка да не изпълни своите договорни задължения. Поради това МСФО 9 Финансови инструменти предписва необходимостта и тези финансови инструменти да бъдат обезценени, макар да са носители на най-малко риск за Дружествата от групата.

Подход за обезценка на краткосрочни търговски и други вземания и вземания от свързани лица

При изчисляване на обезценката на краткосрочни търговски вземания и активи по договори, Дружеството прилага опростения подход. Съгласно него, Дружеството не е необходимо да извършва мониторинг за значително увеличение на кредитния риск на контрагента. Вместо това, Дружеството следва да измерва непрекъснато очакваните кредитни загуби за целия срок на актива.

При прегледа на вземанията се идентифицират клиенти, за които ръководството на Дружеството очаква, че има забава при събиране на паричните потоци от възникналия финансов актив. Когато е извършена преценка, че не се очакват входящи парични потоци по дадения актив – вземане, то се обезценява на 100%.

Подход за обезценка на съдебни и присъдени вземания

В рамките на контрагентските взаимоотношения възникват спорни въпроси. В случаите в които Дружеството е предприело съдебни действия за удовлетворяване на своите вземания, то същите се класифицират като Съдебни вземания.

Бележки към финансовия отчет

Този тип финансови активи се характеризират с пълно неизпълнение, т.е. нежелание или невъзможност на клиента да уреди своето задължение. Поради тази причина, независимо от наличието на решения на съдебните органи и стартираните изпълнителни процедури, събираемостта на тези вземания и респективно очакваните бъдещи входящи парични потоци са ниски, а вероятността от неизпълнение вече е настъпила спрямо първоначалния актив.

Подход за обезценка на дългосрочни търговски и други вземания и вземания от свързани лица

Моделът за обезценка се базира на очакваните парични потоци, договорени в условията на финансовия инструмент, както и допусканията и преценките за реализируемостта на посочените вземани, възприети от ръководствата при изготвянето на финансовите отчети.

За всички активи, за които дружеството е извършило преценка, че не очакват събиране на договорните парични потоци, или договорните парични потоци са носители на допълнителен риск, при който очакваните бъдещи парични потоци ще бъдат реализирани в намален размер или в по-късен момент от договорения, признават лихвен доход върху нетната балансова стойност на актива.

При финансови, активи, при които Дружеството не очаква събиране на договорните парични потоци, признатият лихвен доход, върху нетната стойност на актива, е равен на нула.и се използват от Дружеството за управление на краткосрочни ангажименти.

(iv) Финансови пасиви

Финансови пасиви са всички задължения, които са:

- договорни задължения за доставяне на пари или друг финансов актив на друго предприятие;
- договорни задължения за размяна на финансови активи или финансови пасиви с друго предприятие при потенциално неблагоприятни условия;
- договори, които ще бъдат уредени или могат да бъдат уредени чрез инструменти на собствения капитал на дружеството, и са: недериватив, за който дружеството е или може да бъде задължено да предостави променлив брой инструменти на собствения капитал на дружеството, или дериватив, който ще бъде или може да бъде уреден по начин, различен от размяна на фиксирана сума парични средства или друг финансов актив за фиксиран брой инструменти на собствения капитал на дружеството.

Финансови пасиви в дружеството са:

- задължения към доставчици и клиенти;
- получени заеми от банки, други финансови институции и други;

Получени заеми са временно привлечени средства срещу престация от български или чуждестранни банки и други финансови институции, търговски заеми и други.

Според срока им на погасяване финансовите пасиви се класифицират на нетекущи и текущи.

Дружеството признава финансов пасив само когато стане страна по договорни клаузи на финансовия инструмент. Първоначалното признаване става на датата на уреждане по справедлива стойност плюс всички разходи, директно относими към придобиването или издаването на финасовия пасив. Такси за управление на получени заеми се разсрочват за периода на ползване на заемите чрез използване на метода на ефективния лихвен процент.

След първоначално признаване Дружеството оценява финансовите си пасиви по амортизирана стойност, с изключение на:

а) деривативи, които са пасиви, се оценяват впоследствие по справедлива стойност;

б) финансови пасиви, които произтичат от прехвърлянето на финансов актив, неотговарящо на условията за отписване, или когато се прилага подходът на продължаващото участие;

в) договори за финансова гаранция;

г) ангажименти за отпускане на заем с лихвен процент, който е по-нисък от пазарния.

Бележки към финансовия отчет

(v) Регистриран капитал

Обикновени акции

Обикновените акции се класифицират като собствен капитал. Допълнителните разходи, пряко свързани с издаването на обикновените акции, нетно от данъчни ефекти, се признават като намаление на собствения капитал.

(vi) Не-финансови активи

Отчетните стойности на нефинансовите активи на Дружеството (различни от материални запаси и отсрочени данъчни активи) се преглеждат към всяка отчетна дата с цел да се определи дали има индикации за обезценка. В случай, че съществуват такива индикации, се прави приблизителна оценка на възстановимата стойност на актива. За нематериални активи с неопределен полезен живот, или които още не са готови за употреба, възстановимата стойност се определя на всяка година по едно и също време. Загуба от обезценка се признава в случай, че балансовата стойност на един актив или обект, генериращ парични потоци (ОГПП), превишава неговата възстановима стойност.

Възстановимата стойност на актив или ОГПП, е по-високата от неговата стойност в употреба и справедливата му стойност, намалена с разхода по продажба. При оценката на стойността в употреба, бъдещите парични потоци се дисконтират до сегашната им стойност, като се прилага дисконтов процент преди данъци, отразяващ текущите оценки за пазара, цената на парите във времето и риска специфичен за актива или за ОГПП. За целта на теста за обезценка, активи, които не могат да бъдат тествани индивидуално, се групират заедно в най-малката възможна група активи, генерираща парични постъпления от продължаваща употреба, които са в голяма степен независими от паричните постъпления от други активи или ОГПП.

Загуби от обезценка се признават в печалби и загуби за активи, които не са преоценени. Загуба от обезценка за преоценен актив се признава в ДВД доколкото тази обезценка не надвишава сумата на преоценъчния резерв за същия актив. Такава загуба от обезценка за преоценен актив намалява преоценъчния резерв за същия актив. Загуби от обезценка признати за ОГПП се разпределят така, че да намалят балансовите стойности на активите в обекта пропорционално.

Загуба от обезценка се възстановява само до такава степен, че балансовата стойност на актива не надвишава балансовата стойност, която би била определена, след приспадане на амортизация, ако загуба от обезценка не е била признавана.

(л) Лизинг

(i) Определяне дали дадено споразумение съдържа лизинг

МСФО 16 Лизинги (в сила за годишни периоди от 01.01.2019 г., приет от ЕК). Този стандарт е с изцяло променена концепция. Той въвежда нови принципи за признаване, измерване, представяне и оповестяване на лизинга чрез налагане на нов модел с цел да осигури по-достоверно и адекватно представяне на тези сделки най-вече при лизингополучателя. Стандартът заменя действащия до този момент стандарт за лизинга – МСС 17 и свързаните с него тълкувания. а) При лизингополучателите водещият принцип на новия стандарт е въвеждането на еднотипен модел на счетоводно балансово третиране на лизинга – за всички лизингови договори с реална продължителност от повече от 12 месеца ще се признава актив под формата на „право на ползване", който ще се амортизира за периода на договора, и респективно, ще се отчита финансов пасив за задължението по тези договори. Това е и съществената промяна спрямо отчетната практика до 2018 г. За краткосрочни или на ниска стойност лизинги се допуска изключение и запазване на досегашната практика. б) При лизингодателите няма да има съществени промени в отчетната практика и те ще продължат да отчитат лизингите аналогично на правилата на стария стандарт МСС 17 – като оперативни и финансови. Доколкото новият стандарт дава по-цялостна концепция, следва да се направи и от тяхна страна един поподробен анализ на условията на договорите и е възможно и при тях (лизингодателите) да настъпят основания за рекласификация на определени лизингови сделки. Новият стандарт изисква разширяване на оповестяванията. Ръководството е направило проучване и е определило, че промените чрез новия стандарт не оказват влияние върху счетоводната политика и върху стойностите и класификацията на активите, пасивите, операциите . Ръководството е избрало да приложи облекченията на стандарта за лизингови договори с кратък срок и/или на ниска стойност, и поради тази причина лизинговите плащания, свързани с тези договори продължават да се отчитат като текущи разходи на линеен принцип през периода.

Бележки към финансовия отчет

(ii) Наети активи

Лизинговите договори, по силата на които на Дружеството се прехвърлят всички значими рискове и изгоди от собствеността, се класифицират като финансов лизинг. При първоначално признаване наетите активи се отчитат по по-ниската от справедлива стойност и настояща стойност на минималните лизингови плащания. След първоначално признаване, активът се отчита според счетоводната политика, приложима за съответния актив.

Различни от тези лизингови договори са договори за оперативен лизинг и те не се признават в отчета за финансовото състояние на Дружеството.

(iii) Плащания по лизингови договори

Плащанията по оперативен лизинг се признават в печалби и загуби на база линейния метод за периода на лизинговия договор. Получени лизингови стимули се признават като неразделна част от общите лизингови разходи през периода на договора.

41. Финансов обзор от ръководството

В допълнение към финансовите отчети, много предприятия представят финансов обзор от ръководството. В МСФО няма изискване да се представя такава информация, макар че параграф 13 от МСС 1 съдържа кратко описание на това, което може да бъде включено в един годишен доклад. През декември 2011 г. Съветът по международни счетоводни стандарти (СМСС) издаде МСФО Изложение за практиката – Коментар на ръководството, който очертава една широка, необвързваща рамка за представянето на коментара на ръководството във връзка с финансовите отчети, изготвени в съответствие с МСФО. Ако Дружеството реши да следва указанията, съдържащи се в Изложението за практиката, то ръководството се насърчава да обясни степента, в която е било следвано Изложението за практиката. Изявлението за съответствие с Изложението за практиката се допуска само, ако въпросното Изложение е било следвано изцяло.

Съдържанието на Финансовия обзор от ръководството се определя от местни изисквания на пазара и от въпросите, които са специфични за дадена юрисдикция. Поради това, Дружеството не е представило финансов обзор от ръководството, а годишен доклад за дейността.

ЕЛЕКТРОЕНЕРГИЕН СИСТЕМЕН ОПЕРАТОР

ИНДИВИДУАЛЕН ДОКЛАД ЗА ДЕЙНОСТТА НА ЕЛЕКТРОЕНЕРГИЕН СИСТЕМЕН ОПЕРАТОР ЕАД

към 31.12.2024 г.

СЪДЪРЖАНИЕ

РАЗДЕЛ I – УВОД 3

РАЗДЕЛ II - ЧОВЕШКИ РЕСУРСИ..... 10

РАЗДЕЛ III - РЕГУЛАЦИЯ И ПАЗАР 13

РАЗДЕЛ IV – ОПЕРАТИВНА ДЕЙНОСТ..... 23

РАЗДЕЛ V – ФИНАНСОВ ОТЧЕТ И АНАЛИЗ 42

РАЗДЕЛ VI – ИНВЕСТИЦИИ, РЕМОНТ, ПОДДРЪЖКА .. 50

РАЗДЕЛ VII – ПРОЕКТИ..... 52

РАЗДЕЛ VIII – ЕКОЛОГИЯ..... 57

РАЗДЕЛ IX – ОПОВЕСТЯВАНЕ ПО ТАКСОНОМИЯ..... 58

РАЗДЕЛ X – СЪБИТИЯ СЛЕД ДАТА НА ОТЧЕТ 72

РАЗДЕЛ I – УВОД

„Електроенергиен системен оператор" ЕАД (ЕСО ЕАД) е дружество, регистрирано в Търговския регистър при Агенция по вписванията с ЕИК 175201304, със седалище и адрес на управление в гр. София 1618, район „Витоша", бул. „Цар Борис III" № 201. Дружеството е учредено за неопределен срок. Регистрирано е по Закона за данък върху добавената стойност.

Основен приоритет в дейността на ЕСО ЕАД и през 2024 г. е изпълнението на лицензионните задължения – обезпечаване на оперативната сигурност и надеждност на електроенергийната система по отношение на преноса на електроенергия, баланса на системата и адекватно развитие на мрежата. Дружеството осъществява дейността си в условията на регулиран пазар – цените за достъп до и пренос през електропреносната мрежа са регулирани от Комисията за енергийно и водно регулиране (КЕВР). Електрическата енергия за компенсиране на технологичните разходи по пренос се закупува от дружеството по свободно договорени цени – от организирания борсов пазар на Българската независима енергийна борса (БНЕБ) ЕАД считано от 01 юли 2018 г. съгласно промени в Закона за енергетиката (ЗЕ), обн. в ДВ, бр. 38/08.05.2018 г.

ЕСО ЕАД се стреми да повишава както надеждността на преноса, така и икономическата ефективност при управление на активите като въвежда и използва най-съвременните методи за планиране, поддръжка и мониторинг.

ЕСО ЕАД е пълноправен член на *ENTSO-E* – европейската организация на системните оператори за пренос на електроенергия и осъществява синхронна работа с останалите ЕЕС[1] от континентална Европа, в съответствие с Рамково Споразумение за работа в синхронната зона за регионална група Континентална Европа *(Synchronous Area Framework Agreement for RC CE)*. ЕСО е пълноправен член на ЕПР[2] на преносни способности *(Single Allocation Platform)* в съответствие с Регламент (ЕС) 2016/1719 и подписаното Споразумение за сътрудничество в Единната платформа за разпределение *(Single Allocation Platform Cooperation Agreement)*.

Дружеството е акционер в тръжната кантора *JAO S.A.*, която изпълнява ролята на ЕПР на преносни способности съгласно Регламент 2016/1719 за установяване на насоки за предварително разпределяне на преносна способност. *JAO S.A.* разпределя дългосрочните преносни способности (годишни и месечни) на всички граници между страните членки на ЕС.

Операторите на преносни системи на България *(ЕСО ЕАД)*, Гърция *(IPTO)* и Италия *(TERNA SpA)* са акционери с равни дялове в дружеството за координиране на сигурността на електроенергийната мрежа в Югоизточна Европа - *Southeast Electricity Network Coordination Center ("SEleNe CC")* със седалище в гр. Солун, Гърция.

SEleNe CC е регионален координационен център (RCC) за ОПС в Югоизточна Европа. Създаването на RCC е важна стъпка към ефективната координация на европейските оператори на преносни системи на регионално ниво, за да се справят с новите предизвикателства, възникнали в процеса на „зелен преход". Съгласно Регламент 943/2019 от юли 2022 г. *SEleNe CC* се трансформира в Регионален координационен център (RCC) на Европейската комисия с участието на ОПС на България *(ЕСО ЕАД)*, Гърция *(IPTO)* и Италия (*TERNA SpA*).

[1] Електроенергийни системи

[2] Единна платформа за разпределение - ЕПР

Предмет на дейност

Съгласно разпоредбите на ЗЕ, ЕСО ЕАД е собственик на активите, свързани с дейността по пренос на електрическа енергия, включително на преносната мрежа, има собствена идентичност, отделно седалище, персонал и ползва самостоятелно необходимото му оборудване и правни, счетоводни и информационни услуги. ЕСО ЕАД разполага с всички човешки, технически, физически и финансови ресурси, необходими за извършване на дейността по пренос на електрическа енергия. Дружеството има право да взема решения, независимо от вертикално интегрираното предприятие по отношение на активи, необходими за функционирането, поддръжката или развитието на преносната мрежа, както и правомощия да предлага обвързващи общото събрание решения, относно набиране на средства на капиталовия пазар чрез заем или увеличаване на капитала.

ЕСО ЕАД е носител на лицензия за пренос на електрическа енергия № Л-419-04/18.12.2013 г. издадена с Решение № Р-205 от 18.12.2013 г. от КЕВР на основание чл. 39, ал. 1, т. 2 във връзка с чл. 51, ал.1, т.1 и чл.52, ал.1 и ал.2 от ЗЕ за срок от 35 години.

С решение С-5/30.07.2015 г. и Решение С-7/05.11.2015 г., КЕВР на основание чл. 10, пар. 1 и 2 от Директива 2009/72/ЕО на Европейския Парламент и на Съвета от 13 юли 2009 г. относно общите правила за вътрешния пазар на електроенергия и за отмяна на Директива 2003/54/ЕО, чл. 21, ал. 1, т. 27, чл. 81а, ал. 6 от ЗЕ, както и чл. 96, ал. 3 от Наредба № 3 от 21.03.2013 г. за лицензиране на дейностите в енергетиката, сертифицира ЕСО ЕАД за независим преносен оператор на електропреносната система на РБ и одобрява Правила за предоставяне на услуги от независимия преносен оператор на вертикално интегрираното предприятие и Програма за съответствието на ЕСО ЕАД. Нотифицирането на решението за определяне на оператора е публикувано в Официален вестник на Европейския съюз в брой С 428 от 19.12.2015 г. На ЕСО ЕАД е издаден сертификат за независим оператор на електропреносната мрежа.

Основните дейности съгласно притежаваната от ЕСО ЕАД лицензия №Л-419-04/18.12.2013 г. са:

- **пренос на електрическа енергия през електропреносната мрежа**

Дейността по пренос включва дейности по експлоатация, поддръжка, управление и развитие на електропреносната мрежа и осигурява непрекъснатост, надеждност и ефективност на преноса и транзитирането на електрическа енергия. Дейността по пренос на електрическа енергия е всеобщо предлагана услуга, която се управлява от електроенергийния системен оператор.

- **управление на електроенергийната система (ЕЕС)**

Дейностите по управление на ЕЕС включват единно оперативно координиране и управление, както и контрола на режима на работа на ЕЕС; управление (диспечиране) на преноса и трансформирането на електрическа енергия; поддържане на баланс между производството, потреблението и междусистемния обмен на електрическа енергия; осъществяване съвместна работа на електроенергийната система с електроенергийните системи на другите страни в съответствие с международни договори; предоставяне на равнопоставен достъп на ползвателите на мрежата за пренос на електрическа енергия; осигуряване на нормативно регламентираните допълнителни услуги чрез провеждане на тръжни процедури.

- **администриране на сделки с електрическа енергия и пазара на балансираща енергия**

Дейността включва поддържане на регистри на лицата, сключили сделки на пазара на електрическа енергия; поддържане на регистри на сключените договори на лицата, участващи на пазара на електрическа енергия; приемане, подреждане в приоритетни списъци по цена и технологични критерии и активиране на предложения и заявки за покупко-продажба на балансираща енергия; прилагане на методика за изчисляване и определяне на цени на балансираща енергия за всеки период на сетълмент; контрол върху финансовата обезпеченост на сделките с балансираща енергия.

- **измерване на електрическа енергия**

Дейността включва осигуряване и монтиране за сметка на ЕСО ЕАД на средствата за търговско измерване за всяко присъединяване на клиенти и производители на електрическа енергия към мрежата; поддръжка, отчитане, контрол и подмяна на средствата за търговско измерване на електрическа енергия; създаване, поддържане и администриране на база данни за всички търговски участници, присъединени към електропреносната мрежа.

Капитал

ЕСО ЕАД е с капитал 336 574 380 (словом: триста тридесет и шест милиона петстотин седемдесет и четири хиляди триста и осемдесет) лева, разделен на 336 574 380 (словом: триста тридесет и шест милиона петстотин седемдесет и четири хиляди триста и осемдесет) броя обикновени поименни акции, с номинална стойност 1 лев всяка една. Капиталът на дружеството е изцяло записан и внесен, както следва:

- 57 847 195 (словом: петдесет и седем милиона осемстотин четиридесет и седем хиляди сто деветдесет и пет) лева - непарична вноска – недвижими имоти и активи;
- 3 256 000 (словом: три милиона двеста петдесет и шест хиляди) лева - непарична вноска (апорт) от „Български енергиен холдинг" ЕАД, ЕИК 831373560 на 3 203 броя акции от капитала на „Булгартел" ЕАД, ЕИК 131341659, собственост на „Български енергиен холдинг" ЕАД, съгласно Временно удостоверение № 3 от 23.10.2017 г. Непаричната вноска е с парична оценка в размер на 3 256 000 (три милиона двеста петдесет и шест хиляди) лева, определена по реда на чл. 72 от Търговския закон от три вещи лица, назначени с Акт № 20161128141234-11 от 26.05.2017 г.;
- 2 482 167 (словом: два милиона четиристотин осемдесет и две хиляди сто шестдесет и седем) лева, чрез превръщане на част от неразпределената печалба за 2008 г.;
- 5 660 561 (словом: пет милиона шестстотин и шестдесет хиляди петстотин шестдесет и един) лева, чрез превръщане на част от неразпределената печалба за 2010 г.;
- 52 600 (словом: петдесет и две хиляди и шестстотин) лева, чрез превръщане на част от неразпределената печалба за 2011 г.;
- 24 314 300 (словом: двадесет и четири милиона триста и четиринадесет хиляди и триста) лева, чрез превръщане на част от неразпределената печалба за 2015 г.;
- 37 963 724 (словом: тридесет и седем милиона деветстотин шестдесет и три хиляди седемстотин двадесет и четири) лева, чрез превръщане на остатъка от нетната печалба на дружеството за 2016 г. и неразпределената печалба от минали години;
- 167 599 244 (словом: сто шестдесет и седем милиона петстотин деветдесет и девет хиляди двеста четиридесет и четири) лева, чрез превръщане на други резерви в размер на 134 336 424 лева, неразпределената печалба от 2020 г. в размер на 31 145 481 лева и неразпределена печалба от предходни години в размер на 2 117 339 лева.
- 2 398 589 (словом: два милиона триста деветдесет и осем хиляди петстотин осемдесет и девет) лева, чрез превръщане на неразпределената печалба от 2021 г.
- 35 000 000 (словом: тридесет и пет милиона) лева - непарична вноска (апорт) от „Български Енергиен Холдинг" ЕАД, ЕИК 831373560, определен по реда на чл. 72 от Търговския закон от три вещи лица, назначени с Акт №20220729160250/01.08.2022 г., изменен с Акт №20220729160250-3/22.08.2022 г., представляваща задължения на „Електроенергиен системен оператор" ЕАД към „Български Енергиен Холдинг" ЕАД за отчислен дивидент, съгласно решение по т.1.4.1 от Протокол № 44-2021/18.08.2021 г. на Съвета на директорите на „Български Енергиен Холдинг" ЕАД и решение по т. 5 от Протокол №31/04.08.2021 г. на Надзорния съвет на „Електроенергиен системен оператор" ЕАД.

Информация по реда на чл. 187 д, чл. 247, ал.2, т.2 и т .3 от търговския закон

- Информация по чл. 187 д от Търговския закон

През 2024 г. не са придобивани и прехвърляни собствени акции от Дружеството.

- Информация за известните на дружеството договорености, в резултат на които в бъдещ период могат да настъпят промени в притежавания относителен дял акции или облигации от настоящи акционери или облигационери

ЕСО ЕАД не разполага със съществена информация за наличие на договорености, в резултат, на които в бъдещ период могат да настъпят промени в притежавания относителен дял акции от настоящи акционери. Дружеството няма емитирани облигации и в краткосрочен план не предвижда използването на такъв финансов инструмент.

- Информация, относно придобиването и притежаването на акции на дружеството от членовете на Надзорния съвет и на Управителния съвет.

Членовете на Надзорния съвет и Управителния съвети не притежават акции на дружеството. За тях не са предвидени привилегии или изключителни права да придобиват акции и облигации на дружеството. Всички акции са собственост на „Български енергиен холдинг" ЕАД.

Собственост и управление на дружеството

Едноличен собственик на капитала на дружеството е „Български енергиен холдинг" ЕАД (БЕХ ЕАД), регистрирано в Търговския регистър при Агенцията по вписванията с ЕИК 831373560, чийто принципал е българската държава, Министъра на енергетиката.

Органите на управление са: Общо събрание (едноличен собственик на капитала), Надзорен съвет и Управителен съвет. Правата на едноличния собственик на капитала се упражняват от Съвета на директорите на БЕХ ЕАД.

Осъществяваната от ЕСО ЕАД дейност, включително и независимостта му, са нормативно установени (Глава 8„а" от ЗЕ и издадените във връзка с прилагането на закона подзаконови нормативни актове), като същата е съобразена с административните актове на КЕВР и на Министерство на енергетиката. ЕСО ЕАД е сертифициран като независим оператор на електропреносната мрежа в изпълнение на изискванията за независимост от ЗЕ и Директива 2009/72/ЕО на Европейския парламент относно общите правила за вътрешния пазар на електроенергия. ЕСО ЕАД е публично предприятие по смисъла на Закона за публичните предприятия (ЗПП). Членовете на Надзорния съвет на независимия преносен оператор се избират след проведени конкурсни процедури в съответствие със ЗПП и Правилника по прилагането му (ППЗПП).

Надзорният съвет е в състав от 5 до 7 членове с мандат от 5 години, като за избора им се уведомява Комисията за енергийно и водно регулиране.

Най-малко една трета, но не повече от една втора от състава на Надзорния съвет следва да са независими членове, номинирани след конкурсна процедура от Агенцията за публичните предприятия и контрол, останалите членове се избират след проведена конкурсна процедура от едноличния собственик на капитала. Решението на общото събрание на акционерите поражда действие, ако в срок до три седмици от уведомяването комисията не възрази срещу избора на половината минус един от членовете на надзорния съвет на основанието, посочено в чл. 81д, ал. 11, т. 1 от ЗЕ. Надзорният съвет на независимия преносен оператор приема решенията, които могат съществено да повлияят върху стойността на активите на ЕСО ЕАД, включително решенията, свързани с одобряването на годишните финансови планове, нивото на задлъжнялост и обвързващи общото събрание решения, относно размера на дивидентите, които се разпределят между акционерите, избира и назначава отговорник по съответствието по смисъла на чл. 81к, ал.2 от Закона за енергетиката, както и други въпроси, предоставени в неговата компетентност от закона или устава на ЕСО ЕАД.

Управителният съвет на независимия преносен оператор е в състав от 3 до 9 членове с петгодишен мандат. Членовете на Управителния съвет се избират и освобождават от Надзорния съвет след проведена конкурсна процедура в съответствие със ЗПП и ППЗПП. Решенията на Надзорния съвет за избор, както и информация за условията, които уреждат мандата, продължителността и прекратяването му, се изпращат на КЕВР. Решенията пораждат действие, ако в срок три седмици от уведомяването, но не по-кратък от срока за обжалване по ал. 7, комисията не възрази срещу тях. Управителният съвет взема решения, свързани с текущите дейности на оператора на електропреносната мрежа, управлението на мрежата и дейностите, необходими за изготвянето на 10-годишния план за развитие на мрежата, както и решава други въпроси, предоставени в негова компетентност от закона или Устава на дружеството.

Дружеството няма клонова структура.

Цялостната управленска структура и устав на независимия преносен оператор гарантират неговата ефективна независимост

ЕСО ЕАД има двустепенна форма на управление – Надзорен съвет и Управителен съвет.

Надзорен съвет:

Александър Тричков - Председател на НС
Евден Николов - Заместник председател на НС
Костадин Попов - член на НС
Пламен Радонов - член на НС
Илиян Скарлатов - член на НС

Управителен съвет:

Антон Славов - Председател на УС
Ангелин Цачев - Изпълнителен директор на ЕСО ЕАД и член на УС
Пламен Йорданов - член на УС

На основание чл.81 к, ал.2 от ЗЕ и в съответствие с Устава на дружеството Надзорният съвет на ЕСО ЕАД избира отговорник по съответствието. Към настоящия момент отговорник по съответствието е Григор Григоров.

Дружеството се управлява и представлява от Управителния съвет, който извършва своята дейност под контрола на Надзорен съвет. Членовете на управителния съвет избират измежду членовете си изпълнителен член, на който възлагат да управлява и представлява дружеството, съгласно закона и Устава на дружеството.

Информация по чл. 247, ал. 2, т. 1 от Търговския закон

Възнагражденията, получени общо през 2024 година от членовете на Управителния и Надзорен съвети са:

Възнаграждения на ключов ръководен персонал	**Транзакции през периода**		**Салда към края на периода**	
в хил.лв.	**2024**	**2023**	**2024**	**2023**
Възнаграждения на УС и НС	755	671	56	58
Социални надбавки	150	128	21	20
Обезщетения за неизползван отпуск	7	10	7	9
Социални осигуровки върху възнагражденията и социалните надбавки на членовете на УС и НС	71	66	5	6
Тантиеми	80	138		
Общо	**1 063**	**1 013**	**89**	**93**

Информация по чл.247, ал. 2, т. 4 относно участието към 31.12.2024 г. на членовете на съветите в търговски дружества като неограничено отговорни съдружници, притежаването на повече от 25 на сто от капитала на друго дружество, както и участието им в управлението на други дружества или кооперации като прокуристи, управители или членове на съвети.

Надзорен съвет на ЕСО ЕАД:

Имена	Участва като неограничено отговорен съдружник в търговски дружества	Притежава повече от 25 на сто от капитала на търговски дружества	Участва в управлението на други търговски дружества
Александър Тричков	не	100 % от „Билд пропърти“ ЕООД; 100 % от „Квадратен метър.БГ“ ЕООД, и 100 % от Еднолично адвокатско дружество „Александър Александров Тричков“	В „ Билд пропърти “ ЕООД и „ Квадратен метър.БГ “ ЕООД, като управител, в Еднолично адвокатско дружество „Александър Александров Тричков“ като представляващ и в „Оканс сървиз лимитид“ в Република Кипър като директор.
Евден Николов	не	100 % от „ЕкоВее“ ЕООД и 100 % от „ПроСервиз БГ“ ЕООД	В „ЕкоВее“ ЕООД и „ПроСервиз БГ“ ЕООД, като управител
Костадин Попов	не	не	не
Илиян Скарлатов	не	99% от „Мейн Кепитъл“АД; 80% от „Мейн Крипто“ ООД; 80% от „Мейн Мърчънт“ ООД; 50% от „Биопортал“ ООД; 100% от „Юникорн Пропъртис“ ЕООД; 50,2% от „Интералт“ ООД и 50 % от „Индъстриал Пропъртийз“ ООД	В „Мейн Кепитъл“ АД, като член на Съвета на директорите и изпълнителен директор. В „Мейн Крипто“ ООД; „Мейн Мърчънт“ ООД; „Юникорн Пропъртис“ ЕООД и „Юникорн Кепитъл“ ЕООД, като управител и в „Бук хаус“ АД, като член на Съвета на директорите.
Пламен Радонов	не	100 % от „Вихтун“ ЕООД и 33 % от „Нар-8“ ООД	В „Вихтун“ ЕООД, като управител

Управителен съвет на ЕСО ЕАД:

Имена	Участва като неограничено отговорен съдружник в търговски дружества	Притежава повече от 25 на сто от капитала на търговски дружества	Участва в управлението на други търговски дружества
Антон Славов	не	не	не
Ангелин Цачев	не	не	не
Пламен Йорданов	не	100 % от „Хелмет консулт“ ЕООД	В „Хелмет консулт“ ЕООД, като управител

Информация по реда на чл. 64, ал.1, т.6 от ППЗПП, относно квалификация на членовете на органите за управление и контрол

Надзорен съвет		**Управителен съвет**	
Имена	**Квалификация**	**Имена**	**Квалификация**
Александър Тричков	юрист	Антон Славов	машинен инженер
Евден Николов	икономист	Ангелин Цачев	инженер
Костадин Попов	финансист	Пламен Йорданов	икономист
Пламен Радонов	икономист		
Илиян Скарлатов	икономист		

Информация, относно договорите по чл. 240б от Търговския закон, сключени през годината

Членовете на Надзорния съвет, на Управителния съвет или лицата, свързани с тях, не са в договорни отношения извън обичайната дейност на дружеството или в разрез с възприетите пазарни норми.

Информация за висящи съдебни, административни или арбитражни производства, касаещи задължения или вземания на емитента, съответно лицето по § 1д от допълнителните разпоредби на ЗППЦК:

Към датата на финансовия отчет ЕСО ЕАД не е страна по оценяеми висящи съдебни, административни или арбитражни производства, касаещи задължения или вземания, общата стойност които да надхвърля 10 на сто от собствения капитал на дружеството.

Отговорност на ръководството

Според българското законодателство, ръководството следва да изготвя финансов отчет за всяка финансова година, който да дава вярна и честна представа за финансовото състояние на Дружеството, финансовото му представяне и паричните му потоци.
На основание чл. 27, т. 3 от Закона за счетоводството ЕСО ЕАД изготвя годишен финансов отчет за 2024 г.
Ръководството потвърждава, че е прилагало последователно адекватни счетоводни политики при изготвянето на годишния индивидуален финансов отчет към 31.12.2024 г. и е направило разумни и предпазливи преценки, предположения и приблизителни оценки.
Ръководството също потвърждава, че се е придържало към действащите международни счетоводни стандарти, като финансовия отчет е изготвен на принципа „действащо предприятие“.
Ръководството носи отговорност за правилното водене на счетоводните регистри, за целесъобразното управление на активите и за предприемането на необходимите мерки за избягване и разкриване на евентуални злоупотреби и други нередности.
Ръководството също потвърждава, че при изготвянето на настоящия доклад за дейността е представило вярно и честно развитието и резултатите от дейността на Дружеството за изминалия период, както и неговото състояние и основните рискове, пред които е изправено.

РАЗДЕЛ II - ЧОВЕШКИ РЕСУРСИ

Действащата към момента организационно-управленска структура на „Електроенергиен системен оператор“ ЕАД, е както следва:

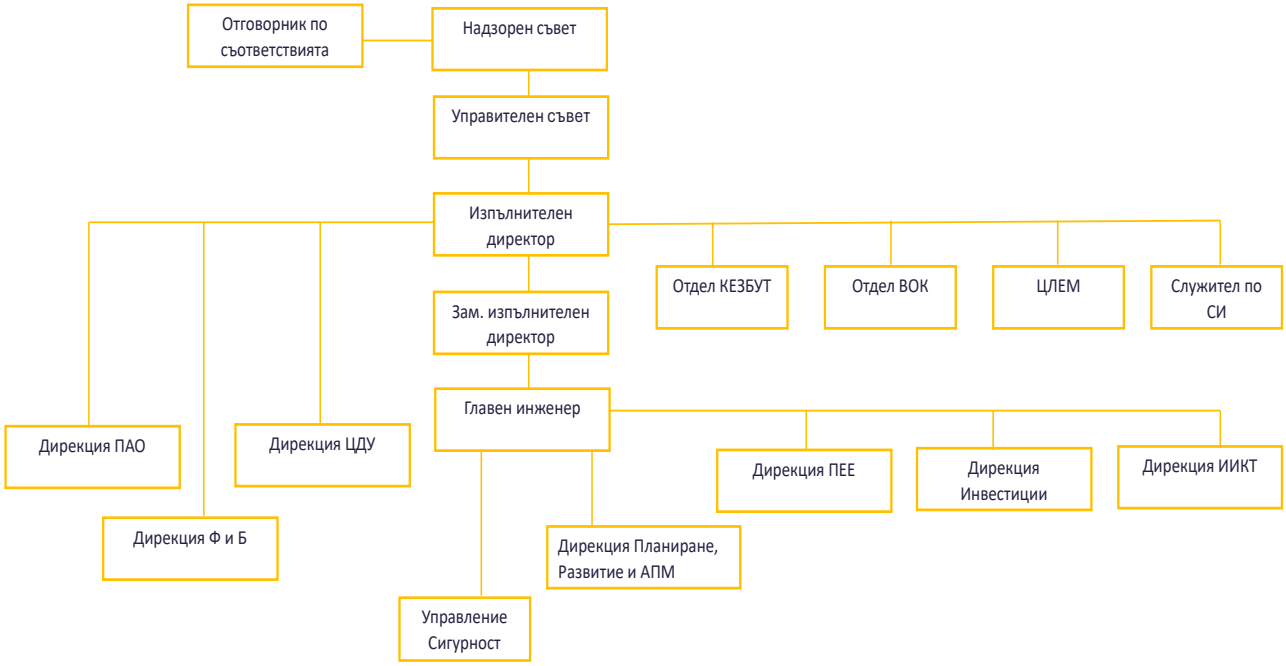

Списъчният състав на персонала към края на 2024 г. е 3 186 броя. Числеността на персонала се разпределя по категории, съгласно НКПД, както следва:

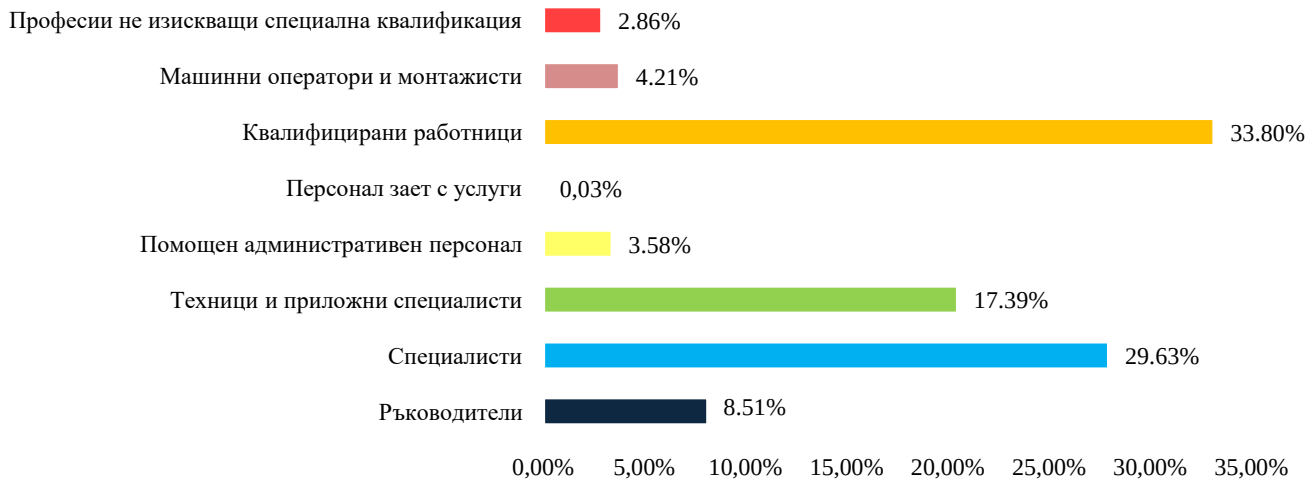

Относителният дял на техническия персонал, ангажиран с основната дейност на дружеството, свързана с експлоатацията, поддръжката и надлежното функциониране на електропреносната мрежа, поддържането и развитието на спомагателни мрежи, ремонтни дейности и услуги в областта на енергетиката, е най-висок – над 55 %, като тенденцията ще се запази и в следващите години, имайки предвид дейността на дружеството, стратегията и целите му.

През 2024 г. персоналът със средно образование вече е 40,49 %, а служителите с висше образование надхвърлят 57 % (1 833 бр.) от всички служители. Очакванията са през годините тенденцията за намаляване на дела на персонала със средно и средно специално образование да се запази. Отчетеният факт се обяснява с предпочитаното образование (висше) при подбора на нови служители и възможностите, които предоставя дружеството за повишаване на квалификацията и образователното ниво. Тази политика ще се следва и през годините, като доказателство за това са инициативите на дружеството в подкрепа на образованието и успешно реализираните Стажантска и Стипендиантска програми.

Разпределение на персонала по степен на образование

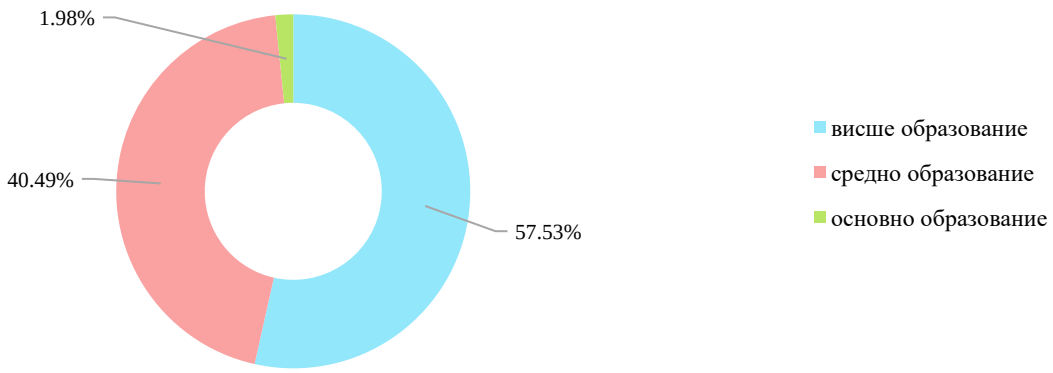

В страната продължава и се задълбочава процесът на застаряване на населението, което е пряка последица от „демографския преход". Остаряването на населението се счита като един от най-острите демографски проблеми. От гледна точка на възрастта тенденцията в национален мащаб на застаряване на нацията естествено се проявява и в кадровото обезпечаване на структурите на ЕСО ЕАД. В тази връзка работниците и служителите във възрастова група 51 - 60 години, заемат висок относителен дял - 37,51% към 31.12.2024 г. Високият относителен дял на възрастовата група 51-60 години се обяснява и с обстоятелството, че служителите на ЕСО ЕАД изработват почти целия си трудов стаж в структурата му, предвид сигурността и стабилността, която усещат в работата си.

Възраст на персонала, сравнение 2023 г./2024 г.

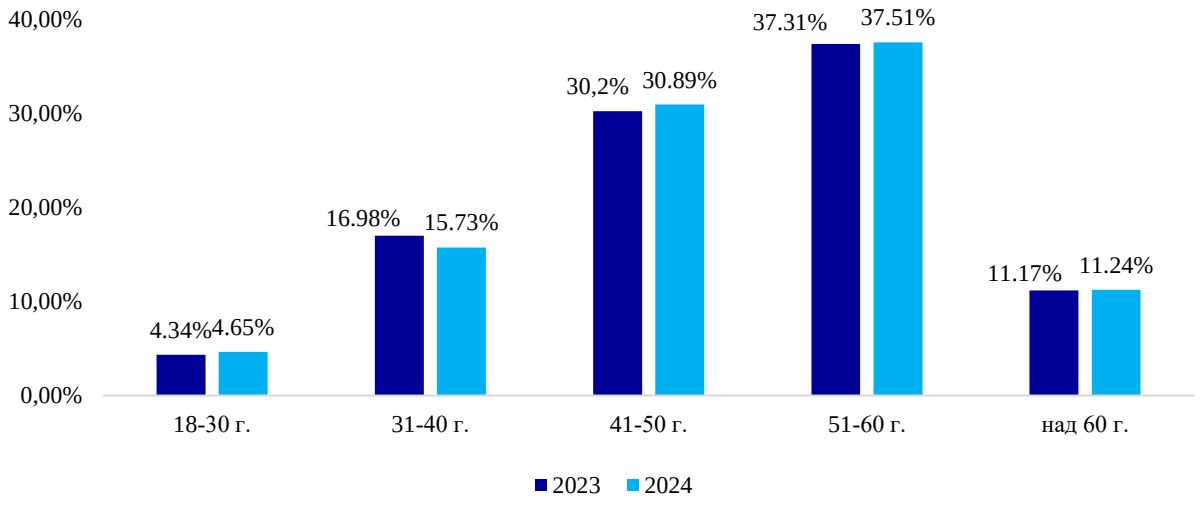

Назначаването на млади специалисти е основен приоритет в управлението на човешките ресурси. В тази връзка успешно се изпълнява **Стипендиантска програма**, насочена към обучаващите се студенти в техническите университети в страната, с цел привличане на млади специалисти с желание за развитие в областта на електроенергетиката, които да продължат реализацията си в Дружеството.

За поредна година **Стажантската програма** на дружеството предизвика значителен интерес сред младежите. Част от стажантите, преминали предходните издания на Програмата се завърнаха отново, за да придобият още знания и опит. До момента участие са взели над 115 стажанти от страната и чужбина, в т.ч. Техническите университети в София, Русе, Пловдив, Варна, УНСС, Софийски университет, НБУ, Американски университет, както и студенти от Германия и Холандия.

С петима от най-изявените студенти, взели участие в лятната стажантска програма през 2024 г. бяха сключени трудови договори и станаха част от екипа на ЕСО, а трима вече са наши стипендианти. Целта на програмата е да предостави възможности на студентите да придобият практически опит и да усъвършенстват уменията си; да се улесни преходът от образователните институции към работното място и да се повиши успешната реализация на младите хора на трудовия пазар;

През 2024 г. следвайки политиката за популяризиране дейността на Дружеството сред младежите с цел привличане на бъдещи специалисти в областта на енергетиката, ЕСО ЕАД успешно реализира и политиката на учене чрез работа по системата за дуално обучение на ученици от професионалните гимназии по електротехника в страната.

Това начинание допринася за:

- Затвърждаване на позициите на ЕСО ЕАД като социално отговорно дружество в обществото
- Оказване на подкрепа на младите хора за професионалното им ориентиране и развитие
- Мотивиране на учениците от професионалните гимназии да продължат своето обучение и професионално развитие в сферата на енергетиката
- Изграждане и популяризиране на работодателска марка „ЕСО“, която да направи дружеството желано място за работа
- Подготовка на бъдещи кадри за електроенергетиката чрез изграждане на съвкупност от компетенции, нагласи, кариерни умения
- Актуализиране и разширяване на знанията и уменията на преподавателите от партньорските професионални гимназии, чрез запознаването им с новите технологии и практическото им приложение в областта на енергетиката
- Изграждане на партньорства с образователни институции

По проекта Дуално обучение са подписани партньорски споразумения с 20 професионални гимназии в градовете София, Бургас, Ямбол, Димитровград, Хасково, Кърджали, Разград, Горна Оряховица, Варна, Пловдив, Перник, Кюстендил, Елин Пелин, Благоевград, Русе, Стара Загора и други, като следваме тенденцията за разширяване на сътрудничество и увеличаване на броя ученици в дуално обучение. За учебната 2024/2025 г. са сключени трудови договори за обучение с 35 ученици, четирима от завършилите ученици останаха на работа в Дружеството и бяха включени в Програмата за кариерно развитие на младши електромонтьор.

Един от приоритетите на управлението на човешките ресурси в ЕСО ЕАД е повишаване на квалификацията в съответствие с изискванията на новите техники и технологии в отрасъла.

РАЗДЕЛ III - РЕГУЛАЦИЯ И ПАЗАР

Регулация

Дейността на ЕСО ЕАД, в качеството му на оператор на електроенергийната система, е регламентирана основно в ЗЕ, Закон за енергията от възобновяеми източници (ЗЕВИ) и издадените във връзка с прилагането им подзаконови нормативни актове, както и общите и индивидуални административни актове на Комисия за енергийно и водно регулиране (КЕВР).

ЕСО ЕАД е пълноправен член на Европейската организация на операторите за пренос на електроенергия (ENTSO-E) и осъществява синхронната работа с останалите ЕЕС от континентална Европа, в съответствие с Рамково Споразумение за работа в синхронната зона за регионална група Континентална Европа (Synchronous Area Framework Agreement for RC CE), мрежовите кодекси и въз основа на принципите на взаимната изгода, солидарност и взаимна помощ при аварийни ситуации за гарантиране на сигурно, качествено и ефективно снабдяване на потребителите с електрическа енергия.

ЕСО ЕАД е пълноправен член на Единната платформа за разпределение на преносни способности (Single Allocation Platform) в съответствие с Регламент (ЕС) 2016/1719 и подписаното Споразумение за сътрудничество в Единната платформа за разпределение (Single Allocation Platform Cooperation Agreement).

Нормативната уредба е хармонизирана с изискванията на правото на Европейския съюз, свързано с упражняваната от оператора дейност, а именно:

- Организационна и юридическа независимост на операторите на мрежите съгласно Директива 2019/944 от 05.06.2019 г. на Европейския парламент и на Съвета, в сила от 01.01.2021 г. (предишна 2009/72/ЕО от 13 юли 2009 г.), относно общите правила за вътрешния пазар на електроенергия;
- Условия за достъп до мрежата за трансграничен обмен на електроенергия според изискванията на Регламент ЕС 2019/943 от 5.06.2019 г. (в сила от 01.01.2020 г.), относно вътрешния пазар на електроенергия;
- Мерките за сигурност на електроснабдяването и инфраструктурни инвестиции, съгласно Регламент ЕС 2019/941 от 05.06.2019 година, относно готовност за справяне с рискове в електроенергийния сектор;
- Изпълнение на екологичните изисквания за намаляване на емисиите от серен диоксид и азотни окиси, съгласно Директива 2010/75/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 24 ноември 2010 година, относно емисиите от промишлеността (комплексно предотвратяване и контрол на замърсяването);
- Директива 2023/2413/ЕО на Европейския парламент и на Съвета за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници;
- Регламент (ЕС) 2015/1222 на Комисията от 24 юли 2015 г. за установяването на насоки относно разпределянето на преносната способност и управление на претоварването;
- Регламент (ЕС) 2016/1719 на Комисията от 26 септември 2016 за установяване на насоки относно предварителното разпределяне на преносна способност;
- Регламент (ЕС) 2017/1485 на Комисията от 08 август 2017 за установяване на насоки относно експлоатацията на системата за пренос на електроенергия;
- Регламент (ЕС) 2017/2195 на Комисията от 23 ноември 2017 за установяване на насоки за електроенергийно балансиране;
- Регламент (ЕС) 2016/631 на Комисията за установяване на Мрежов кодекс за изискванията за присъединяване на производителите на електроенергия към електроенергийната мрежа;

- Регламент (ЕС) 2016/1388 на Комисията за установяване на Мрежов кодекс относно присъединяването на потребители;
- Регламент (ЕС) 2016/1447 на Комисията за установяване на Мрежов кодекс за изискванията за присъединяване към електроенергийната мрежа на системи за постоянен ток с високо напрежение и модули от вида „електроенергиен парк“, присъединени чрез връзка за постоянен ток.

На 17.07.2024 г. влязоха в сила текстове на Регламент (ЕС) 2024/1747 на Европейския парламент и на Съвета от 13 юни 2024 г. за изменение на регламенти (ЕС) 2019/942 и (ЕС) 2019/943 по отношение на подобряването на структурата на пазара на електроенергия в Съюза и Директива (ЕС) 2024/1711 на Европейския парламент и на Съвета от 13 юни 2024 година за изменение на Директиви (ЕС) 2018/2001 и (ЕС) 2019/944 по отношение на подобряването на структурата на пазара на електроенергия в Съюза.

Основните дати за транспониране на Директивата за електроенергията в националното законодателство са следните:

- Всички разпоредби, с изключение на тези в член 4 (свободен избор на доставчик) и член 15а (споделяне на енергия), трябва да бъдат транспонирани до 17.01.2025 г.
- Разпоредбите на член 4 и член 15а трябва да бъдат транспонирани до 17.07.2026 г.

Новите Регламенти са задължителни в своята цялост и се прилагат пряко.

В следствие на влизането в сила на новото законодателство на ниво ЕС, ще се наложат изменения и актуализация на местната нормативна уредба. Тези изменения, респективно, ще окажат влияние и върху дейността на независимия преносен оператор.

Енергийната стратегия на ЕС определя пет тясно свързани измерения за постигане на енергийна сигурност, устойчивост и конкурентоспособност на енергийната система, включително по отношение на електроенергийния сектор:

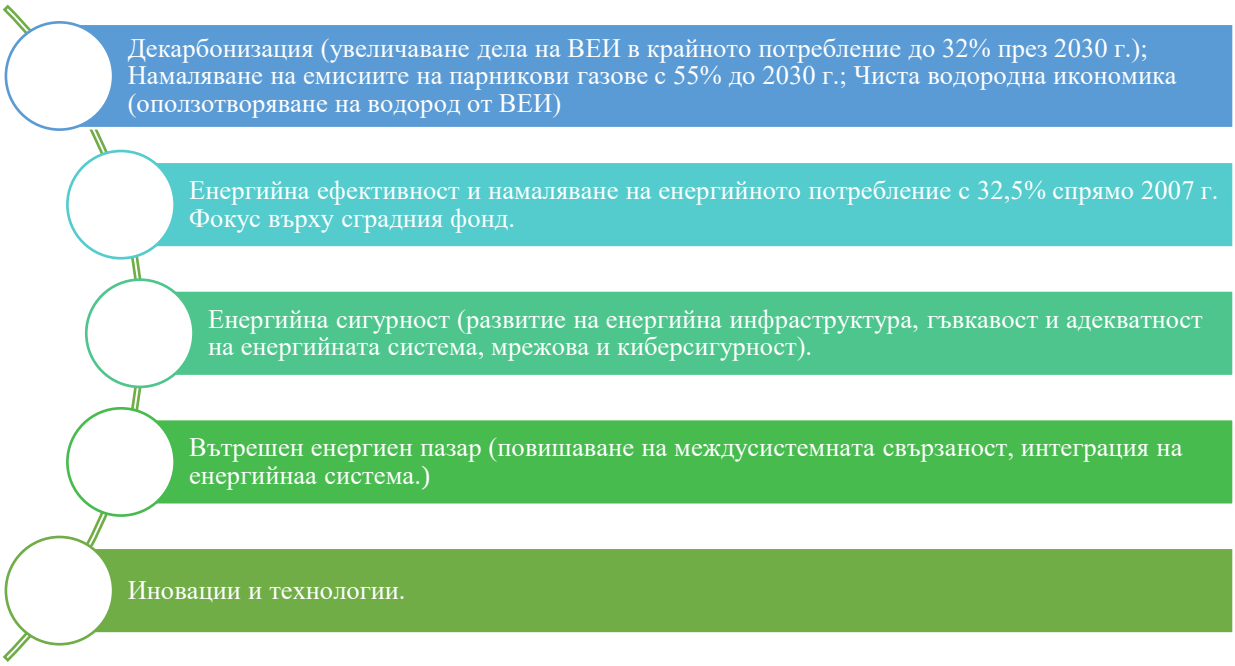

Регламент 2015/1222 на Комисията от 24.07.2015 г. за установяване на насоки, относно разпределянето на преносната способност и управлението на претоварването, определя основата на Европейския целеви модел за развитие на пазара на електрическа енергия, като дава рамката

относно създаването и функционирането на единен, вътрешен за общността пазар в краткосрочните времеви интервали „ден-напред“ и „в рамките на деня“.

Интегрирането на краткосрочните пазарни сегменти е от ключово значение за развитието на електроенергийния пазар в рамките на всяка пазарна зона и изграждането на вътрешен пазар за общността и води до ползи, като:

- Повишаване ликвидността, прозрачността, ефективността и социално благополучие
- Повишаване общото благосъстояние и оптималното използване на електрическите мрежи
- Ефективно използване на ресурсите, резервите и междусистемните електропроводи
- Лесен достъп до единния пазар и въвеждане на имплицитна търговия, която премахва ненужните рискове от отделното търгуване на капацитети и електроенергия

ЕСО ЕАД играе водеща роля в либерализация на електроенергийния пазар в България и в изпълнението на изискванията на европейските регламенти, уреждащи създаването на общ европейски пазар. Пазарът на електрическа енергия включва дългосрочни и краткосрочни сделки за покупка и продажба на енергия чрез сделки, сключени двустранно или на платформите на БНЕБ ЕАД.

През 2024 г. ЕСО ЕАД продължи успешното администриране на пазара на всички сделки с електрическа енергия, като се провеждат дневни търгове за разполагаемост за допълнителни услуги – резерв за първично регулиране на честотата и резерв за автоматично и ръчно вторично регулиране на честотата и обменните мощности за всеки следващ ден.

От 1.05.2024 г. започнаха да се провеждат 96 тръжни процедури в рамките на деня за изготвяне на приоритетни списъци за балансираща енергия за регулиране нагоре и регулиране надолу от активирани резерви за автоматично и ръчно вторично регулиране на честотата и обменните мощности, които се затварят 25 минути преди периода на доставка. Това дава възможност предложенията да се подават много близо до реалното време. Прилагат се еднакви принципи за балансиране на стандартните, специални и комбинирани балансиращи групи.

От 01.05.2024 г. стартира прилагането на нова Методика за определяне на цените на балансиращата енергия с въвеждане на единна цена, имаща за цел хармонизиране на нормативната уредба с европейските регламенти и директиви и да даде възможност на ЕСО ЕАД да участва в европейските платформи за обмен на балансираща енергия. С приемането на новата Методика се въвеждат допълнителни механизми за регулиране на небалансите и за дисциплиниране на търговските участници, като тези правила се прилагат за всички търговци и ги насърчават да прогнозират по-добре своите графици. В нея се регламентират по-ясни правила и по-справедлив механизъм за определяне на цените на балансираща енергия, които отчитат интересите на всички участници на пазара. Прилагането на методиката доведе до чувствително намаляване на небалансите на търговските участници, тъй като те са стимулирани да прогнозират максимално точно графиците си.

Основната причина за приемането на Методиката е изменението на чл. 21, ал. 1, т. 11 от ЗЕ, според което тя не следва да е част от ПТЕЕ[3], а да се приеме като самостоятелен акт. С тези промени в ЗЕ се отмени и правомощието на КЕВР съгласно чл. 21, ал. 1, т. 8 от ЗЕ да определя ежегодно пределна цена за сключване на сделки на пазара на балансираща енергия.

След присъединяване на ЕСО ЕАД към платформите за балансиране, българските доставчици на балансиращи услуги ще се конкурират реално с европейските такива.

През 2024 г. стартира десетата година, през която се отчитат данни за работата на балансиращия пазар в изцяло пазарни условия. Доставчик на балансиращи услуги може да бъде всеки производствен диспечиран блок (централа) или диспечиран потребяващ обект или диспечирано съоръжение за съхранение на електрическа енергия или агрегатор, изпълнили техническите

[3] ПТЕЕ – Правила за търговия с електрическа енергия

изисквания на ЕСО ЕАД. Разходите за разполагаемост за допълнителни услуги се възстановяват чрез цената за достъп, а разходите за предоставената енергия за регулиране нагоре и регулиране надолу от доставчиците на балансираща енергия, са ценообразуващ елемент при определяне на цените за енергиен недостиг и енергиен излишък на балансиращия пазар.

ЕСО ЕАД поддържа баланса между производството и потреблението, сигурността и качеството на доставките в ЕЕС, като ползва балансиращата енергия, предоставена от регистрираните доставчици на балансиращи услуги. Във връзка с препоръките на Европейската комисия ЕСО ЕАД измени Правила за провеждане на тръжни процедури за закупуване на разполагаемост за резерви за първично регулиране на честотата, автоматично вторично регулиране и ръчно вторично регулиране на честотата и обменните мощности и намали прагът за участие на кандидатите от 5 MW на 1 MW.

Изменения в Данъчно-осигурителния процесуален кодекс (ДОПК)

Във връзка с обнародваните изменения в ДОПК – Глава двадесет и първа "а" (ДВ, бр. 66 от 2023 г. в сила от 03.05.2024 г., изм. ДВ бр. 36 от 23.04.2024) за „Електроенергиен системен оператор" ЕАД възникна задължение да уведомява Национална агенция за приходите (НАП) и Агенция „Митници" (АМ) в конкретно посочени в разпоредбите на чл. 182а и чл. 182б случаи, преди извършване на плащания към контрагенти (без оглед на това дали договорите са по ЗОП или извън обхвата му).

От 09.05.2024 г. ЕСО ЕАД уведомява НАП и АМ чрез информационната система на Министерство на финансите за сключването на всеки договор на стойност, равна на или надвишаваща 10 000 лв. и изисква от НАП и АМ потвърждение за всяко предстоящо плащане по договор или първичен платежен документ на стойност не по-малка от 100 лв., когато представлява част от парична престация по договор или друг поет ангажимент, чиято стойност е равна на или надвишава 10 000 лв. Когато закупените услуги/стоки се предоставят на база общи условия на съответния доставчик, също се извършва уведомление за всяко предстоящо плащане. По силата на 182в, ал. 2 от ДОПК, ЕСО ЕАД може да извърши плащане единствено след потвърждение от НАП и АМ или други указания от тези органи.

Пазар

- *електрическа енергия*

В края на 2024 г. със статус „активен" са регистрирани 59 стандартни балансиращи групи, 15 специални и 7 комбинирани балансиращи групи.

Ползвателите на електропреносната мрежа към 31.12.2024 г. са 258. Крайните клиенти в специалната балансираща група на НЕК ЕАД, в ролята му на Доставчик от последна инстанция (ДПИ), са 15.

По данни за 2024 г. сравнени с предходната година в мрежата на електроразпределителните дружества делът на консумацията при ДПИ и на свободния пазар от общата консумация в електрическа мрежа са както следва:

Дружества	**2023 г.**		**2024 г.**	
	ДПИ	Свободен пазар	ДПИ	Свободен пазар
Електроразпределителни мрежи Запад	5,76%	42,6%	4,37%	43,8%
Електроразпределение Север	6,62%	39,37%	5,08%	40,2%
Електроразпределение Юг	5,12%	45,05%	3,29%	45,8%

За 2024 г. като цяло продажбите на големите производители по регистрирани графици намаляват с 6,3% спрямо същият период на 2023 г. както следва:

№	Производител на електрическа енергия	2023 г., MWh	2024 г., MWh	Изменение %
1	АЕЦ Козлодуй ЕАД	15 316 466	14 998 484	-2,08%
2	ТЕЦ ЕЙ и ЕС 3С Марица Изток 1 ЕООД	1 915 436	2 315 524	20,89%
3	ТЕЦ Марица Изток 2 ЕАД	3 169 581	4 000 573	26,22%
4	ТЕЦ КонтурГлобал Марица Изток 3 ЕАД	3 928 870	650 772	-83,44%
5	ТЕЦ Марица 3 ЕАД	181 473	156 127	-13,97%
6	ТЕЦ Бобов дол ЕАД	1 849 847	1 633 137	-11,72%
7	Топлофикация Русе бл. 4	1 163	17 790	1429,6%
8	ТЕЦ ВАРНА	27	0	-100,0%
9	СУМА ФЕЦ присъединени към ЕПМ	1 682 024	2 530 968	50,47%
10	СУМА ВяЕЦ присъединени към ЕПМ	775 507	697 378	-10,07%

- *балансираща енергия*

През 2024 г. активираната енергия за регулиране нагоре е 189 516 MWh спрямо 516 450 MWh през 2023 г., като намалението е с 63,30%. От общото количество активирана енергия за регулиране нагоре, активираната енергия от участие в първично и автоматично вторично регулиране нагоре е 129 257 MWh, а от участие в ръчно вторично регулиране нагоре е 60 259 MWh.

Енергията за регулиране надолу е 208 762 MWh, спрямо 172 665 MWh за 2023 г., което е увеличение с 20,91 %. От общото количество енергия за регулиране надолу, активираната енергия от участие в първично и автоматично вторично регулиране надолу е 67 763 MWh, а от участие в ръчно вторично регулиране надолу е 140 999 MWh.

През 2024 г. общият енергиен недостиг за страната е в размер на 1 162 795 MWh, спрямо 1 646 093 MWh за 2023 г., което е намаление с 29,36 %. Общият енергиен излишък през 2024 г. е 1 410 346 MWh, спрямо 1 194 352 MWh през 2023 г., като увеличението е с 18,08%.

Общото задължение на търговските участници към ЕСО ЕАД за реализирания енергиен небаланс за 2024 г. възлиза на 426 848 690 лв., спрямо 403 676 448 лв. за 2023 г., без ДДС, което е увеличение от 5,74%. Общото задължение на ЕСО ЕАД към търговските участници за реализирания енергиен небаланс възлиза на 197 619 149 лв. без ДДС, спрямо 105 378 476 лв. за същия период на 2023 г., което е увеличение от 87,53%.

- *допълнителни услуги*

В изпълнение на европейската нормативна уредба и с цел осигуряване на пълна прозрачност и публичност, ЕСО ЕАД прилага тръжни правила и използва електронна платформа за провеждане на ежедневни електронни търгове, съгласно Регламент (ЕС) 2017/1485, свързани с осигуряването на първично регулиране на честотата, автоматично и ръчно вторично регулиране на честотата и обменните мощности.

Тръжните процедури са отворени за всички производители, потребители и агрегатори, които преминат успешно съответните тестове за различните видове резерви, а именно първично регулиране на честотата активирано в рамките до 30 секунди и вторично автоматично и ръчно регулиране на честотата и обменните мощности активирани в рамките до 15 минути. Тези резерви могат да се предоставят само от мощности с бърза синхронизация към електроенергийната система като ВЕЦ и от термични мощности в работа.

Целият процес по преквалификация/тестове, регистриране и провеждане на тръжните процедури е детайлно разписан на сайта на ЕСО ЕАД – раздел „Електроенергиен пазар“, секция „Допълнителни услуги“, подсекции „Месечни тръжни процедури“ и „Дневни тръжни процедури“.

Регистърът и резултатите от тръжните процедури са публично достъпни на сайта на ЕСО ЕАД, като обемът на информацията е в съответствие с Регламент (ЕС) № 543/2013 на Комисията от 14 юни 2013 г. за представяне и публикуване на данни на пазарите за електроенергия и за изменение на приложение I към Регламент (ЕО) № 943/2019 на Европейския парламент и на Съвета.

На спечелилите в тръжните процедури доставчици е предоставена възможност за вторичен пазар, за да прехвърлят помежду си договорените количества след одобрение на ЕСО ЕАД.

ЕСО ЕАД е предоставило достъп на КЕВР до детайлна информация от проведените търгове, доколкото съгласно чл.21, ал.1, 8а от Закона за енергетиката Регулаторът е институцията определяща разходите за допълнителни услуги, съответно и контролен орган съгласно ЗЕ.

Всеки участник, класиран на тръжна процедура за предоставяне на допълнителни услуги подлежи на проверка от страна на ЕСО ЕАД в реално време за качественото им предоставяне, в т.ч. дали единиците/модулите, предоставящи резерв имат търговски график за доставка въз основа на сключени сделки на БНЕБ.

В унисон с протичащата енергийната трансформация, от началото на 2024 г., ЕСО ЕАД стартира регистриране (след успешно премината преквалификационна процедура) на ВЕИ, в т.ч. и като част от портфолиото на агрегатори, като доставчици на резерв за ръчно вторично регулиране на честотата и обменните мощности, основно в посока надолу. Към края на 2024 г. има регистрирани ФЕЦ 456 MW и ВяЕЦ 72MW, като част от тези мощности са разпределени при двама агрегатори, чието портфолио съдържа и ВЕИ в разпределителните мрежи. От 1-ви май 2024 г. с прилагането на новата методика за определяне на цените на балансиращата енергия, позволяваща и отрицателни цени за регулиране надолу, регистрираните ВЕИ доставчици на резерв за ръчно вторично регулиране на честотата и обменните мощности се включиха активно на балансиращия пазар. За периода май-декември 2024 г. беше активирана общо балансираща енергия за регулиране надолу от ВЕИ в размер на 34 179 MWh.

Съгласно ценовите решения №Ц-14/30.06.2023 г. и №Ц-17/30.06.2024 г. на КЕВР размерите на резервите, които се обявяват на тръжните процедури за 2024 г. са както следва:

- Резерв за първично регулиране на честотата и обменните мощности – 45 MW
- Резерв за автоматично вторично регулиране на честотата и обменните мощности – 155 MW
- Резерв за ръчно вторично регулиране с цел балансиране на инсталираните мощности с динамично променяща се генерация във връзка с чл. 29, ал. 1 от НРЦЕЕ – 100 MW
- Резерв за ръчно вторично регулиране на честотата и обменните мощности – 650 MW

Обобщените постигнати резултати за 2024 г., са както следва:

- Средно претеглена цена за разполагаемост за първично регулиране на честотата и обменните мощности – 31,41 лв./MWh, респ. намаление с 0,07% на пределните разходи определени в ценовото решение на КЕВР за първо полугодие 10,00 лв./MWh и за второ полугодие 50,00 лв./MWh
- Средно претеглена цена за разполагаемост за автоматично вторично регулиране на честотата и обменните мощности – 31,39 лв./MWh, респ. намаление с 0,09% на пределните разходи определени в ценовото решение на КЕВР за първо полугодие 10,00 лв./MWh и за второ полугодие 50,00 лв./MWh
- Средно претеглена цена за разполагаемост за ръчно вторично регулиране с цел балансиране на инсталираните мощности с динамично променяща се генерация във връзка с чл. 29, ал. 1 от НРЦЕЕ – 10 лв./MWh, респективно без изменение спрямо пределните разходи определени в ценовото решение на КЕВР
- Средно претеглена цена за разполагаемост за ръчно вторично регулиране на честотата и обменните мощности – 9,99 лв./MWh, респ. намаление с 0,009% на пределните разходи определени в ценовото решение на КЕВР.

Общият размер на оптимизираните средства следствие провежданите тръжни процедури, по отчетни данни възлизат на 40 604,11 лв. Делът на всеки един от класирани участници в тръжните процедури за съответните резерви, по отчет за 2024 г. е посочен в таблицата по-долу:

Класиран участник	РПРЧ	РаВРЧ	РрВРЧ (ВЕИ)	РрВРЧ	ОБЩО
НЕК ЕАД	41.63%	52.45%	100.00%	98.52%	88.23%
ТЕЦ Марица Изток 2 ЕАД	31.23%	27.34%	0.00%	0.00%	6.12%
ТЕЦ Бобов дол ЕАД	26.44%	20.21%	0.00%	0.00%	4.67%
Топлофикация Русе АД	0.00%	0.00%	0.00%	0.68%	0.43%
Топлофикация Перник АД	0.00%	0.00%	0.00%	0.68%	0.44%
Елнова АД	0.00%	0.00%	0.00%	0.07%	0.05%
ТЕЦ КонтурГлобал ЕАД	0.70%	0.00%	0.00%	0.00%	0.03%
Топлофикация Плевен АД	0.00%	0.00%	0.00%	0.05%	0.03%

Търгове за предоставяне на преносна способност по междусистемните електропроводи

Регламент № 2019/943 на Европейския съюз задължава системните оператори да прилагат пазарни подходи при управление на претоварванията по междусистемните си сечения, да публикуват разполагаемите преносни способности (капацитети) и да ги разпределят на годишна, месечна и дневна база по прозрачен и недискриминационен начин.

В изпълнение на Регламент 2016/1719 Единната платформа за разпределение (ЕПР) провежда дългосрочните търгове (годишни и месечни) за преносни способности от 2019 г. на всички европейски граници в рамките на ЕС съгласно хармонизираните правила за разпределение на дългосрочни права (EU HAR). За България това са границите с Румъния и Гърция. Годишното, месечното и дневното разпределение на преносни способности на българо-сръбска граница се извършва от JAO, след като ЕСО и EMS подписаха Формуляра за присъединяване към Споразумението за предоставяне на услуги за експлицитно разпределение (SLA EXPALL) с JAO и от началото на 2019 г. всички тръжни процедури на тази граница се извършват от JAO.

През 2024 г. EMS провежда търгове за разпределение на преносни способности в рамките на деня от името на двата оператора въз основа на одобрените от КЕВР тръжни правила за 2022 г.

През 2024 г. ЕСО провежда тръжните процедури за разпределяне и предоставяне на преносна способност за търговски обмени по междусистемните сечения на българската ЕЕС с ЕЕС на Северна Македония и Турция в съответствие с одобрените от КЕВР Правила за разпределение на преносни способности. ЕСО обработва офертите за придобиване на ФПП[4] и администрира вторичния пазар за прехвърляне/връщане на ФПП чрез web базирана платформа.

Бяха организирани и проведени търгове, съгласно общи тръжни правила на българо-македонска граница и за 50% от съгласуваните преносни способности на българо-турска граница. На българо-северномакедонска граница ЕСО ЕАД провежда дневните търгове, а МЕПСО (Северна Македония) годишните и месечните.

[4] ФПП – физическо право за пренос

Проекти, свързани с интегриране пазара на електрическа енергия

- *Проект SIDC (XBID)*

Единният интегриран пазар „в рамките на деня“ позволява непрекъсната трансгранична търговия, насърчава конкуренцията и увеличава ликвидността, като позволява по-ефективно използване на ресурсите за производство на електроенергия в Европа посредством по-доброто прогнозиране, близко до реалната доставка, в най-голяма степен относимо към успешната интеграция на производителите на ВЕИ.
Проектът XBID е създаден за управление и развитие на процедурите и техническата осъществимост на Единния европейски пазар „в рамките на деня“ (SIDC – Single Intraday Coupling). Основната му цел е създаването на решение за трансгранична имплицитна непрекъсната търговия (едновременно разпределяне на енергия и капацитет) в рамките на деня в Европа. През 2024 г. започна поетапното въвеждане на 15-минутни продукти за непрекъсната търговия в рамките на деня, което допринесе за по-голяма ефективност на пазара чрез предоставяне на възможност за търгуване на по-кратки интервали и намаляване на небалансите. Работните дискусии и тестовете за синхронизация продължават съгласно утвърдената времева рамка и присъединяването на отделните тръжни зони, поетапно (вълни). Процесът ще завърши след стартиране и на последната шеста вълна за българо-гръцка граница съвместно със стартирането на 15-минутни продукти в SDAC.

- *Проект SIDC IDA*

Стартът на проекта бе поставен през 2020 г. с решение на Управителния комитет на пазарните обединения (MCSC) за общоевропейско внедряване на търговете в рамките на деня (SIDC IDA) за прилагане на ново техническо решение, което да дава възможност за остойностяване на капацитета в рамките на деня, в допълнение към платформата за непрекъсната търговия XBID. След всеобхватни тестове и подготовка на системите за реална работа, считано от 13.06.2024 г., с ден на доставка 14.06.2024 г. търговете в рамките на деня IDAs бяха въведени в реална работа. ЕСО ЕАД се включи успешно в проекта чрез българо-гръцка граница. Ценообразуването на преносните способности в рамките на деня посредством IDA е вече част от пазарното обединение в рамките на деня (SIDC), допълвайки действащия механизъм за непрекъсната търговия.

- *Проект SDAC*

Проектът е създаден за управление и развитие на процедурите и техническата осъществимост на Единния европейски пазар „ден-напред“ (SDAC – Single Day-Ahead Coupling). Проектът е в съответствие с европейската законодателна рамка, като стартира първоначално в страните от западна и централна Европа и е базиран на решението PCR (Price Coupling of Regions) и постепенно се разширява. Основната му цел е оптимизираното и пълноценното използване на енергийните ресурси, посредством имплицитна търговия във времевия интервал „ден-напред“.
След успешното обединение на българската пазарна зона с румънската и гръцката, проектът продължава да работи чрез изпълнението на текущи задачи по съответните работни групи.

- *SDAC 15’MTU*

Преминаването към 15-минутни продукти в SDAC е предстоящото предизвикателство, пред което са изправени електроенергийните пазари в Европа. Изминалата 2024 г. бе съпътствана от съвместните усилия на всички заинтересовани страни: ОПС, НОПЕ и търговски участници. През лятото на 2024 г. местните системи трябваше да бъдат приведени в съответствие, съгласно Детайлния Тест План на проекта, а на 14.10.2024 г. стартира тестовата фаза FIT 2 с изпълнение на всекидневни End-To-End тестове по предварително определени тестови сценарии. ЕСО ЕАД участва активно във всички регулярни срещи и дискусии и декларира готовност чрез покриване на изходните критерии от тестовия план. Въвеждането на 15-минутни продукти в SDAC и SIDC има за цел да

увеличи прецизността на търговските операции, за да се интегрират по-добре възобновяемите източници на енергия в подкрепа на по-голяма ефективност и гъвкавост на пазара. Подобрявайки възможността за реакция на променящото се производство и потребление, новите продукти ще способстват за по-точно ценообразуване и изготвяне на графици, устойчивост на мрежите и гъвкавост на енергийни системи.

- *Регионални/локални проекти за пазарни обединения*

  – IBWT (Italian Borders Working Table):

Проектът за сътрудничество на италиански граници IBWT е съвместен проект за пазарно свързване, включващ оператори на преносната система и номинираните оператори на пазара на електроенергия в Австрия, България, Гърция, Италия, Словения и Франция във времеви сегмент „ден напред“ и за търговете в рамките на деня.
ЕСО ЕАД участва в Проекта за пазарно обединение във времеви сегмент „ден напред“ на италианските граници – IBWT и успешно участва в Регионалния проект за въвеждане на търговете в рамките на деня – IBWT IDA Regional Implementation Project, чрез българо-гръцка граница.
Дейността на проекта към настоящия момент е насочена към подготовка за стартиране на 15-минутни продукти във времеви сегмент „ден напред“ и разглеждането на заявления за присъединяване към проекта от ОПС и НОПЕ на страни от Западните Балкани.

  – Локален проект за пазарно свързване на българо-румънска граница:

Локалният проект BG-RO MC Project бе първоначално създаден за уреждане на процесите на българо-румънска граница за постигане на свързване на пазарите в SDAC, което успешно се случи на 27.10.2021 г. и бе изцяло ръководен от ЕСО ЕАД и БНЕБ.
В последствие, дейността на проекта се разшири с включването на втория румънски НОПЕ – BRM (Bursa Română de Mărfuri) към пазарните обединения, като това се случи успешно за времеви сегмент „в рамките на деня“ на 22.05.2024 г., а за времеви сегмент „ден напред“ BRM успешно интегрира платформата си на 19.11.2024 г., чрез проекта BRM DA Local MNA. ЕСО ЕАД участва в тестовата фаза, както и в процесите по съгласуване и одобрение на оперативните процедури и в подготовката на двустранните договори.
През 2024 г. стартираха и проектите за въвеждане на IDA на румънска граница за борсовия оператор OPCOM S.A. и отделно за BRM IDA. Въвеждането на проектите в реална работа се очаква през 2025 г. първо за OPCOM S.A. и след това за втория борсов оператор, опериращ на територията на Румъния. ЕСО участва във всички планирани тестове и за двата борсови оператора чрез обмен на информация и съгласувани действия на регионално ниво.

  – Проект за пазарно обединение с пазарната зона на Р Сърбия:

През декември 2024 г. бе подписан меморандум за сътрудничество между преносните оператори (ЕСО и Joint Stock Company Elektromreza Srbije Belgrade “EMS”) и номинираните оператори на пазара на електроенергия (БНЕБ и SEEPEX a.d.) на България и Сърбия. Целта на споразумението е създаване на местен сръбско-български проект за пазарно обединение посредством проект за пазарно обединение във времеви сегмент „ден напред“ на италианските граници – IBWT (Italian Borders Working Table).
За да бъде интегриран сръбския електроенергиен пазар към общия европейски енергиен пазар, в сръбското законодателство следва да бъдат съответно въведени редица от правилата в ЕС, регламентиращи разпределение на преносни способности и управление на претоварването.
На този етап Сърбия е имплементирала част от адаптираното законодателство за целите на пазарни обединения. През 2025 г. се очаква да бъдат предприети последващи стъпки за присъединяване към IBWT.

– Проект за пазарно обединение с пазарната зона на Северна Македония:

Проектът е замразен до имплементирането на съответното адаптирано законодателство от страна на Република Северна Македония, като за момента очакванията са това да стане през 2025 г. Проектът се очаква да бъде осъществен под шапката на IBWT (Italian Borders Working Table).

- *Други*

– *ENTSO-E EnC TF*

През 2024 г. ЕСО продължава активното си участие в работната група на ENTSO-E, като приоритетна задача е подпомагане процеса на създаване на новите региони за изчисляване на капацитет, приложими и за Енергийната Общност (Capacity Calculation Regions - CCRs).

Обсъдиха се 4 предложения, като ЕСО изрази становище по всяко от тях и предложи вариант за своите граници, което допълва предложението на IPTO, както и допълнението от румънския оператор – Transelectrica, който също представи своето виждане за конфигуриране на региона, а именно всички външни граници да са част от SEE CCR. Сръбският ОПС – EMS изрази официална подкрепа за опцията, при която техните граници се включват към CORE CCR.

През септември месец се проведоха няколко срещи на технически ниво и се обсъдиха отново различните опции за конфигурация на регионите за изчисляване на капацитет и начина на приобщаване на държавите от Енергийната общност. ЕК и ACER насърчават усилената работа по проекта с цел взимане на съгласувано решение относно конфигурацията на CCR в региона.

Със съдействието на ENTSO-E се подписа съвместна декларация – от всички ОПС от Енергийната общност, с която се заявява желание за постигане на напредък по въпросите с интегрирането на електроенергийните пазари от Западни Балкани с общоевропейския.

– *MCSC- JET EnC*

Към настоящия момент усилията на държавите членки и ЕС са насочени към разширяване на Единния електроенергиен пазар към страните от Енергийната общност (ЕО), които обхващат шестте държави от Западни Балкани, Украйна и Грузия, като основна предпоставка за това е въвеждането на адаптираното европейско законодателство в местното такова и определянето на регионите за изчисление на преносни способности за страните от ЕО, като при някои от тях се наблюдава значително забавяне. От началото на 2024 г. Управителният комитет на пазарните обединения включи в дневния си ред обсъждане на приобщаването с идея да се създаде подробна пътна карта с напредъка на всяка от страните.

През месец юни 2024 г. ръководството на Управителния комитет на пазарните обединения (MCSC) получи искане от Секретариата на Енергийната общност да бъде поканен като наблюдател на срещите на ОПС и НОПЕ относно ежедневното управление на пазарните обединения. Очаква се страните от Енергийната общност да участват в процесите по пазарното свързване в обозримо бъдеще. Към днешна дата следните ОПС са получили статут на наблюдатели и са подписали Global NDA:

– SDAC: OST, EMS; CGES; NOSBiH, MEPSO
– SIDC: OST, EMS; CGES; NOSBiH, MEPSO

Вече се работи по примерен план за приемане на държавите в различните времеви сегменти – „ден напред“ и „в рамките на деня“. Обсъждат се различни времеви „прозорци“ в които да се осигури включване в общия европейски електроенергиен пазар. Също така се разглеждат вариантите за включването на тези държави като наблюдатели или участници в основните договори – чрез присъединяване към Global NDA или Unilateral Confidentiality Declaration.

РАЗДЕЛ IV – ОПЕРАТИВНА ДЕЙНОСТ

Управление на електроенергийната система

Дейностите по управление на ЕЕС включват централизирано оперативно управление, контрол и координиране на режимите на ЕЕС, съвместната паралелна работа с електроенергийните системи на страните от континентална Европа и организирането на търговете за разпределяне на междусистемни преносни способности. Координирано с централно диспечерско управление (ЦДУ), в страната работят четири териториални диспечерски управления (ТДУ), които управляват ЕЕС на своята територия. Дейностите по управление на ЕЕС са съгласно възложените чрез Закона за енергетика задължения за координиране, планиране и управление работата на ЕЕС. По-подробно тези дейности се регламентират в: Наредба за условията и реда, при които се осъществява дейността на операторите на електроенергийната система и на разпределителните мрежи, както и на оперативния дежурен персонал от електроенергийните обекти и електрическите уредби на потребителите; Правила за управление на електроенергийната система; Правила за търговия с електрическа енергия; Правила за условията и реда за достъп до електропреносната и електроразпределителните мрежи.

Основни задачи за 2024 г.:

- управление и анализ работата на ЕЕС в реално време, планиране работата на ЕЕС, развитието на преносната мрежа и производствените мощности, включително участие в платформите за балансиране
- осигуряване на необходимите резерви за сигурното и надеждно функциониране на ЕЕС
- определяне на координиран график за планираните престои на производствените агрегати по критерий максимална надеждност, подготовка, разпространение и контрол по изпълнението на заповедта за годишна ремонтна програма на агрегатите
- поддържане на баланса между производство и потребление на електроенергия в страната и планираните обменни мощности с ЕЕС на съседните страни чрез управление на оперативните резерви на територията на страната в реално време
- осъществяване на паралелна работа на ЕЕС на България с ЕЕС от Европейската мрежа на електропреносните системни оператори (ENTSO-E) и съвместната работа с електроенергийните системи на другите страни в съответствие с международните договори
- централизирано денонощно регулиране на напреженията в преносната мрежа при минимални загуби на активна енергия при пренос и трансформация
- обмен на изчислителни модели с останалите оператори от ENTSO-E и с регионалните координационни центрове, както за целите на оперативното планиране така и за перспективното планиране за развитие на електропреносната мрежа на страната
- управление на „претоварването“ на елементи в електропреносната мрежа (Congestion Management), както и изпълнение на задълженията произтичащи от Регламент (ЕС) 2019/943, Регламент (ЕС) 2015/1222 и Регламент (ЕС) 2016/1719
- настройки, проверки и анализ действието на релейните защити и противоаварийните автоматики в обектите от системно значение
- определяне изискванията към регулиращите и управляващите системи на производителите от системно значение и организиране на системни изпитания
- определяне на техническите изисквания и условия за присъединяване на ползвателите на електропреносната мрежа
- преквалифициране на кандидати за доставчици на балансиращи услуги
- участие в изработването на 10-годишните планове за развитие на електропреносната мрежа на страната и на ENTSO-E

- изготвяне и периодично актуализиране на план за справяне с енергийни кризи, защитен план и план за възстановяване
- участие в управляващите комитети (System Operation Committee, System Development committee и Information & Communication Technology Committee), както и съответните работни групи.

1. Оперативно управление на ЕЕС, енергийни, електрически и оперативни режими

Централизирано оперативно управление на ЕЕС, включва:

- регулиране на честотата и обменните мощности
- регулиране на напреженията в преносната мрежа
- оперативни превключвания за промяна конфигурацията на електрическата мрежа
- координация на паралелната работа на ЕЕС на България с другите ЕЕС от електроенергийното обединение на ENTSO-E
- противоаварийно управление на ЕЕС
- възстановяване на устойчивата паралелна работа на ЕЕС след системни аварии
- осигуряване равнопоставеност на ползвателите при достъпа им до преносната мрежа, като се спазват изискванията за качество на електрическата енергия
- управление на пазара на балансираща енергия

За изпълнение на посочените по-горе системни услуги се организират ежедневни тръжни процедури за предоставянето на допълнителни услуги от ползвателите на електропреносната мрежа:

- резерв за първично регулиране на честотата
- автоматичен и ръчен резерв за вторично регулиране на честотата и обменните мощности
- резерв за ръчно вторично регулиране с цел балансиране на инсталираните мощности с динамично променяща се генерация във връзка с чл. 29, ал. 1 от НРЦЕЕ
- резерв за ръчно вторично регулиране на честотата и обменните мощности

Режимите на работа на ЕЕС на България се основават на принципите за гарантиране сигурното, безопасно и ефективно функциониране на електроенергийната система, непрекъснатостта на снабдяването на потребителите с електрическа енергия, изпълнение изискванията на ENTSO-E и правилата за управление на електроенергийната система, при минимални загуби на активна енергия при пренос и трансформация.

Ежедневно се изготвят актуални изчислителни модели за потокоразпределение, с които се прави оценка на изпълнението на критерия за сигурност n-1 и допустимостта на различни ремонтни схеми, както и определяне на трансграничната преносна способност (NTC). Определят се критични аварийни режими и се препоръчват необходимите режимни мерки, с цел предотвратяване и ограничение на потенциални аварийни състояния. Разработен е пакет от потребителски подпрограми и този процес се осъществява със софтуера Siemens PSS-E, за анализ на режимите на ЕЕС.

Непрекъснато се контролира работата на управляващите и регулиращите системи в електрическите централи и системните автоматики в подстанциите. Периодично се организират и провеждат системни изпитания за проверка готовността на електрическите централи да предоставят допълнителни услуги и изпълнение на Защитния план и Плана за възстановяване.

Участието в регулирането на напреженията е задължение на всички производители на електрическа енергия, присъединени към преносната мрежа, в съответствие с изискванията на ПУЕЕС и техническите възможности на генериращите средства.

Участието в противоаварийното управление на ЕЕС е задължение на всички ползватели на електрическата мрежа, в съответствие с изискванията на Защитния план и Плана за възстановяване на ЕЕС.

Във връзка с присъединяването на значителни генериращи мощности от ВЕИ в мрежа Ср.Н, периодично се преизчисляват и актуализират настройките на АЧР[5] и АПОР[6] чрез издаване на съответните заповеди.

Участва се в работните групи на ENTSO-E за изработка и осъвременяване на мрежовите кодекси, през първото полугодие стартира работата по новата версия на кода за работа и възстановяване на ЕЕС след тежки аварии (NC ER). Взима се активно участие в комитета за развитие на мрежата (SDC), към ENTSO-E.

Поддържа се работата на мрежата от регистратори с непрекъснат запис и се анализират произтеклите гранични режими в системата. Изготви се тръжна документация за разширяване на системата от регистратори с непрекъснат запис с нови 40 броя устройства. Те ще имат и функцията PMU (phasor measurement unit), което допълнително ще разшири възможностите за анализ на граничните режими и аварийни събития. След завършване разширяването на системата от регистратори, ЕСО ще разполага с 68 устройства за непрекъснат запис, като 40 от тях ще изпълняват и функциите на PMU.

Беше извършена промяна в настройките и логиката на АЗПН[7] на ЕП 400 kV в част от системните подстанции, за подобряване селективността на автоматиките от повишено напрежение, както следва: п/ст Пловдив, ОРУ ТЕЦ МИ2, п/ст Бургас, ОРУ ТЕЦ МИ3 и п/ст Марица изток.

В рамките на 2024 г. се проведоха шест тридневни срещи, включващи обучения и сесии с диспечерски тренажор (DTS), в които взеха участие 60 диспечери, 10 специалисти от ЦДУ и 12 специалисти от АЕЦ Козлодуй, в които се обсъдиха актуалните теми и събития през годината, отработиха се текущите възможности за осигуряване на аварийни коридори за собствени нужди на АЕЦ и ТЕЦ, съгласно плана за възстановяване на ЕЕС след тежки аварии, както и предстоящите нововъведения в оперативната работа на диспечерите в ЦДУ и ТДУ.

2. Прогнозиране на електрическите товари, планиране на генериращите мощности и режима на работа на електроенергийната система

ЦДУ планира и координира ежедневното управление на ЕЕС на база средносрочно и дългосрочно развитие на производствената подсистема и на електропреносната мрежа.

Планиране работата на ЕЕС е една от най-обемните и отговорни дейности и включва:

- ежедневно провеждане на тръжни процедури за осигуряване на необходимите резерви за сигурното и надеждно функциониране на ЕЕС
- изготвяне на краткосрочни, средносрочни и дългосрочни мощностни и електроенергийни баланси на страната
- разработване на краткосрочни, средносрочни и дългосрочни прогнози за изменение на потреблението на електрическа енергия в страната
- изготвяне на краткосрочни, средносрочни и дългосрочни планове за развитие на електроенергийната система с цел осигуряване на електроенергийния баланс
- периодична краткосрочна оценка на адекватността на ЕЕС
- валидиране на брутни графици на производителите присъединени към преносната мрежа
- прогнозиране на технологичните разходи в електропреносната мрежа за следващ ден и в рамките на деня (възможно най-близко до реалното време)
- ежедневна оценка на очаквания режим на работа на ЕЕС, проверка изпълнението на критерия за сигурност n-1 и допустимостта на планирани ремонтни схеми

[5] АЧР – автоматично честотно разтоварване

[6] АПОР- автоматика, прекратяваща островен режим

[7] АЗПН – автоматика за защита от повишено напрежение

- изчисляване на разполагаема пропускателна способност (NTC) по междусистемните електропроводи за различните пазарни времеви периоди, във връзка с обмена на електроенергия с останалите страни от зоната на континентална Европа.

През месец септември 2024 г., КЕВР одобри внесения от ЕСО „План за развитие на преносната електрическа мрежа на България за периода 2024-2033 г.". ЕСО участва активно в разработване на планове за развитие на преносните електрически мрежи на регионално ниво (Югоизточна Европа) и общоевропейско ниво (ENTSO-E). На финален етап е разработването на Регионален инвестиционен план, който ще бъде готов до края февруари 2025 г. Планът е част от новия десетгодишен план на ENTSO-E, TYNDP 2024.

Очакванията са да се повиши общата преносна способност по южните граници, след изпълнение на някои дейности по съгласуване със съседните оператори от страна на гръцкия оператор IPTO.

При присъединяване на потребители, производители и обекти на разпределителните предприятия към преносната електрическа мрежа, ЦДУ участва в определяне изискванията и начина за присъединяване и управление, както и в съставянето на съответните договори.

При изграждане на генериращи мощности от системно значение или при промяна в топологията на електропреносната мрежа, в ЦДУ се изследва потокоразпределението, пресмята се устойчивостта при гранични режими и се определят изискванията към управляващите системи.

Поддържането на напреженията в електропреносната мрежа в допустимите граници, гарантира сигурната и безопасна работа на ЕЕС, техническите и икономическите характеристики на електрическите съоръжения, устойчивата работа на синхронните генератори и е условие за намаляване загубите при пренос и трансформация на електрическата енергия. Регулирането на напреженията се извършва централизирано чрез “График по напрежение”, който се разработва, задава и контролира ежемесечно от ЦДУ.

За оценка сигурността и планиране режима на работа на преносната електрическа мрежа се изготвят изчислителни модели, като ежечасно се събира и обработва информация, както в рамките на ЦДУ, така и в рамките на ENTSO-E, съгласно изискванията на Регламент (ЕС) 2015/1222. Извършва се голям обем работа за ежедневно генериране и успешно валидиране на 72 изчислителни модела на ден в UCTE-DEF формат, по 24 почасови модела за всеки от хоризонтите на оперативно планиране: в рамките на деня (IDCF), ден напред (DACF) и два дни напред (D2CF). Тези прогнозни модели се изпращат на сървъра на ETRANS в Laufenburg (Swissgrid - Switzerland). За целите на работния процес, ден напред (DACF) се предоставят редовно и изчислителни модели в CGMES формат, през платформата OPDE.

Съществена част от планирането режима на работа на преносната електрическа мрежа, е подготовката на „Годишна ремонтна програма на мрежа 400 kV и 220 kV на ЕЕС на България”. Тя се изготвя на базата на ремонтната програма на междусистемните електропроводи, обобщените от дирекция „Пренос на ел. енергия“, заявки за ремонт на съоръженията в отделните мрежови експлоатационни райони (МЕР), ремонт на съоръженията в ОРУ на АЕЦ „Козлодуй”, програмата за ремонт на генериращите мощности и инвестиционната програма на ЕСО. Получената информация се обработва и проверява чрез съответните изчислителни модели за допустимост, от гледна точка на критериите за сигурност. Процесът е итерационен и отчита ремонтните програми на електропреносните системи на Румъния, Сърбия, Черна гора, Северна Македония, Албания, Гърция, Босна и Херцеговина, Косово, Хърватия, Унгария и Турция. Дейностите се координират на годишна база, ротационно от регионалните координационни центрове SCC Белград и SEleNe Солун.

Ежеседмично се генерира и изпраща информация за оперативните изключвания в електропреносна мрежа 400 kV – Outage planning Coordination, както и данни за оценка на адекватността – Short Term Adequacy.

CGMES (Common Grid Model Exchange Standard) е нов формат за обмен на изчислителни модели и свързана информация на ENTSO-E, и е базиран на серията стандарти IEC-61970. Мигрирането към CGMES е вменено на ENTSO-E от нормативни документи на ЕС и засяга почти всички работни

процеси от оперативното и перспективното планиране, и в частност генериране, трансфер, обединяване и анализ на математически изчислителни модели за изследване режимите на работа на електропреносната мрежа. Всички тези процеси, а имено ID, DACF, D2CF, Month Ahead, Year Ahead, включително ITC (Inter-TSO compensation) механизма за компенсиране на разходите от трансграничните потоци, понастоящем се обслужват от съществуващия UCTE-DEF – ASCII базиран формат за обмен на изчислителни модели в рамките на ENTSO-E. Завършена е успешно миграция към софтуерния продукт Siemens PSS®E, използван за генериране и анализ на изчислителни модели за целите на изброените процеси. Приетият подход на работа с продукта Siemens PSS®E е пригоден да покрива съответните задължения както с UCTE-DEF, така и CGMES формат за обмен на изчислителни модели. Интегрираното решение на Siemens за интерфейс към CGMES е софтуерния продукт Siemens PSS®ODMS. Siemens PSS®E и Siemens PSS®ODMS, са със съвършено различни потребителски и машинни интерфейси. След интензивна кореспонденция с представители от обслужването на Siemens PSS®ODMS, отново се постигна успешно участие на ECO в ежемесечните тестове за обмен на изчислителни модели в CGMES формат. OPDE е платформата на ENSTO-E за обмен на информация за оперативно планиране, OPDE (ENTSO-E Operational Planning Data Environmnet). Проектирана е за обмен на изчислителни модели в CGMES формат, както и за обмен на данни за съгласувани междусистемни обмени за съответните времеви диапазони.

Текущата версия на формата, CGMES v2.4.15, е публикувана като технически спецификации (IEC TS 61970-600-1 и IEC TS 61970-600-2) на IEC (International Electricity Commission).

В ход е процедура по приемане на CGMES version 3.0 като пълномощен стандарт на IEC. Новата версия е изготвена с цел, да покрие всички изисквания към нивото на детайл и обмен на данни за изчислителни модели, изключвания в мрежата, различни противоаварийни схеми и свързана информация, съгласно изискванията на всички нормативни документи на ЕК. Всички бъдещи обмени на изчислителни модели във версия CGMES 3.0 ще бъдат покрити със софтуерния продукт Siemens PSS®ODMS, с предварителна подготовка със Siemens PSS®E.

Процедурите за обработка на входните данни и последващо изготвяне на изчислителните модели за оперативното планиране се изготвят в отдел „Електрически режими“. По този начин се обезпечава работата и на отдел „Оперативни режими“, на който беше разработена процедура за изготвяне на изчислителни модели за хоризонт „Два дни напред“ в UCTE-формат, чрез софтуерния продукт Siemens PSS®E.

Участва се в тестване и експлоатация на уеб базираната платформа на ENTSO-E за координиране на изключванията в електропреносната мрежа на пан-европейско ниво Outage Planning Coordinataion (OPC). OPC и Short-Term Adequacy (STA) са две от задължителните задачи вменени на Регионалните координационни центрове от Регламент (ЕС) 2017/1485.

След одобрението от националните регулатори на страните от регион Югоизточна Европа на последното изменението на „Методология за изчисление на междузонова преносна способност за пазарния интервал за ден напред и в рамките на деня“, в което беше отразена необходимостта от включване на изискванията за достигане на минимален праг от 70 % от преносния капацитет между търговските зони, като се спазват стандартите за безопасност за сигурна експлоатация на мрежата по Член 16(8) от Регламент (ЕС) 2019/943, бе необходимо да се предприемат следващи стъпки към изпълнението на новите изменения. От началото на месец февруари 2024 г. до средата на месец май 2024 г. бяха проведени срещи и обсъждания с представители на ECO, IPTO, TRANSELECTRICA и SELeNe относно избор на разработчик на web-базирана платформа, която ще бъде отговорна за предоставяне на услугата по прилагане на изискването за 70% при изчисление на капацитетите за „ден напред“ (DA 70% CC).

След обсъжданията и съгласно подготвените технически изисквания за избор на разработчик, SEleNe CC и операторите от регион SEE CCR решиха да следват подхода на открит търг. След оценка на офертите за доставчик е избран N-SIDE, който е добре познат доставчик в цяла Европа, има адекватни референции и реализира подобни проекти (най-важният е алгоритъмът EUPHEMIA, който е алгоритъмът за свързване на единната цена за Паневропейския пазар). Договорена е

споделена схема за права върху интелектуалната собственост между N-SIDE и SEleNe CC, като по този начин се избягва бъдещо блокиране от разработчика на софтуера.

По време на тестването на разработения инструмент, са идентифицирани няколко грешки от страна на участниците на операторите на България, Гърция и Румъния и на SEleNe CC, които възпрепятстват широкото тестване на няколко функционалности на разработения софтуер, правейки невъзможно организирането на външни паралелни тестове с участието на всички заинтересовани страни, т.е. операторите на регион SEE TSOs и SEleNe CC. Поради горе споменатите причини, се наложи операторите от регион SEE CCR да изпратят искане към Националните регулатори за промяна в методиката на срока на очаквания период на готовност. Промяната на срока на готовност от 1.01.2025 г. на 1.07.2025 г. ще позволи правилното тестване на разработения софтуер.

Одобрената обща за региона на Югоизточна Европа методология за изчисление на междузонова преносна способност за пазарните интервали месец и година напред за предварителното разпределяне на преносна способност, изготвена във връзка с изискване на Регламент (ЕС) 2016/1719, бе необходимо да бъде изменена в съответствие с направените промени в Методологията за изчисления на краткосрочните преносни способности. По този начин се постига уеднаквяване в начина на изчисление на междузоновата преносна способност за пазарните интервали ден напред/в рамките на деня и година/месец напред. Последната версия на изменената методика беше изпратена за публикуване на сайта на ENTSO-E за публични консултации от 19.01.2024 г. до 20.02.2024 г. След като бяха отразени някои забележки в методиката, на 13.05.2024 г. същата беше изпратена за одобрение към националните регулатори на страните в нашия регион от страна на IPTO от името на трите оператора. До края на 2024 г. не е получен отговор от страна на Националните регулатори.

Поради проблеми с прилагане на методология за разделяне на дългосрочни продукти към процеса по пресмятане и валидиране на междузонова преносна способност за пазарните интервали месец и година напред (Methodology for splitting long-term cross-zonal capacity for SEE capacity calculation region), от края на 2023 г. се провеждат срещи между представители на ECO, IPTO, TRANSELECTRICA и SELeNe, за изменение на същата. Все още не е постигнато съгласие между участниците и методиката остава непроменена към този момент.

Във връзка с изпълнение на услуга, изискуема като задължителна за предоставяне от страна на регионалните координационни центрове, през втората половина на 2024 г. бяха организирани срещи между представители на SEE SOR (ECO ЕАД, IPTO и TERNA) и SELeNe CC на тема S&P RC. Към края на 2024 г. е решено да бъде обсъдена и приета „пътна карта“ и предоставени изискуемите входни данни към процеса. Задачата е предвидено да бъде изпълнявана в „работна фаза“ след средата на 2026 г. Паралелно с гореописаната услуга бяха проведени и индикативни обсъждания на тема S&P of balancing capacity. Към края на 2024 не е известно методологията към тази задача да е одобрена от страна на националните регулатори и съответно не е известна датата на изпълнявана в „работна фаза“.

Към услугата CSA, предоставяна ежедневно от страна на SELeNe CC, бе обсъдено, прието и въведено в режим на ежедневно изпълнение допълнение на процеса касаещо изпълнение в „рамките на ден“ (процесът обхваща последните 12 часа „рамките на ден“).

3. Междусистемни обмени

ЦДУ получава графиците за междусистемен обмен (т.нар. „външни графици“) на търговските участници, въз основа на които изготвя почасов график на трансграничните обмени за контролната зона България и ги съгласува със системните оператори на съседните контролни зони (Румъния, Сърбия, Северна Македония, Гърция и Турция).

ЦДУ изготвя и предоставя на координационен център Север (Amprion GmbH), посредством общоевропейската Верификационна платформа (RG CE Verification Platform) съгласувани с други контролни зони и блокове графици за почасови обмени на електроенергия (внос и/или износ), контролира изпълнението на техническите условия по подписаните меморандуми и двустранни споразумения, свързани с междусистемния обмен на електроенергия.

ЦДУ отчита, контролира и съгласува физическите обмени (15-минутни интервали, почасови и месечни) на електроенергия по всички междусистемни електропроводи (на държавна граница) със съответните системни оператори. Проверява „неумишлените отклонения" от планирания обмен на електроенергия за българската ЕЕС при паралелна работа към синхронната зона на континентална Европа.

Дейностите по съгласуване на графиците за междусистемен обмен, отчитането на физическите обмени на електроенергия се извършват в съответствие с Рамково Споразумение за работа в синхронната зона за регионална група Континентална Европа (Synchronous Area Framework Agreement for RC CE) и Правилата за търговия с електрическа енергия.

Понастоящем всички оператори изпращат във Верификационната платформа своите графици за обмен между управляваните от тях контролни зони, където те се валидират автоматично и всеки оператор може да проследи процеса по валидация посредством интернет достъп.

По данни от средствата за измерване и приведени към граница внос/износ на електроенергия през 2024 г. в българската ЕЕС са постъпили 6 908 453MWh електроенергия от съседните ЕЕС, а са изнесени 5 921 469 MWh.

През 2024 г. нетният физически износ на електроенергия от България е в размер на 986 984 MWh, което затвърждава тенденцията за намален износ от България през последните две години. Последното е обусловено основно по икономически причини и свързаността на българския електроенергиен пазар с този на страните от ЕС (пазарните обединения).

ЦДУ разпределя и предоставя преносна способност по междусистемните електропроводи и контролира използването на закупените права за пренос, съгласно одобрените от КЕВР Правила за разпределение на преносни способности по междусистемните сечения на България.

ЦДУ изпълнява функциите на национална кантора за предоставяне на единен идентификационен код за ENTSO-E (EIC) в сектор електроенергетика.

ЦДУ следи и контролира изпълнението на задълженията по Споразумението за междуоператорско компенсиране на загубите при преминаването на трансгранични потоци електроенергия, генерирани от други страни (ITC – механизъм на ENTSO-E). Споразумението съгласно Регламент 838/2010 е задължително за всички страни членки на ЕС, като е подписано от всички системни оператори в ENTSO-E. За нуждите на този механизъм, ЦДУ изготвя и изпраща всеки месец по шест модела (snapshot) на FTP-сървъра в Brauweiler (Amprion GmbH).

4. Финансово уреждане на „неумишлените отклонения" при паралелна работа на българската ЕЕС в мрежата на ENTSO-E (FSkar)

От 1.06.2021 г. започна да действа методологията FSkar (Financial Settlement of KΔf, ACE and ramping period), съгласно която компенсирането на „неумишлените отклонения" няма да става с компенсационни графици за електроенергия, а посредством функция за финансово уреждане (сетълмент) между системните оператори в преносната мрежа на ENTSO-E.

Съгласно FSkar „неумишлените отклонения" се разделят на 3 компонента:

- отклонение от плановия обмен в следствие на действието на първичното регулиране (FCP Energy)
- отклонение от плановия обмен в следствие на действието на системите за автоматизирано диспечерско управление за плавно преодоляване на изменението в салдото на обмените между 2 пазарни интервала (Ramping energy). Съгласно FSkar периода на това действие („рампиране") започва 5 минути преди следващия интервал и свършва 5 минути след неговото начало
- разликата между плановия обмен, реализираните физически обмени и горните 2 компонента представлява третата компонента – „неумишлен обмен" (Unintended exchange)

След постъпване на всички входящи данни (планови обмени, реализирани физически потоци на граница, системна честота, национални цени от борсовите пазари ден напред и др.), Amprion изчислява стойностите на гореописаните компоненти (цена и количество) и изпраща подробни месечни справки за всеки 15-минутен интервал до операторите, които имат 4 работни дни да ги

потвърдят. След получаване на потвърждение от всички оператори Amprion изпраща данните за фактуриране от JAO.

5. **Проектът IGCC (Международно сътрудничество по управление на мрежата)**

В изпълнение на изискванията на Регламент (ЕС) 2017/2195 (EBGL – Насоки за електроенергийно балансиране), ЕСО ЕАД е присъединен към платформата за нетиране на небалансите в реално време (IGCC). През 2024 г. сумарното количество на получените корекционни сигнали от платформата на IGCC за контролната зона на ЕСО е в размер на 339 GWh в посока износ и 197 GWh в посока внос.

6. **Релейна защита**

ЦДУ методически ръководи експлоатацията на релейните защити, изчислява и задава настройки и контролира тяхното изпълнение. Извършва анализ на действието на релейните защити и автоматиките в електропреносната мрежа.

За отчетния период са изчислени настройки за релейни защити и издадени съответните заповеди и писма за 113 подстанции в мрежа 110 kV и 11 подстанции в мрежа 400 kV във връзка с едновременно протичащи инвестиционни дейности за модернизация и развитие на ЕЕС. За този период са издадени и 21 заповеди за ускорение на релейните защити.

Осъществен е контрол и съдействие при работното проектиране на 94 обекта.

В 6 подстанции е работено по настройка, конфигуриране, тестване и въвеждане в експлоатация на цифрови ДЗШ.

Обработени бяха профилите на над 75 електропровода 110, 220 и 400 kV и съответно актуализирани базите данни за програмните комплекси ASYM WIN и NEPLAN. За определяне нивата на токовете на късо съединение се поддържат и актуализират базите данни и в перспектива от 10 години. Бяха предоставени необходимите данни за токове на късо съединение в 65 обекта за целите на проектиране. Изчислени и предоставени данни за оразмеряване на мълниезащитни проводници на 28 електропровода.

За извършени услуги на външни фирми по изчисляване на настройки за релейни защити, съгласуване на работни проекти и настройки на релейни защити, данни за токове на късо съединение, ЕСО ЕАД получи 700 730 лева с ДДС.

7. **Системи за управление на ЕЕС в реално време**

Продължи адаптирането и разширението на телекомуникационните възможности на SCADA/EMS в ТДУ. Базите на оперативните системи за ЦДУ и ТДУ бяха разширени с всички рехабилитирани и нововъведени в експлоатация обекти, присъединени към преносната мрежа на Р. България.

Продължи изпълнението на договора за модернизация на SCAD/EMS на ЦДУ, финансиран по НПВУ. Сключи се договор за модернизацията на SCADA за ОП с възможност за далечно резервиране, и продължи подготовката на обществената поръчка за модернизацията на дисплейните стени в ТДУ и ЦДУ.

Също така продължи експлоатацията на общоевропейската система за обмен на информация в реално време между диспечерските пунктове – EAS (ENTSO-E wide Awareness System). Проведени са тестове за работа със системата от диспечерите в ЦДУ.

Продължи разширяването на наблюдаемостта на преносната мрежа на съседните оператори; Продължава обучението и използването на мрежовият анализ в системата на ТДУ; Специалисти от ЦДУ взеха участие в изпитанията на рехабилитираните ВЕЦ от системно значение; Като част от обмен на информация с останалите системни оператори, координационните центрове и информационните системи на ENTSO-E, се използва новата комуникационна мрежа (Communication Network - CN).

8. Телекомуникационна мрежа, телемеханика и системи за автоматизация и управление на подстанции и непрекъсваемо захранване на апаратура за АСДУ[8]

Специалистите по АСДУ се включиха активно в разширението на оптичната телекомуникационна мрежа чрез сплайсване на оптични трасета, изграждани със собствени сили с OPGW[9] и ADSS[10] кабели. Общата дължина на оптичната мрежа към края на 2024 г. е 8 745,8 км.

Телекомуникации

Телекомуникационната мрежа има сложна инфраструктура, обхващаща територията на цялата страна и включва устройства с различно предназначение и функционалност.

Телекомуникационната мрежа е основната среда, осигуряваща свързаността на системите, използвани за целите на:

- оперативното управление на ЕЕС;
- релейни защити и пренос на команди за противоаварийна автоматика;
- осигуряване на WAN (wide area network) свързаност между локалните мрежи на ЦДУ и ТДУ;
- обмен на данни през комуникационната мрежа на ENTSO-E (PCN) с другите преносни оператори, членове на организацията, и с разчетни центрове на организацията.

През 2024 г., дейностите в частта телекомуникации включваха основно доставка и въвеждане в експлоатация на модерни оптични DWDM/MPLS (dense wavelength-division multiplexing/multi protocol label switching) телекомуникационни устройства за пренос на данни, както на SCADA системи, така и на друга оперативна информация. С изграждането на новата мултипротоколна мрежа значително се повиши нивото на информационна сигурност, чрез криптиране на физическо ниво на всички транспортни връзки. До края на 2024 г. бяха монтирани повече от 320 възела, както в обекти на ЕСО ЕАД, така и в обекти на производители със системно значение (АЕЦ, ВЕЦ, ТЕЦ).

Изграждането на нова защитена мрежа за пренос на данни за SCADA система ще продължи и през 2025 г. до осигуряване на пълно телекомуникационно покритие на всички обекти на ЕСО ЕАД със съществуваща оптична свързаност чрез OPGW.

Съвместно с това успешно се продължиха следните дейности:

- Доставка и въвеждане в експлоатация на устройства с възможност за пренос на команди за ускорение на релейни защити за електропроводи 110, 220 и 400 kV
- Разширение на мрежите за оптичен пренос за комуникации на обекти с опорните пунктове
- Бяха изградени телекомуникационни линии до новоизградени обекти на производители на електроенергия от ВЕИ
- Беше разширена мрежата от гласови диспечерски връзки с включване на нови абонати към хибридните телефонни централи в опорните пунктове
- Бяха изградени всички заявени от звената в ЕСО телекомуникационни линии

Телемеханика и системи за автоматизация на подстанции

Телемеханиката и системите за автоматизация на подстанции осигуряват наблюдаемост на обекта, приемане, обработване и предаване към диспечерския пункт в реално време на телеинформация: телеизмервания, телесигнализации, показания на електромери (телеброене), стъпала на янсенови регулатори и получаване и изпълняване на команди за телеуправление, телерегулиране и управление на стъпалата на янсеновите регулатори.

---

[8] АСДУ – автоматизирана система за диспечерско управление

[9] OPGW – optical ground wire

[10] ADSS кабел – all-dielectric self-supporting cable

През 2024 г. дейностите в частта телемеханика и системи за автоматизация на подстанции включваха основно работа по изграждане на системи за дистанционно управление в подстанции на ЕСО, включително новоизградени възлови станции на ЕСО за присъединяване на производители от ВЕИ, интегриране на допълнителни устройства във вече действащи системи за дистанционно управление, както и дейности по получаване и обработка на информация от новоизградени генериращи мощности – основно от възобновяеми източници. Прилагат се мерки по повишаване на сигурността на информацията и защита от кибератаки.

Като се използват увеличените ресурси на новата защитена мрежа за пренос на данни, се разработи и се въвежда в работа разширение на резервираната комуникационна схема между системните подстанции на ЕСО, производителите със системно значение и SCADA/EMS.

Непрекъсваемо захранване на апаратура за АСДУ

За нуждите от ел. захранване на апаратурата, изграждаща автоматизираната система за диспечерско управление се осигурява непрекъсваемо захранване, с което процесът на изпращане и получаване на информацията в "реално време" между диспечерските пунктове и обектите не се прекъсва.

През 2024 г., дейностите в частта непрекъсваемо захранване на апаратура за АСДУ включваха основно дейности по изграждане или модернизация на системи за резервирано захранване в обекти, които се подготвят за дистанционно управление.

Пренос на електрическа енергия

През 2024 г. ЕСО ЕАД продължи да извършва дейностите по експлоатация, поддръжка, разширение, реконструкция, модернизация и осигуряване на надеждното функциониране на електропреносната мрежа, включително наличието на всички необходими допълнителни услуги, поддържане и развитие на спомагателни мрежи, ремонтни дейности и услуги в областта на енергетиката.

Електропроводни линии:

ЕСО ЕАД обслужва електропроводни линии с обща дължина от 16 152,39 км., в това число въздушни електропроводи 400 kV – 3 101,6 км., 220 kV – 2 710,9 км. и 110 kV – 10 294,24 км., 60 kV – 11,84 км. и кабелни електропроводи 110 и 400 kV – 33,81 км.

Инвестиционните дейности, извършени по програмата за 2024 г. са следните:

Завършено изграждане и реконструкция на общо 230 км. електропроводни линии. Подменено е м.з.в. с OPGW на 217,5 км. ВЛ по възлагане и 312 км. със собствени сили. Завършени бяха следните обекти:

- Реконструкция на ВЛ 110 kV „Емона";
- Реконструкция на ВЛ 110 kV „Ерма";
- Реконструкция на ВЛ 110 kV „Малево-Славяново";
- Реконструкция на ВЛ 110 kV „Клокотница";
- Реконструкция на ВЛ 110 kV „Обединение";
- Реконструкция на ВЛ 110 kV „Мрамор";
- Реконструкция на ВЛ 110 kV „Зайчино";
- Реконструкция на ВЛ 110 kV „Керамик";

Обекти, чиято подготовка и изпълнение на СМР е започнала през 2024 г. с очаквано завършване през 2025 г. са следните:

- Реконструкция на ВЛ 110 kV „Галатея";

- Реконструкция на ВЛ 110 kV „Цимбала-Граничар“;
- Реконструкция на ВЛ 110 kV „Бодрост“;
- Реконструкция на ВЛ 110 kV „Щастливеца“;
- Реконструкция на ВЛ 110 kV „Бутан“;
- Реконструкция на ВЛ 110 kV „Климентово“;
- Реконструкция на ВЛ 110 kV „Манастирица“;
- Реконструкция на ВЛ 110 kV „Орловец“;
- Реконструкция на ВЛ 110 kV „Вишеград от ст.№213“;
- Реконструкция на ВЛ 110 kV „Войвода“;
- Реконструкция на ВЛ 110 kV „Златаров“;
- Реконструкция на ВЛ 110 kV „Рид“;
- Реконструкция на ВЛ 110 kV „Лисец“;
- Реконструкция на ВЛ 110 kV „Семчиново“

През 2024 г. са извършени следните дейности по ремонт и поддръжка:

- Възстановена е антикорозионната защита (АКЗ) на 1208 бр. стълба;
- Подменено е 201,6 км. стоманено поцинковано м.з.в.;
- Монтирани са 40 бр. дистанционери на фазови проводници;
- Монтирани са 861 бр. виброгасители;
- Овладени са габаритите на 2 бр. междустълбия с пресичания;
- Монтирани са 345 ОЖ табели;
- Укрепени са 2 бр. стълбове в опасни зони;
- Подменени са 1002 бр. изолаторни вериги;
- Подменени са обтяжките на 23 бр. стълба;
- Възстановени са възникнали аварийни ситуации на 20 бр. електропровода;
- Почистени са просеки на въздушни линии – 4 670 дка. по възлагане и 7 756 дка. със собствени сили

Електрически подстанции:

ЕСО ЕАД обслужва 303 електрически подстанции в това число: подстанции 400/220 kV – 2 бр., подстанции 400/220/110 kV – 6 бр., подстанции 400/110 kV – 7 бр., възлова подстанция 400 kV – 1 бр., възлова подстанция 110 kV – 8 бр., възлова подстанция 20 kV – 1 бр., 220/110 kV – 16 бр. и 262 броя подстанции 110/Ср. Н.

Съгласно утвърдената инвестиционна програма на ЕСО ЕАД за 2024 г. през годината са завършени следните:

- п/ст „Дулово“ - Реконструкция на ОРУ 110 kV
- п/ст „Брезник“ - Реконструкция на ОРУ 110 kV
- п/ст „Провадия“- Реконструкция на ОРУ 110 kV

- п/ст „ОРУ ТЕЦ Сливен“ - Реконструкция на ОРУ 110 kV
- п/ст „Луковит“ - Реконструкция на ОРУ 110 kV
- п/ст „Дулово“ - Реконструкция на ОРУ 110 kV
- п/ст „Хисар“ - Реконструкция на ОРУ 110 kV
- п/ст „Попинци“ - Реконструкция на ОРУ 110 kV
- п/ст „Зелин“ - Реконструкция на ОРУ 110 kV
- п/ст „Ален Мак“ - Реконструкция на ОРУ 110 kV
- п/ст „Вълчедръм“ - Реконструкция на ОРУ 110 kV и изграждане на САУП,СОТ,ВН и ПИС
- п/ст „Вълчи дол“ - Реконструкция на ОРУ 110 kV и изграждане на САУП,СОТ,ВН и ПИС
- п/ст „Кресна“ - Реконструкция на ОРУ 110 kV и изграждане на САУП,СОТ,ВН и ПИС
- п/ст „Искър-индустрия“ - Реконструкция на ОРУ 110 kV
- п/ст „Велинград“ - Реконструкция на ОРУ 110 kV и изграждане на САУП,СОТ,ВН и ПИС
- п/ст „Грудово“ - Реконструкция на ОРУ 110 kV и изграждане на САУП,СОТ,ВН и ПИС
- п/ст „Стралджа“ - Реконструкция на ОРУ 110 kV и изграждане на САУП,СОТ,ВН и ПИС
- п/ст „Емка“ - Реконструкция на ОРУ 110 kV
- п/ст „Сливен индустрия“ - Реконструкция на ОРУ 110 kV
- п/ст „Христо Проданов“ - Реконструкция на ОРУ 110 kV
- п/ст „Търговище 2“ - Реконструкция на ОРУ 110 kV
- п/ст „Лазур“ - Реконструкция на ОРУ 110 kV

През 2024 г. стартира изпълнението на нови обекти от ИП и ПРП на ЕСО ЕАД, които ще продължат и през 2025 г. - строително-монтажни работи по рехабилитация на присъединявания, реконструкция на ОРУ 110 кV, монтаж на разединители и локални контролери към система за дистанционно управление, някои от които са:

- п/ст „Момчилград“ – Реконструкция на ОРУ 110 kV
- п/ст „Хаджи Димитър“ – Реконструкция на ОРУ 110 kV
- п/ст „Гоце Делчев“ – Реконструкция на ОРУ 110 kV
- п/ст „Никопол“ - Реконструкция на ОРУ 110 kV
- п/ст „Русаля“ - Реконструкция на ОРУ 110 kV
- п/ст „Харманли“ - Реконструкция на ОРУ 110 kV

Стартира и подготовката на проектни документации и процедури за избор на изпълнител на строително-монтажни работи за реконструкция на следните обекти:

- п/ст „Червен бряг“ – Изграждане на нова сграда и КРУ
- п/ст „Кюстендил“ – проектиране ново поле
- п/ст „Пазарджик“ – Реконструкция на ОРУ 110 kV
- п/ст „Гълъбово“ – Реконструкция на ОРУ 110 kV
- п/ст „Тръстеник поле“- проектиране ново поле
- п/ст „Бойчиновци“ – проектиране ново поле

- п/ст „Джумая“ - Реконструкция на ОРУ 110 kV
- п/ст „Речица“ - Реконструкция на ОРУ 110 kV
- п/ст „Алдомировци поле“ – Реконструкция на ОРУ 110 kV
- п/ст „Полски Тръмбеш“ – Реконструкция на ОРУ 110 kV
- п/ст „Алеко поле“ – Проектиране и изграждане на две нови полета
- п/ст „Костинброд“ – Реконструкция на ОРУ 110 kV и ЗРУ 20 kV
- п/ст „Петрич“ – Реконструкция на ОРУ 110 kV
- ОРУ ТЕЦ Република - Реконструкция на ОРУ 110 kV и изграждане на САУП, СОТ, ВН и ПИС
- п/ст „Генерал Тошево“ – Реконструкция на ОРУ 110 kV
- п/ст „Фаворит“ – Реконструкция на ОРУ 110 kV
- ОРУ ТЕЦ Република - Реконструкция на ОРУ 110 kV и изграждане на САУП, СОТ, ВН и ПИС
- п/ст „Приморско“ - Реконструкция на ОРУ 110 kV и изграждане на САУП, СОТ, ВН и ПИС
- п/ст „Ботевград“ - Реконструкция на ОРУ 110 kV
- п/ст „Тервел“ - Реконструкция на ОРУ 110 kV
- п/ст „Кубрат“ - Реконструкция на ОРУ 110 kV
- п/ст „Своге“ - Реконструкция на ОРУ 110 kV
- п/ст „Стражица“ - Реконструкция на ОРУ 110 kV
- п/ст „Сопот“ - Реконструкция на ОРУ 110 kV
- п/ст „Конски дол“ - Реконструкция на ОРУ 110 kV
- п/ст „Търговище 1“ - Реконструкция на ОРУ 110 kV
- п/ст „София Изток“ - Реконструкция на ОРУ 110 kV
- п/ст „Дебелт“ - Реконструкция на ОРУ 110 kV

Обекти, чието изграждане е планувано със собствени сили /по РП и ИП/

Завършени са предвидените ремонтни дейности по командни табла собствени нужди постоянно и променливо напрежение и централна сигнализация .

По програмата за ремонт и поддръжка през 2024 г. бяха извършени монтажни дейности по ремонт и подмяна на следните съоръжения:

- Отстраняване неизправност на прекъсвачи ВН с SF6 /ремонт, възстановяване на нормална функционалност, допълване с SF6/ – **19 бр.**
- Извършени инспекции, техническо обслужване, функционални проверки и настройки на прекъсвачи 110, 220 и 400 kV – общо **264 бр.**
- Рециклиране на елегаз SF6 – **6 бр.**
- Ремонт прекъсвачи тип ММО – **1 бр.**
- Монтаж на нови елегазови прекъсвачи 110 kV – **42 бр.**
- Демонтаж на високомощни елегазови прекъсвачи и ММО – **4 бр.**
- Подмяна на разединители високо напрежение – **88 бр.**
- Подмяна на токови измервателни трансформатори високо напрежение – **294 бр.**
- Подмяна на напреженови измервателни трансформатори високо напрежение – **138 бр.**

- Подмяна на КИТ – **21 бр.**
- Подмяна на автоматика за регулиране на напрежението – **21 бр.**
- Подмяна на плавно регулируеми реактори – **29 бр.**
- Подмяна на вентилни отводи средно напрежение – **553 бр**.
- Подмяна на цифрови релейни защити средно напрежение – **727 бр.**
- Подмяна на активни съпротивления – **20 бр.**
- Подмяна на локални контролери – **125 бр.**
- Подмяна на акумулаторни батерии – **16 бр.**
- Подмяна на токоизправители – **24 бр.**

Ремонт на сгради и сгради на подстанции - целта на ремонтните работи е поддържане на сградите в нормално техническо състояние и своевременно отстраняване на аварийни или пред-аварийни състояния на сградите и инсталациите им. От заложените в „Програма за ремонт и поддръжка на ЕСО ЕАД за 2024 г." 169 обекта, към 31.12.2024 г. са завършени 131 от тях или 77%.

Ремонт строително-конструктивна част на подстанции – целта на ремонтите е поддръжка на строителните конструкции за съоръжения в ОРУ на подстанции в нормално техническо и експлоатационно състояние. От заложените в „Програма за ремонт и поддръжка на ЕСО ЕАД за 2024 г." 71 обекта, към 31.12.2024 г. са завършени 60 от тях или 84%.

Изпълнение на аварийни ремонти на сгради и съоръжения – целта е в кратки срокове след настъпването на аварията да се възстанови експлоатационната годност на сградите и съоръженията. Предварително в програмата не е възможно да се заложат обекти, но от възникналите за 2024 г. 5 аварийни обекта, са завършени дейностите на 5 от тях или 100%.

Силови трансформатори:

В изпълнение на Инвестиционна програма към 31.12.2024 г. са стартирани обществени поръчки за избор на изпълнител за:

- Доставка на силови трансформатори 110 kV с мощност 50 000 kVA, 110/21/(6.3) kV, 110/21/6.6 kV и 110/21-21/(6.3) kV (Финансирана/съфинансирана по Националния план за възстановяване и устойчивост със средства на Европейския съюз по Механизма за възстановяване и устойчивост, Инвестиция C4.I4) – избран е изпълнител, но има подадени жалби към КЗК.
- Доставка на апарати за измерване на активното съпротивление на трансформаторни намотки и за измерване на изолационното съпротивление на силови трансформатори" Обособена позиция № 1 - „Доставка на апарат за измерване на активното съпротивление на трансформаторни намотки" Обособена позиция № 2 - „Доставка на апарат за измерване на изолационното съпротивление на силови трансформатори" – доставени.
- Доставка на проходни изводи високо напрежение" - Обособена позиция № 1 - „Доставка на три броя проходни изводи 110 kV за подмяна на проходни изводи тип RTXF 123-550/2000 CSI I с дължина на потопяемата част 1035 мм." Обособена позиция № 2 - „Доставка на шест броя проходни изводи 110 kV за подмяна на проходни изводи тип RTXF 123-550/2000 CSI I с дължина на потопяемата част 725 мм." Обособена позиция № 3 – „Доставка на един брой проходен извод 400 kV за подмяна на съществуващ такъв, тип GOE 1425-1150-3150-0.6" – прекратена поради липса на участници.

- Доставен е 1 бр. преносим уред за определяне на плътност на трансформаторно масло за ЦЛЕМ Варна.
- Доставен е апарат за определяне на цвят за ЦЛЕМ Пловдив.

В изпълнение на Ремонтна програма към 31.12.2024 г. няма стартирани обществени поръчки за избор на изпълнител. Сключени са четири договора по проведени вътрешно конкурентни избори (ВКИ) по рамково споразумение за „**Демонтаж, транспорт и монтаж на силови трансформатори 10 ÷ 50 MVA/123 kV“ – дог. № 005-МЕР/19.01.2024 г. , дог. № 0058-МЕР/20.05.2024 г., дог. № 0073-МЕР/05.06.2024 г., дог. № 0083-МЕР/27.06.2024 г. и № 0164-МЕР/16.12.2024 г.**

Към 31.12.2024 г. е извършена ревизия и профилактика на 301 бр. силови трансформатори и автотрансформатори на ЕСО ЕАД.

Към 31.12.2024 г. е извършван текущ контрол при експлоатация на маслонапълнени съоръжения както следва:

- **ЦЛЕМ София** – издадени протоколи за периода общо 1 170 бр., от които 1 070 бр. за ЕСО и 100 бр. за външни клиенти на стойност 20 227,39 лв. без ДДС;
- **ЦЛЕМ Пловдив** – издадени протоколи за периода общо 672 бр., от които 662 бр. за ЕСО и 10 бр. за външни клиенти на стойност 3 280.00 лв., без ДДС;
- **ЦЛЕМ Варна** – издадени протоколи за периода общо 580 бр., от които 556 бр. за ЕСО и 24 бр. за външни клиенти на стойност 11 632,87 лв., без ДДС;
- **БРТМ Пловдив** – преработено старо масло за нуждите на ЕСО ЕАД – 238,505 тона. Предадено годно масло на УМЕР за подмяна и доливане 216,452 тона.
- **Подвижна високоволтова лаборатория Варна** – издадени протоколи за периода общо 102 бр. за ЕСО и 16 бр. за външни клиенти на стойност 6 004,04 лв., без ДДС.

Присъединяване:

По дейности, свързани с присъединяване на обекти към електропреносната мрежа на ЕСО ЕАД, по реда на Наредба № 6 от 04.04.2014 г. за присъединяване на производители и клиенти на електрическа енергия към преносната или към разпределителните електрически мрежи (отм.) и Наредба № 6 от 28.03.2024 г. за присъединяване на обекти към електрическите мрежи (обн., ДВ, бр. 28 от 2.04.2024 г., в сила от 2.04.2024 г.), Закон за енергетиката и ЗЕВИ, са определени условията и техническите изисквания за присъединяване на обекти към електропреносната мрежа на ЕСО ЕАД, както следва:

- Извършени проучвания - 930 бр.
- Сключени предварителни договори - 501 бр.
- Сключени договори за възлагане - 28 бр.
- Сключени окончателни договори - 569 бр.
    - с електроразпределителни дружества - 510 бр.
    - с клиенти - 11 бр.
    - с производители - 48 бр.
- Сключени допълнителни споразумения – 392 бр.
- Дълготрайните материални активи, прехвърлени в собственост на ЕСО ЕАД или изградени от дружеството и въведени в експлоатация от изпълнени договори за присъединяване към електропреносната мрежа са на обща стойност 38 315 983,41 лв. без ДДС.

По утвърден ценоразпис на ЕСО ЕАД са заплатени 699 броя проучвания на условията за присъединяване към електропреносната мрежа и 220 броя съгласувания на проекти на външни организации/инвеститори.

Поддръжката и актуализацията на базата данни за електропроводите и подстанциите се извършва чрез внедрените програмни продукти SAP/R3 и Географска информационна система (ГИС). През 2024 г. продължи актуализацията на техническата структура и администрирането на технически архив за собствените обекти.

Стандарти и типови проекти

През 2024 г. основно е работено по електрическата част от проект на CEER (Съвет на европейските енергийни регулатори). Проектът е свързан с определяне на ефективността на разходите на преносните оператори и сравнение с най-добрите европейски практики.

Техническата политика „Измерване и оценка на състоянието на заземителни инсталации на електрически уредби и съоръжения за променливо напрежение над 1 kV и фирмен стандарт „Локални контролери“ беше преработена и допълнена. Във връзка с настъпили промени на стандартизационни документи, са актуализирани част от изготвените фирмени стандарти.

Измерване на електрическа енергия, информационни и комуникационни технологии

През 2024 г. са извършени следните дейности:

- Осъществяване на цялостна поддръжка на измервателните системи, в т.ч. средства за измерване, измервателни вериги, спомагателни, комуникационни и сигнализационни вериги във всички обекти от електропреносната система. Обслужват се 540 подстанции/обекти с различна собственост (на ЕСО и присъединени към електропреносната система лица) и общо 4 582 системи за търговско и техническо измерване на електрическата енергия.
- Осъществяване на контрол и извършване на задължителни метрологични проверки на търговски електромери, електромери на междусистемни електропроводи и бруто електромери съгласно Закона за измерванията – 567 бр. в рамките на страната и проверка на електромери на междусистемни електропроводи, собственост на съседни оператори на електропреносни мрежи, в съответствие с договореностите по подписаните Operational Agreements – 28 бр.
- Контрол на извършваните ведомствени метрологични проверки на технически средства за измерване, участващи в баланси по подстанции ВН/СрН и електропроводи - 323 бр.
- Организационно-техническо осигуряване и координиране на подмяна на търговски и технически електромери с нови. Конфигуриране и въвеждане на новите електромери в система за дистанционен отчет ID Specto и настройка на комуникационната свързаност за своевременно осъществяване на дистанционен отчет.
- Методически контрол при извършване на частична рехабилитация и осъвременяване на системите за дистанционно отчитане чрез инсталиране на съвременно IP базирано решение за комуникация с 264 бр. електромери чрез монтаж на налични модеми, рутери и нови GSM/GPRS модули за дистанционен отчет на електромери.
- Задаване на инструкции и шаблон за параметризиране и програмиране на 1 068 бр. средства за измерване при необходимост от промяна на измерването в точка на присъединяване към електропреносната мрежа.
- Частична рехабилитация чрез подмяна на токови/напреженови трансформатори, подмяна на измервателни вериги, опроводяване на шкафове, монтаж на сигнални устройства, защити от пренапрежение или др. в собствени на дружеството и чужди обекти.
- Въведени в експлоатация 14 бр. нови точки за дистанционно отчитане.

- Извършени са общо 3 104 бр. проверки и обслужване на точки на търговско измерване.
- Снемане и анализ на векторна диаграма под товар на търговски електромери.
- Проверки и контрол на схемите на свързване и на техническата изправност на средствата за търговско измерване на база извършваните анализи на записите в статичните електромери.
- Проверки за неоторизирана намеса в работата на средствата за търговско измерване, целящи неправилно или неточно измерване на електроенергия.
- Изготвяне на становища за привеждане на измервателни системи в съответствие с нормативната уредба и по повод получени искания за присъединяване на нови потребители.
- Изготвяне на становища и технически задания за изграждане на нови измервателни системи и участие при изработката на технически задания за реконструкция на съществуващи обекти.
- Изготвяне на становища по предоставени за преглед проекти по сключени договори за присъединяване и/или за реконструкция, рехабилитация и разширение на електропреносната мрежа – 219 бр.
- Изготвяне на становища по искания за присъединяване на крайни клиенти, производители и обекти на оператори за съхранение на ел. енергия (близо 2 000 бр.) и участие в 44 бр. заседания на постоянния технически съвет за присъединяване на нови обекти, в т.ч. и участие в изготвяне и редакция на протоколи от заседанията.
- Преглед, корекция и последващо съгласуване на повече от 1 000 бр. становища, предварителни и окончателни договори за присъединяване на нови обекти към електропреносната мрежа;
- Организиране и провеждане на тръжни процедури по реда на ЗОП за доставка и/или метрологично обслужване на основно оборудване и апаратура, свързани с измерването на електрическа енергия - електромери, комуникационни устройства за дистанционен отчет, еталонна апаратура, както и такива за поддръжка и разширение на системите за дистанционен отчет;
- Дистанционно отчитане на електромери, валидация и последваща обработка за осигуряване на необходимите данни за измерени количества електрическа енергия с цел обезпечаване функционирането на пазара на електрическа енергия в Р България и изпълнение лицензионните задължения на дружеството.

През 2024 г. със собствен човешки ресурс бяха развити следните комуникационни и информационни системи:

- Разширение на обхвата на изграденото IP/MPLS комуникационно решение, работещо върху собствени оптични (OPGW) трасета, като са реализирани скорости на пренос от 10 GB/s.
- Модернизация и разширение на виртуална и високонадеждна инфраструктура чрез клъстериране на услугите, базирана на VMWare и HyperV решения, която обхваща всички критични бизнес процеси за дружеството.
- Извърши се успешно надграждане на платформата за виртуализация Microsoft Hyper-V до версия 2024, което позволи по-пълна интеграция на услугите предоставяни от корпоративната мрежа с облачната инфраструктура на Microsoft.
- Доразвита е единната система за управление, контрол и мониторинг на печата в цялото дружество.

През 2024 г. интензивно продължи работата на вътрешния екип за разработка на софтуерни приложения за ползване в рамките на Дружеството, както и за предоставяне на услуги към външни контрагенти в интернет пространството. Системите, по които е реализирана нова функционалност, разработена изцяло от служители на ЕСО ЕАД, са:

- Ежедневно текущо обновяване на сайта на дружеството, включващо разработка на нови рубрики като: *Проект Цифрова трансформация на електропреносната мрежа*; *Присъединяване*; *Прогнозни цени на балансираща енергия* и др.
- Текуща поддръжка и развитие на системите за обработка, валидиране и предоставяне на данни от измерване на ел. енергия.
- Участие в дейностите по проектите за пазарна интеграция на българската пазарна зона към общия пазар ден напред. Изграждане на SFTP[11] за обмен на данни за участниците в проектите.
- Разработване и внедряване на софтуерен продукт за обезпечаване дигитализацията на процесите и процедурите по присъединяване към електропреносната мрежа и електронен обмен на информация с външни ползватели.
- Разработка и внедряване на модул в помощ на дейностите по регулиране, включващ следните функции: визуализация на приоритетните списъци от MMS системата в това число за автоматично и ръчно регулиране, функционалност за ръчно активиране от този списък; изготвяне на журнал на промените и диспечерски дневник; поблоково разпределение на енергия за нуждите на SCADA.
- Софтуерно обезпечаване на новата методология за прогнозни цени за балансираща енергия.
- Софтуерно обезпечаване и автоматизиране на процесите по проект IDA(Intraday auctions).

През 2024 г. продължи развитието и поддържката на компютърната мрежа и информационните системи в ЦДУ и ТДУ. Основните акценти в работата през 2024 г. бяха:

- Цялостна интеграция на офисните компютърни мрежи в ЦДУ и ТДУ с тези в останалите подразделения на ЕСО ЕАД.
- Продължи внедряването на съвременни информационни технологии за групова работа - споделени пространства за съхранение в облака, защитен и сигурен отдалечен достъп и др.
- Продължи работата по информационното и комуникационно осигуряване на Проекта за оперативно планиране на ENTSO-E (*OPDE*). Извършва се регулярно обновяване на софтуера на двата крайни комуникационни възела на ЕСО, част от ENTSO-E *Communication and Connectivity Service Platform (ECCo-SP)*. Функционалността на клиентските компоненти се използва и за изпращане на информация, свързана с процесите *CGMA (Common Grid Model Alignment)* и *STA (Short Term Adequacy)*. Комуникационната свързаност на двата крайни възела – *OPDE Acceptance и OPDE Production* с централизираните софтуерни компоненти на ENTSO-E е реализирана по защитен и сигурен начин с използване на *PCN (Pan-European Communication Network)*.
- Продължи участието в процеса по реализация на Плана за сигурност на ENTSO-E - *MVS Security Plan*. Във връзка с Плана беше проведен одит на наличните политики за информационна сигурност по отношение на ресурсите, обезпечаващи създаването, обработката и обмена на информация, свързана с Платформата OPDE на ENTSO-E, както и съответствието им със стандарта за информационна сигурност БДС EN ISO/IEC 27001.
- Беше разширена съществуващата информационната система за междусистемни обмени с възможност за съгласуване на информация, свързана с процесите IGCC и PICASSO като информационният обмен се извършва изцяло през *Електронната магистрала (Electronic Highway)* на ENTSO-E;
- Продължи работата по планиране и реализиране на промени в информационните системи във връзка с присъединяване към балансиращите платформи *PICASSO (Platform for the International Coordination of Automatic Frequency Restoration Reserves)* и *MARI (Manually Activated Reserves Initiative)*.

[11] SFTP - Secure File Transfer Protocol

- Бяха инсталирани, конфигурирани и успешно тествани специализирани комуникационни възли *(ECP IOP Endpoint и ECP Prod Endpoint)* за връзка с централизираните услуги на Платформата PICASSO.
- В съответствие с Регулация на Европейската Комисия 543/2013 се осигурява и обезпечава изпращането на информация за работата на ЕЕС към Платформата за прозрачност на ENTSO-E като основните дейности бяха насочени към преминаване от предаване на информация с периодичност 1 час към периодичност 15 минути.
- Подготвена е миграция от SDH към MPLS мрежата на системата за регистриране на бавни преходни процеси – *PQSacada Saphire*. Дейността по въвеждането в експлоатация на новите комуникационни линии е предвидена да се осъществи през 2025 г.
- Оптимизира се употребата на хардуер – компютърни работни станции в различни мрежови сегменти, като се интегрираха към едно място различни функционалности. Увеличи се употребата на преносими компютри, които успешно заместиха част от стационарните.
- Извежда се от експлоатация старата и амортизирана периферна техника, която не е част от централизираната система за печат. Редуцира се номенклатурата и покупката на голям набор от консумативи за офис техника.
- Продължен е процесът по повишаване на информационната сигурност, чрез използване на задълбочени идентификационни и удостоверителни методи за достъп на служителите до ресурсите.
- Работи се по предаване на знания, добри практики и указания между звената на територията на страната, с цел постигане на хомогенна среда – еднаквост в типовите компютърни станции и софтуерни инсталации.

Информация за основните нематериални ресурси съгласно чл. 39, ал.2 от Закона за счетоводството

Дружеството няма нематериални ресурси, които да оказват влияние на бизнес модели и тези ресурси да са източник за създаване на стойност за предприятието.

През 2024 г. в дружеството не са извършвани научно-изследователска и развойна дейности.

РАЗДЕЛ V – ФИНАНСОВ ОТЧЕТ И АНАЛИЗ

Финансов отчет

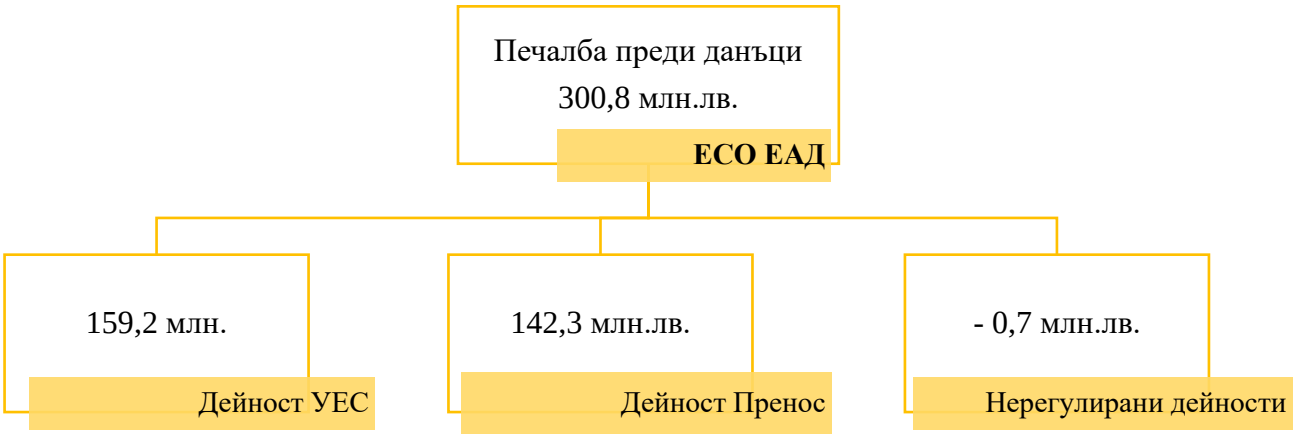

Общо реализираните приходи на дружеството за 2024 г. са в размер на 1 388 759 хил. лв., в това число приходи от продажба в размер на 1 201 499 хил. лв., други приходи от дейността 180 094 хил. лв., признати приходи от реинтеграция в размер на 1 779 хил. лв. във връзка с настъпили благоприятни промени в очакваните кредитни загуби на финансовите инструменти (вземания) и на основание §5.5.14. от МСФО 9, печалба от продажба на нетекущи активи 4 хил. лв. и финансови приходи 5 383 хил. лв.

Общо отчетените разходи на дружеството за същия период са 1 087 973 хил. лв., в това число финансови разходи 1 073 хил. лв.

Финансовият резултат за 2024 г. преди данъци и друг всеобхватен доход е печалба в размер на 300 786 хил. лв. След отчитане на приходи и разходи за данъци върху дохода, както и разход за национален допълнителен данък за периода януари – декември 2024 г. печалбата е намалена на 265 184 хил. лв.

Дейност управление на електроенергийната система

Приходите от дейността по управление на електроенергийната система (УЕС) са в размер на 704 633 хил. лв., в това число приходи от продажба в размер на 694 594 хил. лв., други приходи от дейността 8 026 хил. лв., признати приходи от реинтеграция в размер на 1 484 хил. лв. във връзка с настъпили благоприятни промени в очакваните кредитни загуби на финансовите инструменти (вземания) и на основание §5.5.14. от МСФО 9 и финансови приходи 529 хил. лв.

Към 31.12.2024 г. разходите на дейност УЕС са 545 448 хил. лв., в това число финансови разходи 128 хил.лв. Финансовият резултат от дейността е печалба в размер на 159 185 хил. лв.

Дейност пренос на електрическа енергия

Приходите от дейността пренос за периода януари-декември 2024 г. са в размер на 683 867 хил. лв., в това число приходи от продажба в размер на 506 905 хил. лв., други приходи от дейността 171 823 хил. лв., признати приходи от реинтеграция в размер на 294 хил. лв. във връзка с настъпили благоприятните промени в очакваните кредитни загуби на финансовите инструменти (вземания) и на основание §5.5.14. от МСФО 9, печалба от продажба на нетекущи активи 4 хил. лв. и финансови приходи 4 841 хил. лв.

Разходите към м. декември 2024 г. за тази дейност са 541 574 хил. лв., в това число финансови разходи 944 хил.лв. Финансовият резултат от дейност Пренос е печалба в размер на 142 293 хил. лв.

Нерегулирани дейности

Това са дейности, които не са регулирани и са извън обхвата на дейността по лицензията на ЕСО ЕАД.

Почивен дом Енерго 2

Приходите за 2024 г. за тази дейност са в размер на 259 хил. лв., а отчетените разходи са в размер на 860 хил. лв. Финансовият резултат от тази дейност съответно е загуба в размер на 600 хил. лв.

Телекомуникационни услуги

Дейността „Телекомуникационни услуги“ стартира от м. април 2024 г. и към отчетния период няма реализирани приходи, тъй като процесите са в начален етап.

Отчетените разходи към 31.12.2024 г. са в размер на 91 хил. лв. и съответно загуба в същия размер.

Основно влияние върху финансовия резултат през 2024 г. оказват следните фактори:

- Ценовите и регулаторни решения на КЕВР
- Увеличение на приходите от цени за достъп, поради по-високи отчетени среднопретеглени цени за 2024 г., спрямо 2023 г.
- Намаление на разходите за закупуване на енергия за технологичен разход по пренос спрямо периода януари-декември на 2023 г., поради по-ниската отчетена покупна цена за 2024 г.
- Отчетено е влиянието и на балансиращия пазар, както и на платформите за салдиране на небалансите, към които ЕСО е присъединено.
  На основание Протоколно решение на КЕВР от 28.06.2024 г., комисията задължи ЕСО ЕАД да извърши вторичен сетълмент за 19.05.2024 г. поради високите цени на електрическата енергия за недостиг в същия ден и да изплати 30 820 хил. лв. на пазарните участници като компенсация.
- Начислена компенсация за второ полугодие на 2024 г., съгласно Актуализирана програма за компенсиране на разходите за небитови крайни клиенти за електрическа енергия за периода 01.07.2024 г. – 31.12.2024 г., приета с Решение № 654 от 18.09.2024 г. на МС
- Намаление на приходите от присъединяване с 12 159 хил. лв. спрямо 2023 г.
- Намаление на приходите от цена пренос с 19,02%, поради отчетената по-ниска среднопретеглена цена с 20,77%, за 2024 г., съпоставена с 2023 г.

В заключение следва да се отбележи, че финансовото състояние на Дружеството зависи в голяма степен от външни фактори като потреблението и производството на електроенергия, цената на електрическата енергия на европейските борсови пазари и в региона, измененията в Закона за енергетиката, както и решенията на КЕВР.

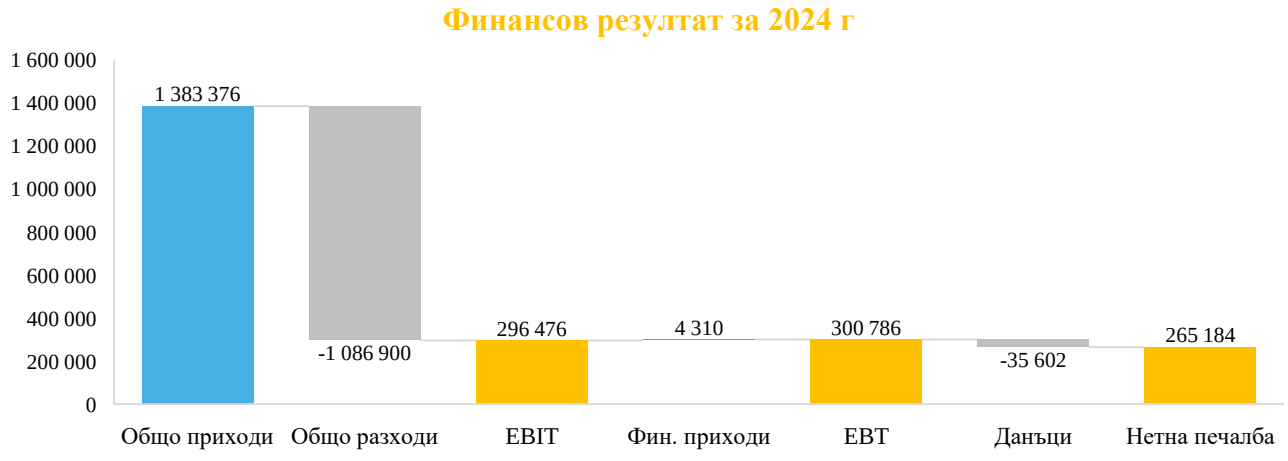

Финансов анализ

Анализът на основните финансови показатели е изготвен на базата на данните от отчета за финансовото състояние на ЕСО ЕАД за 2024 г. и за същия период на предходната година.

ПОКАЗАТЕЛИ	Отчет 2023 г.	Отчет 2024 г.
Показатели за ефективност		
Коефициент на ефективност на разходите	1,2556	1,2765
Коефициент на ефективност на приходите	0,7964	0,7834
Показатели за рентабилност		
Коефициент на рентабилност на приходите от продажби	0,1837	0,1919
Коефициент на рентабилност на собствения капитал	0,0994	0,0898
Коефициент на рентабилност на пасивите	0,1888	0,1776
Коефициент на капитализация на активите	0,0651	0,0596
Показатели за ликвидност		
Коефициент на обща ликвидност	3,6355	3,4981
Коефициент на бърза ликвидност	3,4706	3,3356
Коефициент на незабавна ликвидност	2,7564	2,7338
Коефициент на абсолютна ликвидност	2,7564	2,7338
Показатели за финансова автономност		
Коефициент на финансова автономност	1,8999	1,9785
Коефициент на задлъжнялост	0,5263	0,5054
Коефициент на финансиране на дълготрайните активи	1,2141	1,2089
Коефициент на финансиране на краткотрайните активи	4,1107	4,1327

Коефициентът за ефективност на разходите се подобрява спрямо предходния отчетен период и показва, че при използването на 1 лв. разход Дружеството получава приход от 1,2765 лв. за периода януари – декември на 2024 г. За 2023 г. срещу 1 лв. разход Дружеството е получавало приход от 1,2556 лв.

Коефициентът на рентабилност на приходите от продажби се увеличава поради по-високата отчетена печалба след данъци на Дружеството за 2024 г. Така на всеки 1 лев приход дружеството е реализирало печалба в размер на 0,1919 лв., спрямо реализираната печалба от 0,1837 лв. за 2023 г.

Коефициентът на рентабилност на собствения капитал към 31.12.2024 г. леко спада на 0,0898 в резултат на по-високия собствен капитал на Дружеството за 2024 г. Влияние оказва по-високия финансов резултат от минали периоди и увеличения преоценъчен резерв във връзка с извършената през 2024 г. преоценка на дълготрайните активи.

Коефициентът за общата ликвидност е положителна величина, но бележи намаление от 3,6355 на 3,4981 в отчета за периода януари – декември 2024 г., в резултат на увеличението на краткосрочните задължения с 19,27% поради по-високи търговски задължения, начислени данъци и други текущи задължения.

Коефициентът за абсолютна ликвидност за 2024 г. е изчислен в размер на 2,7338, като се намалява спрямо 2023 г., (2,7564) което се дължи увеличените краткосрочни задължения спрямо периода януари – декември на предходната година.
В изпълнение изискванията на Регламент (ЕС) 2019/943 – за гарантиране и осигуряване на необходимите парични средства за изпълнение на инвестиционните проекти от общ интерес и от национално значение, и с цел финансиране на обекти от Оперативното споразумение за изпълнение на Националния план за възстановяване и устойчивост на Република България, парични средства в размер на 707 367 хил. лв. (към 31.12.2024 г.) са заделени и съответно „блокирани“ в банкови сметки със специално предназначение.

Коефициентът за финансова автономност за 2024 г. е 1,9785, като се увеличава спрямо 2023 г., когато е бил 1,8999. Увеличението е поради по-високия със 17,22% собствен капитал на Дружеството, във връзка измененията на преоценъчния резерв и по-високия финансов резултат от минали периоди.

Коефициентът на задлъжнялост на Дружеството за 2024 г. е 0,5054 и бележи намаление спрямо същия период на 2023 г. (0,5263), отново поради влиянието на собствения капитал.

Преглед на рисковете, които дружеството е идентифицирало

Политиката на Дружеството за управление на риска е развита така, че да идентифицира, анализира и управлява рисковете, с които се сблъсква Дружеството, да установява лимити за поемане на рискове и контроли, да наблюдава рисковете и съответствието с установените лимити.

Кредитен и финансов риск за ЕСО ЕАД се състои във вероятността от реализация на финансова загуба в ситуации, при които клиент или страна по финансов инструмент не успеят да изпълнят своите договорни задължения.
Ръководството на дружеството прилага политика за оценяване на кредитния риск, като извършва текущо наблюдение, анализ и оценка на клиентите със значителен кредитен риск. При прилагането на кредитна политика, ЕСО ЕАД анализира всеки нов клиент поотделно за кредитоспособността, преди да предложи стандартните условия за плащане и доставка. Прегледът на Дружеството включва външни оценки, когато е възможно, а в някои случаи банкови референции.

По отношение на останалите търговски вземания, Дружеството не е изложено на значителен кредитен риск към нито един отделен контрагент или към група от контрагенти. Търговските вземания се състоят предимно от клиенти в националния енергиен сектор. На базата на исторически показатели, ръководството счита, че кредитната оценка на търговски вземания, които не са с изтекъл падеж, е добра. Експозицията към кредитен риск е в резултат на индивидуалните характеристики на отделните клиенти. Въпреки това, ръководството отчита риск от неизпълнение на индустрията и страната, в която клиентите оперират, тъй като тези фактори могат да окажат влияние върху кредитния риск, особено в момента на влошаващи се икономически условия.

За обезпечаване на вземанията си по търговските договори за трансграничен капацитет, за предоставяне на мрежовите услуги „достъп” и „пренос” до/през електропреносната мрежа и за балансираща енергия, дружеството получава от участниците в търговете за предоставяне на

физическо право за пренос и контрагентите по договорите за балансиране, достъп и пренос обезпечения под формата на парични депозити или банкови гаранции.

Въз основа на мониторинга на кредитния риск на клиентите Дружеството начислява обезценка, съгласно МСФО 9 Финансови инструменти, която представлява приблизителна оценка за възникнали загуби по отношение на търговските и други вземания, както следва:

- Начислените обезценки за съдебните и присъдени вземания по водените съдебни дела от дружеството в размер на 2 149 хил. лв. за съдебни вземания към 31.12.2024 г., реинтегрирани обезценки 1 454 хил. лв.

- Дружеството разполага с пари и парични еквиваленти към 31.12.2024 г., възлизащи на 786 567 хил. лв. балансова стойност, в т. ч. 2 647 хил. лв. обезценка, което представлява максималната им кредитна експозиция.

Вземанията на Дружеството към 31.12.2024 г. са от свързани лица в групата на БЕХ и клиенти извън системата на група БЕХ и са в размер на 37 483 хил. лв. Вземанията от свързани лица в групата на БЕХ са в размер на 18 932 хил. лв., а извън групата – 11 362 хил. лв. и вземания от държавата – 7 189 хил. лв. Останалите текущи вземания са в размер на 127 856 хил. лв.

Сумите, останали като налични в „Корпоративна търговска банка“ АД, в размер на 5 456 513,61 лв. са прехвърлени в съдебни вземания на основание предявен съдебен иск по чл. 63, ал. 1 от Закона за банковата несъстоятелност. Тези вземания са възникнали преди датата на откриване на производството по несъстоятелност. Към 31.12.2016 г. същите са отразени като дългосрочни вземания, като стойността на вземането и неговата обезценка в размер на 1 091 261,98 лв. са отразени на отделно обособени балансови позиции. С решение на Управителен съвет с протокол № 4/08.02.2017 година и Надзорен съвет с протокол № 5/14.02.2017 година дата е извършена обезценка на вземането от „Корпоративна търговска банка” АД (в несъстоятелност) на стойност 4 853 418,57 лева, за сметка на текущия финансов резултат, която първоначално е отразена във финансовия отчет за 2016 година, а в последствие е сторнирана обезценка на стойност 603 095,04 във връзка с обявена от синдиците частична сметка за разпределение на наличните суми между кредиторите на КТБ АД (н) и е отнесена като краткосрочно вземане в баланса. Към 31.12.2019 г. посочените краткосрочни вземания са възстановени по банковите сметки на дружеството. На 9 юли 2020 г., Търговският регистър публикува втората частична сметка за разпределение на налични суми между кредиторите на „Корпоративна търговска банка” АД (в несъстоятелност) – КТБ АД (н). Втората частична сметка е изготвена от синдиците на КТБ АД (н) в изпълнение на разпоредбата на чл.95, ал.1 от Закона за банковата несъстоятелност (ЗБН), съгласно която синдикът изготвя частична сметка за разпределение на наличните суми между кредиторите с приети по смисъла на чл.69, ал.1 вземания съобразно реда, привилегиите и обезпеченията. Съгласно публикуваната втора частична сметка за разпределение на налични суми между кредиторите на КТБ АД (н) сумата, възстановена по сметките на ЕСО ЕАД е в размер на 472 560,07 лв. През м.04.2021 г. по сметките на ЕСО ЕАД е възстановена сума в размер на 278 679,38 лв.

Към 31.12.2024 г. стойността на вземането от КТБ АД (н) е в размер на 4 102 179,12 лв. и неговата обезценка е 4 102 179,12 лв. и са отразени на отделно обособени балансови позиции.

На база на направените анализи ръководството счита, че балансовите стойности на финансовите активи и пасиви могат са приемат за разумно приближение с тяхната справедлива стойност.

Дружеството начислява обезценка, която представлява неговата приблизителна оценка за възникнали загуби по отношение на търговските и други вземания.

Таблицата показва балансовите и справедливите стойности на финансовите активи и финансовите пасиви, включително нивата им в йерархията на справедливите стойности. Не е включена информация за справедливите стойности, ако балансовата стойност е разумно приближение на справедливата стойност.

В хил. лева		Балансова стойност		
		Заеми и вземания	**Други финансови пасиви**	**Обща**
	31.дек.24			
Финансови активи, които не се оценяват по справедлива стойност				
Вземания от свързани лица		33,850	-	33,850
Търговски вземания		127,856	-	127,856
Пари и парични еквиваленти		786,567	-	786,567
		948,273	**-**	**948,273**
Финансови пасиви, които не се оценяват по справедлива стойност				
Задължения към свързани лица		-	(35,919)	(35,919)
Търговски задължения		-	(92,777)	(92,777)
Други задължения		-	(76,036)	(76,036)
		-	**(204,732)**	**(204,732)**
	31.дек.23			
Финансови активи, които не се оценяват по справедлива стойност				
Вземания от свързани лица		21,341	-	21,341
Търговски вземания		144,444	-	144,444
Пари и парични еквиваленти		664,960	-	664,960
		830,745	**-**	**830,745**
Финансови пасиви, които не се оценяват по справедлива стойност				
Задължения към свързани лица		-	(31,171)	(31,171)
Търговски задължения		-	(87,362)	(87,362)
Други задължения		-	(57,251)	(57,251)
		-	**(175,784)**	**(175,784)**

Ликвиден риск - тъй като дейността на ЕСО ЕАД е изцяло регулирана, определени регулаторни решения биха могли да доведат до някои рискове, свързани с ликвидността. Политиката на дружеството е чрез планиране на паричните потоци и максимизиране размера на привлечените безвъзмездни средства, да осигури необходимия ликвиден ресурс, за да се посрещнат настъпилите задължения при нормални или стресови условия, без да се реализират неприемливи загуби и без да се излага на риск репутацията на дружеството.

Ликвидният паричен ресурс на Дружеството се осигурява основно от предоставяне на мрежовите услуги достъп до електропреносната мрежа и пренос на електрическа енергия по регулирани цени и приходи от предоставено физическо право за пренос по междусистемните връзки със съседните мрежови оператори.

Дружеството е в готовност при необходимост да предприеме нужните мерки за гарантиране на оперативната си ликвидност, с цел осигуряване сигурността на електропреносната система. В изпълнение изискванията на Регламент (ЕС) 2019/943 – за гарантиране и осигуряване на необходимите парични средства за изпълнение на инвестиционните проекти от общ интерес и от национално значение, и с цел финансиране на обекти от Оперативното споразумение за изпълнение на Националния план за възстановяване и устойчивост на Република България са заделени и съответно „блокирани“ в банкови сметки със специално предназначение.

През 2024 г. при извършване на лицензионната си дейност в условията на регулаторната ценова рамка ЕСО ЕАД осигури ефективно оперативно управление на електроенергийната система, поддържане на електропреносната мрежа, както и балансиране на системата.

Пазарен риск - за управление на пазарния риск дружеството постоянно оптимизира възвращаемостта от всеки отделен проект, управлява и контролира експозицията си към пазарен риск.

Валутен риск за Дружеството не съществува. Налице са сделки с чужда валута, разплащането, на които се осъществява от валутната сметка в евро на дружеството. Реализираните сделки по покупко-продажби на валута не водят до увеличаване на валутния риск за ЕСО ЕАД поради фиксиран курс на еврото към българския лев от БНБ.

Ценовият риск за Дружеството е свързан с дейността по лицензията за пренос на електрическа енергия и включва цените за достъп до електропреносната мрежа, цената за пренос на електрическа енергия и микса от цени за разходите за допълнителни услуги. Съгласно измененията в Закона за енергетиката чл. 100, ал.4 в сила от 01.07.2018 г. оператора на електропреносната мрежа има задължението да закупува електрическата енергия за компенсиране на технологичните разходи по пренос на организиран борсов пазар на електрическа енергия.

Цената за достъп и пренос се определят от Комисията за енергийно и водно регулиране по метода на ценово регулиране "Норма на възвръщаемост на капитала" (разходи плюс), който се прилага за ценови период от 01.07. на текущата година до 30.06. на следващата година. Утвърдените от комисията цени, заедно с реализираните количества електрическа енергия, пряко определят приходите от дейността.

Цените за достъп до електропреносната мрежа и пренос на електрическа енергия през електропреносната мрежа се образуват въз основа на утвърдените необходими годишни приходи и утвърденото прогнозно количество електрическа енергия, доставено в електропреносната и електроразпределителните мрежи за продажба и пренос за съответния регулаторен или ценови период.

В модела на ценообразуване е предвидено определяне от страна на КЕВР на пределна стойност на разходите за осигуряване на резерв за първично регулиране на честотата и резерв за вторично автоматично и ръчно регулиране на честотата и обменните мощности. С цел намаляване на разходите, които са отразени в цената за достъп до електропреносната мрежа, ЕСО ЕАД провежда тръжни процедури за ефективно гарантиране сигурността на снабдяването.

Ценовият риск за дружеството е във връзка с действащата ценова/регулаторна рамка съгласно постановените административни актове на КЕВР, оказващи съществено влияние върху финансовото състояние на оператора.

Лихвен риск е риск от неблагоприятни промени на лихвените равнища, водещо до повишаване на лихвените разходи/понижаване на лихвените приходи. Дружеството не е осчетоводявало финансови активи или пасиви с фиксирана или плаваща лихва по справедлива стойност отчитана през печалби или загуби в отчета за доходите, както и дружеството не е страна по деривативи като хеджиращи инструменти по модела за хеджиране на справедлива стойност или като спекулативни позиции. Следователно промяната на лихвените проценти към датата на баланса не предизвиква печалби или загуби.

Стратегия за развитие

В контекста на европейската и национална политика в областта на Енергетиката и в процеса на преход към нисковъглероден пазарен модел, са определени приоритетните дейности за ЕСО ЕАД, в следните направления:

В тази връзка ролята на оператора на преносната система в процеса на преход към нисковъглероден пазарен модел е ключова и обхваща направления, като:

- Управление на електроенергийната система в условията на голям дял на непостоянното производство
- Интегриране на нови възобновяеми мощности чрез внедряване на иновации, допринасящи за гъвкавост, развитие на преносната мрежа
- Осигуряване на необходимото ниво на сигурност на снабдяването
- Увеличаване и ефективно разпределение на междусистемния капацитет
- Участие в процесите по интеграция на пазарите на електрическа енергия и балансиращия пазар;
- Привличане на безвъзмездно финансиране, спомагащ за ефективно трансформиране на енергийната система
- Засилено регионално сътрудничество, включително и чрез създаване на общи компании, осъществяващи част от функциите свързани с управлението на системата на регионално ниво
- Публикуване на всички данни, осигуряващи прозрачност и равен достъп до информация чрез гарантиране на сигурност на информацията и др.
- Развитието на човешкия капитал включва инвестиции, насочени в професионалната квалификация на работниците и служителите

РАЗДЕЛ VI – ИНВЕСТИЦИИ, РЕМОНТ, ПОДДРЪЖКА

Инвестиционна дейност

Източниците на финансиране за Инвестиционната програма, са както следва:

- собствени средства, получени от амортизационни отчисления за дълготрайните активи на дружеството, както и целеви средства съгласно Регламент (ЕС) 2019/943. Съгласно изискванията на чл. 19 от Регламента относно предназначението и използването на всички приходи в резултат от разпределението на междузонов капацитет, ЕСО ЕАД като независим преносен оператор се стреми да постигне следните дългосрочни цели:
  - сигурно гарантиране на действителната наличност на разпределения капацитет
  - поддържане или увеличаване на междузоновите капацитети чрез оптимизиране на използването на съществуващите междусистемни електропроводи посредством координирани коригиращи действия или покриване на разходи, произтичащи от мрежови инвестиции, свързани с намаляване на претоварването в междусистемните електропроводи
- собствени средства, за които се очаква съфинансиране от Националния план за възстановяване и устойчивост за изпълнение на инвестиция C4. I4. Цифрова трансформация на електропреносната мрежа
- собствени средства, за които се очаква съфинансиране от Националния план за възстановяване и устойчивост, глава RePowerEU и от Модернизационния фонд за изпълнение на проект „Устойчиво адаптиране на националната електропреносна мрежа за пълноценно интегриране на потенциала за производство на възобновяема енергия – GREENABLER“
- собствени средства, за които се очаква съфинансиране от финансовия „Механизъм за свързване на Европа“ (МСЕ) управляван от Европейската изпълнителна агенция за климата, инфраструктурата и околната среда (CINEA) за изпълнение на дейности, допринасящи за изпълнението на проект от общ интерес 12.2 CARMEN 2 (BG, RO) за укрепване на трансграничното сътрудничество между операторите на преносни системи и споделяне на данни, подобряване на сътрудничеството TSO-DSO, инвестиране в разширяване и увеличаване на капацитета на мрежата за интегриране на нови възобновяеми енергийни източници

Разчетът за инвестиционните дейности на ЕСО ЕАД за 2024 г. е базиран на Инвестиционната програма на ЕСО ЕАД за 2024 г., утвърдена с Протокол № 70/20.12.2023 г., от заседание на Надзорния съвет на ЕСО ЕАД, в размер на 180 000 хил. лв.

Към 31.12.2024 г. извършените инвестиционни разходи са в размер на 257 415,7 хил. лв., а инвестиционната програма е 245 356,3 хил. лв., които представляват 136,3% от разчета, съответно разпределени по видове финансирания, както следва:

Финансиране	Разчет за 2024 г. (хил. лв.)	Отчет за 2024 г. (хил. лв.)	% изпълнение
Инвестиционни дейности	**180 000,0**	**257 415,7**	
Инвестиционна програма	**180 000,0**	**245 356,3**	**136,3%**

Финансиране	Разчет за 2024 г. (хил. лв.)	Отчет за 2024 г. (хил. лв.)	% изпълнение
Финансиране със собствени средства	*180 000,0*	*186 515,4*	*103,6%*
Финансиране с привлечени средства		*13 068,9*	
Финансиране с такса присъединяване/инфр. обекти		*45 772,0*	
Други инвестиционни дейности, свързани с рехабилитация на електропреносната мрежа		12 059,4	

Разходите за инвестиционни дейности през годината са в следните основни направления:

- десетгодишен план за развитие на преносната мрежа
- автоматизирано управление на подстанциите
- модернизиране на електропреносната мрежова инфраструктура
- необходимост от поетапна подмяна на електротехническо оборудване, транспортни средства и специализирана механизация в незадоволително техническо състояние с изтекъл експлоатационен ресурс
- необходимост от закупуване на програмно-технически средства и информационни технологии и съответните лицензи, свързани с оперативното управление на ЕЕС и електроенергийния пазар

Ремонт и поддръжка

Разчетът за изпълнение на обекти от Програмата за ремонт и поддръжка (ПРП) за 2024 г., утвърден с Протокол № 70/20.12.2023 г., е в размер на 34 000 хил. лв. и е актуализиран с Протокол № 42/07.08.2024 г., от заседание на Надзорния съвет на ЕСО ЕАД, в размер на 37 500 хил. лв.

Извършените разходи за изпълнение на обектите от ПРП към 31.12.2024 г. са на стойност 41 900,4 хил. лв., които представляват 111,7 % от актуализирания разчет. Разходите, прехвърлени от ПРП за придобиване на дълготрайни активи по стопански начин, са в размер на 11 429 хил. лв. или нетните разходи за ремонтни дейности са в размер на 30 471,4 хил. лв.

	Разчет 2024 г. (хил.лв.)	Отчет за 2024 г. (хил.лв.)	% изпълнение
Ремонтни дейности	37 500,0	30 471,4	
ПРП за 2024 г.	**37 500,0**	**41 900,4**	**111,7%**
Дейност Пренос	**35 328,3**	**39 286,1**	**111,2%**
ЦУ дейност Пренос	*298,1*	*375,8*	*126,0%*
Дирекция ПЕЕ	*34 147,3*	*38 115,0*	*111,6%*
Дирекция ИИКТ	*882,9*	**795,2**	*89,0%*
Дейност УЕС	**2 052,5**	**2 591,9**	**126,3%**
ЦУ Дирекция ЦДУ	*600,0*	*818,2*	*136,4%*
Дирекция ЦДУ	*1 452,5*	*1 773,7*	*122,1%*
Нерегулирана дейност	**34,2**	**22,3**	**65,3%**
Авариен резерв	85,0		
Капитализирани разходи по обекти от ПРП		-11 429,0	

Стойността на извършените аварийни ремонти е 2 143,4 хил. лв.

РАЗДЕЛ VII – ПРОЕКТИ

Проекти свързани с развитието на електропреносната мрежа

Основна цел на ЕСО ЕАД е ефективното използване на възможностите за привличане на финансиране от национални, европейски и други международни програми и координация на изпълнението на проекти и дейности, подпомагащи достигане на заложените в бизнес стратегията на дружеството цели и задачи. Изпълнението на тази цел към 31.12.2024 г. е както следва:

- **Изпълнение на проекти от общ интерес (ПОИ)**

ПОИ 12.2 CARMEN/КАРМЕН (България, Румъния) – за по-задълбочено трансгранично сътрудничество между операторите на преносни системи (ОПС) и споделяне на данни, за по-задълбочено сътрудничество между ОПС и операторите на разпределителни системи (ОРС), за инвестиране в разширяване на мрежата и увеличаване на капацитета за интегриране на нови възобновяеми енергийни източници, както и за подобряване на стабилността, сигурността и гъвкавостта на мрежата. Проектът включва активно изпълнение на инвестиции в румънската преносна и разпределителна мрежа и в преносната мрежа на България и се изпълнява в партньорство между румънския ОРС Delgaz Grid S.A., ОПС Transelectrica, Румъния и ЕСО ЕАД. Срокът за изпълнение на инвестициите по проекта е до края на 2030 г.

В рамките на отчетния период ЕСО ЕАД завърши подготовка на документация за кандидатстване за финансиране на част от включените в проекта дейности на българска територия по публикувана покана за набиране на проектни предложения от Механизма за свързване на Европа (МСЕ), процедура CEF-E-2024-PCI-PMI в две направления: за проучвания „STUDIES“ и за СМР „WORKS“:

„CARMEN4INVEST: Изготвяне на прединвестиционен пакет от проучвания и документи за изпълнението на ПОИ CARMEN на българска територия“ в направление STUDIES за изпълнение на прединвестиционни дейности за изграждане на 3 нови дигитализирани подстанции 400/110 kV - Свобода, Генерал Тошево 2, Добрич 2, модернизация и дигитализация на подстанция Варна 750 и изграждане на нови електропроводи 400 kV - Свобода - Генерал Тошево 2, Добрич 2 - Генерал Тошево 2 и Добрич 2 - Варна 750. Индикативният бюджет за изпълнение на CARMEN4INVEST е 5,8 млн. евро, от които 50% се очаква да бъдат безвъзмездна помощ от МСЕ. Проектното предложение е подадено в изискуемия срок - 22.10.2024 г.

„CARMEN: Интелигентни мрежи, увеличаващи ВЕИ и взаимосвързаността в района на Югоизточна Европа“ в направление WORKS, съвместно с румънските партньори, за изпълнение на дейности на българска територия по въвеждане на системи за автоматизирано управление (САУП) в съществуващи системни подстанции – Добруджа, Варна, Горна Оряховица, Мизия и Балкан; изграждане на пасивни оптични пръстени за телекомуникационна мрежа на ВЛ с обща дължина около 1125 км, включително две междусистемни връзки с Румъния - ВЛ 400 kV Дружба и ВЛ 400 kV Съединение и изграждане на активни оптични телекомуникационни пръстени на всички 300 подстанции, притежавани и управлявани от ЕСО ЕАД. Индикативният бюджет за изпълнение на дейностите на българска територия част от CARMEN е 60 млн. евро, от които 50% се очаква да бъдат безвъзмездна помощ от МСЕ. ЕСО ЕАД осигури всички изискуеми документи към заявлението. В процеса на подготовката на настоящия отчет водещият партньор Delgaz информира, че няма възможност да осигури пълен пакет документи за кандидатстване в рамките на крайния срок за подаване на предложението - 22.10.2024 г., в т. ч. писмо за подкрепа от държавата членка, потвърждение за липса на търговска жизнеспособност и формуляри за екологично съответствие. Без съответните документи от румънската страна предложението няма да бъде одобрено за финансиране в настоящата покана, затова проектно предложение CARMEN ще бъде подадено в предстоящата покана на МСЕ, която се очаква да бъде публикувана през април 2025 г.

В края на 2024 г. ПОИ CARMEN кандидатства за запазване на статута си на ПОИ, чрез включване във Втория списък на ЕС. Процедурата за оценка и класиране на проектите кандидати ще се проведе през 2025 г., като новият списък ще бъде публикуван през ноември 2025 г. По предложение на ЕСО към проекта се присъедини и един български оператор на разпределителни мрежи – ЕРМ Запад.

- **Изпълнение на проекти по програма „Енергийна ефективност и модернизация на ЕСО“**

Проект „Устойчиво адаптиране на националната преносна мрежа за пълноценно интегриране на потенциала за производство на възобновяема енергия“ (Bulgarian Grid REinforcement ENABLing Full-Fledged Clean Energy Rollout - GREENABLER) е представен пред Министерство на енергетиката за финансиране със средства от RePowerEU и Модернизационния фонд. Проектът включва (група 1) инвестиции в реконструкция на около 720 км съществуващи електропроводи за повишаване на номиналното им напрежение от 220 kV на 400 kV и синхронизирана реконструкция на прилежащите им подстанции от 220/110 kV на 400/110 kV, и (група 2) инвестиции в реконструкция на електропровод „Хемус - Стара планина“ от 220 kV на 400 kV, реконструкции на 888 км електропроводи 110 kV и удвояване на 92 км електропроводи 110 kV с цел увеличаване на преносната способност на съществуващи въздушни електропроводни линии.

GREENABLER -разпределение на индикативния бюджет и демаркация

Инвестиции	Съфинансираща програма	Общ бюджет, млн. евро	Безвъзмездно финансиране, млн. евро	Собствено финансиране, млн. евро
Първа група	Модернизационен фонд	631,4	568,2	63,2
Втора група	REPowerEU	225,5	202,9	22,6

Срокът за изпълнение на инвестициите по Модернизационния фонд е краят на 2030 г., а по REPowerEU – в края на 2026 г.

На 12.06.2024 г. е публикувано Решение на ЕК за отпускане на средствата за изпълнение на инвестициите за 2024 г. от първа група със средства от Модернизационния фонд. Договорът за безвъзмездна финансова помощ между Министерство на енергетиката и ЕСО ЕАД е подписан на 23.12.2024 г. Подготвен е актуализиран график за изпълнението на инвестициите.

Условията за финансиране на втората група инвестиции са в процес на предоговаряне с Министерство на енергетиката.

Техническото изпълнение на включените в двете групи инвестиции е в ход. Провежда се процедура по ОВОС за всички инвестиции, които попадат в приложното поле на ЗООС. За 14 електропровода с обща дължина около 230 км, част от втората група от инвестиции, обществените поръчки са в ход или има сключен договор за изпълнение на СМР.

- **Проекти АД по програма „Хоризонт Европа” 2021-2027 и Съвместното предприятие „Чист водород“**

  - ENFLATE: „Осигуряване на гъвкави доставки от всички участници и сектори чрез пазари и цифрови технологии“
  - i-DesignRES: „Интегрирано моделиране на компонентите на енергийната система за планирано разгръщане на възобновяеми енергийни източници“
  - TwinEU: „Подкрепа за разработването на цифров близнак за подобряване на управлението, операциите и устойчивостта на електроенергийната система на ЕС в подкрепа на REPowerEU“
  - CABLEGNOSIS: „Център за диагностика на жизнения цикъл на захранващи кабели“
  - DAEDALOS: „Разработка, интеграция и демонстрация на усъвършенствани софтуерни инструменти в SCADA системи за комбиниране на променливотокови и постояннотокови

мрежи с цел реализиране на хибридни електроенергийни системи за високо, средно и ниско напрежение”

В процес на изпълнение са и подготвителните дейности за предстоящите проекти:

- GRAVITEQA: Гравитационно съхранение, квантово изчисление, изкуствен интелект (AI) за подобрен жизнен цикъл и надеждност в чисти, засегнати от зеления преход секторно свързани електрически мрежи“, одобрен за финансиране на 22.07.2024 г. , предстои да стартира на 1.01.2025 г.
- ZAHYR: „Устойчив водороден регион Загора” е в процедура по предоговаряне на екипа по проекта и споразумението за безвъзмездна помощ е замразено.

- **Проекти по програма „Цифрова Европа“ (DIGITAL)**

- ECLIPSE: „Намаляване на потреблението на енергия въз основа на референтна рамка с отворен код ” – дейностите по проекта са в процес на изпълнение.

- **Проект „Цифрова трансформация на електропреносната мрежа“ – Национален план за възстановяване и устойчивост**

ЕСО ЕАД изпълнява инвестиция C4.I4 „Цифрова трансформация на електропреносната мрежа“, част от Плана за възстановяване и устойчивост на Република България, с одобрен бюджет 611 млн. лева (съфинансиране 370 млн. лева от Механизма за възстановяване и устойчивост и 241 млн. лева собствени средства). Инвестицията се изпълнява съгласно оперативно споразумение № СПОР-1/03.01.2023 г., подписано от Министерството на финансите, Министерството на енергетиката и ЕСО ЕАД.

Изпълнението на дейностите стартира в началото на месец февруари 2020 г. и е предвидено да завърши до края на месец март 2026 г.

Към края на 2024 г. всички дейности по инвестиция C4.I4 „Цифрова трансформация на електропреносната мрежа“ се изпълняват съгласно Оперативното споразумение без констатирано забавяне, което да води до неизпълнение на ключовите етапи и цели:

<u>Подпроект 1:</u> Осъществяване на система за автоматизирано управление на подстанции (САУП) - в изпълнение. Включва три основни дейности: 1) въвеждане на САУП в 171 подстанции; 2) реконструкция на подстанции и 3) подмяна на съществуващи силови трансформатори. Въвеждането на САУП във всички 171 подстанции приключи успешно, като за 43 от тях въвеждането на системите е изпълнено само със собствени сили, за седем има хибридно изпълнение - чрез собствени сили и възлагане на външен изпълнител. Останалите 121 бр. подстанции са изпълнени чрез възлагане на външен изпълнител.

Въвеждането на САУП във всички 171 подстанции има за цел да гарантира постигането на цел C4.I4:86 за създаване на технически условия за интегриране в електроенергийната система на 2 500 MW нов капацитет за производство от възобновяеми източници до четвъртото тримесечие на 2024 г.

В тази връзка са представени следните документални доказателства към придружителна нота за изпълнение на цел C4.I4:86:

- Обобщена справка за въвеждане на системи за автоматизирано управление в 171 подстанции с напрежение 110 kV/Ср.Н., включително констативни актове за установяване годността на строежа (АКТ 15) (за завършени дейности от външен изпълнител) или протоколи за извършени работи със собствени сили, доклади за извършени функционални проби на САУП и заповеди за въвеждане към управление от опорен пункт. Копия от всички цитирани документи са представени като приложение.

- Констативен доклад от независим инженер, в който се обосновава, че техническите спецификации за въвеждане в експлоатация на внедреното оборудване са изпълнени за да се интегрират най-малко 2 500 MW нови производствени мощности от възобновяеми източници в електроенергийната система, в сравнение с нивата от 2020 г.
- Писмо/становище от Министерство на енергетиката за потвърждение въвеждането на САУП в 171 подстанции и констатациите на доклада от независимия инженер.

Пакетът документи ще бъде представен на ДНФ след одобрение от министерството на енергетиката, съгласно предвиденото в CID.

Подпроект 2: Модернизация на SCADA в Опорен пункт с въвеждане на възможност за далечно резервиране – в изпълнение. Предвижда се да бъдат доставени пет нови SCADA системи за опорни пунктове със значително по-голяма хардуерна и софтуерна конфигурация, които да заменят изцяло сега действащите SCADA системи, поради изчерпване на техния ресурс. На 20.12.2024 г. след проведена процедура по ЗОП е сключен Договор № 0019-ЦДУ/20.12.2024 г. с „Т и Д инженеринг“ ЕООД. Дейността се изпълнява съгласно договорените срокове.

Подпроект 3: Разширение и модернизация на телекомуникационната мрежа с нови устройства за дистанционното управление на подстанции - в изпълнение. Предвиденото изграждане на оптична мрежа се изпълнява чрез договори за монтаж/изграждане на оптична мрежа от външен изпълнител, включително доставка на материали, оборудване и съоръжения или със собствени сили на ЕСО ЕАД и договори за доставка на материали, оборудване и съоръжения за изграждане на оптична мрежа. Изграждането на защитената мрежа за пренос на данни се изпълнява хибридно чрез договор с външен изпълнител за доставка на телекомуникационни устройства за изграждане на защитена опорна мрежа за дистанционно управление на подстанции и система за управление (NMS) и монтаж, въвеждане в експлоатация и конфигуриране на телекомуникационни устройства със собствени сили на ЕСО ЕАД или чрез възлагане с договор. Към 31.12.2024 г. общият физически напредък по изпълнението на подпроект № 3 е както следва:

- Монтаж на оптични мълниезащитни въжета тип OPGW и самоносещи оптични кабели тип ADSS на електропроводни линии (ВЛ) 110 kV. Завършен монтаж на OPGW и ADSS на 110 електропровода 110 kV с обща дължина 2270,887 км. Физическият напредък по изпълнение на тази поддейност е 89 %.;
- Изграждане на защитена мрежа за пренос на данни за SCADA. Общият физически напредък по изпълнение на тази поддейност е 95,5 %. Изпълнени са дейности по доставка, монтаж, въвеждане в експлоатация и конфигуриране на устройствата, част от основния оптичен пръстен на ЕСО ЕАД (физически напредък 87,5%); обучение на служители на ТДУ за администратори и за монтаж, локално конфигуриране, диагностика и поддръжка; и доставка и въвеждане в експлоатация на система за наблюдение и администриране (физически напредък 90%); и доставка, монтаж, въвеждане в експлоатация и конфигуриране на синхронизиращи и телекомуникационни устройства.

Подпроект 4: Цялостна система за киберсигурност – в изпълнение. Предвижда се доставка и въвеждане на цялостна система за киберсигурност и защита на дигиталната инфраструктура на ЕСО ЕАД. Подпроектът се изпълнява чрез възлагане на договор по Закона за обществените поръчки с външен изпълнител за проектиране, доставка и изграждане на цялостна система за киберсигурност в ЕСО ЕАД, вкл. хардуер и софтуер. Към 31.12.2024 г. дейността е на етап подготовка на документацията за провеждане на обществената поръчка.. В рамките на отчетния период е изготвена Техническа спецификация и се финализира документация за обявяване на процедура по ЗОП за избор на изпълнител.

Подпроект 5: Модернизация на SCADA/EMS в ЦДУ с допълване на функционалности в резервен център за управление на ЕЕС – в изпълнение. Целта на проекта е модернизация на съществуващата

информационно-управляваща система на Централно диспечерско управление (ЦДУ), която се използва за наблюдение и управление в реално време на ЕЕС на Р България. Подпроект № 5 се изпълнява по график и съгласно сключен Договор № 0023-ЦДУ/21.12.2023 г. между ЕСО ЕАД и „Сименс“ ЕООД с предмет „Модернизация на SCADA/EMS на Централно диспечерско управление с разширение на САРЧМ с Local Merit Order List за работа с платформата на автоматично вторично регулиране PICASSO”.

Подпроект 6: Дисплейни стени - в изпълнение. В рамките на подпроекта се предвижда замяна на съществуващите пет дисплейни стени в ЦДУ (София) и четирите териториални диспечерски управления (Пловдив, Плевен, Варна и София) с нови пет стени и оборудването на петте опорни пункта с нови малки пет дисплейни стени. Подпроектът се изпълнява чрез възлагане на обществена поръчка по Закона за обществените поръчки. Към 31.12.2024 г. се изпълняват дейности по изготвяне на технически изисквания със срок за финализиране до 28.02.2025 г. Определена е пазарна стойност на поръчката на база получени индикативни оферти от проведени пазарни консултации по чл. 44 от ЗОП.

Подпроект 7: Изграждане на виртуална работна среда - в изпълнение. Изпълнява се чрез възлагане на договори на външни изпълнители по Закона за обществените поръчки за внедряване на комплексно решение за дигитализация работните процеси на мобилните групи в ЕСО. Към 31.12.2024 г. е стартирана процедура за провеждане на обществена поръчка с предмет: „Дигитализиране на работните процеси на терен”.

Подпроект 8: Модернизация на системата за администриране на пазара на електрическа енергия и балансиращия пазар - в изпълнение. Изпълнява се чрез възлагане на договор на външен изпълнител за проектиране, доставка, изграждане и внедряване в продуктивна среда на нова пазарна система на модулен принцип, включваща нови функционалности за балансиращия пазар, система за допълнителни услуги и сетълмент, обмен на данни с европейските балансиращи платформи PICASSO и MARI. Доставките включват хардуер - сървъри и база данни, част от информационната и телекомуникационната инфраструктура на ЕСО ЕАД и софтуер модули. Към 31.12.2024 г. е стартирана процедура за избор на изпълнител.

Подпроект 9: Система за динамично наблюдение на преносните способности - в изпълнение. Изпълнява се чрез възлагане на договор/и с външен изпълнител/и. Към 31.12.2024 г. е стартирана процедурата за провеждане на обществена поръчка за избор на изпълнител за доставка на фазоизмервателни устройства (PMU) с вградени регистратори за непрекъснат запис за електропроводи 400 kV и разширение на съществуващата система от регистратори с непрекъснат запис по технология „PQZIP“ за динамично наблюдение и оценка на преносните възможности на електропреносната мрежа и междусистемната свързаност. Изготвена е документация за провеждане на обществена поръчка по ЗОП за избор на изпълнител. Обявата е публикувана на 19.12.2024 г.

РАЗДЕЛ VIII – ЕКОЛОГИЯ

През 2024 г. ЕСО ЕАД продължи да реализира екологична политика, насочена към намаляване на последствията от въздействията върху околната среда в резултат на своята дейност. Дружеството осъществява дейността си при строго спазване на екологичните изисквания в съответствие с Българското законодателство и в съответствие с Директива 75/439/ЕИО от 16.06.1975 г., относно обезвреждането на отработени масла.

В изпълнение на Наредба за отработените масла и отпадъчни нефтопродукти, приета с ПМС №352/27.12.2012 г. (ДВ, бр. 2/08.01.2013 г.) и на основание чл.3, ал.1 от същата, отработените масла по време на технологичните процеси в системата на ЕСО ЕАД, приоритетно се оползотворяват чрез регенериране в База за регенериране на трансформаторни масла (БРТМ), изградена на територията на управление МЕР Пловдив. Регенерирането се извършва чрез технологична линия за преработка на силно замърсени масла, чрез утаечно-абсорбционен метод с използване на белилна пръст за трансформаторни масла. При този вид технологична обработка отработената белилна пръст се третира като опасен отпадък. Съгласно чл.7. (1) и чл.8 (1) от ЗУО отпадъкът се предава за събиране, транспортиране и третиране на лица, които имат право да извършват тези дейности в съответствие с този закон.

С цел минимизиране количеството на отделяните отпадъци ЕСО ЕАД инвестира значителни ресурси и достави иновационна компютъризирана установка за преработка на слабо и средно замърсени трансформаторни масла. В специализираната установка за перкулационна обработка се използва гранулиран адсорбент, който подлежи на многократно възстановяване (над 300 работни цикъла) и практически при нейното функциониране не се генерират опасни отпадъци.

Съгласно чл. 6, чл. 7 и чл. 8 и във връзка с чл. 35 от Закона за управление на отпадъците (ДВ. бр. 53/13.07.2012 г.), притежателите на отпадъци са длъжни да предвидят необходимите финансови средства за изпълнение на своите задължения, определени в този закон.

В изпълнение на горецитираните законови разпоредби, към 31.12.2024 г. ЕСО ЕАД е изразходвал средства за екология в размер на 892 636,62 лв.

РАЗДЕЛ IX – ОПОВЕСТЯВАНЕ ПО ТАКСОНОМИЯ

Оповестяване на информация относно ключовите показатели за резултатите (кпр) по чл. 8 от регламента за таксономията (регламент (ес) 2020/852) към 31 декември 2024 г. на индивидуална база.

Основание за изготвяне на информацията

Парижкото споразумение, прието по Рамковата конвенция на ООН по изменението на климата („Парижкото споразумение“) бе одобрено от Европейският Съюз на 5 октомври 2016 г. В член 2, параграф 1, буква в) от Парижкото споразумение е заложена целта за по-решителни действия в отговор на изменението на климата чрез привеждане на капиталовите потоци в съответствие с целта за постигане на ниски емисии на парникови газове и устойчиво на климатичните изменения развитие, наред с други средства. В тази връзка на 12 декември 2019 г. Европейският съвет прие заключения относно изменението на климата. С оглед на това Регламент (ЕС) 2020/852 (Регламентът за таксономията) представлява ключова стъпка към постигането на целта за неутрален по отношение на климата Съюз до 2050 г.

Устойчивостта и преходът към безопасна, неутрална по отношение на климата и устойчива на климатичните изменения кръгова икономика с ефективно използване на ресурсите са от решаващо значение за осигуряване на дългосрочната конкурентоспособност на икономиката на страните от Европейския съюз.

За насърчаване на устойчиви инвестиции *Регламентът за таксономията (Регламент (ЕС) 2020/852)* установява система за класификация в целия Европейски съюз за идентифициране на икономически дейности, които се считат за устойчиви. Съгласно член 8 от този регламент компаниите са длъжни да публикуват показатели за устойчивост от 1 януари 2022 г. Допълнително, Европейската комисия прие следните делегирани регламенти към *Регламента за Таксономията:*

- Делегиран регламент (ЕС) 2021/2178 за допълнение на Регламент (ЕС) 2020/852 на Европейския парламент и на Съвета чрез определяне на съдържанието и представянето на информацията, която трябва да бъде оповестявана от предприятията, обхванати от член 19а или 29а от Директива 2013/34/ЕС, по отношение на екологично устойчивите икономически дейности, и чрез определяне на методиката за изпълнение на това задължение за оповестяване, изменен с Делегиран Регламент (ЕС) 2023/2486);
- *Делегиран регламент (ЕС) 2021/2139* за допълнение на Регламент (ЕС) 2020/852 на Европейския парламент и на Съвета чрез установяване на техническите критерии за проверка с цел определяне на условията, при които дадена икономическа дейност се квалифицира като допринасяща съществено за смекчаването на изменението на климата или за адаптирането към изменението на климата, и с цел определяне дали тази икономическа дейност не нанася значителни вреди във връзка с постигането на някоя от другите екологични цели, изменен с *Делегиран регламент (ЕС) 2023/2485*;
- *Делегиран регламент (ЕС) 2023/2485* за изменение на Делегиран регламент (ЕС) 2021/2139, с който се установяват допълнителни технически критерии за проверка с цел определяне на условията, при които дадени икономически дейности се квалифицират като допринасящи съществено за смекчаването на изменението на климата или за адаптирането към

изменението на климата, и с цел определяне дали тези икономически дейности не нанасят значителни вреди във връзка с постигането на някоя от другите екологични цели;

- *Делегиран регламент (ЕС) 2023/2486* на Европейския парламент и на Съвета чрез установяване на техническите критерии за проверка с цел определяне на условията, при които дадена икономическа дейност се квалифицира като допринасяща съществено за устойчивото използване и опазването на водните и морските ресурси, за прехода към кръгова икономика, за предотвратяването и контрола на замърсяването или за опазването и възстановяването на биологичното разнообразие и екосистемите, и с цел определяне дали тази икономическа дейност не нанася значителни вреди във връзка с постигането на някоя от другите екологични цели, и за изменение на Делегиран регламент (ЕС) 2021/2178 на Комисията по отношение на специфичното публично оповестяване на информация за тези икономически дейности.

Изискването за предоставяне на показатели за устойчивост съгласно член 8 от Регламента за таксономията се прилага за дружества, които са задължени да публикуват нефинансови отчети в съответствие с член 19а или член 29а от *Счетоводната директива 2013/34/ЕС*. Това изискване се отнася и до предприятия от обществен интерес по смисъла на Директива 2013/34/ЕС, при условие че техният среден брой служители през финансовата година надвишава 500 независимо от размера на балансовата стойност на активите и нетната стойност на продажбите.

ЕСО ЕАД попада в приложното поле на член 8 от Регламента за таксономията и изготвя нефинансова декларация в съответствие със Счетоводната директива 2013/34/ЕС и Закона за счетоводството, транспониращ Директива 2014/95/ЕС.

Настоящият отчет е изготвен в съответствие с *Регламент на ЕС 2020/852, Делегиран регламент (ЕС) 2021/2178, Делегиран регламент (ЕС) 2021/2139, Делегиран регламент (ЕС) 2023/2485, Делегиран регламент (ЕС) 2023/ 2486.*

Дефиниции

- **„допустима за таксономията икономическа дейност“** – всяка икономическа дейност, включена в редовно актуализирания списък с дейности, обхванати от делегираните актове на *Регламента за таксономията (Регламент (ЕС) 2020/852)*.

В съответствие с Член 1, т.5 от *Делегиран регламент (ЕС) 2021/2178,* дадена икономическа дейност е допустима за таксономията, независимо дали отговаря на някои или на всички технически критерии за проверка, установени в *Делегиран регламент (ЕС) 2021/2139*. Същевременно фактът, че дадена икономическа дейност е допустима за таксономията, не гарантира по никакъв начин устойчивостта ѝ и съответствието ѝ с изискванията на Член 3 от *Регламентът за таксономията (Регламент (ЕС) 2020/852)*. По принцип, ако един икономически оператор генерира приходи или инвестира в капиталови разходи (КР) или в оперативни разходи (ОР), съответстващи на икономическа дейност, описана в *Делегиран регламент (ЕС) 2021/2139*, същата икономическа дейност може да се смята за допустима по отношение на оповестяването по допустимост за таксономията. И обратно – ако дадена дейност все още не е включена в Делегирания акт, тя следва да не се смята за допустима.

- **Дадена икономическа дейност се счита за „съобразена с таксономията икономическа дейност“, ако**:

- допринася съществено за една или повече от шестте екологични цели,;

- не нанася значителни вреди на някоя от шестте екологични цели;
- се осъществява в съответствие с минималните гаранции, гарантиращи спазването на *Насоките на ОИСР за многонационалните предприятия* и Ръководните принципи на ООН за бизнеса и правата на човека, включително принципите и правата, установени в осемте основни конвенции, посочени в Декларацията на Международната организация на труда за основните принципи и права при работа и в Международната харта за правата на човека; и
- отговаря на техническите критерии за проверка - определени в Делегирания акт за климата и неговите приложения (*Делегиран регламент (ЕС) 2021/2139*).

- **„преходна икономическа дейност“** е всяка икономическа дейност, за която не съществува технологично и икономически осъществима нисковъглеродна алтернатива, като се квалифицира като допринасяща съществено за смекчаване на последиците от изменението на климата, ако подкрепя прехода към неутрална по отношение на климата икономика в съответствие с мерките за ограничаване на увеличението на температурата до 1,5° С над прединдустриалните равнища, включително чрез постепенно премахване на емисиите на парникови газове, по-специално емисиите от твърди изкопаеми горива, и когато тази дейност:
- има нива на емисии на парникови газове, които съответстват на най-добрите постижения в сектора или отрасъла;
- не пречи на разработването или внедряването на нисковъглеродни алтернативи; и
- не води до обвързване с въглеродно интензивни активи предвид икономическия им жизнен цикъл.

Преходните икономически дейности могат да играят ключова роля за смекчаване на изменението на климата, като намалят съществено своя висок сегашен екологичен отпечатък, в т.ч. спомагайки за постепенно прекратяване на разчитането на изкопаеми горива.

- **„спомагаща икономическа дейност“** е всяка икономическа дейност, която пряко спомага за това други дейности да допринасят съществено за една или повече такива цели, при условие че тази икономическа дейност:
- не води до обвързване с активи, които подкопават дългосрочните екологични цели предвид икономическия жизнен цикъл на тези активи; и
- има значително положително въздействие върху околната среда, въз основа на съображения, свързани с жизнения цикъл.

Спомагащите икономически дейности сами по себе си не допринасят съществено за смекчаването на изменението на климата. Те играят ключова роля за обезвъглеродяването на икономиката, като пряко спомагат за осъществяването на други дейности с екологични резултати, отличаващи се с ниско равнище на въглеродните емисии.

- **Екологичните цели** съгласно Член 9 на *Регламентът за таксономията (Регламент (ЕС) 2020/852)* са както следва:
- смекчаване на изменението на климата;
- адаптиране към изменението на климата;
- устойчиво използване и опазване на водните и морските ресурси;
- преход към кръгова икономика;
- предотвратяване и контрол на замърсяването на околната среда;
- защита и възстановяване на биологичното разнообразие и на екосистемите.

- **„смекчаване на изменението на климата“ -** задържане на покачването на средната температура в световен мащаб значително под 2°C и продължаване на усилията за ограничаването му до 1,5 °C спрямо нивата от прединдустриалния период, както е предвидено в Парижкото споразумение.

Дадена икономическа дейност, която преследва екологичната цел за смекчаване на изменението на климата, следва да допринася съществено за стабилизирането на емисиите на парникови газове чрез предотвратяване или чрез намаляване на емисиите, или чрез повишаване на поглъщанията на парникови газове. Икономическата дейност следва да съответства на дългосрочните цели по отношение на температурата, заложени в Парижкото споразумение. Тази екологична цел следва да бъде тълкувана в съответствие с приложимото право на ЕС, включително Директива 2009/31/ЕО на Европейския парламент и на Съвета на Европа.

- **„адаптиране към изменението на климата“** - процес на приспособяване към действителното или очакваното изменение на климата и последиците от него;

Икономическа дейност, която преследва екологичната цел за адаптиране към изменението на климата следва да допринася съществено за намаляване или предотвратяване на неблагоприятното въздействие на текущите или очаквани климатични тенденции, или рисковете от такова неблагоприятно въздействие върху самата дейност или върху хората, природата или активите. Тази екологична цел следва да се тълкува в съответствие с приложимото право на ЕС и Рамковата програма от Сендай за намаляване на риска от бедствия за периода 2015—2030 г.

- **„устойчиво използване и опазване на водните и морските ресурси” -** следва да се тълкува в съответствие с приложимото право на ЕС, включително Регламент (ЕС) №1380/2013 на Европейския парламент и на Съвета и директиви 2000/60/ЕО, 2006/7/ЕО, 2006/118/ЕО, 2008/56/ЕО и 2008/105/ЕО на Европейския парламент и на Съвета, директиви 91/271/ЕИО, 91/676/ЕИО и 98/83/ЕО на Съвета и Решение (ЕС) 2017/848 на Комисията, както и със следните съобщения на Комисията: „Посрещане на предизвикателствата, свързани с недостига на вода и сушите в Европейския съюз“ от 18 юли 2007 г., „План за опазване на водните ресурси на Европа“ от 14 ноември 2012 г. и „Стратегически подход на Европейския съюз към фармацевтичните продукти в околната среда“ от 11 март 2019 г.
- **„преход към кръгова икономика” -** следва да бъде тълкувана в съответствие с приложимото право на Съюза в областите на кръговата икономика, отпадъците и химикалите, включително регламенти (ЕО) № 1013/2006, (ЕО) № 1907/2006 и (ЕС) 2019/1021 на Европейския парламент и на Съвета, и директиви 94/62/ЕО, 2000/53/ЕО, 2006/66/ЕО, 2008/98/ЕО, 2010/75/ЕС, 2011/65/ЕС, 2012/19/ЕС, (ЕС) 2019/883 и (ЕС) 2019/904 на Европейския парламент и на Съвета, Директива 1999/31/ЕО на Съвета, Регламент (ЕС) № 1357/2014 на Комисията, решения 2000/532/ЕО и 2014/955/ЕС на Комисията, и със съобщенията на Комисията от 2 декември 2015г. „Затваряне на цикъла – план за действие на ЕС за кръговата икономика“ и „Европейска стратегия за пластмасите в кръговата икономика“.
- **„предотвратяване и контрол на замърсяването”** - следва да се тълкуват в съответствие с приложимото право на Съюза, включително директиви 2000/60/ЕО, 2004/35/ЕО, 2004/107/ЕО, 2006/118/ЕО, 2008/50/ЕО, 2008/105/ЕО, 2010/75/ЕС, (ЕС) 2016/802 и (ЕС) 2016/2284/ на Европейския парламент и на Съвета.
- **„защита и възстановяване на биологичното разнообразие и екосистемите”** - следва да се тълкуват в съответствие с приложимото право на Съюза, включително регламенти (ЕС) № 995/2010, (ЕС) № 511/2014 и(ЕС) № 1143/2014 на Европейския парламент и на Съвета, Директива 2009/147/ЕО на Европейския парламент и на Съвета, Регламент (ЕО) №338/97 на Съвета, директиви на Съвета 91/676/ ЕИО и 92/43/ЕИО, както и в съответствие със съобщенията на Комисията от 21 май 2003г. *„Прилагане на законодателството в областта на горите, управлението и търговията (FLEGT)“*, от 3 май 2011г. *„Нашата застраховка живот, нашият природен капитал: стратегия на ЕС за биологичното разнообразие до 2020г.“* и от 6 май 2013г. *„Екологосъобразна инфраструктура (ЕИ) – увеличаване на природния капитал на Европа“*, от 26 февруари 2016 г.

„План за действие на ЕС срещу трафика на екземпляри от дивата флора и фауна“ и от 23 юли 2019г. *„Засилване на действията на ЕС за опазване и възстановяване на горите в световен мащаб“*

Счетоводна политика

Дружеството изготвя и приема счетоводна политика, която съответства изцяло на приложимите МСФО, приети в ЕС. В действащата счетоводна политика е включено оповестяване относно МСС 16, МСС 38, МСС 40 и МСФО 16, във връзка с изискванията на Делегиран регламент (ЕС) 2021/2178 и акцента, който той поставя върху тях. Оповестяването на съществените счетоводни политики на дружеството е представено по-подробно в пояснителните бележки към Годишния индивидуален финансов отчет към 31.12.2024г..

Оценка на спазването на Регламента за Таксономията (регламент (ЕС) 2020/852)

В съответствие с изискванията на Член 8 от Регламент (ЕС) 2020/852 (Регламент за Таксономията), всяко предприятие, което е длъжно да оповестява нефинансова информация съгласно член 19а или член 29а от Директива 2013/34/ЕС (Счетоводната директива), включва в нефинансовата си декларация или консолидираната си нефинансова декларация информация как и до каква степен дейностите на предприятието са свързани с икономически дейности, които се квалифицират като екологично устойчиви. За да бъде класифицирана дадена дейност като екологично устойчива следва тя:

а) да допринася съществено за една или повече от екологичните цели, предвидени в регламента, а именно:

- смекчаване на изменението на климата;
- адаптиране към изменението на климата;
- устойчиво използване и опазване на водните и морските ресурси;
- преход към кръгова икономика;
- предотвратяване и контрол на замърсяването;
- защита и възстановяване на биологичното разнообразие и екосистемите;

б) да не нанася значителни вреди на някоя от екологичните цели

в) да се осъществява в съответствие с минималните гаранции, установени в член 18 на Регламента за Таксономията; и

г) да отговаря на техническите критерии за проверка, установени в Регламента за Таксономията.

Настоящото оповестяване относно допустимост и съобразеност се отнася за екологичните цели, свързани със смекчаване на изменението на климата и адаптиране към изменението на климата.

Съгласно *Регламента за таксономията (Регламент (ЕС) 2020/852),* дадена икономическа дейност, която е приложима към екологичната цел за смекчаване на изменението на климата, следва да допринася съществено за стабилизирането на емисиите на парникови газове чрез предотвратяване или чрез намаляване на емисиите, или чрез повишаване на поглъщанията на парникови газове. Икономическата дейност следва да съответства на дългосрочните цели по отношение на температурата, заложени в Парижкото споразумение. Тази екологична цел следва да бъде тълкувана в съответствие с приложимото право на ЕС, включително Директива 2009/31/ЕО на Европейския парламент и на Съвета на Европа.

Икономическа дейност, която е приложима към екологичната цел за адаптиране към изменението на климата, следва да допринася съществено за намаляване или предотвратяване на неблагоприятното въздействие на текущите или очаквани климатични тенденции, или рисковете от такова неблагоприятно въздействие върху самата дейност или върху хората, природата или активите. Тази екологична цел следва да се тълкува в съответствие с приложимото право на ЕС и Рамковата програма от Сендай за намаляване на риска от бедствия за периода 2015 – 2030 г.

За дефиниране на ключовите показатели за резултатите (КПР), бе направен анализ на икономическите дейности на ЕСО ЕАД.

Член 10 от Регламента за Таксономията дефинира областите, в които дадена икономическа дейност се квалифицира като допринасяща съществено за смекчаване на изменението на климата, като включва в точка а) производство, пренос, съхранение, разпределение или използване на енергия от възобновяеми източници в съответствие с Директива (ЕС) 2018/2001, включително чрез използването на иновативни технологии с потенциал за значителни бъдещи икономии или чрез подходящо подсилване или разширяване на електроенергийната мрежа, а в точка ж) създаване на енергийната инфраструктура, необходима за постигане на декарбонизацията на енергийните системи.

В тази връзка, свързано с притежаваната от ЕСО ЕАД лицензия №Л-419-04/18.12.2013 г., бе идентифицирана следната основна допустима икономическа дейност по смисъла на таксономията на ЕС и по-специално на *Делегиран регламент (ЕС) 2021/2139*:

Дейност СИК 4.9 Пренос и разпределение на електроенергия, включваща лицензираните дейности по:

- пренос на електрическа енергия през електропреносната мрежа;
- управление на електроенергийната система (ЕЕС).

В допълнение, бяха идентифицирани следните спомагателни допустими дейности, неразривно свързани с дейността на дружеството:

- **Дейност СИК 7.2/АИК 7.2/КИ 3.2 - Ремонт (обновяване) на съществуващи сгради;**
- **Дейност СИК 7.5/АИК 7.5 Монтаж, поддръжка и ремонт на инструменти и уреди за измерване, регулиране и контрол на енергийните характеристики на сгради;**
- **Дейност СИК 8.1/АИК 8.1 Обработка на данни, хостинг и подобни дейности;**
- **Дейност СИК 8.2 Основани на данни решения за намаляване емисиите на парникови газове;**
- **Дейност БИО 2.1 - Хотели, ваканционни домове, къмпинги и подобни места за настаняване.**

Въпреки, че може да са в съответствие с екологичните цели на ЕС, дейностите на ЕСО ЕАД, които все още не са обхванати от Европейската таксономия, респективно от Делегираните актове и като такива не са допустими съгласно Таксономията, към настоящия момент се отчитат като недопустими в съответствие с делегираните актове.

Направен бе анализ на допустимата дейност **СИК 4.9 Пренос и разпределение на електроенергия** съгласно Приложение I на *Делегиран регламент (ЕС) 2021/2139* по отношение на техническите критерии за проверка с цел определяне на условията, при които дейността би се квалифицирала като допринасяща съществено за смекчаването на изменението на климата, и с цел определяне дали тази икономическа дейност не нанася значителни вреди на някоя от другите екологични цели по Регламента за Таксономията. Управляваната от ЕСО ЕАД инфраструктура на енергийната система

е част от свързаната европейска система, т.е. взаимосвързаните контролни зони на държавите членки, Норвегия, Швейцария и Обединеното кралство, и подчинените й системи, като ЕСО ЕАД е пълноправен член на ENTSO-E - европейската организация на системните оператори за пренос на електроенергия и осъществява синхронна работа с останалите оператори от континентална Европа, в съответствие с Рамково Споразумение за работа в синхронната зона за регионална група Континентална Европа (Synchronous Area Framework Agreement for RC CE). Съответно дейността отговаря на критерия по отношение на инфраструктурата или оборудването за пренос и разпределение да е в електроенергийна която е свързаната европейска система, т.е. взаимосвързаните контролни зони на държавите членки, Норвегия, Швейцария и Обединеното кралство, и подчинените ѝ системи.

В допълнение, бе извършен анализ по отношение на хипотезата за нанасяне на значителни вреди. Като се отчете спецификата на услугите, предоставяни посредством икономическата дейност, се установи, че дейността по **Пренос и разпределение на електроенергия:**

- Отговаря на критериите, установени в Допълнение А, към Приложение I на *Делегиран регламент (ЕС) 2021/2139* по отношение на адаптирането към изменението на климата.
- Отговаря на критериите по отношение на кръговата икономика, като са въведени практики за управление на отпадъците, с които се осигурява максимално повторно използване или рециклиране при излизане на продуктите от употреба в съответствие с йерархията за управление на отпадъците, включително чрез договорни споразумения с партньорски организации за управление на отпадъците, чрез данни във финансови прогнози или в официална документация на проекти.
- Отговаря на изискването за предотвратяване и контрол на замърсяването по отношение на дейностите на строителните площадки и се спазват приложимите норми и разпоредби за ограничаване на въздействието на електромагнитното излъчване върху здравето на човека.
- Извършват се оценки за въздействието върху околната среда и се предприемат необходимите мерки за смекчаване.

Следвайки анализа, се отчита, че за **СИК 4.9 Пренос и разпределение на електроенергия** е спазено изискването за ненанасяне на значителни вреди.

Минималните социални гаранции са ключов елемент от критериите за съобразеност с таксономията на ЕС. Те гарантират, че икономическите дейности, които се считат за екологично устойчиви, не нарушават основните права на работниците и обществото. В съответствие с член 18 от Регламент (ЕС) 2020/852, за да бъде дадена дейност съобразена с таксономията, тя трябва да спазва следните основни международни стандарти и принципи:

- Международна харта за правата на човека – гарантира защита на основните права на хората, включително достъп до безопасни и здравословни условия на труд.
- Насоките на ОИСР за многонационалните предприятия – обхващат въпроси като правата на работниците, устойчивостта на околната среда и борбата с корупцията.
- Ръководните принципи на ООН за бизнеса и правата на човека – установяват отговорностите на компаниите за защита на човешките права в своята дейност.
- Декларацията на Международната организация на труда (МОТ) за основните принципи и права в труда – осигурява зачитането на правата на работниците, включително свобода на сдружаване, премахване на принудителния и детския труд и недискриминация.

ЕСО ЕАД декларира, че са спазени всички минимални социални гаранции според основните международни стандарти и принципи и може да бъде направен извод, че принципът за спазване на минималните гаранции е изпълнен.

Дейностите по пренос и разпределение на електроенергия се класифицират като спомагащи дейности в съответствие с член 10, параграф 1, буква и) от Регламента за таксономията *(Регламент (ЕС) 2020/852)*.

Следвайки анализа, се отчита, че **СИК 4.9 Пренос и разпределение на електроенергия** е допустима и съобразена икономическа дейност по Регламента за Таксономията.

С цел да се избегне двойното отчитане на допустими за таксономията икономически дейности, които са вече отчетени в рамките на целта за смекчаване на изменението на климата, ЕСО ЕАД не отчита допустими дейности, свързани с екологичната цел за адаптиране на изменението на климата.

Дейност **БИО 2.1 - Хотели, ваканционни домове, къмпинги и подобни места за настаняване** е допустима по отношение на екологична цел защита и възстановяване на биологичното разнообразие и екосистемите. Оценката на техническите критерии, дефинирани в *Делегиран регламент (ЕС) 2023/2486* не потвърждава съответствие с критериите за съществен принос, напр. липсва специално договорно споразумение между ЕСО ЕАД и организация, отговаряща за опазването или възстановяването на района на туристическата услуга. Съответно приходите, КР и ОР от тази икономическа дейност са отнесени в категорията допустими, но несъобразени.

Делът на оборота по член 8, параграф 2, буква а) от *Регламент (ЕС) 2020/852* е изчислен, като частта от нетния оборот, която произтича от продукти или услуги, включително нематериални, свързани със съобразени с таксономията икономически дейности (числител), са разделени на нетния оборот (знаменател) съгласно определението по член 2, точка 5 от Директива 2013/34/ЕС. Нетният оборот на дружеството, определен в съответствие с член 2, т. 5 от *Директива (ЕС) 2013/34* включва отчетените приходи от дружеството, оповестени в пояснителни бележки 7 и 8 от Годишния индивидуален финансовия отчет за към 31.12.2024 г. За изчисление на КПР за оборота в частта допустими и съобразени дейности са взети приходите от **СИК 4.9 Пренос и разпределение на електроенергия** по пера Управление на електроенергийната система, Приходи от достъп до електропреносна мрежа (ЕПМ), (пояснителна бележка 7а от ГФО) и Приходи от пренос през ЕПМ (пояснителна бележка 7б от ГФО). Приходите от **БИО 2.1 Хотели, ваканционни домове, къмпинги и подобни места за настаняване** са отнесени към оборот от допустими, но несъобразени дейности.

Извършеният анализ на КПР показва, че оборотът на ЕСО ЕАД, допустим за таксономията и съобразен с нея, т.е. реализиран от екологично устойчиви дейности, представлява 45.20% от общия оборот на дружеството, изчислен според т. 1.1.1 от Приложение I към *Делегиран регламент (ЕС) 2021/2178.* Делът е по-нисък спрямо ключовите показатели за резултатите за предходната година, поради по-ниския размер на приходите от пренос и достъп до ЕПМ и същевременно относително близките нива на общия размер на приходите спрямо предходния период на отчитане.

По отношение на отнасянето на капиталовите разходи (КР) и оперативните разходи (ОР) към екологично устойчивите дейности (съобразени с таксономията), в допълнение към основната дейност по **СИК 4.9 Пренос и разпределение на електроенергия**, беше оценено съответствието на неразривно свързаните с основната дейност спомагателни дейности, отговарящи на изискванията на т. 1.1.2.2 и 1.1.3.2 от Приложение 1към *Делегиран регламент (ЕС) 2021/2178.* Анализирано и оценено беше съответствието на всяка цел с техническите критерии за проверка по отношение на

съществения им принос за смекчаване на изменението на климата и спазването на принципа за ненанасяне на значителни вреди.

Като съобразени с таксономията дейности бяха идентифицирани изпълнени инвестиции по дейност **СИК 8.2 Основани на данни решения за намаляване на емисиите парникови газове** по проект „Цифрова трансформация на електропреносната мрежа“, финансиран от Националния план за възстановяване и устойчивост (НПВУ), чиято цел е цялостна модернизация на дейностите по планиране, управление и поддръжка на електропреносната мрежа на Република България чрез въвеждането на най- съвременни дигитални средства и методи, които да осигурят необходимата маневреност, сигурност и бързодействие при управлението на електроенергийната система в условията на нисковъглеродно производство, които съответстват на техническите критерии за проверка относно съществения принос по отношение смекчаване изменението на климата и относно принципа за НЗВ, който е бил прегледан и оценен още на етап подготовка на НПВУ.

В допълнение, бяха идентифицирани като съобразени с таксономията капиталовите разходи, свързани със **Дейност СИК 7.5/АИК 7.5 Монтаж, поддръжка и ремонт на инструменти и уреди за измерване, регулиране и контрол на енергийните характеристики на сгради**, както и капиталовите разходи, свързани с основната дейност по **СИК 4.9 Пренос и разпределение на електроенергия,** а именно по изграждане и експлоатация на връзки към подстанции, монтиране на трансформатори, монтиране на оборудване за по-добра възможност за контрол и наблюдение на електроенергийната система и за разработването и интегрирането на ВЕИ.

Капиталовите разходи, свързани с **СИК 8.1/АИК 8.1 Обработка на данни, хостинг и подобни дейности** и **БИО 2.1 - Хотели, ваканционни домове, къмпинги и подобни места за настаняване** са оценени като допустими, но несъобразени с таксономията дейности, тъй като не покриват техническите критерии за оценка по останалите екологични цели.

Анализът на ключовите показатели за резултатите по отношение на капиталовите разходи (КР) на дружеството показва, че ЕСО ЕАД е ангажирало усилията си в посока инвестиране в екологично устойчиви активи. От общите КР на дружеството 83.89% се отнасят до активи и процеси, пряко свързани с допустими по таксономията дейности, а 83.79% с дейности, които са и съобразени. Високият дял е обусловен от това, че значителна част от инвестиционната програма е свързана с модернизация и разширяване на мрежата, от една страна и с КР, свързани с НПВУ от друга (пояснителна бележка 15 от ГФО)

При анализ на оперативните разходи (ОР), съгласно изискванията на *Делегиран регламент (ЕС) 2021/2078* са взети предвид само преките некапитализирани разходи, свързани с научноизследователска и развойна дейност, мерки за ремонт (обновяване) на сгради, краткосрочни лизинги (наеми), поддръжка и ремонт, както и всички други преки разходи, свързани с текущото обслужване на активите от категорията имоти, машини и съоръжения, от предприятието или от външен изпълнител, на когото са възложени дейности, които са необходими, за да се обезпечи непрекъснатото и ефективно действие на тези активи. За отчетния период дружеството няма разходи за лизинг. При извършения анализ като оперативни разходи, свързани с активи или процеси, отнасящи се до съобразени с таксономията икономически дейности бяха идентифицирани разходи за обучение и други потребности за адаптирането на човешките ресурси, приложими към основната дейност на дружеството по **Пренос и разпределение на електроенергия.** Останалите оперативни разходи по основната дейност по пренос и разпределение, както и по **СИК 7.2. Ремонт, обновяване на съществуващи сгради** и **СИК 8.1 Обработка на данни, хостинг и подобни дейности** са отнесени като допустими, но не екологично устойчиви. Основните съображения за това са, че

разходите в тези категории е трудно да бъдат отграничени по подкатегории, което затруднява оценката по техническите критерии.

Като взе предвид специфичната дефиниция за оперативни разходи според *Делегиран регламент (ЕС) 2021/2078, а*нализът на ключовите показатели за резултатите по отношение на оперативните разходи показва, че дялът на ОР допустими по Таксономията е в размер на 93.42%, а на ОР към недопустимите по Таксономията дейности възлиза на 6.58%. Като допустими и съобразени са отчетени 1.93% спрямо общите ОР.

Контекстна информация

Ключовите показатели за резултатите (КПР) са дефинирани според изискванията на *Делегиран регламент (ЕС) 2021/2178,* Приложение I, раздели 1.1.1. КПР за оборота, 1.1.2 КПР за КР и 1.1.3 КПР за ОР.

За определянето на КПР за оборота е взет нетният оборот, който произтича от продукти или услуги, включително нематериални, свързани със съобразени с таксономията икономически дейности, в размер на 625 248 хил. лв., спрямо общия нетен оборот съгласно определението по член 2, точка 5 от *Директива на ЕС 2013/34,* в размер на 1 383 372.19 хил. лв.

За определянето на КПР за КР е взета предвид общата стойност на добавките към материалните и нематериалните активи през разглежданата финансова година преди амортизация и други преоценки, включително тези, произтичащи от преоценки с повишаване на стойността и обезценки, за съответната финансова година, както и добавките към материалните и нематериалните активи в резултат на бизнес комбинации, като се изключват измененията на справедливата стойност в размер на 257 416.00 хил.лв. Допустимите КР, в размер на 215 952.49 хил.лв. обхващат КР, които са свързани с активи или процеси, съответстващи на допустими за таксономията икономически дейности; КР, които са част от план (Бизнес програма на дружеството за периода 2024-2028г.) за разширяване на допустимите за таксономията икономически дейности или спомагат допустимите за таксономията икономически дейности да станат съобразени с таксономията.

За определяне на КПР за ОР е взета предвид общата стойност на преките некапитализирани разходи, в размер на 30 471.41 хил.лв, които са свързани с научноизследователска и развойна дейност и обучение, мерки за ремонт (обновяване) на сгради, краткосрочни лизинги (наеми), поддръжка и ремонт, както и всички други преки разходи, свързани с текущото обслужване на активите от категорията имоти, машини и съоръжения, от предприятието или от външен изпълнител, на когото са възложени дейности, които са необходими, за да се обезпечи непрекъснатото и ефективно действие на тези активи. Допустимите ОР, съгласно раздел 1.1.3. от Приложение I към *Делегирания регламент (ЕС) 2021/2178*, възлизащи на 28 466.12 хил. лв., обхващат преките некапитализирани разходи съгласно Бизнес програмата на дружеството за периода 2024 – 2028г. и в частност Отчета за ремонтните дейности на дружеството за 2024 г., свързани с поддръжка и текущ ремонт на активи, обслужващи двете основни дейности на дружеството – управление на ЕЕС и пренос на електроенергия, както и всички други преки разходи, свързани с текущото обслужване на тези активи от категорията имоти, машини и съоръжения и по-конкретно разходите за абонаментно обслужване на техника в това число разходи за ремонти и поддръжка, разходи за резервни части (пояснителна бележка 10 от ГФО), както и разходи за обучение и квалификация (пояснителна бележка 13 от ГФО).

Отчетените като ОР недопустими за таксономията дейности включват сумите по пояснителна бележка 10 от Годишния индивидуален финансовия отчет към 31.12.2024 г.

Съгласно член 10, параграф 2 от *Делегирания регламент (ЕС) 2021/2178* с цел да се осигури надеждност и последователност при отчитането на трите КПР дружеството елиминира двойното отчитане на едни и същи суми при отнасянето им към оборота, КР и ОР, чрез създадената подробна аналитична счетоводна отчетност (включително по видове лицензирани дейности) за целите на изготвяне на своите финансови отчети, както и за целите на изготвянето на надзорни отчети, подавани към регулатора – КЕВР.

Методика за изчисляване на ключови показатели за резултати по чл. 8 от Таксономия

Методиката, ползвана от дружеството за изчисляване на ключовите показатели за резултатите (КПР) за оборота, капиталовите разходи (КР) и оперативните разходи (ОР) е в съответствие с раздели 1.1.1, 1.1.2 и 1.1.3 и раздел 2. Методика за отчитане на КПР, които трябва да се оповестяват от нефинансовите предприятия от Приложение I към *Делегиран регламент (ЕС) 2021/2178.*

КПР ОТНОСНО ОБОРОТ

Приложение Таблица 1

		Дял на оборота от продуктите или услугите, свързани със съобразени с таксономията икономически дейности — оповестяване за финансова година N (2024)																	
				Критерии за съществен принос						**Критерии за ненанасяне на значителни вреди**									
		Оборот		Смекчаване на изменението на климата (5)	Адаптиране към изменението на климата (6)	Устойчиво използване и защита на водните и морските ресурси (7)	Кръгова икономика (8)	Замърсяване (9)	Биоразнообразие и екосистеми (10)	Смекчаване на изменението на климата (11)	Адаптиране към изменението на климата (12)	Устойчиво използване и защита на водните и морските ресурси (13)	Кръгова икономика (14)	Замърсяване (15)	Биоразнообразие и екосистеми (16)	**Минимални гаранции (17)**	Дял на съобразените с таксономията оборот година N-1 (19)	**Категория (спомагаща дейност) (20)**	**Категория (преходна дейност) (21)**
Икономически дейности (1)	Код (2)	Абсолютен оборот (3) хил. лева	Дял на оборота % (4)	Да, Не, Доп., Недоп.	Да, Не, Доп., Недоп.	Да, Не, Доп., Недоп.	Да, Не, Доп., Недоп.	Да, Не, Доп., Недоп.	Да, Не, Доп., Недоп.	Да/Не	Да/Не	Да/Не	Да/Не	Да/Не	Да/Не	Да/Не	%	С	П
А. Таксономично допустими дейности																			
А.1. Екологично устойчиви дейности (съобразени с таксономията)																			
ПРЕНОС И РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ЕЛЕКТРОЕНЕРГИЯ	**СИК 4.9**	**625027.00**	**0.5**	**Да**	**Да**	**НЕДОП**	**НЕДОП**	**НЕДОП**	**НЕДОП**	**Да**	**Да**	**Да**	**Да**	**Да**	**Да**	**Да**	**%**	**С**	
Ремонт (обновяване) на съществуващи сгради	7.2/КИК 3.2		**0.0**	**Не**	**Не**	**НЕДОП**	**НЕДОП**	**Не**	**НЕДОП**	**Да**	**Да**	**Да**	**Да**	**Да**	**Да**	**Да**	**%**		**П**
Монтаж, поддръжка и ремонт на инструменти и уреди за измерване, регулиране и контрол на енергийните характеристики на сгради	7.5/АИК 7.5		**0.0**	**Да**	**ДОП**	**ДОП**	**ДОП**	**Не**	**Не**	**Да**	**Да**	**Да**	**Да**	**Да**	**Да**	**Да**	**%**	**С**	
Обработка на данни, хостинг и подобни дейности	СИК 8.1/ АИК 8.1		**0.0**	**Не**	**Не**	**НЕДОП**	**НЕДОП**	**НЕДОП**	**НЕДОП**	**Да**	**Да**	**Да**	**Да**	**Да**	**Да**	**Да**	**%**		**П**
Основани на данни решения за намаляване емисиите на парникови газове	СИК 8.2		**0.0**	**ДА**	**НЕДОП**	**НЕДОП**	**НЕДОП**	**НЕДОП**	**НЕДОП**	**Да**	**Да**	**Да**	**Да**	**Да**	**Да**	**Да**	**%**	**С**	
Хотели, ваканционни домове, къмпинги и подобни места за настаняване	БИО 2.1		**0.0**	**НЕДОП**	**НЕДОП**	**НЕДОП**	**НЕДОП**	**НЕДОП**	**Не**	**Да**	**Да**	**Да**	**Да**	**Да**	**Да**	**Да**	**%**		
Оборот от екологично устойчиви дейности (съобразени с таксономията) (А.1.)		**625027.00**	**45%**	**0.0**	**0.0**	**0.0**	**0.0**	**0.0**	**0.0**	**Да**	**Да**	**Да**	**Да**	**Да**	**Да**	**Да**	**%**		
от които: спомагащи		625027.00	0.5	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	**Да**	**Да**	**Да**	**Да**	**Да**	**Да**	**Да**	**%**		
от които: преходни		0.00	0.0	0.0						**Да**	**Да**	**Да**	**Да**	**Да**	**Да**	**Да**	**%**		
				Доп./ Недоп.	Доп./ Недоп.	Доп./ Недоп.	Доп./ Недоп.	Доп./ Недоп.	Доп./ Недоп.										
А.2. Допустими за таксономията дейности, но не устойчиви за околната среда (несъгласувани с таксономията дейности)																	**%**		
ПРЕНОС И РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ЕЛЕКТРОЕНЕРГИЯ	**СИК 4.9**	**0.00**	**0.0**	**ДОП**	**ДОП**	**НЕДОП**	**НЕДОП**	**НЕДОП**	**НЕДОП**								**%**		
Строителство на нови сгради (Строителство и инженеринг, Строителство на промишлени съоръжения)	СИК 7.1		**0.0**	**ДОП**	**ДОП**	**ДОП**	**ДОП**	**НЕДОП**	**НЕДОП**								**%**		
Ремонт (обновяване) на съществуващи сгради	3.2		**0.0**	**НЕДОП**	**НЕДОП**	**НЕДОП**	**НЕДОП**	**НЕДОП**	**НЕДОП**								**%**		
Монтаж, поддръжка и ремонт на енергийно ефективни съоръжения (Изграждане на енергийни и комуникационни мрежи, Строителство на промишлени съоръжения)	СИК 7.3		**0.0**	**ДОП**	**ДОП**	**НЕДОП**	**НЕДОП**	**НЕДОП**	**НЕДОП**								**%**		
Монтаж, поддръжка и ремонт на инструменти и уреди за измерване, регулиране и контрол на енергийните характеристики на сгради	7.5/АИК 7.5		**0.0**	**ДОП**	**ДОП**	**ДОП**	**ДОП**	**НЕДОП**	**НЕДОП**								**%**		
Обработка на данни, хостинг и подобни дейности	СИК 8.1/ АИК 8.1		**0.0**	**НЕДОП**	**НЕДОП**	**НЕДОП**	**НЕДОП**	**НЕДОП**	**НЕДОП**								**%**		
Основани на данни решения за намаляване емисиите на парникови газове	СИК 8.2		**0.0**	**ДОП**	**НЕДОП**	**НЕДОП**	**НЕДОП**	**НЕДОП**	**НЕДОП**								**%**		
Хотели, ваканционни домове, къмпинги и подобни места за настаняване	БИО 2.1	**221.00**	**0.0**	**НЕДОП**	**НЕДОП**	**НЕДОП**	**НЕДОП**	**НЕДОП**	**НЕДОП**								**%**		
Оборот отговарящи на условията за таксономия, но не екологично устойчиви дейности (несъгласувани с таксономията дейности) (А.2.)		**221.00**	**0.0160%**	**0.0**	**0.0**	**0.0**	**0.0**	**0.0**	**0.0**										
А. Оборот от дейности, допустими за таксономия (А.1. + А.2.)		**625248.00**	**45.20%**	**0.0**	**0.0**	**0.0**	**0.0**	**0.0**	**0.0**										
Б. Недопустими дейности по таксономия																			
Оборот от недопустими по Таксономията дейности		**758124.19**	**54.8%**																
Общо		**1383372.19**	**100%**																

Значение на съкращенията: ДА: Да, таксономично допустима и съобразена с таксономията дейност със съответната екологична цел; Не: Не, таксономично допустима, но не и таксономично съобразена дейност със съответната екологична цел; Доп.: Допустима, таксономично допустима дейност за съответната цел; Недоп.: Недопустима, таксономично недопустима дейност за съответната екологична цел.

КПР ОТНОСНО КАПИТАЛОВИ РАЗХОДИ

Приложение Таблица 2

				Дял на КР от продуктите или услугите, свързани със съобразени с таксономията икономически дейности — оповестяване за финансова година N (2024)															
				Критерии за съществен принос						**Критерии за ненанасяне на значителни вреди**									
		Капиталови разходи		Смекчаване на изменението на климата (5)	Адаптиране към изменението на климата (6)	Устойчиво използване и защита на водните и морските ресурси (7)	Кръгова икономика (8)	Замърсяване (9)	Биоразнообразие и екосистеми (10)	Смекчаване на изменението на климата (11)	Адаптиране към изменението на климата (12)	Устойчиво използване и защита на водните и морските ресурси (13)	Кръгова икономика (14)	Замърсяване (15)	Биоразнообразие и екосистеми (16)	**Минимални гаранции (17)**	Дял на съобразения с Таксономията оборот година N-1 (18)	**Категория (спомагаща дейност) (20)**	**Категория (преходна дейност) (21)**
Икономически дейности (1)	Код (2)	Абсолютни КР (3) хил. лева	Дял на КР % (4)	Да, Не, Доп., Недоп.	Да, Не, Доп., Недоп.	Да, Не, Доп., Недоп.	Да, Не, Доп., Недоп.	Да, Не, Доп., Недоп.	Да, Не, Доп., Недоп.	Да/Не	Да/Не	Да/Не	Да/Не	Да/Не	Да/Не	Да/Не	%	С	П
А. Таксономично допустими дейности																			
А.1. Екологично устойчиви дейности (съобразени с таксономията)																			
ПРЕНОС И РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ЕЛЕКТРОЕНЕРГИЯ	**СИК 4.9**	**143,365.8**	**55.69%**	**Да**	**Да**	**НЕДОП**	**НЕДОП**	**НЕДОП**	**НЕДОП**	**да**	**да**	**да**	**да**	**да**	**да**	**да**	**%**	**С**	
Ремонт (обновяване) на съществуващи сгради	СИК 7.2/АИК 7.2/КИ 3.2		**0.0**	**Не**	**Не**	**НЕДОП**	**НЕДОП**	**Не**	**НЕДОП**	**да**	**да**	**да**	**да**	**да**	**да**	**да**	**%**		**П**
Монтаж, поддръжка и ремонт на инструменти и уреди за измерване, регулиране и контрол на енергийните характеристики на сгради	СИК 7.5/АИК 7.5	**179.33**	**0.0**	**Да**	**ДОП**	**ДОП**	**ДОП**	**Не**	**Не**	**да**	**да**	**да**	**да**	**да**	**да**	**да**	**%**	**С**	
Обработка на данни, хостинг и подобни дейности	СИК 8.1/ АИК 8.1		**0.0**	**Не**	**Не**	**НЕДОП**	**НЕДОП**	**НЕДОП**	**НЕДОП**	**да**	**да**	**да**	**да**	**да**	**да**	**да**	**%**		**П**
Основани на данни решения за намаляване емисиите на парникови газове	СИК 8.2	**72145.38**	**28.03%**	**ДА**	**НЕДОП**	**НЕДОП**	**НЕДОП**	**НЕДОП**	**НЕДОП**	**да**	**да**	**да**	**да**	**да**	**да**	**да**	**%**	**С**	
Хотели, ваканционни домове, къмпинги и подобни места за настаняване	БИО 2.1		**0.0**	**НЕДОП**	**НЕДОП**	**НЕДОП**	**НЕДОП**	**НЕДОП**	**Не**	**да**	**да**	**да**	**да**	**да**	**да**	**да**	**%**		
Капиталови разходи за екологично устойчиви дейности (съобразени с таксономията) (А.1.)		**215690.49**	**83.79%**	**0.0**	**0.0**	**0.0**	**0.0**	**0.0**	**0.0**	**Да**	**Да**	**Да**	**Да**	**Да**	**Да**	**Да**	**%**		
от които: спомагащи		215690.49	0.8	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	**Да**	**Да**	**Да**	**Да**	**Да**	**Да**	**Да**	%		
от които: преходни		0.00	0.0	0.0						**Да**	**Да**	**Да**	**Да**	**Да**	**Да**	**Да**	%		
				Доп./ Недоп.	Доп./ Недоп.	Доп./ Недоп.	Доп./ Недоп.	Доп./ Недоп.	Доп./ Недоп.										
А.2. Допустими за таксономията дейности, но не устойчиви за околната среда (несъобразени с таксономията дейности)																	**%**		
ПРЕНОС И РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ЕЛЕКТРОЕНЕРГИЯ	**СИК 4.9**	**0.00**	**0.0**	**ДОП**	**ДОП**	**НЕДОП**	**НЕДОП**	**НЕДОП**	**НЕДОП**								**%**		
Ремонт (обновяване) на съществуващи сгради	СИК 7.2/АИК 7.2/КИ 3.2	**0.00**	**0.0**	**НЕДОП**	**НЕДОП**	**НЕДОП**	**НЕДОП**	**НЕДОП**	**НЕДОП**								**%**		
Монтаж, поддръжка и ремонт на инструменти и уреди за измерване, регулиране и контрол на енергийните характеристики на сгради	СИК 7.5/АИК 7.5	**0.00**	**0.0**	**ДОП**	**ДОП**	**ДОП**	**ДОП**	**НЕДОП**	**НЕДОП**								**%**		
Обработка на данни, хостинг и подобни дейности	СИК 8.1/ АИК 8.1	**15.00**	**0.01%**	**НЕДОП**	**НЕДОП**	**НЕДОП**	**НЕДОП**	**НЕДОП**	**НЕДОП**								**%**		
Основани на данни решения за намаляване емисиите на парникови газове	СИК 8.2	**0.00**	**0.0**	**ДОП**	**НЕДОП**	**НЕДОП**	**НЕДОП**	**НЕДОП**	**НЕДОП**								**%**		
Хотели, ваканционни домове, къмпинги и подобни места за настаняване	БИО 2.1	**247.00**	**0.10%**	**НЕДОП**	**НЕДОП**	**НЕДОП**	**НЕДОП**	**НЕДОП**	**НЕДОП**								**%**		
Капиталови разходи за отговарящи на условията за таксономия, но не екологично устойчиви дейности (несъгласувани с таксономията дейности) (А.2.)		**262.00**	**0.10%**	**0.0**	**0.0**	**0.0**	**0.0**	**0.0**	**0.0**								**%**		
А. Капиталови разходи за дейности, допустими за таксономия (А.1. + А.2.)		**215952.49**	**83.89%**	**0.0**	**0.0**	**0.0**	**0.0**	**0.0**	**0.0**										
Б. Недопустими дейности по таксономия																			
Капиталови разходи за недопустими по Таксономията дейности		**41463.51**	**16.11%**																
Общо		**257416.00**	**100%**																

Значение на съкращенията: ДА: Да, таксономично допустима и съобразена с таксономията дейност със съответната екологична цел; Не: Не, таксономично допустима, но не и таксономично съобразена дейност със съответната екологична цел; Доп.: Допустима, таксономично допустима дейност за съответната цел; Недоп.: Недопустима, таксономично недопустима дейност за

КПР ОТНОСНО ОПЕРАТИВНИ РАЗХОДИ

Приложение Таблица 3

КПР на таксономията на ЕС – оперативни разходи (ОР)

				Дял на ОР от продуктите или услугите, свързани със съобразени с таксономията икономически дейности — оповестяване за финансова година N (2024)															
				Критерии за съществен принос						Критерии за ненанасяне на значителни вреди									
		Оперативни разходи		Смекчаване на изменението на климата (5)	Адаптиране към изменението на климата (6)	Устойчиво използване и защита на водните и морските ресурси (7)	Кръгова икономика (8)	Замърсяване (9)	Биоразнообразие и екосистеми (10)	Смекчаване на изменението на климата (11)	Адаптиране към изменението на климата (12)	Устойчиво използване и защита на водните и морските ресурси (13)	Кръгова икономика (14)	Замърсяване (15)	Биоразнообразие и екосистеми (16)	**Минимални гаранции (17)**	Дял на съобразените с Таксономията оборот година N-1 (18)	**Категория (спомагаща дейност) (20)**	**Категория (преходна дейност) (21)**
Икономически дейности (1)	Код (2)	Абсолютни ОР (3) хил. лева	Дял на ОР % (4)	Да, Не, Доп., Недоп.	Да, Не, Доп., Недоп.	Да, Не, Доп., Недоп.	Да, Не, Доп., Недоп.	Да, Не, Доп., Недоп.	Да, Не, Доп., Недоп.	Да/Не	Да/Не	Да/Не	Да/Не	Да/Не	Да/Не	Да/Не	%	С	П
А. Таксономично допустими дейности																			
А.1. Екологично устойчиви дейности (съобразени с таксономията)																			
ПРЕНОС И РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ЕЛЕКТРОЕНЕРГИЯ	**СИК 4.9**	**586.66**	**1.93%**	**Да**	**Да**	**НЕДОП**	**НЕДОП**	**НЕДОП**	**НЕДОП**	**да**	**да**	**да**	**да**	**да**	**да**	**да**	**%**	**С**	
Ремонт (обновяване) на съществуващи сгради	СИК 7.2/АИК 7.2/КИ 3.2		**0.00%**	**Не**	**Не**	**НЕДОП**	**НЕДОП**	**Не**	**НЕДОП**	**да**	**да**	**да**	**да**	**да**	**да**	**да**	**%**		**П**
Монтаж, поддръжка и ремонт на инструменти и уреди за измерване, регулиране и контрол на енергийните характеристики на сгради	СИК 7.5/АИК 7.5	**0.00**	**0.00%**	**Да**	**ДОП**	**ДОП**	**ДОП**	**Не**	**Не**	**да**	**да**	**да**	**да**	**да**	**да**	**да**	**%**	**С**	
Обработка на данни, хостинг и подобни дейности	СИК 8.1/ АИК 8.1		**0.00%**	**Не**	**Не**	**НЕДОП**	**НЕДОП**	**НЕДОП**	**НЕДОП**	**да**	**да**	**да**	**да**	**да**	**да**	**да**	**%**		**П**
Основани на данни решения за намаляване емисиите на парникови газове	СИК 8.2		**0.00%**	**ДА**	**НЕДОП**	**НЕДОП**	**НЕДОП**	**НЕДОП**	**НЕДОП**	**да**	**да**	**да**	**да**	**да**	**да**	**да**	**%**	**С**	
Хотели, ваканционни домове, къмпинги и подобни места за настаняване	БИО 2.1		**0.00%**	**НЕДОП**	**НЕДОП**	**НЕДОП**	**НЕДОП**	**НЕДОП**	**Не**	**да**	**да**	**да**	**да**	**да**	**да**	**да**	**%**		
Оперативни разходи за екологично устойчиви дейности (съобразени с таксономията) (А.1.)		**586.66**	**1.93%**	**0.0**	**0.0**	**0.0**	**0.0**	**0.0**	**0.0**	**Y**	**Y**	**Y**	**Y**	**Y**	**Y**	**Y**	**%**		
от които: спомагащи		586.66	1.93%	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	**Да**	**Да**	**Да**	**Да**	**Да**	**Да**	**Да**	**%**		
от които: преходни		0.00	0.00%	0.0						**Да**	**Да**	**Да**	**Да**	**Да**	**Да**	**Да**	**%**		**Т**
				Доп./ Недоп.	Доп./ Недоп.	Доп./ Недоп.	Доп./ Недоп.	Доп./ Недоп.	Доп./ Недоп.										
А.2. Допустими за таксономията дейности, но не устойчиви за околната среда (несъгласувани с таксономията дейности)																	**%**		
ПРЕНОС И РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ЕЛЕКТРОЕНЕРГИЯ	**СИК 4.9**	**25393.33**	**83.33%**	**ДОП**	**ДОП**	**НЕДОП**	**НЕДОП**	**НЕДОП**	**НЕДОП**								**%**		
Ремонт (обновяване) на съществуващи сгради	СИК 7.2/АИК 7.2/КИ 3.2	**59.37**	**0.19%**	**НЕДОП**	**НЕДОП**	**НЕДОП**	**НЕДОП**	**НЕДОП**	**НЕДОП**								**%**		
Монтаж, поддръжка и ремонт на инструменти и уреди за измерване, регулиране и контрол на енергийните характеристики на сгради	СИК 7.5/АИК 7.5	**0.00**	**0.00%**	**ДОП**	**ДОП**	**ДОП**	**ДОП**	**НЕДОП**	**НЕДОП**								**%**		
Обработка на данни, хостинг и подобни дейности	СИК 8.1/ АИК 8.1	**2404.45**	**7.89%**	**НЕДОП**	**НЕДОП**	**НЕДОП**	**НЕДОП**	**НЕДОП**	**НЕДОП**								**%**		
Основани на данни решения за намаляване емисиите на парникови газове	СИК 8.2	**0.00**	**0.00%**	**ДОП**	**НЕДОП**	**НЕДОП**	**НЕДОП**	**НЕДОП**	**НЕДОП**								**%**		
Хотели, ваканционни домове, къмпинги и подобни места за настаняване	БИО 2.1	**22.33**	**0.07%**	**НЕДОП**	**НЕДОП**	**НЕДОП**	**НЕДОП**	**НЕДОП**	**НЕДОП**								**%**		
Оперативни разходи за отговарящи на условията за таксономия, но не екологично устойчиви дейности (несъгласувани с таксономията дейности) (А.2.)		**27879.47**	**91.49%**	**0.0**	**0.0**	**0.0**	**0.0**	**0.0**	**0.0**								**%**		
А. Оперативни разходи за дейности, допустими за таксономия (А.1. + А.2.)		**28466.12**	**93.42%**	**0.0**	**0.0**	**0.0**	**0.0**	**0.0**	**0.0**								**%**		
Б. Недопустими дейности по таксономия																			
Оперативни разходи за недопустими по Таксономията дейности		**2005.29**	**6.58%**														**0.0**		
Общо		**30471.41**	**100.00%**																

Значение на съкращенията: ДА: Да, таксономично допустима и съобразена с таксономията дейност със съответната екологична цел; Не: Не, таксономично допустима, но не и таксономично съобразена дейност със съответната екологична цел; Доп.: Допустима, таксономично допустима дейност за съответната цел; Недоп.: Недопустима, таксономично недопустима дейност за съответната екологична цел.

РАЗДЕЛ X – СЪБИТИЯ СЛЕД ДАТА НА ОТЧЕТ

КЕВР откри процедура за изменение на цените на електрическата енергия, утвърдени с Решение № Ц-17 от 30.06.2024 г. и от 01.01.2025 г. с Решение Ц-3/01.01.2025 г. утвърди нови цени за електрическа енергия. С новото ценово решение Регулаторът изменя определената на ЕСО ЕАД прогнозна пазарна цена за базов товар за периода 01.01.2025 г. – 30.06.2025 г. от 178,64 лв./МВтч. на 219,01 лв./МВтч., или е увеличена с 22,6%. Повишеният размер на одобрените разходи за закупуване на технологични загуби води до промяна в ценообразуващите елементи, формиращи цената за пренос, която се изменя от 12,70 лв./МВтч. на 13,66 лв./МВтч. съгласно Решение Ц-3/01.01.2025 г. Останалите параметри и цени за ЕСО ЕАД, утвърдени с Решение Ц-17/30.06.2024 г., остават непроменени.

През февруари 2025 г. Народното събрание прие изменения в Закона за счетоводството, насочени към отлагане с една година на изискванията за нефинансово отчитане на предприятията. Промените бяха обнародвани в Държавен вестник, бр. 17 от 28.02.2025 г. Първоначално, съгласно европейска директива 2022/2464, предприятия с над 500 служители трябваше да представят нефинансови отчети за устойчивост за 2024 г. С новите изменения този срок е удължен с една година, като първото подаване на такива отчети ще бъде за 2025 г.

Ангелин Цачев

Изпълнителен директор

ANGELIN NIKOLAEV TSACHEV

Digitally signed by ANGELIN NIKOLAEV TSACHEV
Date: 2025.03.26 15:56:06 +02'00'

Декларация за корпоративно управление

по чл. 100н, ал. 7, т. 1 от ЗППЦК

От Ангелин Цачев,

Изпълнителен директор на „Електроенергиен системен оператор“ ЕАД, ЕИК 175201304, с адрес на управление: гр. София п. к. 1618, област София, община Столична, район Витоша, бул. „Цар Борис III“ № 201

Настоящата декларация за корпоративно управление се основава на възприетите от българското законодателство принципи и норми за добро корпоративно управление посредством разпоредбите на Националния кодекс за корпоративно управление, Търговския закон (ТЗ), Закона за публично предлагане на ценни книжа (ЗППЦК), Закона за счетоводството (ЗС) и други нормативни и подзаконови нормативни актове и международно признати стандарти. Декларацията за корпоративно управление е изготвена съобразно изискванията на чл. 39 от ЗС и на чл. 100н от ЗППЦК.

1. Информация относно спазване по целесъобразност на: (а) Националния кодекс за корпоративно управление или (б) друг кодекс за корпоративно управление, както и информация относно практиките на корпоративно управление, които се прилагат от Дружеството в допълнение на кодекса по буква (а) или (б)

Дружеството спазва основните принципи на Националния кодекс за корпоративно управление.

Управлението на Дружеството се осъществява при спазване на разпоредбите, установени в Устава на „ЕСО“ ЕАД, както и в Правилник за дейността на Надзорния съвет и Правилата за дейност на управителния съвет на „ЕСО“ ЕАД, които са в съответствие с изискванията на Националния кодекс за корпоративно управление и регламентират функциите и задълженията на органите за управление и контрол; процедурата за избор и освобождаването на членове на тези органи; структурата и компетентността му; изискванията, с които следва да бъдат съобразени размерът и структурата на възнагражденията на членовете на органите за управление и контрол; процедурите за избягване и разкриване на конфликти на интереси; необходимостта от създаване на одитен комитет съобразно спецификата на Дружеството.

Управлението на Дружеството се ръководи от общоприетите принципи за почтеност и управленска и професионална компетентност, при спазване на Националния кодекс за корпоративно управление и приетия в „ЕСО“ ЕАД Етичен кодекс. Етичният кодекс определя необходимите нива на етика и поведение, предоставя се на всички служители, същият е достъпен и на интранет страницата на дружеството.

Всички служители на Дружеството са запознати с установените норми на етично и професионално поведение, като за отклонението от тях, представляващи нарушение на вътрешния трудов ред, е предвидена дисциплинарна отговорност.

2. Обяснение от страна на Дружеството кои части на кодекса за корпоративно управление по т. 1, буква (а) или (б) не спазва и какви са основанията за това, съответно когато не се позовава на никое от правилата на кодекса за корпоративно управление - основания за това

Дружеството спазва основните принципи на Националния кодекс за корпоративно управление по отношение на всички относими за дейността му негови изисквания и доколкото същите не противоречат на изискванията на приложимия специален Закон за енергетиката, регламентиращ дейността на дружеството в качеството му на независим преносен оператор на преносна мрежа за електрическа енергия.

3. Описание на основните характеристики на системите за вътрешен контрол и управление на риска във връзка с процеса на финансово отчитане

<u>Вътрешен контрол</u>

Финансовото управление и контрол е цялостен процес, интегриран в дейността на ЕСО ЕАД, осъществяван от ръководството на дружеството и неговите служители. Прилага се към всички аспекти от дейността на дружеството и се осъществява чрез комплекс от взаимосвързани елементи: *контролна среда; *управление на риска; *контролни дейности; *информация и комуникация; *мониторинг.

Системата за финансово управление и контрол (СФУК) в ЕСО ЕАД е съобразена с изискванията на Закона за финансовото управление и контрол в публичния сектор (ЗФУКПС), Указанията и Методическите насоки по елементите на финансовото управление и контрол, дадени от Министерството на финансите (МФ). СФУК включва политики, процедури и вътрешни правила за всички дейности и лица в дружеството.

Наличието на утвърдена рамка на Система за финансово управление и контрол в ЕСО ЕАД демонстрира познаването, от ръководството на ЕСО ЕАД, на нормативните изисквания, задълженията и отговорностите по отношение на вътрешния контрол. Документът е актуализиран и съответства на нормативната уредба и методологията в областта на вътрешния контрол. Рамката на системата съдържа разписани задължителните елементи на финансовото управление и контрол, като общи изисквания. Разписаните вътрешни актове и практически прилагани процедури дават разумна увереност, че целите на дружеството се постигат при осигурени условия за осъществяване на ефективен контрол. Действащата контролна среда в дружеството е добра и създава условия за постигане на целите му и за изпълнение на решенията на ръководството. В ЕСО ЕАД са създадени добри условия за оперативен обмен на информация, осигуряващ протичането на ефективна вертикална и хоризонтална комуникация между служителите от отделните йерархични нива.

<u>1. Контролна среда</u>

В ЕСО ЕАД са утвърдени вътрешни актове (политики, правила, процедури) за организация на извършваните в дружеството дейности и процеси, вкл. осъществяване на вътрешен контрол по тях.

В ЕСО ЕАД е създадена подходяща организационна структура, която да позволи на дружеството да постигне целите си.

Въведените политики, процедури и практики по управление на човешките ресурси в ЕСО ЕАД, отговарят на нормативните изисквания, регламентирани в ЗФУКПС и методическите насоки по елементите на финансовото управление и контрол, и са

предпоставка за ефективно управление на човешките ресурси и обезпечаване на дружеството с нужните такива.

В ЕСО ЕАД са създадени добри условия за оперативен обмен на информация, осигуряващ протичането на ефективна вертикална и хоризонтална комуникация между служителите от отделните йерархични нива.

Ръководството на дружеството е създало условия и поддържа функционирането на независим вътрешен одит, който се отчита пряко на Изпълнителния директор на ЕСО ЕАД. Отделът е ситуиран в Централното управление на ЕСО ЕАД и няма вътрешни одитори в териториалните структури на дружеството. В обхвата на вътрешния одит попадат всички структурни звена на дружеството. На вътрешен одит подлежат всички дейности и процеси, извършвани в дружеството.

2. Управление на риска

В ЕСО ЕАД има утвърдена от Управителния съвет на дружеството „Стратегия за управление на риска в ЕСО ЕАД“ с основен пакет приложими документи: процедура, наръчник и интегрирано уеб-базирано информационно приложение.

Документите са разпространени до ръководителите на структурните звена. Със заповеди на ИД на ЕСО ЕАД е назначен “Риск комитет“ на дружеството и са определени Ръководител по управление на риска и Служител по управление на риска в ЕСО ЕАД.

Създадените в ЕСО ЕАД документи във връзка с процеса по управление на риска отговарят на нормативните изисквания и създават предпоставка за изразяване на разумна увереност, че рисковете застрашаващи постигането на целите на дружеството се поддържат на приемливо ниво.

3. Контролни дейности

Системата на двойния подпис е регламентирана като задължителен елемент в рамката на СФУК в дружеството.

В ЕСО ЕАД са въведени необходимите процедури, касаещи достъп до активите и информацията само от оторизирани лица във връзка с изпълнение на техните дейности и отговорности, съобразно разписаните длъжностни характеристики. Корпоративната компютърна мрежа на ЕСО ЕАД е предназначена да обслужва само звена и поделения на дружеството, като осигурява програмно-техническа база за всички вътрешни информационни системи и компютризирани технологични дейности на дружеството.

В ЕСО ЕАД са утвърдени „Вътрешни правила за осъществяване на предварителен контрол в ЕСО ЕАД“, регламентиращи реда и начина за осъществяване на предварителен контрол, съобразно изискванията на законодателството и указанията, издадени от министъра на финансите. Предварителният контрол се извършва по отношение на всички процеси (посочени като обекти на предварителен контрол в правилата), свързани с осъществяването на цялостната дейност в дружеството, както и проекти и програми на ЕС и други финансови инструменти, по които бенефициент е ЕСО ЕАД, представлявано от Изпълнителния директор или упълномощено от него лица.

Текущият контрол в ЕСО ЕАД е организиран: *за договорите сключени по реда на ЗОП се осъществява от лицата, определени със заповед за контрол по съответния договор, съгласно утвърдените вътрешни правила за възлагане на обществени поръчки, заповед за контрол при изпълнение на обекти от инвестиционната и ремонтна програма на ЕСО ЕАД, заповед за контрол по изпълнение на договорите за доставки; *за

договорите сключени за осъществяване на лицензионната дейност на дружеството или извън обхвата на ЗОП, контролът се осъществява в конкретните структурни звена в рамките на тяхната функционална и длъжностни характеристики. Текущият контрол се осъществява преди извършване на всяко плащане по сключените договори.

Последващите оценки в дружеството се извършват на функционален принцип в рамките на административната структура (дирекция, управление, отдел), извършваща съответната дейност. Несъответствията се докладват на принципа на субординацията – служителите докладват на преките си ръководители, а те от своя страна докладват на по-горно ниво. Изпълнителния директор определя със заповед отговорни служители с необходимата експертиза за извършването на последващи оценки на изпълнението за целите на всеки конкретен случай при необходимост. Утвърдени са вътрешни правила и инструкция относно приемане, обработване на сигнали за корупционни прояви, злоупотреби със служебно положение и конфликт на интереси в ЕСО ЕАД.

Процедурите за пълно, вярно, точно и своевременно осчетоводяване и отчитане на всички операции в ЕСО ЕАД са определени в Счетоводните политики на дружеството, в съответствие с Международните счетоводни стандарти, действащото счетоводно данъчно законодателство, други вътрешни актове, уреждащи правилата за счетоводната отчетност и документооборота. С утвърденото разпределение на задълженията и отговорностите на отделните служители не се позволява на един служител едновременно да има отговорност по вземане на решение, изпълнение, осчетоводяване и осъществяване на контрол.

Разрешаването за извършване на действия, в резултат на които настъпват определени последици за дружеството се извършва от Изпълнителния директор, Управителен съвет, Надзорен съвет или едноличния собственик на капитала, съобразно предоставените им от Търговския закон, Устава на ЕСО ЕАД, Правилата за дейността на УС и НС правомощия. Одобрението се извършва от Изпълнителния директор или упълномощени от него длъжностни лица, в съответствие с разпределението на отговорностите им с утвърдените длъжности характеристики и съобразено с приложимата нормативна уредба, Устава на ЕСО ЕАД, бизнес програмата, бюджета и вътрешно разпоредителните документи на дружеството. Изпълнителният директор делегира определени правомощия с пълномощно на длъжностни лица за определен срок или за постоянно да извършват определена дейност. Длъжностните лица с делегирани правомощия докладват на Изпълнителния директор за изпълнението им.

Функциите и отговорностите на Изпълнителния директор, членовете на УС и НС са регламентирани в Устава на ЕСО ЕАД и правилниците за дейността на УС и НС, други относими нормативни и вътрешни актове. Разделянето на отговорностите на работниците и служителите в дружеството е осъществено чрез длъжностните характеристики. Изградени са подходящи линии на докладване и система за делегиране на правомощия, като Изпълнителния директор със заповеди е възложил функции и отговорности на длъжности лица с необходимата компетентност.

Процедурата по наблюдение върху възлагането на работата и изпълнението й в ЕСО ЕАД се осъществява ежедневно от непосредствения ръководител, съобразно йерархичната подчиненост. Възлагането на задачи може да се извърши в устна или писмена форма, с определен срок за изпълнение. Ръководителите на структурните звена носят отговорност за възложената работа, нейното изпълнение и последиците от нея. Те дават насоки и указания на подчинените си, за да се осигури разбиране и недопускане на грешки и злоупотреби при изпълнението.

4. Информация и комуникация.

Чрез въведените информационни и комуникационни системи в дружеството, всички служители получават навременно ясни и точни указания и разпореждания. Информационните и комуникационните системи на дружеството, включват: *система за документооборот „Archimed eDMS“, чрез която се възлагат задачи с отговорници и срокове за изпълнение; *система за документиране и документооборот, съдържаща правила за оформяне, движение, използване и архивиране на документи; *вътрешна (интранет) страница, позволяваща достъп на служителите на дружество до всички системи на дружеството (според нивото на оторизация на съответния служител) и вътрешни документи, имащи отношение към дейността на дружеството; *интернет страница съдържаща актуална информация относно предлаганите услуги, основни нормативни и вътрешни актове, както и друга информация свързана с дейността на ЕСО ЕАД, която е достъпна за всеки служител и гражданин.

Изпълнителният директор на дружеството провежда ежеседмични срещи на ръководителите на самостоятелните структурни звена в ЕСО ЕАД с цел информираност, оперативност, координация, отчетност и контрол. Комуникацията с други организации и трети лица се извършва от Изпълнителния директор или от упълномощени от него представители на ЕСО ЕАД. Утвърдени са вътрешни правила: *за организация на деловодната дейност и документооборота; *за дейността на архива на ЕСО ЕАД; *за управление на организационно-разпоредителни документи.

5. Мониторинг

Най-често използваната фирма за мониторинг в дружеството е текущото наблюдение. Осъществява се ежедневно от ръководството, директорите на дирекции, ръководителите на отдели и служителите. Ежегодно се изготвят доклади за състоянието на системите за финансово управление и контрол (изп. чл. 8, ал. 1 от ЗФУКПС). Докладите се изпращат на БЕХ ЕАД в качеството му на едноличен собственик на капитала. Самооценка се извършва най-малко веднъж годишно за целите на годишното докладване по ЗФУКПС.

Със заповед на ИД на ЕСО ЕАД е назначена постоянна комисия със задачи: *да извършва самооценка веднъж годишно за целите на годишното докладване по ЗФУКПС; *да предлага промени по вътрешните актове, свързани с финансовото управление и контрол; *да предлага актуализиране на СФУК.

Отделът за вътрешен одит в ЕСО ЕАД осъществява мониторинг на дейността на дружеството и дава информация на ръководството относно адекватността и ефективността на системата за финансово управление и контрол за одитираните структури, процеси и дейности. Всички резултати от осъществения мониторинг, включително недостатъците и предложенията за подобрение на вътрешния контрол се докладват на лицата, които могат да вземат мерки за разрешаване на проблемите: *от текущия контрол – на прекия ръководител, а при необходимост на директорите на дирекции и ИД; *от самооценка – на ИД; *от вътрешния одит – на ИД.

Процес на финансовото отчитане

Ръководството носи отговорността за осигуряване подходящо поддържане на счетоводните данни и на процесите, които гарантират, че финансовата информация е уместна, надеждна, в съответствие с приложимото законодателство и се изготвят и публикуват от Дружеството своевременно. Ръководството на Дружеството преглежда и одобрява финансовите отчети, за да се гарантира че финансовото състояние и резултатите на Дружеството са правилно отразени.

Финансовата информация, публикувана от Дружеството, е обект на одобрение от Управителния и Надзорния съвет.

Управление „Главен счетоводител“ е на подчинение на директор дирекция „Финанси и бюджет“. Съгласно неговата функционална характеристика той обхваща и реализира изцяло счетоводно-отчетната функция в дружеството, вътрешния счетоводен контрол и изготвянето на финансови отчети. В неговите отговорности е коректното и последователно приложение на разработените счетоводни политики, разработването и приложението на вътрешен сметкоплан; отчетни методики, текущото водене на счетоводството; текущия счетоводен анализ и контрол на отчетните данни и документация; сводирането и класифицирането на отчетните данни за целите на финансовите отчети; изготвянето и/или обработката на входящите данни за приблизителните счетоводни оценки заедно с ангажираните експерти, както и докладване на установени отклонения и несъответствия на изпълнителния директор; и спазването на нормативните изисквания в областта на счетоводството, данъците и други свързани с тях области.

Счетоводната политика на дружеството подлежи на одобрение от Управителен и Надзорен съвет. Най-важните нейни аспекти, необходими за правилното разбиране на финансовите отчети, задължително се оповестяват.

Изборът на отчетната рамка е дефиниран на база изискванията на Закона за счетоводството. Дружеството прилага Международните стандарти за финансово отчитане (МСФО), приети от Европейския съюз. Текущият контрол за правилното приложение на МСФО се извършва от главния счетоводител, вътрешния одит и контрол и одитния комитет. Допълнително потвърждение за коректността на приложението се получава от външните одитори.

Изготвянето на финансовите отчети на дружеството за публично ползване е резултат на цялостен процес по счетоводно приключване на отчетен период. Този процес е формализиран чрез приети от ръководството документи с правила и инструкции. Те са свързани с извършването на определени действия и процедури, и респ. изготвянето на определени документи от лица от управление „Главен счетоводител“ или от други длъжностни лица и тези действия и процедури са насочени към: извършване на инвентаризации; анализи на сметки; изпращане на потвърдителни писма; определяне на най-добри приблизителни оценки като амортизации, преоценки, обезценки и начисления, които да са базирани на разумно обосновани предположения, сводиране и класификация на счетоводните данни; проучвания и анализи на определени правни документи (договори, съдебни дела, становища на правни консултанти); проучвания и оценка на доклади на експерти (оценители, актюери, други вътрешни експерти и длъжностни лица); изготвяне, анализи и обсъждания на проекти на финансови отчети.

Процесът по счетоводно приключване се ръководи пряко от главния счетоводител, и той взема крайните решения по ключови въпроси, свързани с признаването, класификацията, оценките, представянето и оповестяванията относно определени обекти, операции и събития, както и за цялостното представяне на финансовите отчети.

Външният регистриран одитор прави преглед и докладва за съществени въпроси, включени в одиторския доклад.

Декларация на изпълнителния директор по отношение на годишния доклад за дейността и финансовите отчети

Съгласно изискванията на Кодекса, изпълнителният директор потвърждава тяхната отговорност за изготвянето на годишния доклад за дейността и финансовия отчет и считат, че годишния доклад за дейността, взет като цяло, е прозрачен, балансиран и разбираем и осигурява необходимата информация с цел оценяване дейността на Дружеството, бизнес модела и стратегията.

4. Информация по член 10, параграф 1, букви "в", "г", "е", "з" и "и" от Директива 2004/25/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 21 април 2004 г. относно предложенията за поглъщане

4.1. Член 10, параграф 1, буква "в"

Значими преки или косвени акционерни участия (включително косвени акционерни участия чрез пирамидални структури и кръстосани акционерни участия) по смисъла на член 85 от Директива 2001/34/ЕО;

- „ЕСО" ЕАД притежава 100% от акционерния капитал на „ЕСО Инженеринг" ЕООД, учредено на 18.02.2021 г.
- „ЕСО" ЕАД притежава 100% от акционерния капитал на „ЕСО Проект" ЕООД, учредено на 26.04.2022 г.
- „ЕСО" ЕАД притежава 100% от акционерния капитал на „ЕСО Чардж" ЕАД, учредено на 29.03.2024 г.
- ЕСО" ЕАД притежава 50% от акционерния капитал на „БУЛГАРТЕЛ" АД, придобити чрез непрична вноска/апорт/ от едноличния собственик на капитал - БЕХ ЕАД през м.2017г.
- През месец май 2020 г. ЕСО заедно с преносните оператори на Гърция, Румъния и Италия участва в учредяването на Southeast Electricity Network Coordination Center S.A. (SEleNe CC S.A.) - Към 31.12.2023 г. делът на ЕСО ЕАД в акционерния капитал на SEleNe Cc е 33,33 %.

Към 31.12.2024г. едноличен собственик на капитала на „ЕСО" ЕАД е „Български енергиен холдинг" ЕАД.

4.2. Член 10, параграф 1, буква "г"

Притежателите на всички ценни книжа със специални права на контрол и описание на тези права;

Дружеството няма акционери със специални контролни права.

4.3. Член 10, параграф 1, буква "е"

Всички ограничения върху правата на глас, като например ограничения върху правата на глас на притежателите на определен процент или брой гласове, крайни срокове за упражняване на правата на глас или системи, посредством които чрез сътрудничество с Дружеството финансовите права, предоставени на ценните книжа, са отделени от притежаването на ценните книжа;

Предвид факта, че „БЕХ“ ЕАД е едноличен собственик на капитала на „ЕСО“ не са налице ограничения върху правата на глас. В чл. 81и от Закона за енергетиката е предвидена забрана за дъщерни предприятия на вертикално интегрираното предприятие, изпълняващи функциите по производство или доставка. Такива дружества нямат право на пряко или непряко участие в капитала на независимия преносен оператор. Операторът няма пряко или непряко участие в капитала в никое дъщерно предприятие на вертикално интегрираното предприятие, изпълняващо функциите по производство или доставка, нито получава дивиденти или други финансови облаги от това дъщерно предприятие.

4.4. Член 10, параграф 1, буква "з"

Правилата, с които се регулира назначаването или смяната на членове на съвета и внасянето на изменения в учредителния акт

Правилата, с които се регулира назначаването или смяната на членове на органи за управление и контрол и внасянето на изменения в Устава на Дружеството са определени в Закона за енергетиката, Закона за публичните предприятия и правилника за прилагането му, Устава на дружеството и приетия Правилник за дейността на Надзорния съвет на ЕСО ЕАД.

Правомощията на членовете на органите на управление и контрол са уредени в Закона за енергетиката, Устава на Дружеството и приетите правила за работа на органите на управление.

Съгласно разпоредбата на чл. 81д от ЗЕ, независимият преносен оператор на преносна мрежа за електрическа енергия – част от вертикално интегрирано предприятие, е акционерно дружество с двустепенна система на управление.

Общото събрание на акционерите /Едноличният собственик на капитала/ взема решения за изменение и допълване на устава; преобразуване и прекратяване на Дружеството; увеличаване и намаляване капитала; избор и освобождаване на членовете на Надзорния съвет; назначаване и освобождаване на регистрираните одитори на Дружеството, различни от одиторите на вертикално интегрираното предприятие по смисъла на § 1, т. 3а от ДР на ЗЕ и на дружествата в него; одобряване и приемане на годишния финансов отчет след заверка от назначените регистрирани одитори, решения за разпределение на печалбата, за попълване на фонд „Резервен” и за изплащане на дивидент, освобождаване от отговорност членове на надзорния и управителния съвет и др.

Членовете на надзорния съвет на независимия преносен оператор се избират от общото събрание на акционерите. Надзорният съвет се състои от 5 до 7 членове /чл.23, ал.1 от Устава/. Най–малко една трета, но не повече от една втора от състава на Надзорния съвет следва да са независими членове, номинирани след конкурсна процедура от Агенцията за публичните предприятия и контрол, оставалите членове се избират след проведена конкурсна процедура от едноличния собственик на капитала. Решението на едноличния собственик на капитала поражда действие, ако в срок до три седмици от уведомяването КЕВР не възрази срещу избора на половината минус един от членовете на надзорния съвет на основанието, посочено в чл. 81д, ал. 11, т. 1 от ЗЕ – когато възникнат съмнения относно неговата професионална независимост (чл. 81е, ал. 2 от ЗЕ).

Членовете на управителния съвет на независимия преносен оператор се избират и освобождават от надзорния съвет. Надзорният съвет незабавно изпраща на комисията решенията за избор, както и информация за условията, които уреждат мандата, продължителността и прекратяването му, условията на работа, включително

възнагражденията, съответно решенията за предсрочно освобождаване, заедно с мотивите към тях. Решенията пораждат действие, ако в срок три седмици от уведомяването, но не по-кратък от срока за обжалване по ал. 7, комисията не възрази срещу тях (чл. 81д, ал. 3 от ЗЕ).

КЕВР се уведомява за решенията за:

1. избор на член на управителния съвет на независимия преносен оператор;

2. предсрочно освобождаване на член на управителния съвет на независимия преносен оператор след получаването му от лицето, което се освобождава (чл. 81д, ал. 4 от ЗЕ).

4.5. Член 10, параграф 1, буква "и"

Правомощията на членовете на съвета, и по-специално правото да се емитират или изкупуват обратно акции.

Съгласно разпоредбата на чл. 81д, ал. 2 от ЗЕ, управителният съвет на независимия преносен оператор взема решенията, свързани с текущите дейности на оператора на преносна мрежа, управлението на мрежата и дейностите, необходими за изготвянето на 10-годишния план за развитие на мрежата.

Надзорният съвет на независимия преносен оператор приема решенията, които могат съществено да повлияят върху стойността на активите на оператора на преносна мрежа, включително решенията, свързани с одобрението на годишните финансови планове, нивото на задлъжнялост на оператора на преносна мрежа и обвързващи общото събрание на оператора решения относно размера на дивидентите, които се разпределят между акционерите (чл. 81е, ал. 1 от ЗЕ).

Без да се засягат решенията на надзорния орган съгласно чл. 81е, ал. 1 от ЗЕ, независимият преносен оператор има право да взема решения независимо от вертикално интегрираното предприятие по отношение на активи, необходими за функционирането, поддръжката или развитието на преносната мрежа, както и правомощия да предлага обвързващи общото събрание решения относно набиране на средства на капиталовия пазар чрез заем или увеличаване на капитала (чл. 81ж, ал. 3 от ЗЕ).

Съгласно чл. 11, ал. 1 от Устава на „ЕСО“ ЕАД отпечатването на акции на дружеството се извършва по решение на управителния съвет след одобрение от надзорния съвет.

5. Състав и функциониране на административните, управителните и надзорните органи на Дружеството и техните комитети

Едноличен собственик на капитала на „ЕСО“ ЕАД е „Български енергиен холдинг” ЕАД (БЕХ ЕАД), регистрирано в Търговския регистър при Агенцията по вписванията с ЕИК 831373560, чийто Принципал е българската държава, чрез публичен орган – Министерство на енергетиката. Правото на собственост от страна на държавата се упражнява от Министъра на енергетиката.

Органите на „ЕСО“ ЕАД са: Общото събрание (едноличен собственик на капитала), Надзорен съвет и Управителен съвет. Правата на едноличния собственик на капитала се упражняват от Съвета на директорите на БЕХ ЕАД.

Членовете на Надзорния съвет на независимия преносен оператор се избират от общото събрание на акционерите. Надзорният съвет е в състав от трима до седем членове за срок от 5 години, като за избора им се уведомява Комисията за енергийно и водно

регулиране (КЕВР). Надзорният съвет на независимия преносен оператор приема решенията, които могат съществено да повлияят върху стойността на активите на оператора на преносна мрежа, включително решенията, свързани с одобряването на годишните финансови планове, нивото на задлъжнялост на оператора на преносна мрежа и обвързващи общото събрание на оператора решения, относно размера на дивидентите, които се разпределят между акционерите, избира и назначава отговорник по съответствието по смисъла на чл.81к, ал.2 от Закона за енергетиката, както и други въпроси, предоставени в неговата компетентност от закона или устава на ЕСО ЕАД.

Управителният съвет на независимия преносен оператор е в състав от трима до деветима членове с петгодишен мандат. Членовете на Управителния съвет се избират и освобождават от Надзорния съвет. Решенията на Надзорния съвет за избор, както и информация за условията, които уреждат мандата, продължителността и прекратяването му се изпращат на Комисията за енергийно и водно регулиране (КЕВР). Управителният съвет взема решения, свързани с текущите дейности на оператора на електропреносната мрежа, управлението на мрежата и дейностите, необходими за изготвянето на 10-годишния план за развитие на мрежата, както и решава други въпроси, предоставени в негова компетентност от закона или устава на ЕСО ЕАД.

Органи на управление:

ЕСО ЕАД има двустепенна форма на управление – Надзорен съвет и Управителен съвет.

Към 31.12.2024 г. Надзорният съвет /НС/ се състои от седемчленен състав:

1. Александър Александров Тричков – член на НС и Председател на НС;
2. Евден Тодоров Николов – член на НС и Заместник председател на НС;
3. Костадин Иванов Попов – член на НС;
4. Пламен Георгиев Радонов – член на НС;
5. Илиян Николаев Скарлатов – член на НС;

Към 31.12.2024 г. Управителният съвет /УС/ се състои от трима членове в състав, както следва:

1. Антон Пенков Славов – Член на УС и Председател на УС
2. Ангелин Николаев Цачев – Член на УС и Изпълнителен директор на ЕСО ЕАД;
3. Пламен Веселинов Йорданов – Член на УС.

На основание чл.81 к, ал.2 от Закона за енергетиката и в съответствие с Устава на дружеството надзорният съвет на ЕСО ЕАД избира отговорник по съответствието на дружеството. Отговорникът по съответствието на ЕСО ЕАД е Григор Григоров.

Дружеството се управлява и представлява от Управителния съвет.

Непосредственото, ежедневно ръководство се осъществява от Изпълнителния директор, съобразно уредените от Устава на „Електроенергиен системен оператор“ ЕАД негови компетенции.

За всички заседания на органите за управление и контрол се водят протоколи, които се подписват от всички присъстващи членове, като се отбелязва гласуването по

разглежданите въпроси. Вземането на решения от органите за управление и контрол е съобразно разпоредбите на Устава на Дружеството

Осъществява се активно взаимодействие между Изпълнителния директор и останалите членове на управителния съвет, което допринася за формирането на ясна и балансирана представа за Дружеството и неговото корпоративно управление. По този начин се създават предпоставки за реализирането на един от важните принципи на доброто корпоративно управление – осъществяване на ефективно стратегическо управление на Дружеството, което е неразривно свързано и обусловено от структурата и състава на органите на управление.

Одитен комитет

Съгласно решение на Общото събрание на акционерите (едноличен собственик на капитала) и в съответствие със законовите изисквания и конкретните нужди на Дружеството, са избрани членовете на Одитния комитет, мнозинството от които са независими съгласно чл. 107 от ЗНФО.

Основните функции на Одитния комитет са регламентирани в чл. 108 на Закона за независимия финансов одит и са, както следва:

– Да наблюдава процеса на финансово отчитане и представя препоръки и предложения, за да се гарантира неговата ефективност;

– Да наблюдава ефективността на вътрешната контролна система, на системата за управление на риска и на дейността по вътрешен одит по отношение на финансовото отчитане в одитираното предприятие;

– Да наблюдава задължителния одит на годишните финансови отчети, включително неговото извършване, като взема предвид констатациите и заключенията на Комисията по прилагането на чл. 26, параграф 6 от Регламент (ЕС) № 537/2014;

– Да проверява и наблюдава независимостта на регистрираните одитори в съответствие с изискванията на глави шеста и седма от ЗНФО, както и с чл. 6 от Регламент (ЕС) № 537/2014, включително целесъобразността на предоставянето на услуги извън одита на одитираното предприятие по чл. 5 от същия регламент;

– Да отговаря за процедурата за подбор на регистрирания одитор и препоръчва назначаването му с изключение на случаите, когато одитираното предприятие разполага с комисия за подбор;

– Да изготвя и предоставя на Комисията за публичен надзор над регистрираните одитори в срок до 30 юни годишен доклад за дейността си и др.

6. Описание на политиката на многообразие, прилагана по отношение на административните, управителните и надзорните органи на емитента във връзка с аспекти, като възраст, пол или образование и професионален опит, целите на тази политика на многообразие, начинът на приложението й и резултатите през отчетния период

ЕСО ЕАД като социално-отговорно дружество се ангажира да насърчава равенството и многообразието сред служители, административни, управителни и надзорни органи. Не се допуска поведение, което накърнява личното достойнство и чест на всеки един работещ. Служителите са длъжни да спазват коректно и колегиално поведение, като не

допускат пряка или непряка дискриминация, основана на пол, раса, народност, етническа принадлежност, човешки геном, гражданство, произход, религия или вяра, образование, убеждения, политическа принадлежност, лично или обществено положение, увреждане, възраст, сексуална ориентация, семейно положение, имуществено състояние или на други признаци, както и сексуален тормоз или насилие, съгласно Закона за защита от дискриминация, спрямо другите работници и служители. Гаранциите на ЕСО за равнопоставеност между половете се съдържат в редица вътрешнофирмени правила и документи – Етичен кодекс, Правилник за вътрешния трудов ред, Колективен трудов договор и др.

АНГЕЛИН ЦАЧЕВ

ИЗПЪЛНИТЕЛЕН ДИРЕКТОР

ANGELIN NIKOLAEV TSACHEV

Digitally signed by ANGELIN NIKOLAEV TSACHEV
Date: 2025.03.26 15:56:42 +02'00'

Приложение № 2
към чл. 10, т. 1, чл. 11, т. 1, чл. 21, т. 1,
буква „а" и т. 2, буква „а" от Наредба 2 за първоначално и последващо разкриване на информация при публично предлагане на ценни книжа и допускане на ценни книжа до търговия на регулиран пазар

Съдържание на годишния доклад за дейността

Годишният доклад за дейността трябва да представя коментар и анализ на финансовите отчети и друга съществена информация относно финансовото състояние и резултатите от дейността на дружеството. Той съдържа информацията по чл. 39 от Закона за счетоводството и чл. 100н, ал. 7 от Закона за публичното предлагане на ценни книжа (ЗППЦК), както и следната информация:

Допълнителна информация:

1. Информация, дадена в стойностно и количествено изражение относно основните категории стоки, продукти и/или предоставени услуги, с посочване на техния дял в приходите от продажби на емитента, съответно лицето по § 1д от допълнителните разпоредби на ЗППЦК, като цяло и промените, настъпили през отчетната финансова година.

Отчетените основни приходи на ЕСО ЕАД за 2024 г. са в размер на 1 201 499 хил.лв., както следва:

- Отчетените приходи от предоставяните мрежови услуги – достъп до и пренос през електропреносната мрежа са съобразно действащата към момента ценова рамка и са на обща стойност за 2024 г. в размер на 625 027 хил.лв. по следните цени:
  - Утвърдена цена за достъп за крайни клиенти от 0,68 лв./МВтч., приета с Решение № Ц-19/01.07.2022 г. на КЕВР в сила от 01.07.2022 г., утвърдена цена за достъп от 1,02 лв./МВтч., приета с Решение № Ц-14/30.06.2023 г. на КЕВР в сила от 01.07.2023 г. и утвърдена цена за достъп от 0,85 лв./МВтч., приета с Решение № Ц-17/30.06.2024 г. на КЕВР в сила от 01.07.2024 г.
  - Утвърдена цена за достъп за производители, с изключение на производители на електрическа енергия от възобновяеми източници с динамично променяща се генерация от слънчева и вятърна енергия - 2,30 лв./ МВтч., приета с Решение № Ц-19/01.07.2022 г. на КЕВР в сила от 01.07.2022 г., утвърдена цена от 2,43 лв./ МВтч., приета с Решение № Ц-14/30.06.2023 г. на КЕВР в сила от 01.07.2023 г. и утвърдена цена от 4,66 лв./ МВтч., приета с Решение № Ц-17/30.06.2024 г. на КЕВР в сила от 01.07.2024 г.
  - Утвърдена цена за достъп за производители на електрическа енергия от възобновяеми източници с динамично променяща се генерация от слънчева и вятърна енергия от 5,26 лв./ МВтч., приета с Решение № Ц-19/01.07.2022 г. на КЕВР в сила от 01.07.2022 г., утвърдена цена за достъп

за ВЕИ производители от 4,86 лв./ МВтч., приета с Решение № Ц-14/30.06.2023 г. на КЕВР в сила от 01.07.2023 г. и утвърдена цена за достъп за ВЕИ производители от 6,15 лв./ МВтч., приета с Решение № Ц-17/30.06.2024 г. на КЕВР в сила от 01.07.2024 г.

- Утвърдена цена за пренос от 19,89 лв./МВтч. приета с Решение № Ц-19/01.07.2022 г. на КЕВР в сила от 01.07.2022 г., утвърдена цена за пренос от 15,21 лв./МВтч. приета с Решение № Ц-14/30.06.2023 г. на КЕВР в сила от 01.07.2023 г. и утвърдена цена за пренос от 12,70 лв./МВтч. приета с Решение № Ц-17/30.06.2024 г. на КЕВР в сила от 01.07.2024 г.

Количеството електрическа енергия, реализирано в страната за периода януари – декември 2024 г., за което се дължи цена достъп за крайни клиенти и цена пренос е 32 791 026 МВтч, което е със 706 923 МВтч или с 2,20 % повече спрямо 2023 г. (32 084 103 МВтч). За 2024 г. реализираните приходи от цена достъп за крайни клиенти са в размер на 30 644 хил.лв., а отчетените приходи от цена пренос са в размер на 457 371 хил.лв.

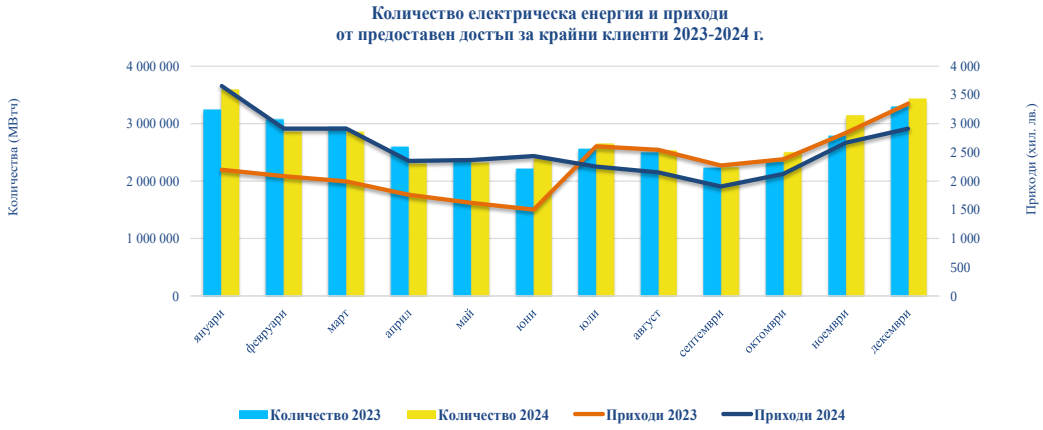

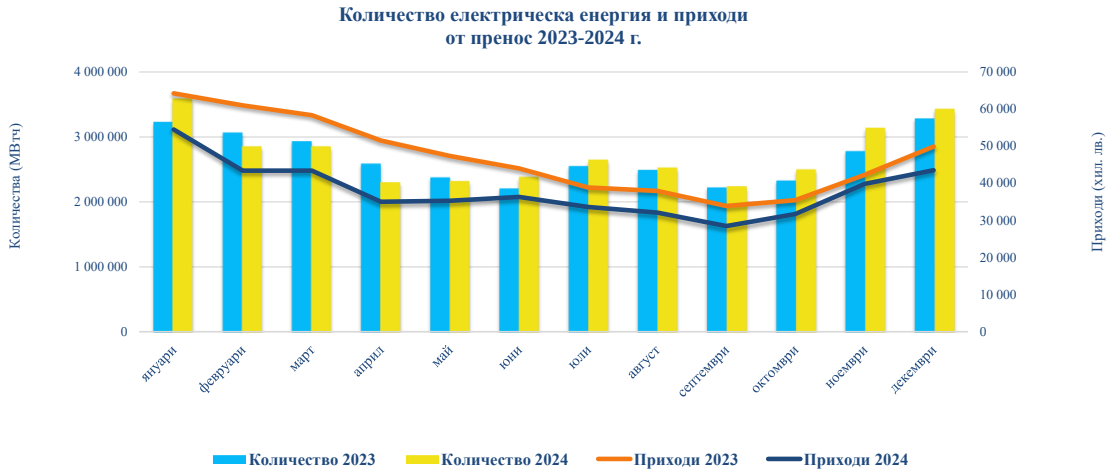

За 2024 г. приходите от цена достъп за производители, с изключение на производители от възобновяеми източници с динамично променяща се генерация – от слънчева и

вятърна енергия са в размер на 100 916 хил.лв., а количеството електрическа енергия е 28 225 746 МВтч, което е с 3 177 439 МВтч или с 10,12 % по – малко спрямо 2023 г. (31 403 184 МВтч.).

За 2024 г. приходите от цена достъп за производители на електроенергия от слънце и вятър са 36 096 хил.лв. и количество в размер на 6 521 637 МВтч, което е с 1 643 757 МВтч или с 33,70 % повече спрямо същия период на 2023 г. (4 877 880 МВтч).

- Приходи от междуоператорско компенсиране за използване на преносните мрежи на стойност 8 124 хил.лв.
- Приходи от администриране на пазара, свързан с ел. енергия в размер на 430 157 хил.лв.
- Приходи от IGCC и FSKAR в размер на 88 657 хил.лв.
- Приходи от предоставяне на преносна способност на трансграничните електропроводи, използвани за поевтиняване на тарифата в размер на 49 534 хил.лв.

2. Информация относно приходите, разпределени по отделните категории дейности, вътрешни и външни пазари, както и информация за източниците за снабдяване с материали, необходими за производството на стоки или предоставянето на услуги с отразяване степента на зависимост по отношение на всеки отделен продавач или купувач/ потребител, като в случай, че относителният дял на някой от тях надхвърля 10 на сто от разходите или приходите от продажби, се предоставя информация за всяко лице поотделно, за неговия дял в продажбите или покупките и връзките му с емитента, съответно лицето по § 1д от допълнителните разпоредби на ЗППЦК.

Реализираните общо приходи на дружеството за 2024 г. са в размер на 1 383 372 хил. лв., в това число приходи от продажби са в размер на 1 201 499 хил. лв., други приходи от дейността 180 094 хил. лв. и признати приходи от реинтеграция в размер на 1 779 хил. лв. във връзка с настъпили благоприятни промени в очакваните кредитни загуби на финансовите инструменти (вземания) и на основание §5.5.14. от МСФО 9.

Основните приходи на ЕСО ЕАД към 31.12.2024 г. са в размер на 1 201 499 хил.лв. и по дейности се разпределят, както следва:

- Дейност управление на електроенергийната система

Основните приходи от дейност управление на електроенергийната система за 2024 г. са в размер на 694 594 хил.лв. и включват:

- приходи от достъп до електропреносната мрежа в размер на 167 656 хил.лв. (подробно описани в т.1.)
- приходи от междуоператорско компенсиране за използване на преносните мрежи са на стойност 8 124 хил.лв.
- приходи от администриране на пазара, свързан с ел. енергия в размер на 430 157 хил.лв.
- приходи от IGCC и FSKAR в размер на 88 657 хил.лв.

- Дейност пренос на електрическа енергия

Основните приходи от дейност пренос са в размер на 506 905 хил.лв. и включват:

- Приходи от пренос през ЕПМ в размер на 457 371 хил.лв. (подробно описани в т.1.)
- Приходи от предоставяне на преносна способност на трансграничните електропроводи, използвани за поевтиняване на тарифата в размер на 49 534 хил.лв.

Другите приходи от дейността на дружеството за 2024 г. в размер на 180 094 хил.лв., се разпределят, както следва:

- Други оперативни приходи от дейността управление на електроенергийната система към 31.12.2024 г. са в размер на 8 026 хил.лв., включващи приходи от финансирания, приходи от неустойки по неизпълнение на договори, застрахователни обезщетения и други.
- Други приходи от дейността пренос са в размер на 171 823 хил.лв., включващи приходи от реактивна енергия, приходи от присъединяване, приходи от

неустойки по договори и от застрахователни обезщетения, приходи от финансирания и от регламент 943 на ЕС и други.

- Общо приходи от нерегулирана дейност /почивен дом Енерго–2/ в размер на 245 хил.лв.

Приходи на основание МСФО 9

Към 31.12.2024 г. хил.лв. са налице благоприятни промени в очакваните кредитни загуби на финансовите инструменти (съдебни вземания). На основание §5.5.14. от МСФО 9 са признати приходи в размер на 1 779 хил.лв. общо за дружеството

3. Информация за сключени съществени сделки.

Няма извън оповестените в отчета.

4. Информация относно сделките, сключени между емитента, съответно лицето по § 1д от допълнителните разпоредби на ЗППЦК, и свързани лица, през отчетния период, предложения за сключване на такива сделки, както и сделки, които са извън обичайната му дейност или съществено се отклоняват от пазарните условия, по които емитентът, съответно лицето по § 1д от допълнителните разпоредби на ЗППЦК или негово дъщерно дружество е страна с посочване на стойността на сделките, характера на свързаността и всяка информация, необходима за оценка на въздействието върху финансовото състояние на емитента, съответно лицето по § 1д от допълнителните разпоредби на ЗППЦК.

В хиляди лева	**Стойност на сделките за годината приключила на 31.12.2024**	**Стойност на сделките за годината приключила на 31.12.2023**	**Крайни салда към 31.12.2024**	**Крайни салда към 31.12.2023**
	2024	**2023**	**2024**	**2023**
	Свързани чрез БЕХ ЕАД			
НЕК ЕАД				
Продажба на стоки и услуги:				
- пренос на ел.енергия	132	252	22	22
- достъп до преносната мрежа	9	12	1	2
достъп производители	6,034	4,385	288	312
- балансираща енергия	22,893	32,680	1,359	2,452
-проучване за присъединяване	44	7		
Вземания			**1,670**	**2,788**
Покупка на стоки и услуги:				
разполагаемост за студен резерв/резерв от първично и вторично регулиране	(69,665)	(56,507)	(5,432)	(6,144)
- балансираща ел. енергия	(7,483)	(8,645)	(724)	(1,372)
- енергия от регулиране	(58,660)	(131,875)	(10,022)	(8,363)

-ел.енергия за технологични р-ди	(2,621)	-	-	-
-почивни бази, представителни разходи	(7)	(4)	-	-
Гаранции	-	-	(1,760)	(1,760)
Задължения			**(17,938)**	**(17,639)**
АЕЦ КОЗЛОДУЙ ЕАД				
Продажба на стоки и услуги:				
- балансираща енергия	1,492	503	61	50
-достъп и реактивна енергия	213	110	20	12
-достъп производители	53,207	36,287	8,240	4,387
- пренос на ел.енергия	138	39	1	1
-услуги	-	12	-	-
- лихви	-	1	-	-
- присъединяване	133	-	-	-
Аванс за ел.енергия техн.р-д	-	-	2,603	7
Вземания			**10,925**	**4,457**
Покупка на стоки и услуги:				
-нощувки	(2)	(2)	-	-
- ел.енергия технологичен разход	(38,106)	(26,440)	-	-
-балансираща енергия	(3,207)	(2,127)	(294)	(171)
Други -обучение, представит.р-ди	(1)	(1)	-	-
- присъединяване	(131)	-	-	-
Гаранции	-	-	(497)	(352)
Задължения			**(791)**	**(523)**
МИНИ МАРИЦА ИЗТОК ЕАД				
Продажба на стоки и услуги:				
- достъп и реактивна енергия	2,315	1,195	160	178
- пренос на ел.енергия	3,187	7,143	742	589
неустойка	4	-	-	-
Вземания			**902**	**767**
Покупка на стоки и услуги:				
-достъп до съоръжения	(154)	(41)	(59)	(119)
Гаранции	-	-	(102)	(102)
Задължения			**(161)**	**(221)**
ТЕЦ МАРИЦА ИЗТОК 2 ЕАД				
Продажба на стоки и услуги:				
- достъп и реактивна енергия	63	30	17	-
- достъп до производители	14,531	7,613	3,792	1,166
- пренос на ел.енергия	82	126	13	-
- балансираща енергия	4,779	3,110	439	592
- енергия от регулиране	320	1,333	-	230
Аванс за ел.енергия техн.р-д	-	-	1,029	5
Вземания			**5,290**	**1,993**
Покупка на стоки и услуги:				

- разполагаемост за студен резерв и доп.усл./резерв от първично и вторично регулиране	(11,213)	(3,927)	(2,218)	(353)
-балансираща енергия	(6,251)	(2,285)	(839)	(302)
- енергия от регулиране	(26,883)	(42,144)	(4,925)	(2,043)
- ел.енергия технологичен разход	(3,112)	(43,077)	-	-
Гаранции	-	-	(5,739)	(6,121)
Задължения			**(13,721)**	**(8,819)**
БУЛГАРТРАНСГАЗ ЕАД				
Продажба на стоки и услуги:				
- достъп и реактивна енергия	15	12	2	2
- пренос на ел.енергия	30	53	3	3
-цена присъединяване	-	81	-	-
-балансираща енергия	-	40	-	-
-други	3	3	-	-
Вземания			**5**	**5**
Покупка на стоки и услуги:				
-цена присъединяване	-	(79)	-	-
Гаранции	-	-	(20)	(62)
Задължения			**(20)**	**(62)**
ВЕЦ КОЗЛОДУЙ ЕАД				
Продажба на стоки и услуги:				
- достъп производители	108	58	17	4
Вземания			**17**	**4**
Покупка на стоки и услуги:				
Гаранции	-	-	(29)	(15)
Задължения			**(29)**	**(15)**
БЕХ ЕАД				
дивиденти	(123,503)	(40,989)	-	-
Задължения			**-**	**-**
Общо задължения група БЕХ:			**(32,660)**	**(27,279)**
Общо вземания група БЕХ:			**18,809**	**10,014**

Дъщерни предприятия				
ЕСО Инженеринг ЕООД				
Продажба на стоки и услуги:				
- наем движимо имущество	109	75	38	7
- наем недв. имущество	1	75	-	-
-продажба ДМА	-	50	-	-
-префактурирани разходи за материали	129	119	38	14
-префакт.разходи за услуги	166	43	33	4
Вземания:			**109**	**25**
Покупка на стоки и услуги:				
- ремонт на прекъсвачи		(2,841)	(28)	(323)

	(3,667)			
		(273)	-	-
-ретрофит колички КРУ	(233)			
-инженеринг	(9,003)	(7,840)	(705)	(1,192)
-Гаранции			(117)	(87)
Задължения:			**(850)**	**(1,602)**
ЕСО Проект ЕООД				
Продажба на стоки и услуги:				
- наем движимо имущество	61	61	6	6
- наем недв. имущество	47	47	5	5
-префактурирани разходи за материали	12	10	1	1
-префактурирани разходи за услуги	7	7	2	1
Вземания:			**14**	**13**
Покупка на стоки и услуги:				
- изготвяне на инв.проект	(4,525)	(2,830)	(676)	(318)
-Гаранции				
Задължения:			**(676)**	**(318)**
Общо задължения дъщерни предприятия:			**(1,526)**	**(1,920)**
Общо вземания дъщерни предприятия:			**123**	**38**

Свързани лица извън групата на БЕХ

МИНИСТЕРСТВО НА ЕНЕРГЕТИКАТА				
Начисл.компенсация РМС739/26.10 и РМС771/06.11.21	26,593		7,189	-
Вземания			**7,189**	**-**
Други държавно контролирани дружества				
БНЕБ ЕАД				
Продажба на стоки и услуги:				
ел.енергия	5,644	4,574	57	4
Гаранции	-	-	10,380	10,380
Вземания			**10,437**	**10,384**
Покупка на стоки и услуги:				
ел.енергия	(109,169)	(90,870)	(3)	(293)
такси	(100)	(178)	-	-
обучение и други	(8)	-	-	-
Гаранции				
Задължения			**(3)**	**(293)**
ЛЕТИЩЕ ПЛОВДИВ ЕАД				
Продажба на стоки и услуги:				
- достъп и реактивна енергия	15	8	2	1
- пренос на ел.енергия	14	16	2	2
други				

Вземания			**4**	**3**
Покупка на стоки и услуги:				
Гаранции	-	-	(6)	(7)
Задължения			**(6)**	**(7)**
МИНИСТЕРСТВО НА РЕГИОНАЛНОТО РАЗВИТИЕ И БЛАГОУСТРОЙСТВОТО				
Покупка на стоки и услуги:				
ОВОС, такси	(19)	(14)	-	-
Задължения			**-**	**-**
ПРИСТАНИЩЕ БУРГАС ЕАД				
Продажба на стоки и услуги:				
- достъп и реактивна енергия	22	14	5	2
- пренос на ел.енергия	57	67	6	7
други				
Вземания			**11**	**9**
Покупка на стоки и услуги:				
Гаранции	-	-	(19)	(23)
Задължения			**(19)**	**(23)**
ДП НАЦИОНАЛНА КОМПАНИЯ "ЖЕЛЕЗОПЪТНА ИНФРАСТРУКТУРА"				
Продажба на стоки и услуги:				
- достъп до преносната мрежа	284	260	27	31
- реактивна енергия	1,154	636	187	85
- пренос на ел.енергия	4,237	5,403	401	472
- балансираща енергия	2,045	1,974	219	234
- изчисл.токове и проучване присъединяване	23	2	-	-
- присъед. към преносната мрежа	(10)	7	-	-
Вземания:			**834**	**822**
Покупка на стоки и услуги:				
-балансираща енергия	(2,715)	(895)	(268)	(74)
- оперативно обслужване на подстанция	(29)	(30)	(3)	(3)
-обезопасяване и разработване на прозорци	(18)	(13)	-	-
-ползване на оптично влакно	(2)	(22)	-	-
други				
Гаранции	-	-	(1,363)	(1,498)
Задължения			**(1,634)**	**(1,575)**
ВМЗ АД				
Продажба на стоки и услуги:				
- достъп до преносната мрежа	33	27	3	4
- пренос на ел.енергия	498	579	49	54
– проучване за присъединяване	15	5	-	-
- други услуги	2	-	-	-
Вземания:			**52**	**58**
Задължения			**-**	**-**
Терем-КРЗ Флотски Арсенал Варна				
Продажба на стоки и услуги:				

- достъп до преносната мрежа	7	5	1	1
- пренос на ел.енергия	97	128	13	13
Вземания:			**14**	**14**
Покупка на стоки и услуги:				
Гаранции	-	-	(33)	(33)
Задължения			**(33)**	**(33)**
Терем-Хан Крум ЕООД				
Продажба на стоки и услуги:				
- достъп до преносната мрежа	1	1	-	-
- реактивна енергия	1	1	-	-
- пренос на ел.енергия	20	27	2	3
Вземания:			**2**	**3**
Покупка на стоки и услуги:				
Гаранции	-	-	(5)	(7)
Задължения	**-**	-	**(5)**	**(7)**
Български пощи ЕАД				
Покупка на стоки и услуги:				
- пощенски услуги	(36)	(33)	(3)	(4)
Гаранции	-	-	(2)	(3)
Задължения			**(5)**	**(7)**
Ви К - дружества в страната				
Продажба на стоки и услуги:				
- достъп до преносната мрежа	4	4	3	1
- реактивна енергия	4	1	-	-
- пренос на ел.енергия	56	82	5	7
- други,проучване за присъединяване	-	2	-	-
Вземания:			**8**	**8**
Покупка на стоки и услуги:				
- питейна вода	(114)	(90)	(8)	(8)
Гаранции	-	-	(15)	(19)
Задължения			**(23)**	**(27)**
Автомагистрали ЕАД				
- други	(3)	(5)	-	-
Задължения			**-**	**-**
МБАЛ Лозенец ЕАД				
Покупка на стоки и услуги:				
Спортно оздравителни услуги	(18)	(32)	-	-
Задължения			**(5)**	-
Общо задължения извън група БЕХ:			**(1,733)**	**(1,972)**
Общо вземания извън група БЕХ:			**18,551**	**11,301**
Общо задължения:			**(35,919)**	**(31,171)**
Общо вземания:			**37,483**	**21,353**

5. Информация за събития и показатели с необичаен за емитента, съответно лицето по § 1д от допълнителните разпоредби на ЗППЦК, характер, имащи съществено влияние върху дейността му, и реализираните от него приходи и извършени разходи; оценка на влиянието им върху резултатите през текущата година.

Няма такива.

6. Информация за сделки, водени извънбалансово - характер и бизнес цел, посочване финансовото въздействие на сделките върху дейността, ако рискът и ползите от тези сделки са съществени за емитента, съответно лицето по § 1д от допълнителните разпоредби на ЗППЦК, и ако разкриването на тази информация е съществено за оценката на финансовото състояние на емитента, съответно лицето по § 1д от допълнителните разпоредби на ЗППЦК.

Няма такива.

7. Информация за дялови участия на емитента, съответно лицето по § 1д от допълнителните разпоредби на ЗППЦК, за основните му инвестиции в страната и в чужбина (в ценни книжа, финансови инструменти, нематериални активи и недвижими имоти), както и инвестициите в дялови ценни книжа извън неговата група предприятия по смисъла на Закона за счетоводството и източниците/начините на финансиране.

Асоциирано предприятие

През месец май 2020 г. ЕСО заедно с преносните оператори на Гърция, Румъния и Италия учредиха Югоизточен електроенергиен координационен център SEleNe CC (Southeast Electricity Network Coordination Center) със седалище гр. Солун, Гърция, който ще способства ефективното управление на регионалните енергийни системи и ще гарантира сигурността на доставките на електроенергия в условията на пазарните обединения и приобщаването на Западните Балкани. Стойността на придобиване на инвестицията в капитала на SEleNe CC е в размер на 98 хил. лв, което представлява 25 % от общия капитал на дружеството.

Регламент (ЕС) 2019/943 относно вътрешния пазар на електроенергия ("Регламент 2019/943") предвижда създаване на Регионални координационни центрове, които ще заместят Регионалните центрове по сигурност считано от 01.07.2022г. Всеки Регионален координационен център осъществява дейността си в рамките на определен район на действие на системата („СОР"). В съответствие с член 36 Регламент 2019/943, ACER със свое решение 10/2022 от 6 април 2020 г. определи регион на действие на системата Югоизточна Европа ("СОР ЮИЕ"), който включва операторите на електропреносни мрежи на България и Гърция. След решението на ACER от 2020 г. операторите на преносни мрежи изготвиха предложение за създаване на регионален координационен център, което беше одобрено от регулаторните органи на България и Гърция през март 2021г. Решение на ACER 5/2022г. от 7 април 2022г. отменя решение 10/2020г. и определя нова конфигурация на СОР ЮИЕ, който включва операторите на преносни мрежи на България, Гърция и Италия. Съгласно чл.

4, ал. 5 от Приложение I на решение 5/2022г. операторът на преносна мрежа на Румъния ще използва услугите на центъра въз основата на договор.

В съответствие с гореизложеното и на основание чл. 26, ал. 1 и ал. 2 от Устава на SEleNe CC, операторът на преносна мрежа на Румъния по регулаторни съображения взе решение да прекрати акционерното си участие в SEleNe CC, като за целта изпрати уведомление с № 20054/10.05.2022г. до дружеството и всеки от акционерите. В съответствие с чл. 26, ал. 3 от Устава на SEleNe CC напускащият акционер е задължен да прехвърли акциите си на всички оставащи акционери по равно или на дружеството, или в комбинация между двата способа. За целите на продажба на акциите, SEleNe CC предложи на акционерите проект на договор, съгласно който всеки от оставащите акционери изкупува от Transelectrica равен брой акции (16 666 броя), а SEleNe CC изкупува 2 броя акции, които ще бъдат анулирани. Съгласно чл. 27, ал. 2 от Устава на SEleNe CC, цената на акциите е равна на балансовата им стойност на база капиталовата позиция на дружеството, посочена в годишния финансов отчет на дружеството за 2021 г. и се равнява на 1.07 (едно евро и седем евроцента) Евро на акция или обща сума на подлежащите на изкупуване акции в размер на 17 885.33 (седемнадесет хиляди осемстотин осемдесет и пет евро и тридесет и три евроцента) Евро.

За целите на продажба на акциите бе подписан договор за изкупуване на акции, съгласно който ЕСО ЕАД плати стойността на 16 666 броя акции на 23.01.2023 г.

С решение по Протокол № 9 от 13.02.2023 г. на Управителния съвет на ЕСО ЕАД , потвърдено с решение по Протокол № 10 от 15.02.2023г. на Надзорния съвет е одобрено участие на дружеството в пето извънредно общо събрание на SEleNe CC на 21.02.2023 г.

Съгласно т.2 от Протокол № 5 от заседание на Общото събрание на SEleNe Cc проведено на 21.02.2023 г., акционерите на дружеството одобряват увеличение на акционерния капитал на дружеството с общо шест милиона десет хиляди и две (6 010 002) евро, което съотвества на два милиона три хиляди триста тридесет и четири (2 003 334) евро на Акционер, съгласно член 6.2. от Устава и Член 25 от Закон 4518/2018 г.

Към 31.12.2024 г. процентът на инвестицията на ЕСО ЕАД в SEleNe Cc е 33,33 %.

Други инвестиции

През 2019 г. ЕСО ЕАД е акционер в тръжната кантора JAO S.A, която изпълнява ролята на Единна Платформа за Разпределение (ЕПР) на преносни способности съгласно Регламент 2016/1719 за установяване на насоки за предварително разпределяне на преносна способност. JAO S.A разпределя дългосрочните преносни способности (годишни и месечни) на всички граници между страните-членки на ЕС. Стойността на придобиване на инвестицията в капитала на JAO S.A е в размер на 507 хил. лв., което представлява 4 % от общия капитал на дружеството. Същата се оценява по справедлива стойност, съгласно МСФО 9 Финансови инструменти.

8. Информация относно сключените от емитента, съответно лицето по § 1д от допълнителните разпоредби на ЗППЦК, от негово дъщерно дружество или дружество майка, в качеството им на заемополучатели, договори за заем с посочване на условията по тях, включително на крайните срокове за изплащане, както и информация за предоставени гаранции и поемане на задължения.

Неприложимо за дружеството.

9. Информация относно сключените от емитента, съответно лицето по § 1д от допълнителните разпоредби на ЗППЦК, от негово дъщерно дружество или дружество майка, в качеството им на заемодатели, договори за заем, включително предоставяне на гаранции от всякакъв вид, в това число на свързани лица, с посочване на конкретните условия по тях, включително на крайните срокове за плащане, и целта, за която са били отпуснати.

Няма такива.

10. Информация за използването на средствата от извършена нова емисия ценни книжа през отчетния период.

Неприложимо за дружеството.

11. Анализ на съотношението между постигнатите финансови резултати, отразени във финансовия отчет за финансовата година, и по-рано публикувани прогнози за тези резултати.

Анализът на основните финансови показатели е изготвен на базата на данните от отчетите за финансовото състояние за 2023 г. и 2024 г., поради факта, че ЕСО ЕАД като независим преносен оператор не публикува търговски чувствителна информация.

ПОКАЗАТЕЛИ	**Отчет 2023 г.**	**Отчет 2024 г.**
Показатели за ефективност		
Коефициент на ефективност на разходите	1,2556	1,2765
Коефициент на ефективност на приходите	0,7964	0,7834
Показатели за рентабилност		
Коефициент на рентабилност на приходите от продажби	0,1837	0,1919
Коефициент на рентабилност на собствения капитал	0,0994	0,0898
Коефициент на рентабилност на пасивите	0,1888	0,1776
Коефициент на капитализация на активите	0,0651	0,0596
Показатели за ликвидност		
Коефициент на обща ликвидност	3,6355	3,4981
Коефициент на бърза ликвидност	3,4706	3,3356
Коефициент на незабавна ликвидност	2,7564	2,7338
Коефициент на абсолютна ликвидност	2,7564	2,7338
Показатели за финансова автономност		
Коефициент на финансова автономност	1,8999	1,9785
Коефициент на задлъжнялост	0,5263	0,5054

ПОКАЗАТЕЛИ	Отчет 2023 г.	Отчет 2024 г.
Коефициент на финансиране на дълготрайните активи	1,2141	1,2089
Коефициент на финансиране на краткотрайните активи	4,1107	4,1327

Коефициентът за ефективност на разходите се подобрява спрямо предходния отчетен период и показва, че при използването на 1 лв. разход Дружеството получава приход от 1,2765 лв. за периода януари – декември на 2024 г. За 2023 г. срещу 1 лв. разход Дружеството е получавало приход от 1,2556 лв.

Коефициентът на рентабилност на приходите от продажби се увеличава поради по-високата отчетена печалба след данъци на Дружеството за 2024 г. Така на всеки 1 лев приход дружеството е реализирало печалба в размер на 0,1919 лв., спрямо реализираната печалба от 0,1837 лв. за 2023 г.

Коефициентът на рентабилност на собствения капитал към 31.12.2024 г. леко спада на 0,0898 в резултат на по-високия собствен капитал на Дружеството за 2024 г. Влияние оказва по-високия финансов резултат от минали периоди и увеличения преоценъчен резерв във връзка с извършената през 2024 г. преоценка на дълготрайните активи.

Коефициентът за общата ликвидност е положителна величина, но бележи намаление от 3,6355 на 3,4981 в отчета за периода януари – декември 2024 г., в резултат на увеличението на краткосрочните задължения с 19,27% поради по-високи търговски задължения, начислени данъци и други текущи задължения.

Коефициентът за абсолютна ликвидност за 2024 г. е изчислен в размер на 2,7338, като се намалява спрямо 2023 г., (2,7564) което се дължи увеличените краткосрочни задължения спрямо периода януари – декември на предходната година.
В изпълнение изискванията на Регламент (ЕС) 2019/943 – за гарантиране и осигуряване на необходимите парични средства за изпълнение на инвестиционните проекти от общ интерес и от национално значение, и с цел финансиране на обекти от Оперативното споразумение за изпълнение на Националния план за възстановяване и устойчивост на Република България, парични средства в размер на 707 367 хил. лв. (към 31.12.2024 г.) са заделени и съответно „блокирани“ в банкови сметки със специално предназначение.

Коефициентът за финансова автономност за 2024 г. е 1,9785, като се увеличава спрямо 2023 г., когато е бил 1,8999. Увеличението е поради по-високия със 17,22% собствен капитал на Дружеството, във връзка измененията на преоценъчния резерв и по-високия финансов резултат от минали периоди.

Коефициентът на задлъжнялост на Дружеството за 2024 г. е 0,5054 и бележи намаление спрямо същия период на 2023 г. (0,5263), отново поради влиянието на собствения капитал.

12. Анализ и оценка на политиката относно управлението на финансовите ресурси с посочване на възможностите за обслужване на задълженията, евентуалните заплахи и мерки, които емитентът, съответно лицето по § 1д от

допълнителните разпоредби на ЗППЦК, е предприел или предстои да предприеме с оглед отстраняването им.

Ликвидността е важен аспект за ЕСО ЕАД, тъй като дейността на оператора е изцяло регулирана и определени регулаторни решения биха могли да доведат до някои рискове, свързани с ликвидността. Политиката на дружеството е чрез планиране на паричните потоци и максимизиране размера на привлечените безвъзмездни средства, да осигури необходимия ликвиден ресурс, за да се посрещнат настъпилите задължения при нормални или стресови условия, без да се реализират неприемливи загуби и без да се излага на риск репутацията на дружеството.

Ликвидният паричен ресурс на Дружеството се осигурява основно от предоставяне на мрежовите услуги достъп до електропреносната мрежа и пренос на електрическа енергия по регулирани цени и приходи от предоставено физическо право за пренос по междусистемните връзки със съседните мрежови оператори.

Дружеството е в готовност при необходимост да предприеме нужните мерки за гарантиране на оперативната си ликвидност, с цел осигуряване сигурността на електропреносната система. В изпълнение изискванията на Регламент (ЕС) 2019/943 – за гарантиране и осигуряване на необходимите парични средства за изпълнение на инвестиционните проекти от общ интерес и от национално значение, и с цел финансиране на обекти от Оперативното споразумение за изпълнение на Националния план за възстановяване и устойчивост на Република България са заделени и съответно „блокирани“ в банкови сметки със специално предназначение.

През 2024 г. при извършване на лицензионната си дейност в условията на регулаторната ценова рамка ЕСО ЕАД осигури ефективно оперативно управление на електроенергийната система, поддържане на електропреносната мрежа, както и балансиране на системата.

13. Оценка на възможностите за реализация на инвестиционните намерения с посочване на размера на разполагаемите средства и отразяване на възможните промени в структурата на финансиране на тази дейност.

При изготвяне на Инвестиционната програма за 2024 г. бе направен подробен анализ на необходимите разходи за инвестиционни дейности през годината в следните основни направления:

- десетгодишния план за развитие на преносната мрежа
- автоматизирано управление на подстанциите
- модернизиране на електропреносната мрежова инфраструктура
- необходимост от поетапна подмяна на електротехническо оборудване, транспортни средства и специализираната механизация в незадоволително техническо състояние с изтекъл експлоатационен ресурс

- необходимост от закупуване на програмно-технически средства и информационни технологии и съответните лицензи, свързани с оперативното управление на ЕЕС и електроенергийния пазар

Източници на финансиране на инвестиционните дейности на ЕСО ЕАД са:

- собствени средства получени от амортизационни отчисления за дълготрайните активи на дружеството, както и целеви средства съгласно Регламент (ЕС) 2019/943. Съгласно изискванията на чл. 19 от Регламента относно предназначението и използването на всички приходи в резултат от разпределението на междузонов капацитет, ЕСО ЕАД като независим преносен оператор се стреми да постигне следните дългосрочни цели:
  - сигурно гарантиране на действителната наличност на разпределения капацитет
  - поддържане или увеличаване на междузоновите капацитети чрез оптимизиране на използването на съществуващите междусистемни електропроводи посредством координирани коригиращи действия или покриване на разходи, произтичащи от мрежови инвестиции, свързани с намаляване на претоварването в междусистемните електропроводи
- собствени средства, за които се очаква съфинансиране от Националния план за възстановяване и устойчивост за изпълнение на инвестиция C4. I4. Цифрова трансформация на електропреносната мрежа
- собствени средства, за които се очаква съфинансиране от Националния план за възстановяване и устойчивост, глава RePowerEU и от Модернизационния фонд за изпълнение на проект „Устойчиво адаптиране на националната електропреносна мрежа за пълноценно интегриране на потенциала за производство на възобновяема енергия – GREENABLER“
- собствени средства, за които се очаква съфинансиране от финансовия „Механизъм за свързване на Европа“ (МСЕ) управляван от Европейската изпълнителна агенция за климата, инфраструктурата и околната среда (CINEA) за изпълнение на дейности, допринасящи за изпълнението на проект от общ интерес 12.2 CARMEN 2 (BG, RO) за укрепване на трансграничното сътрудничество между операторите на преносни системи и споделяне на данни, подобряване на сътрудничеството TSO-DSO, инвестиране в разширяване и увеличаване на капацитета на мрежата за интегриране на нови възобновяеми енергийни източници

Инвестиционната програма на ЕСО ЕАД за 2024 г. е утвърдена с Протокол № 70/20.12.2023 г., от заседание на Надзорния съвет на ЕСО ЕАД, в размер на 180 000 хил. лв.

През отчетния период извършените разходи на инвестиционна програма от ЕСО ЕАД са в размер на 245 356 хил. лв., които представляват 136,3% от разчета.

- Финансиране със собствени средства 186 515 хил. лв.
- Финансиране с привлечени средства 13 069 хил. лв.

- Финансиране с такса присъединяване 45 772 хил. лв.

Най-голяма част от инвестиционните разходи са в двете основни направления електропроводи и подстанции.

14. Информация за настъпили промени през отчетния период в основните принципи за управление на емитента, съответно лицето по § 1д от допълнителните разпоредби на ЗППЦК, и на неговата група предприятия по смисъла на Закона за счетоводството.

На 29.03.2024 г. в Търговския регистър към Агенция по вписванията е вписано еднолично акционерно дружество „ЕСО ЧАРДЖ“ ЕАД, ЕИК 207774922, със седалище и адрес на управление гр. София, п. код 1404, бул. „Петко Ю. Тодоров” № 24., на което ЕСО ЕАД е едноличен собственик на капитала.

15. Информация за основните характеристики на прилаганите от емитента, съответно лицето по § 1д от допълнителните разпоредби на ЗППЦК, в процеса на изготвяне на финансовите отчети система за вътрешен контрол и система за управление на рискове.

Системата за финансово управление и контрол, наричана “**СФУК**” урежда обхвата и осъществяването на финансовото управление и контрол в „Електроенергиен системен оператор” ЕАД **(ЕСО)**.
СФУК в ЕСО ЕАД е съобразена с изискванията на Закона за финансовото управление и контрол в публичния сектор (ЗФУКПС), Указанията и Методическите насоки по елементите на финансовото управление и контрол, дадени от Министерството на финансите (МФ). СФУК включва политики, процедури и вътрешни правила за всички дейности и лица в дружеството.
СФУК има за цел:

1. да регламентира цялостния процес по осигуряване на разумна увереност, че целите на ЕСО ЕАД се постигат чрез:

а) съответствие със законодателството, вътрешните актове и договори;

б) надеждност и всеобхватност на финансовата и оперативната информация;

в) икономичност, ефективност и ефикасност на дейностите;

г) опазване на активите и информацията;

д) предотвратяване и разкриване на измами и нередности, както и предприемане на последващи действия.

2. да създаде условия за:

а) законосъобразно и целесъобразно разходване на средствата и осигуряване на надеждна информация с оглед поемане на отговорност и вземане на правилни управленски решения;

б) подобряване взаимодействието между структурите, звената в тях и отделните длъжности в ЕСО ЕАД за икономично, ефективно и ефикасно финансово управление;

в) постигане на прозрачност на процесите, снижаване на разходите, децентрализация на отговорностите;

г) усъвършенстване на вътрешните актове в ЕСО ЕАД.

Рамката на СФУК в ЕСО ЕАД съдържа разписани задължителните елементи на финансовото управление и контрол, като общи изисквания.

Действащата контролна среда в дружеството е добра и създава условия за постигане на целите му и за изпълнение на решенията на ръководството.

Утвърдената в ЕСО ЕАД рамка на СФУК съдържа всички необходими (задължителни) контролни дейности. Разписаните вътрешни актове и практически прилагани процедури дават разумна увереност, че целите на дружеството се постигат при осигурени условия за осъществяване на ефективен контрол.

В ЕСО ЕАД са създадени добри условия за оперативен обмен на информация, осигуряващ протичането на ефективна вертикална и хоризонтална комуникация между служителите от отделните йерархични нива.

В ЕСО ЕАД е разработена Стратегия за управление на риска в която са определени:

- ✓ етапите на процеса на управление на риска и тяхното съдържание;
- ✓ участниците в реализирането на процеса на управление на риска и техните правомощия и отговорности;
- ✓ подходите и методите за организиране и изпълнение на дейностите от етапите на процеса на управление на риска;
- ✓ съдържанието на основните документи, разработвани във връзка с управлението на риска и сроковете за тяхната подготовка, утвърждаване и изпълнение

Като Приложения към Стратегията за управление на риска в ЕСО ЕАД са разработени Процедура за управление на риска и Наръчник за управление на риска.

Управлението на риска в дружеството се извършва чрез използване на интегрирано уеб-базирано информационно приложение, разработено изцяло в съответствие със Стратегията, Процедурата и Наръчника за управление на риска в ЕСО ЕАД.

16. Информация за промените в управителните и надзорните органи през отчетната финансова година.

Надзорен съвет:	Управителен съвет:
Александър Тричков - Председател на НС Евден Николов - Заместник председател на НС Костадин Попов - член на НС Пламен Радонов - член на НС Илиян Скарлатов - член на НС	Антон Славов - Председател на УС Ангелин Цачев - Изпълнителен директор на ЕСО ЕАД и член на УС Пламен Йорданов - член на УС

17. Информация за размера на възнагражденията, наградите и/или ползите на всеки от членовете на управителните и на контролните органи за отчетната финансова година, изплатени от емитента, съответно лицето по § 1д от допълнителните разпоредби на ЗППЦК, и негови дъщерни дружества, независимо от това, дали са били включени в разходите на емитента, съответно лицето по § 1д от допълнителните разпоредби на ЗППЦК, или произтичат от разпределение на печалбата, включително:

а) получени суми и непарични възнаграждения;

Възнаграждения на ключов ръководен персонал

Възнаграждения на ключов ръководен персонал

В хиляди лева	**Транзакции през периода**	**Транзакции през периода**	**Салда към края на периода**	**Салда към края на периода**
	2024	**2023**	**2024**	**2023**
Възнагражд. на УС и НС	755	671	56	58
Социални надбавки	150	128	21	20
Обезщетения за неизползван	7	10	7	9
Социални осигуровки върху възнагражденията и социалните надбавки на	71	66	5	6
Тантиеми	80	138	-	-
	1,063	**1,013**	**89**	**93**

б) условни или разсрочени възнаграждения, възникнали през годината, дори и ако възнаграждението се дължи към по-късен момент;

Няма

в) сума, дължима от емитента, съответно лицето по § 1д от допълнителните разпоредби на ЗППЦК, или негови дъщерни дружества за изплащане на пенсии, обезщетения при пенсиониране или други подобни обезщетения.

Няма.

18. За публичните дружества - информация за притежавани от членовете на управителните и на контролните органи, прокуристите и висшия ръководен състав акции на емитента, включително акциите, притежавани от всеки от тях поотделно и като процент от акциите от всеки клас, както и предоставени им от емитента опции върху негови ценни книжа - вид и размер на ценните книжа, върху които са учредени опциите, цена на упражняване на опциите, покупна цена, ако има такава, и срок на опциите.

Неприложимо за дружеството.

19. Информация за известните на дружеството договорености (включително и след приключване на финансовата година), в резултат на които в бъдещ период могат да настъпят промени в притежавания относителен дял акции или облигации от настоящи акционери или облигационери.

Няма такива.

20. Информация за висящи съдебни, административни или арбитражни производства, касаещи задължения или вземания на емитента, съответно лицето по § 1д от допълнителните разпоредби на ЗППЦК, в размер най-малко 10 на сто от собствения

му капитал; ако общата стойност на задълженията или вземанията на емитента, съответно лицето по § 1д от допълнителните разпоредби на ЗППЦК, по всички образувани производства надхвърля 10 на сто от собствения му капитал, се представя информация за всяко производство поотделно.

Няма такива.

21. За публичните дружества – данни за директора за връзки с инвеститора, включително телефон и адрес за кореспонденция.

Неприложимо за дружеството.

VIII. Друга информация по преценка на дружеството.

Няма.

АНГЕЛИН ЦАЧЕВ
ИЗПЪЛНИТЕЛЕН ДИРЕКТОР

ANGELIN NIKOLAEV TSACHEV
Digitally signed by ANGELIN NIKOLAEV TSACHEV
Date: 2025.03.26 15:57:25 +02'00'